



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalium Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

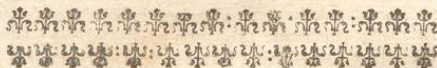
Lugduni, 1669

6. De electione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Bitt. Compost. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 95. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 58. remissive Ximen. in concord. p. 1. & tom. 2. repet. in iure Canon. ad 1. Decret. librum Paul. de Eleazaris.

2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Valer. Reginald. in praxi fori p. 1. lib. 3. v. 1. 3. n. 1. 0. 2. in fine, Petr. de Biax. in direct. electionum, p. 2. c. 34. Bartac. de Episcop. lib. 2. g. 5. c. n. 89. Erasim. à Cochier. de iurisd. Ord. in exemplis, p. 4. g. 5. n. 2. vbi dicit Episcop. vnius Ecclesie postulari tantum debere ad aliam, quia eligi sine Pont. consensu non possunt, ex quo sunt matrimonialiter proprie Ecclesie allegati, librumque volatum non habeant.



De Electione.

TIT. VI.



VPER hanc rubr. scripserunt Zabar. Bald. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Panorm. Dec. Butr. Mantua. Petr. Alphons. de Valaconcel. in harmonia rubric. Petr. de Rauenenna in compend. iuris Canon. Bernard. Compost. in breuiario iuris Canon. Guillelm. Durand. Specul. in breuiario aureo iuris Canon. fol. 10. Daniel Venat. in analysi methodica iuris Pontif. pag. 38 Mart. Mesnart. in epitome Decret. fol. 7. vers. Goffr. & Host. in sum. huius tit. Alex. Casan. & Anastaf. Germon. paratilis ad quinq. libros Decret. Lancel. in inst. Canon. Bart. Carthag. in expos. iuris Canon. Zipx. in analytica postremi iuris Ecclesie narrat nouissime Io. Honor. lib. 1. sum. in Decret. Canif. in sum. iuris Canon. Casarel. in erotem eiusdem iuris, omnes sub hoc tit. & Andr. Vallenf. in suis Comment. supra Decret. & vol. 2. repet. in iure Canon. ad lib. 1. Decret. Paulus de Eleazaris.

De electione, vide Petr. Biasio in directorio electionum, Guillelm. de Mandagoto in tract. de elect. nouorum Prelat. cum addit. Boërij, & Matth. Brof. Flencring. Goaden. de forma & modo eligendi nouum Prelat. qui habentur to. 1. p. 1. tract. nouorum, Guillelm. Durand. in speculo iuris, lib. 4. sub hoc tit. Canif. in summa iuris Canon. lib. 1. tit. 11. de electione Turzan. Villalob. Donat. à Fina, & alios tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 5. de elect. Cosm. in pragmat. sanctionum, tit. de electione, Rebuff. in concordatis, tit. de electionis derogatione, & tit. de Regia ad Prelaturas nominat. §. ult. verbo, ad electionem, & verbo possunt, & in praxi, tit. de electione Zechi. de benef. & pension. c. 4. Pet. Greg. ad Decret. lib. 1. vbi per 2. 1. capita materiam huius tit. exponit. Azor. in inst. mor. p. 2. lib. 2. c. 28. & lib. 6. c. 14. Nau. to. 1. conf. sub hoc tit. & Sayr. in floribus decis. sub eod. Fr. Emman. to. 2. q. Regul. q. 41. art. 1. Tambur. de iure Abbatum to. 2. disp. 5. Rendina in promptuario receptarum sent. to. 1. tit. 36. de elect. Ecclesie Fillinc. to. 3. tr. 4. c. 3. Castet. in special. tr. election. & confirmatione Canon. praesertim Prelatorum Regularium, Sigism. à Bononia in simili tr. Iul. Lauer. var. lucub. tit. 4. de elect.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia Collegiata non debent prouideri de Prelato per collationem, seu prouisionem, sed per electionem canonicam faciendam per ipsum Collegium.
- 2 Auctor huius text. qui fuerit, ostenditur.
- 3 Collegium faciunt duo.

- 4 Collegij totum ius potest venire ad vnum.
- 5 Collegio cuiuslibet etiam inferiori de iure communi data fuit potestas eligendi sibi Prelatum.
- 6 Electio Abbatis pertinet ad Conuentum.
- 7 Populum faciunt decem homines.

CAP. Nullius. I. Lucius.

Collegiata, vbi sunt duo, vel tres, prouideri debet per electionem eorumdem, alioquin electus expellatur. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Innoc. Anch. Bellam. Host. Io. Andr. Imol. Anania, Bald. Panorm. Felin. Dec. Butr. Henric. Mantua, Compost. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 40. Raymund. c. 2. Burchard. lib. 1. c. 19. Decret. luo p. 5. c. 73. Decret. & vol. 2. repetitio iuris Canon. ad lib. 1. Decretal. Paulus de Eleazaris, remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. & refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 4. cap. 1.

In superscript. ibi, Lucius Papa. Ab aliis Pio, Gregorio, vel Alexandro tribuitur, itavt minimè constare possit quisnam Pontifex huius text. fuerit auctor, vt colligitur ex Ant. Aug. in notis ad collect. 1. Decretal. sub hoc tit. vbi similiter testatur in libris Conciliorum verba huius textum non inuenisse, quo ad aduerto in meo tract. de officio & potestate Episcop. p. 1. tit. 1. c. 1. n. 152.

Vbi duo, vel tres fuerint in congregatione. Notatur ad hoc quod duo faciunt collegium, & ad eos, si alij non extent, spectabit electio, vt per Mascard. de probat. conc. §. 84. n. 8. Fr. Emman. q. Reg. 10. 1. q. 5. art. 11 in princ. Ant. Ragnucci. de voce Canon. in Capitulo, q. 1. n. 3. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 8. n. 1. Aduerte ramen quod licet nullum Collegium Ecclesiasticum possit constitui in vno, quia saltem duo requiruntur per hunc text. constitutum tamen semel in multis, potest totum ius collegij venire ad vnum, & conseruari in illo, aliis mortuis, priuatis, &c. Nau. conf. 6. n. 2. sub tit. de elect. in nouis, Fr. Ludou. Miranda in manuali Prelat. to. 2. q. 23. art. 5. concl. 2. Seraph. dec. 860. n. 7. & dec. 1050. n. 5. Tambur. d. q. 8. n. 3. & 4. Rot. in Cremon. Prapositione 25. Februarij 1622. coram bonae mem. Vbaldo.

Nisi eorum electione. Notatur ad hoc quod eligendi sibi Prelatum potestas cuiuslibet collegio etiam inferiori data fuit de iure communi, Syluest. verbo, electio 1. q. Bertach. de Episcop. lib. 1. p. 3. a princ. Pet. Greg. de elect. c. 6. n. 9. Duat. de sacris Eccles. ministris, lib. 5. c. 1. Guillelm. Mandagor. de elect. nouorum Prelat. c. 1. Corral. de Sacerdot. p. 4. c. 1. à n. 28. Petr. de Biaxio in direct. elect. p. 1. c. 2. cum segg. Laeli Zechi. de Repub. Eccles. c. 24. de Canon. vers. septimo, Nic. Garc. de benef. p. 5. c. 4. n. 9. Fr. Lud. Miranda in manuali Prelat. to. 2. q. 23. art. 5. concl. 1. Ant. Ragnucci. de voce Canon. in Capitulo, q. 10. n. 3. Paul. Layman. in Theolog. morali lib. 4. tit. 2. c. 12. n. 3. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 8. à princ. vnde electionem Abbatis pertinere ad eius Conuentum, per hunc text. resoluunt Nauar. commentar. 3. de Regul. n. 2. Fr. Lud. Miranda vbi proxime.

In gloss. 1. ibi, & decem homines faciunt populum. 7. Boër. decis. 173. num. 8. Gregor. l. 2. verbo, tale tit. 12. p. 7. Perez l. 3. vbi gloss. verbo, aiuntamiento, tit. 18. lib. 8. Ordinam.

S V M M A

S V M M A R I V M.

- 1 *Electus ad clamorem populi non debet per superiorem confirmari.*
- 2 *Sardicense Concilium quale fuerit, ex quo hic text. desumitur, ostenditur.*
- 3 *Osus quis, & quales fuerit eius vita, refertur.*
- 4 *Electio facta ad importunum populi clamorem non valet.*
- 5 *Delinquentibus priora commissa delicta non obstant etiam quoad gradus, & honores assequendos, quando postea verè emendatam vitam ostendunt.*
- 6 *Emendatus potest ad Episcopatum assumi.*

CAP. Osus. II. Conc. Sardicen.

1 **E**lectus ad clamorem populi non debet per superiorem confirmari. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabab. Collect. Bellam. Jo. Andr. Imol. Anan. Host. Anc. Innoc. Panor. Bald. Dec. Burr. Henric. Compost. Vin. in rational. i. libri iuris Pontif. traq. 98. Alagona in compen. iuris Canon. pag. 4. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. coll. i. Decret. lib. i. tit. 4. cap. 2.

2 **Sardicense Concilium.** Fuit celebratum anno Domini 347. in Sardica civitate, quæ confinis est Illiriae, Myriae & Thraciae nobilis tunc civitas, distincta à Sardibus, nunc à Turcis, qui eam occuparunt, Triaditæ nuncupata. Interfuerunt huic Concilio Episcopi Orientales, & Occidentales 300. circiter, de quo Fr. Padil. in epitom. Conc. fol. 8 & 114. Sozomen. lib. 3. histor. c. 11. Card. Baron. tom. 3. annal. Eccles. anno Domini 347. n. 1. cum seqq. partim confirmatum, reprobatum esse scribit Card. Bellarm. lib. 1. de Conc. c. 7. quia ex 376. Episcopis Sardicæ congregatis pars maior Catholicam, & orthodoxam Nicæni Concilij confirmaverit; ex iisdem verò 76. reliqui Orientales Episcopi Arrianam fidem scripserunt, verius tamen est quòd ipsemet Bellarm. lib. 2. de Rom. Pont. c. 21 & 25. & Baron. ann. 347. n. 6. tradunt duo fuisse Sardicensa Concilia, unum legitimum ex orthodoxis duntaxat Episcopis congregatum, alterum spurium, & illegitimum ab Arrianis Philippopoli celebratum ementito nomine Sardienfe appellatum, hoc de quo agit text. Oecumenicum fuit à Iul. Rom. Pont. indictum, in quo Osus Cordubensis Episcopus Legationis Pontificiae munere & officio functus fuit.

3 **Osus.** Ratissimum fuit Ecclesiæ sydus suo sæculo, & miraculum, gloriæque eius ætatis, cuius laudes S. Athanasius in apologia de eius Fuga, Hist. Ecclesiast. lib. 5. cap. 16. Histor. Tripart. lib. 1. cap. 9. item & S. Isidor. de scriptoribus Ecclesiast. lib. 1. cap. 1. aliique illius temporis scriptores, mirè extollunt, cum ipse sit quem Syluester Papa ad Constantinum iussit, cuiusque diligentia ipse Constantinus ad fidem conversus extitit, quemque parentem animæ selegit, & ad componendas discordias inter Arrium, & Alexandrum misit, quique ab Ecclesiâ Princeps indicatus fuit, ut Arrianam hæresim damnet, & Nicænum ordinaret Concilium: & ab eo Symbolum fidei, quod canitur in solemnitatibus Missarum, processit, & additum postea in Concilio Hispano, fuit receptum in vniuersa Ecclesiâ Catholica, Cæcilianum Episcopum Carthaginensem à crimine ei illato defendit: Donatum schismaticum, cuiusque errores confutatur: Eustachij Monachi Sebastienfis Episcopi errores primus detexit, & impugnauit in Concilio Gangrensi in Paphla-

gonia celebrato: Sardicenses canones ordinavit: No- uatianos hæreticos prostravit, & denique qui solus tot tamque diuersas hæreses expugnare, & è medio Ecclesiæ tollere potuit, itavt è cælo missus eo turbulentiſſimo tempore hæresim videretur Doct. veritatis, lumen fidei, Conciliorum defensor, & Imperatorum parens, in quo totus Orbis videtur fundamentum constituisse doctrinæ & veritatis. Vnde Constantius Imper. quamvis potentia & fastigio Imperij ingentem numerum fautorum haberet ex Præfulibus Ecclesiæ pro secta Arrii tuenda, omnes pro nihilo ducebat, Osiumque solum magis suæ opinionis velle asserebat, quam omnes alios ex Orbe terrarum, idque adeò graviter & instanter curavit, ut Osium iam decrepitum senem, quem stigmata candentis ferri pro Christi fide impressa à Daciano habere Nicephorus recitat, quemque exultatum pro defensione fidei Catholica sæpè viderunt Patres antiqui, & exemplum quoddam patientiæ omnibus propositum, & diuersa martyria sustinentem, tandem cum compulerit vi oppressum, senio confectum se subscribere Arrianæ hæresi in conciliabulo Syrmienſi.

Vi clamarent in Ecclesiâ. Notatur ad hoc quòd non valet electio facta ad importunum populi clamorem, vt p. r. Colm. tit. de electo verbo, precibus, pag. 154. Rebuff. tit. de Rescriptis, art. 2. gloss. 3. vers. item non valet, Sanch. de matrimon. lib. 4. disp. 7. num. 4. vers. & pro eadem parte, iunctis multis, quæ de vulgi leuitate, & inconstantia, ac vanis populi vocibus non audiens, latè prosequuntur Pet. Greg. ad Decret. tit. de elect. c. 5. à num. 18. & ex Platone, ac aliis Philosophis, Mant. sing. 194.

In gloss. Panthueri. Adverte delinquentibus priora commissa delicta non obſtare etiam quoad gradus, & honores assequendos, quando postea verè emendatam vitam ostenderint, nam post lapsum multi poenitentes fortiores resurgunt, & expendit text. in c. talibus, iuncta gloss. in d. poenit. dist. 1. Tiraq. de poenit. temper. causa 51. n. 12. & in Sanct. Senero Bituricensi Episcop. Card. Cæf. Baron. in Martyrolog. Rom. sub die 29. Ianuar. Hinc gloss. verbo gratiam, in c. fidelior. 50. d. st. colligit quòd potius eligendus est, qui postquam peccavit poenituit, quam ille, qui semper bonus fuit, sequuntur Rom. sing. 732. incip. sunt electi Ant. Pret. de præstamia cleric. c. 3. n. 10. cum seq. Selu. de benef. p. 3. q. 2. n. 19. Rip. in c. eam te, n. 32. & seq. sup. de rescript. Thom. Aët. de ludo schaccorum, q. 9. n. 15. Ioan. Segur. in direct. Ind. c. 8. n. 7. & seq. ac alij, quos refert Cned. ad Decretum collect. 47. & idèd huiusmodi emendatum posse ad Episcopatum assumi tenet Nau. in miscel. de orat. miscel. 39. n. 65. vers. aduertendum, & ad Cardinalatum, ac Papatum extendit Andr. Gamar. de auctoritate Legati de latere, lib. 7. n. 114. & seq.

S V M M A R I V M.

- 1 *Electio Canonica confirmanda est, debet tamen Superior ante confirmationem inquirere de conversatione, & vita electi ubi fuit conversatus.*
- 2 *Societas prava paulatim depravat, & corruptis innovantem.*

CAP. Postquam. III. Greg. III.

Superior antequam confirmet electum, inquirere debet de vita & moribus in loco ubi fuit conversatus. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Innoc.

Innoc. Panorm. Bald. Dec. Butr. Henric. Anch. Compost. Viu. in *rationali libri iuris Pontif. pag. 90. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 40. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 2. desumitur ex lib. 8. epist. 18. registri B. Gregorij, quamvis vulgò tribuitur Greg. III. refertur ab Ant. Aug. coll. 1. Decret. lib. 1. tit. 4. c. 11.*

Cuius vita, vel actus, &c.] Ergo confirmator ex officio suo habet ius confirmandi, vel cassandi electionem, pro ut sibi videbitur expedire pro bono communi cognoscendo, & inquirendo de persona electi, an sit idonea, & de modo electionis, an sit canonicè facta, Nau. *conf. 1. in antiqu. alius 2. in nouis, hoc tit Sayr. in fauoribus decif. sub eod. tit. decif. Sigismond. à Bononia in tract. de elect. dub. 46. n. 8. & dub. 47. n. 7. cum seqq. Iul. Launor. var. lucubr. tit. 4. c. 2. n. 59.*

Vbi est conuersatus.] Notatur ad hoc quòd facienda est inquisitio de moribus & vita eligendi ad aliquam dignitatem vbi ille conuersatus est, quia eius mores ibi noti sunt, tum quia ex societate & conuersatione eius vita, & mores cognoscuntur, nam societas praua paulatim deprauat, & corrumpit innocentem, Prouerb. 13. Qui cum sapientibus gradiatur sapiens erit amicus stultorum similis efficitur Eccles. 13. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui excommuni. i. canerit superbo, induet superbiam Apost. 2. ad Cor. 5. Nolite seduci, corrumpunt bonos mores colloquia praua. Menandri iste versiculus est, Mores bonos conuictus inscit improbus. De quo & Tertul. lib. 1. ad uxorem Conuictum, atque Deo digna commercia scelerare, memor illius versiculi sanctificati per Apostolum, bonos corrumpunt mores congressus mali. Et S. Hieron. epist. 8. ad Demetriadem c. 10. Mores & studia dominarum plerumque ex ancillarum & comitum moribus iudicantur. Istam à mala sodalitate corruptelam & infamiam notam multis veteres proverbiis significabant, qualia sunt Eccles. 7. Omnis homo similis sui sociabitur, & 1. ad Cor. 5. Modicum fermentum totam massam corrumpit, & 2. ad Cor. 6. Quia participatio iustitie cum iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? Graculus semper graculo assidet, quod usurpauit Arist. & Greg. Nazian. Cretensis cum Cretensi, vulpes cum vulpe, Et apud Diogenem Laërtium, canis canem videtur pulcherrima, & boui bos, & asina asino, & suis suis. Et Theocritus, Formica grata est formica, cicada cicadæ, accipiter placet accipitri. Hinc & illa veterum documenta Theoginis Cyro cum commendasset ut cum bonis assidue versaretur, & ab eorum latere nunquam discederet, malos contra fugeret, subiicit, nam à bonis bona discis, sin consuetudinem habeas cum improbis, amittes eam etiam, quæ præditus eras, mentem, ut est apud Xenoph. in com. de discipulis & factis Socratis. Euripid. in Phœnis, Si quis, ait, malorum gaudeat commercio, rogare qualis ipse sit non est opus. Nam quisque similis est sodalitati sui. Pares cum paribus, ait Tullius in Catone, facillimè congregantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio in Archiepiscopum Sedes Apostolica pallium non tradit, nisi prius præstet fidelitatis, & obedientia iuramentum.
- 2 Simonie absque vitio in traditione spiritualium possunt exprimi ea, quæ tacite insunt.
- 3 Christi actio nostra est instructio.
- 4 Papa potest dispensare super Concilium.
- 5 Concilium generale à Summo Pontif. eiusve auctoritate indicitur, conuocaturque.
- 6 Pallium de corpore B. Petri quomodo assumi dicatur, ostenditur.
- 7 Conditiones, quæ ipso iure insunt, bene apponuntur, & exprimuntur sine aliquo vitio.

Tom. I.

CAP. Significasti. I V. Paschal.

Archiepiscopo electo Papa non tradit Pallium, nisi prius iuret fidelitatem, & obedientiam. Item Concilia non dant legem Romanæ Ecclesiæ, sed Papa dat robur, & auctoritatem Conciliis. Denique iuramentum ob licitas causas non est in sacris Scripturis prohibitum. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabab. Collect. Bellam. Ioan. And. Imol. Anan. Host. Barbat. Innoc. Panorm. Bald. Dec. Butr. Henric. Anch. Compost. Viu. in *rationali primi libri iuris Pontif. pag. 100. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 40. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. coll. 1. Decret. lib. 1. tit. 4. cap. 21.*

Tali conditione.] Notatur ad hoc quòd ea, quæ tacite insunt, possunt exprimi in traditione spiritualium sine aliquo vitio simoniacæ, ut per Cosm. in *pragm. sanct. tit. de coll. §. 1. verbo noluerit, pag. mibi 2. 17. vers.*

Dominum nostrum Iesum Christum.] Notatur ad hoc quòd Christi actio nostra est instructio, c. eligitur 8. dist. c. Deus omnipotens 1. q. 1. Extravag. 1. de concess. preb. notat Mant. lib. 2. dialog. 201. Vnde Greg. hom. 1. in Euang. ait ipsa acta Domini præcepta esse, qui dum aliquid tacitus facit, quid agere debeamus, innotescit, refero ego ipse in tr. de officio & potest. Episcop. p. 1. tit. 1. c. 1. n. 2 in fine.

Aiunt in Conciliis, &c.] Notatur ad hoc quòd Summus Pontifex potest dispensare super Concilium, ad quod plures citauit Doctores in remissionibus meis ad decretum inchoando Concilio sess. 1. n. 1.

Cum omnia Concilia, &c.] Notatur ad hoc quòd generale Concilium à Summo Pont. eiusve auctoritate inducitur, conuocaturque. Azor. in *st. mor. p. 2. lib. 3. c. 47. quæst. 1. Francisc. Leo in thesauro fori Eccles. p. 1. c. 9. n. 1. Vgolin. de potest. Episcop. c. 48. n. 3. Bobadil. in sua politica, lib. 2. c. 18. n. 194.*

Quæ à B. Petri tantum corpore assumuntur.] De corpore Beati Petri pallium assumi dicitur, eo quòd à solo Romano Pont. Petri successore est accipiendum, Zechi. de Republ. Eccles. tit. de statu Illustriss. Patriarch. n. 5. vers. traditur. Valseconcel. in *harmo. ia rubricarum, sub tit. de auctoritate, & usu pallij. n. 7. Vel melius gloss. hic verbo, corpore, ait, quia pallia consecrata deferuntur ad altare sacrum in memoriam corporis B. Petri, & inde traduntur Archiepiscop. præsentibus, vel procuratoribus eorum si absunt, sequuntur Guid. Panc. in thesauro var. lect. lib. 1. c. 10. Durant. de ritibus Eccles. lib. 2. c. 9. n. 43. Ruffus de præminencia Archiep. dignitatis 3. prinil. 21. vers. & sciendum.*

In gloss. Conditione ibi, & præterea conditiones, quæ ipso iure insunt, bene apponuntur, & exprimuntur sine aliquo vitio. Vide Roch. de inrepatron. verb. vel is à quo, q. 2. 4. n. 45. Cou. in c. alma mater 3. p. 1. §. 9. n. 7.

In gloss. Auctoritate.] Notatur ad hoc quòd Pontificis auctoritas in quolibet iuramento semper excepta intelligitur, ut per Turzan. tom. 1. comm. opin. l. b. 1. tit. 2. n. 111. pag. 160.

S V M M A R I V M.

- 1 Schismaticus si ad unionem Ecclesiæ reuersus eligitur in Episcopum, electio non tenet, sed ex dispensatione potest confirmari.
- 2 Schismaticus non potest sine dispensatione obtinere beneficia Ecclesiæ etiam si ad unitatem Ecclesiæ reuerit.
- 3 Suspensionis causa cessante cessat suspensio.

H CAP.

CAP. Quia diligentia. V.

Alex. III.

¹ Schismaticus si ad unionem Ecclesie teneretur eligi-
tur in Episcopum, electio non tenet, sed ex dispen-
satione potest confirmari. Colligunt ex Ord. Abb. an-
tiq. Zabar. Collect. Bald. B. llam. Io. Andr. Imol. Anan.
Hofl. Anch. Innoc. Panor. Dec. Butr. Henric. Compost.
Viu. in *rationali primi libri iuris Pontif. pag. 100.* Alagona
in *compend iuris Canon. ag. 41.* remissive Ximen. in *con-
cord. p. 1.* & 2. refertur ab Ant. Aug. coll. 1. Decret. lib. 1.
tit. 4. c. 14. & est in Conc. Lateran. p. 4. c. 1. tit. de election.
& electorum potestate.

² *Dispensare permittimus.* Notatur ad hoc quod schi-
maticus non potest sine dispensatione obtinere bene-
ficia Ecclesiastica, etiam si ad Ecclesie unitatem redie-
rit, ut per Illustriss. D. meum Roder. à Cunha, post pri-
mam huius libri impressionem à me visum in com. ad c.
ad Catenis 17. n. 2. dist. 6. Sanch. in *praecepta Decalog lib.*
2. c. 36. n. 18. Nic. Garc. de *benef. p. 1. c. 10. §. 1. n. 161.* vbi
n. 162. intelligit de schismatico publico, secus de oc-
culto maxime emendato & conuerso, & n. 164. cum
Abb. dicit quod in Episcopis requiritur dispensatio Pa-
pae, in aliis vero sufficit dispensatio Episcopi.

³ In gloss. fin. ibi, item est argumentum, & c. Notatur ad
hoc quod suspensionis causa cessante cessat suspensio,
ut per Tirac. tract. *cessante causa*, p. 1. n. 245.

SUMMARIVM.

- ¹ Electus in Romanum Pont. à duabus partibus Cardi-
natum, nulla exceptione obstante, est Papa. Ele-
ctus autem à minori numero gerens se pro Papa inci-
dit una cum sibi adherentibus in penam huius contentas.
- ² Constitutiones referuntur de electione Summi Pontificis
agentes.
- ³ Pontificis electio qualiter olim fiebat, ostenditur.
- ⁴ Papa in electione an locus sit de substantia, remissive.
- ⁵ Papa in electione duarum partium concordia requiritur,
& quid hodie attenda novissima Greg. V. constitutione
ostenditur.
- ⁶ Papa à nemine indicatur.
- ⁷ Schismatici an sint excommunicati, ostenditur.
- ⁸ Electus an computetur in numero duarum partium,
ostenditur, & n. 9.
- ¹⁰ Papa non potest sibi eligere successorem.
- ¹¹ Papa potest facere constitutionem super electione Sum-
mi Pont.
- ¹² Haereticis crimen oppositum potest contra electum à duabus
partibus Cardinalium.
- ¹³ Papa in electione si duas partes Cardinalium nullo mo-
do consentire velint, quid faciendum, ostenditur.

CAP. Licet de vitanda. VI.

¹ Electus in Romanum Pont. à duabus partibus Car-
dinalium nulla exceptione obstante, est Papa, qui
verò à paucioribus eligitur, non est Papa, & si se gerit
ut Papa, ipse & lectores excommunicati sunt. Colligunt
ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Innoc. Anch.
Bellam. Hofl. Io. Andr. Imol. Anan. Bald. Panorm. Dec.
Butr. Henric. Compost. Viu. in *rationali primi libri iuris
Pontif. pag. 101.* Alagona in *compend iuris Canon. pag. 41.* re-
missive Ximen. in *concord. p. 1.* & 2. desumptus est Conc.

Lateran. c. 1. refertur ab Ant. Aug. coll. 1. Decret. lib. 1.
tit. 4. c. 1.

Cum text. hic de Romani Pont. electione agat, ne-
cessarium duxi constitutiones omnes de huiusmodi ele-
ctione agentes recensere, quapropter text. in primis
memoro in c. si Papa 79. dist. editum à Simac. Papa anno
salutis 479. contra tractantes de electione Romani
Pont. Papa superstiti, eoque in consilio. Deinde alterum
in c. in nomine Domini 21. dist. editum anno Domini
1059. in Concilio apud Lateranum habito à Nicolao
Papa II. de iis ad quos electio Romani Pont. pertinet.
Postea emanavit constitutio nostri text. in Concilio La-
teranensi ab Alexand. III. anno salutis 1180. qua à dua-
bus partibus Cardinalium Romanum Pont. eligi debe-
re statuitur. Subsequenter prodit alia Greg. X. in Con-
cil. Lugdun. edita anno 1274. r. lata in c. ubi periculum,
hoc tit. lib. 6 qua locus & tempus electioni praefiguntur
Conclavis etiam usus instituitur. Quae quidem Gr. go-
rij X. constitutio declarata fuit postea per aliam Clem.
V. in Conc. Viennensi anno salutis 1310. & referuntur
in Clem. Ne Romani hoc tit. vbi etiam nonnulla de pote-
state ceteros Cardin. Sede vacante adiciuntur. Prodit
deinde constitutio, seu Bulla Clem. V. Incip. *Licet in
constit. edita anno salutis 1351.* qua multa circa Concla-
vis usum, locum servos Cardin. cibos, & alia eodem
pertinentia declarantur. Emanavit postea constitutio,
seu Bulla Iul. II. incip. *Cum tam diuino.* edita anno salu-
tis, 1505. vbi habetur quod electio Papae per simoniam
est nulla, & sic electus quamvis in concordia Cardin.
& eorum nemine discrepante, est apostaticus, & ut si-
moniacus, & haereticus habetur, & est priuatus om-
nibus officiis, beneficiis cuiuscunque generis, ac etiam
priori Cardinalatus honore, & perpetuo ad omnia
praedicta inhabilis efficitur, & contra ipsum à quocun-
que Cardinali potest opponi de simoniaca labe, & sic
ut de vera & indubitata haeresi. Exiit Paul. I. V. Bulla
incip. *Cum secundum*, anno salutis 1558. con. ra tractan-
tes de electione Romani Pont. Papa viuenti, eoque
in consilio. Subsequenter fuit alia Bulla Pij Papae I. V.
incip. *In eligendis*, anno salutis 1562. in qua de exequiis
defuncti Pontificis, & de potestate sacri Collegij Car-
dinalium, & Officialium Romanae Curiae Sede vacan-
te agitur. Denique habemus novissimam constitutio-
nem seu Bullam Greg. Papae X. V. incip. *Aeternam*, editam
anno salutis 1621. in qua tres tantum formae electionis
Romani Pont. approbantur, & scrutinium per secreta
schedularum iussu fieri praecipitur. Et ut Romani
Pont. electio secundum novissimam huius constitutio-
nis formam fieri possit, editum fuit Ceremoniale
quoddam continens ritus electionis Romani Pont. eius-
dem Greg. X. V. iussu editum, & auctoritate confirma-
tum, ac in Typographia Camerae Apost. impressum
anno salutis 1622.

Inter Cardinales. Ab initio ipso Ecclesiae hoc per-
petuum ac solemne fuit ut Pontificem Cardinales, id
est ij, quos nunc Cardinales vocamus, eligerent, reli-
quo etiam Clero cum populi interuentu, ac Impera-
toris accedente consensu, licet eius sprete auctoritate
Pontifices aliquando creati fuissent, quod multorum
malorum seges erat. Hic mos eligendi Pontificem, ha-
bito scilicet Imperatoris & populi consensu, perdura-
uit usque ad tempora Alexandri III. nostri text. Au-
ctoris, qui primus respirare valens Lateranensem aduo-
cavit Conciliū, de quo in hoc text. quo totum eligen-
di ius in Cardinales transtulit, reliquo Clero, & popu-
lo, atque etiam Imperatore exclauo quod deinde à
Greg. X. in d. c. ubi periculum, & à Clem. V. in d. Clem.
Ne Romani, roboratum legitur, vide Card. Turrecrem.
de potest. Eccles. lib. 2. cap. 43. Card. Bellam. *com. de ele-
ctionis*, lib. 1. cap. 9. Paleot. de consuet. sacri Palatii, p. 1.
quest.

g. 4. §. co magis, Camill. Borell. in *summa omnium decis.* tit. 4. n. 5. Campan. in *diuersorio iuris Canonici*, rubr. 7. c. 6. n. 3. 5. plures refert Doctores Cened. ad *Decret. collect.* 115. n. 5. in electione Papae an locus sit de substantia, vide Rendingam in *promptuario receptorum* sent. 10. i. tit. 84. num. 5.

Et à duabus partibus concordantibus. Notatur ad hoc quòd duarum partium concordia sufficit ad supremi Praefulis validam electionem, vt per Azor. *institur. moral. part. 2. lib. 4. c. 5. g. 7.* Camill. Borell. *d. tit. 4. num. 6.* Campan. *d. cap. 6. n. 9.* Et nouissima Gregorij X V. constitutione incip. *Aeterni*, in §. cautum est in posterum electionem Romani Pont. fieri aliter non posse quàm per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclauis praesentium, praeterquam si omnes & singuli Cardinales similiter in Conclauis praesentes nemine dissentiente aliquibus ex eorumdem Collegio Cardinalium committerent eligendi potestatem, vt vice omnium Ecclesiae Catholicae prouiderent de Pastore: aut nisi communiter ab omnibus & singulis Cardinalibus, qui itidem in Conclauis praesentes erunt, memine pariter dissentiente, quasi per inspirationem, nullo praecedente de persona speciali tractatu per verbum *Electio*, intelligibili voce prolatum, aut scripto, si voce fieri non poterit, expressum, fuerit celebrata, &c.

Quia non poteri ad Superiorem, &c. Pontifex enim à nemine iudicatur, vt Patres Concilij Romani sub Syluestro can. vlt. statuerunt, habetur etiam in Conc. Chalcedonen. sub Leone *sess. 3.* & in altero Conc. Romano sub Adriano II. cuius verba refert VII. Synodus *act. 7.* idipsum facit Lateran. Conc. vlt. sub Leone X. *sess. 11.* & Conc. Florent. sub Eugen. I. *v. sess. 7.* & Leo Magnus *epist. 84. ad Anastas. Imper. Gelas. epist. ad Episcopos Dardania*, r. latus in c. cuncta per mundum g. 3. S. Gregor. *lib. 9. epist. 34.* ac perique alij Patres Bonifac. Martyr in *cap. si Papa vbi gloss. verbo*, à nemine 40. dist. Nicol. Papa in *epist. ad Michael. Imper. in cap. satis*, item & in alia ad Lud. Imper. in c. in scripturis 96 dist. Bellet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. 1. de saure clericorum personali* §. 1. num. 10.

Excommunicationi subiaceant. Notatur ad hoc quòd schismatici sunt excommunicati, vt per Abb. in *rub. de schismaticis*, & Corral. *de benef. p. 2. c. vlt. n. 18.* Melius tamen dicendum est omnes schismaticos non videri absolute & in vniuersum excommunicati in hoc text. cum loquatur in casu particulari, nempe de electo in Papam à tertia parte Cardinalium, alio electo à duabus partibus, & illi adhaerentibus, vt contingerat in electione Alex. II. huius text. auctoris, vt per Platinam, & Chacon. in *eius vita*, & rectè aduertunt Azor. *instit. mor. p. 1. lib. 8. c. 20. g. 6.* Soar. *de censuris*, d. 23. *sess. 3. n. 2.* quos refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benef. p. 1. cap. 10. num. 154.*

In gloss. Duabus partibus. Querit haec glossa an electus computetur in numero duarum partium, & negatiuam tuetur opinionem, sequuntur hic Innoc. in *princ. Bellam. sub num. 29.* Compst. *sub n. 3.* Dec. *super hanc gloss. sub n. 29.* Gloss. etiam in c. *can. iure*, hoc tit. verbo *consentiant*, vbi Innoc. in *verbo*, duomodo, Compst. *sub n. 5.* Bellam. *sub n. 17.* Archid. & Gemin. in *cap. si quis Apostolica* 79. dist. Contrarium verò quòd scilicet electus computetur in numero duarum partium colligitur ex text. in l. *planè*, ff. *quod cuiusque vnus ibi planè* vbi *duae partes decurionum adfuerint* iis quoque quem decernunt, numerari potest, per quem tenent Ioan. de Platea in l. *nominacionem*, n. 2. C. *de decurion. lib. 10.* Nicol. Pignol. ad *ling. Romani* 813. incip. *An in Collegio*, Imola *hic n. 9.* affirmans in electione Papae indistinctè computari electum, Bald. etiam *sub n. 8.* Zabarel. *n. 6.* idipsum scri-

Tom. I.

bunt in cap. *can. in iure*, hoc tit. Coll. *et. n. c.* Archidia. in §. *notab. num. 3.* Zabarel. *sub num. 3.* notab. 1. Imola *sub num. 3.* Abb. *num. 5.* subdens opinionem Innocent. esse falsam, Franch. in *cap. vbi periculum*, hoc tit. *lib. 6. vers. Et an tunc*, *sub num. 17.* Barbat. *conf. 33. num. 19 & 21.* Ripa *ress. 2. tit. de iurepatron. n. 7.* Bertachin. in *rept. verbo*, electio, §. *electio à quibus fiat*, & in *verbo*, Papa, in *princ.* addit Ioannem XXII. seipsum in Papam elegisse, teste Antonio in *chronic. Fr. Emman. qu. 1. Regul. 20.* 2. g. 5. art. 10. *vers. neque etiam*, Pinedi in *vita D. Ioannis Baptista*, lib. 2. art. 3. cap. 10. pag. mibi 422. Has contrarias opiniones foedere distinctionis conciliant Doctores, primam dicunt habere locum quando in forma scrutiniij secreti proceditur ad electionem, secundam verò quando non in forma scrutiniij secreti sit electio: ratio est, quia cum scrutinium secretò fiat, iuxta c. *quia propter*, hoc tit. non posset electio habere originem quàm à se ipso, quod cessat quando ipso audiente alium, ipsum nominant, & sic nominationi factae ab aliis consentit, non autem seipsum, eligere incipit, huius distinctionis auctor fuit Host. in *cap. per vestras num. 5. de iurepatron.* vbi eum sequitur Ioan. Andr. *sub num. 4.* Anchar. *sub numero 3.* Butr. *sub num. 8.* Zabarel. in *opposit.* Idem etiam tenuerunt in d. *can. in iure*, idem Host. *ante num. 1.* Abb. *antiqu. n. 1.* Bald. *sub n. 2.* & 3. Anchar. *sub n. 3.* in *opposit.* Zabarel. *n. 5.* *opposit.* Butr. *sub num. 30.* Imola *sub num. 4.* Abb. *sub n. 5.* Anania in *princ.* & in *cap. Cumana*, hoc tit. praedictam Host. distinctionem sequuntur Zabarel. in 4. *opposit.* Imola *vers. in eadem glossa*, *sub num. 9.* Butr. *num. 25.* Anchar. *sub n. 3.* Abb. *sub num. 10.* eandem amplectuntur distinctionem Syuester *verbo*, electio 2. num. 23. Tabiena *cod. verbo 1.* num. 23. Alberic. in *dictionary*, verbo, electio, §. in numero eligentium. Barthol. Veronen. *caut. 96. incip. Vidimus* pridie Lambert. in *tr. de iurepatron. in 8. art. 8. g. princ. 1. p. 2. libri*, Lancel. Conrad. in *temple omnium iudicum*, lib. 1. c. 1. §. 2. g. 4. sub n. 8. Franc. Marc. *decis. 929. incip. Queritur an electus*, p. 1. Caluacan. *Finiz. decis. 4. incip. Pulchra* & peritilis, n. 4. p. 1. Iul. Lator. *var. lucubrat. tit. 4. c. 4. ex num. 14.*

Verum quicquid sit habemus in hoc peculiarem declarationem in d. *conf. lit. Gregor. X V. incip. Aeterni*, vbi in §. 2. sic habetur. Numerum autem suffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclauis praesentium vt electio per viam scrutiniij, siue scrutiniij & accessus valida sit, decernimus, & declaramus ita esse censendum, vt in duabus tertiis partibus suffragium electi non numeretur, nec quicquam siue scrutiniij, & accessus, siue compromissi via procedatur, se ipsum eligere, seu suffragium sibi dare vllatenus possit electi tamen persona si in Conclauis sit, debeat in numerum Cardinalium computari. Et in §. 3. Rursus nemo per viam scrutiniij, seu scrutiniij & accessus habeatur pro electo nisi publicatis omnibus suffragiis, & electi, si numerum tantummodo duarum ex tribus partibus habuisse comperum sit, etiam schedulis apertis. Et in §. 4. Ac si contingat plures in schedulis nominatos duas tertias partes suffragiorum tulisse, in suffragiorum paritate neuter electus in imparitate verò, qui numero suffragiorum superior erit, dummodo duas tertias partes, etiam si in vno suffragio excedat, electus censetur. Et in §. 11. Nulli autem tam in schedula scrutiniij, quàm accessus nominare liceat, alioquin suffragium in quo plures fuerint nominati, nullum sit, accedere tamen vni ex nominatis à se in dicta schedula, vel alij, dummodo aliquod aliud suffragium in eodem scrutinio tulerit, non prohibeatur, & in numero Cardinalium in Conclauis praesentium numeretur. Et in §. 12. Neque in quolibet scrutinio nisi semel accedere liceat, neque

per

per accessum ab alterius nominatione in scrutinij schedula facta recedi decernimus, & declaramus. Et in §. 19. Quod si electio huiusmodi alibi celebrata fuerit quam in Conclavi clauso, vel aliter, quam per secreta schedularum suffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclavi presentium in scrutinio, seu scrutinio & accessu, electi suffragio non computato, vel per viam compromissi, ab omnibus Cardinalibus similiter in Conclavi presentibus, nemine dissentiente initi, & ita nemo seipsum elegerit, vel quasi per inspirationem nullo precedente de persona speciali tractatu, omnium pariter Cardinalium presentium in Conclavi communiter nemine itidem dissentiente per verbum *ELIGO* intelligibili voce prolatum, aut scripto si voce non poterit, expressum, nulla sit, & invalida eo ipso absque vlla declaratione, & ita electo nullum ius tribuat: quinimo is non Apostolicus, sed apostolicus sit, & habeatur, & tam ipse quam eligentes, eiusque fautores, & complices sententiam excommunicationis, & anathema, aliasque censuras, & poenas inuaforibus Sedis Apostolice, a sacris Canonibus, & constitutionibus Apostolicis impositas pariter ipso facto incurant, a qua, sicut ab alia quacunque in hac constituitur. imposita & irrogata, seu infra imponenda, & irroganda poena excommunicationis tam ipsi quam quilibet alius, siue S. R. E. Cardinalis siue alia persona cuiuscunque gradus conditionis, dignitatis, & preeminentie a nullo, neque etiam a maiori Penitentiario, cuiuscunque facultatis, vigore praterquam a Romano Pont. nisi in mortis articulo, absolui possit, & tam ipse, eiusque complices, & fautores, quam alij quicumque etiam S. R. E. Cardinales huius constit. in aliquo transgressores alijs grauissimis penis teneantur, futuri Pont. canonicè intrantis arbitrio irrogandi.

- 10 Multa alia in prædicta constit. pro Summi Pont. electione nouiter fuerunt constituta, quæ ibi videri possunt, licet enim Summus Pont. non possit sibi eligere successorem in vita, Caietan. de autoritate Papæ, & Concilij, tract. 1. c. 13, & tract. 2. c. 21. Titaq. de iure constit. p. 3. limit. 2. n. 4. Alphons. Mendoza in q. quodlib. q. 4. pag. mihi 301. Paul. Comit. respons. moral. lib. 1. q. 98.
- 11 Azor. instit. moral. p. 2. lib. 4. c. 5. q. 3. Potest tamen facere constitutionem super electione sui successoris, vt probat Flamin. de resignat. lib. 2. q. 1. n. 13.
- 12 In gloss. exceptione, ibi, & scilicet nulla exceptio potest opponi sibi nisi de hæresi. Notatur ad hoc quod contra electum a duabus partibus Cardinalium crimen hæresis opponi potest, vt per Azor. instit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 5. versic. at Innocentius, Lanor. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. c. 6. n. 15. vbi subdit hoc dubio carere stante constit. Iulij II. incip. Cùm tam diuino, 14. Ianuar. 1505. in Bullario noto tom. 1. constit. eiusdem Pont. pag. 403.
- 13 In gloss. Nullatenus, ibi, quid ergo fiet si nullo modo due partes consentiant, &c. Notatur ad hoc quod si contingeret quod due partes nullo modo in electione Pontificis consentire velint, brachium sæculare debet se interponere, vt Cardinales includantur in aliquo loco, de quo exire non valeant donec consentiant, vt ex Platina, Monfred. & alijs colligit Lanor. d. cap. 6. num. 13. vbi subdit ita factum fuisse in electione Honorij III. apud Perusiam anno 1216. & in electione Cælestini IV. anno 1241. & in electione Gregorij X.

anno 1271.

✱✱

S V M M A R I V M.

- 1 Electio ad Episcopum fieri debet de digno scientia, moribus, & ætate, & qui habeat trigessimum annum completum, & sit de legitimo matrimonio natus.
- 2 Ordines minores non veniunt appellatione sacrorum.
- 3 Prima tonsura non confertur nisi habenti ætatem septem annorum completorum.
- 4 Etas ad quatuor minores, qua requiratur, ostenditur.
- 5 Etas ad tres Ordines sacros constituta qua sit, ostenditur.
- 6 Bissexti dies non est numerandus in commutatione annorum ad Ordines.
- 7 Boni mores sunt maximè necessarij beneficiariis, & qui dicantur, remissiuè.
- 8 Illiteratus penitus est irregularis, & ideo ordinari non potest.
- 9 Prima tonsura initiandus debet scire rudimenta fidei, ac legere, & scribere saltem in lingua natia.
- 10 Ordinibus minoribus initiandi debent intelligere saltem linguam Latinam.
- 11 Subdiaconatus, & Diaconatus Ordinibus assumendis debent esse versati in minoribus, ac de literis, & iis, qua ad Ordinem exercendum pertinent, instructi.
- 12 Sacerdoti autem, quæ scientia sit necessaria, ostenditur.
- 13 Beneficium simplex consequi volenti satis est si Canonicas horas recitare, & construere sciat.
- 14 Canonicatum aliquem Cathedralis Ecclesie impetrans, quam scientiam debeat habere, ostenditur.
- 16 Episcopus debet esse ætatis triginta annorum.
- 17 Cardinales debent esse constituti in eadem ætate, qua Episcopi.
- 18 Episcopalem ad dignitatem promouendus natus esse debet de legitimo matrimonio.
- 19 Legitimatus per subsequens matrimonium possum ad Episcopalem dignitatem promoueri, non verò ad Cardinalatus celsitudinem ascendere.
- 20 Scientia requisita in Episcopis quanta debeat esse, ostenditur.
- 21 Theologus preferendus est Canonistæ in assequutione Episcopatus, præcipuè ubi hæreses pullulant.
- 22 Canonistis potius, quam Theologis adhaerendum est in materia vlturarum.
- 23 Episcopus electus antequam sit confirmatus non potest administrare ea, quæ sunt iurisdictionis.
- 24 Episcopus post confirmationem, etiam antequam sit consecratus, habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ Ordinis.
- 25 Episcopus confirmatus, & non consecratus potest exequi gratias directas suo predecessori ratione dignitatis, indulgentias, & dimissorias ad Ordines concedere.
- 26 Beneficium primum curatum non perditur, nisi fuerit capta possessio secundæ.
- 27 Tempus ad consecrandum Episcopum est trimesse à notitia confirmationis.
- 28 Dispenratio concessa Episcopis, vt ultra tres menses consecratio differatur, non extenditur ad resentionem beneficiorum.
- 29 Beneficia obtenta vacante ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptam possessionem, & consecrationem secutam, & quid in promissis à Summo Pont. ostenditur.
- 30 Dignitas, cui animarum cura subest, non potest conferri nisi attingenti 25. sue ætatis annum.
- 31 Dignitas, quæ iurisdictionem habet, non potest conferri ei, quæ 25. annum non attigerit.
- 32 Dignitas principalis in Collegiata conferri non potest nisi habenti 25. annos inceptos.

33 Abbates

- 33 Abbates non possunt esse minores 25 annorum.
 34 Etas 25. incepta requiritur in beneficio curato.
 35 Eligentes scienter indignum priuantur ipso iure electio-
 ne, & ius eligendi amittunt.
 36 Patroni Ecclesiastici presentantes indignum scienter,
 priuantur iure presentandi, laici vero pro prima tan-
 tum vice.
 37 Beneficium incapaci collatum propter conferentis negli-
 gentiam deuoluitur ad Superiorem.
 38 Vicarius si conferat beneficium indigno, non est Epi-
 scopus conferendi potestate priuatus.
 39 Indignus quis dicatur.

CAP. Cùm in cunctis. VII.

- 1 **E**piscopus eligi debet vita, scientia, & moribus
 commendabilis, & quod habeat trigessimum an-
 num completum, & sit de legitimo matrimonio na-
 tus. Colligitur ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Anch.
 Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald.
 Dec. Butr. Henric. Boich. Compost. Vin. in rational. primi
 libri iuris Pont. f. pag. 104. Alagona in compen. iuris Canon.
 pag. 41. remissive Casal. in amor. & Ximen. in concord.
 p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 4.
 cap. 16.
 2 **Sacri Ordinibus, & Ecclesiasticis ministeriis.** Notat-
 ur ad hoc quod minores Ordines non veniunt appella-
 tione sacrorum Ordinum, vt per Stephan. Gratian.
 discept. forens. c. 59. n. 11. & 11. Ordinum appellatione
 qui veniant dixi de appellat. verb. vtriusque iuris signif.
 appell. 179.
 3 **Etas maturitas.** Prima tonsura non confertur,
 nisi habenti etatem septem annorum completorum,
 c. de singulis 77. dist. gloss. verbo, infanti, in c. nullus, de
 temporib. ordin. lib. 1. gloss. ult. in Clem. fin. de etate & qualif.
 Vivald. in candelabro aureo, rubr. de sacram. Ordinis, n. 17.
 Ioan. Firmian. tract. de Episcopo, lib. 1. q. 3. n. 56 p. 1. Re-
 buff. consil. 2. incip. ha. litera, n. 1. Mandos. tract. de mi-
 nori etate, cap. n. 12. Tolet. in sum. lib. 1. c. 15. n. 15. Me-
 noch. de arbitr. casu 427. n. 7. Flamin. de resignat. lib. 4.
 q. 9. n. 9. Henric. in sum. lib. 10. c. 19. §. 1. Vgolin. de po-
 test. Episc. c. 16. §. 7. n. 2. Moneta de distribut. quod. p. 2.
 q. 19. n. 11. Campan. in diuersorio iuris Canonici, rubr. 7.
 cap. 1. Carol. de Grassis de effectibus clericalib. in pralud.
 num. 184.
 4 **Etas ad quatuor minores Ordines constituta quæ**
 fit à Doctoribus confusa in hoc loquentibus conue-
 nit inuestigare. Aliqui vnam eandemque omnibus
 Ordinibus min. constituerunt etatem, illam scilicet,
 quæ est maior infantia, vt gloss. v. i. in d. Clem. fin. & ibi
 Zab. n. 7. Mandos. d. cap. 4. n. 12. Alij verò credide-
 runt Ostiario, Lectori, Exorciste eandem sufficere
 etatem, nempe septennium completum, subdentes
 in Acolyto duodecimum annum requiri, vt gloss. in
 sum. 77. dist. Armil. verbo, Ordines 1. Henric. 1. d. c. 19.
 §. 1. Moneta d. q. 9. n. 11. vel d. cimit. quartum requi-
 ri in eo, qui Acolytatu insigniri præcipiatur, asserit Re-
 buff. in sua. praxi rubr. de clericis ad sacros Ordines, male
 promotis, gloss. 2. n. 1. & in rubr. ad regulam Cancel. 2.
 vers. ista etas. Verum ad tres primos Ordines duodeci-
 mum annum expletum, & ad Acolytatum decimum
 quartum inchoatum requiri decens esse visum est, So-
 to in 4. sentent. dist. 25. quest. 1. art. 2. vers. quo autem, &
 Campan. d. rubr. 7. cap. 2. n. 1. cui opinioni ego libenter
 assentior, nam in hoc cùm à Concilio Trid. nihil præ-
 stitutum reperimus, etas illa attendenda est, quæ à
 Canonibus præscribitur, provt decimum referunt Ar-
 mend. in addit. ad recopil. legum Nauarraz lib. 1. tit. 1. c. 1.
 Tom. L

num. 3. Piasce. in praxi noua Episcop. p. 1. c. 1. num. 22. in
 fine.

Etas ad tres Ordines sacros constituitur à Concil. 3
 Trid. sess. 23. de reform. c. 1. vt scilicet nullus ad Subdia-
 conatus ordinem ante 22. annum, ad Diaconatus an-
 te 25. & ad Presbyteratum ante 25. etatis suæ promo-
 neatur, qui quidem anni sufficiunt inchoati, & ad
 Presbyteratum satis est 25. incepisse per diem, Nau. in
 man. c. 25. num. 69 cum seqq. & n. 103 Zerol. in praxi Episc-
 cop. verbo, Ordo, §. 1. Guttier. canon. lib. c. 16. n. 8. Franc.
 Leo in thesauro fori Ecclesiast. p. 1. c. 4. n. 3. Henric. d. c. 19.
 §. 2. & lib. 13. c. 38. §. 2. Petr. Ledesim. in sum. p. 1. tract. de
 sacram. Ordine. c. 7. à principio, Piasce. in praxi noua Episc-
 cop. d. c. 1. n. 3. pag. 34. Moneta d. q. 19. n. 12. Fr. Emman.
 quest. Regul. tom. 3. q. 23. art. 6. Armend. d. lib. 1. tit. 2. l. 1. de
 etate in decl. n. 4. Bonacina de Sacramentis disp. 8. q. unica
 punct. 5. n. 12. Nic. Garc. de benef. p. 7. c. 4. n. 21. Valer. Re-
 ginald. in praxi fori pœnis lib. 30. tract. 3. n. 116. Coninch.
 de Sacram. tom. 2. disp. 20. n. 102. Miranda in manuali Præ-
 lat. tom. 1. q. 39. art. 2. Carol. de Grassis d. pralud. n. 189. &
 291. Campan. d. rubr. 7. c. 3. In qua annorum computa-
 tione non est numerandus dies bissexti, quia annus à
 iure determinatus intelligitur ex 365. diebus conti-
 nuis, ita Henric. d. c. 2. §. 2. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ec-
 clestast. post resol. 276. in notab. de materia sacram. Ordini-
 nis, vers. quoad interstitia, in 2. edit. & faciunt quæ ego
 ipse trado in meo tract. de offic. & potest. Episc. part. 3.
 alleg. 101. n. 20. quicquid contrarium teneant Fornar.
 de Ordine, cap. 3. n. 1. Bonacina d. puncto 5. n. 14. Circa
 etates verò, quæ ad Ecclesiastica requiruntur benefi-
 cia, immorari non oportet, iam in d. nostra p. 3. alleg. 60.
 à num. 65. de hoc latè egimus, & ibi videre poteris
 quæ requiratur etas ad dignitates in Cathedralibus
 Episcopatu inferiores, quibus nulla subest animarum
 cura, n. 67. de dignitatibus in Collegiatis, & n. 69. de
 Canonico in Cathedrali, & n. 71. de Canonico in
 Collegiata, & n. 72. de promouendo ad beneficium
 simplex.

Gravitas morum. Notatur ad hoc quod ad benefi-
 cia requiritur morum probitas, vt per Filliuc. tom. 3.
 tract. 41. cap. 5. num. 40. Boni mores qui dicantur, &
 quando, & qui parui, vide Plat. de legibus dial. 2. & 3.
 Arist. in problem. sect. 14. num. 1. & ethic. lib. 4. cap. 8. &
 moral. lib. 10. cap. 1. Ioan. Pic. Mirand. in astralog. lib. 3.
 cap. 12. Boni mores sunt necessarij in ordinatis, &
 beneficiariis, Selu. de benef. p. 1. q. 5. num. 35. Colim. in
 pragmat. sect. iii. de elect. cap. sicut, §. deinde, verbo, mo-
 ribus, fol. 99. vers. Nau. in cap. si quando, except. 11. n. 2.
 & except. 15. prope finem, de rescript. Guttier. canon. lib. 1.
 c. 16. à n. 34. Flamin. de resign. lib. 4. q. 11. à n. 15. Et gra-
 uitas morum plus valet, quam cætera Syluan. cons. 22.
 num. 22.

Et literarum scientia. Cùm penitus illiteratus, id
 est, qui prima Grammaticæ rudimenta non didicit,
 irregularis sit, ad Ordines igitur promoueri non po-
 test, c. precipimus 34. dist. cap. illiteratos 38. dist. Nau. in
 man. c. 27. n. 105. & in c. si quando, except. 11. n. 45. & 50.
 de rescript. Menoch. de arbitr. casu 435. Lambert. de iure-
 patron. p. 1. lib. 1. art. 24. q. 9. n. 2. Fulu. Pacian. de probatio-
 nib. lib. 2. cap. 34. n. 79. Guttier. canon. lib. 1. cap. 26. n. 37.
 Flamin. de resignat. lib. 4. q. 4. n. 2. & q. 11. n. 17. cum seqq.
 & lib. 5. q. 1. à n. 70. Mirol. de irregul. lib. 1. cap. 32. Carol.
 de Grassis de effectibus cleric. in pralud. num. 237. & seqq.
 Campan. in diuers. iur. Canon. rubr. 5. c. 5. n. 2. Azor. instir.
 moral. p. 2. lib. 2. c. 28. q. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss.
 4. n. 41. cum seqq. Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. d. disciplina
 clericali, §. 4. Miranda in manuali Prælat. tom. 2. quest. 8.
 art. 7.

Prima tonsura iniunctus scire debet rudimenta
 fidei, ac legere & scribere, cap. fin. de tempor. ordinat.
 ff. 3. 886.

lib.6. Conc. Trident. *sess.* 23. *de reform. cap.* 4. Franc. Leo in *Theatro fori Ecclesiast.* part. 3. cap. 8. num. 6. Bonacina de *Sacram. disp.* 8. *quest. unica*, puncto 5. numero 16. Aloyf. Ricc. in *praxi fori Ecclesiast. decis.* 390 in 1. edit. & *resol.* 329. num. 6. in 2. edit. Sed cum Concil. Trident. dicto loco non exprimat in qua lingua valeat tonsura initiandus legere & scribere, intelligendus est in lingua patria, seu nativa, Azor. *dist. part.* 2. lib. 6. cap. 6. *quest.* quem refert & sequitur Campan. *rubr.* 5. cap. 2. num. 1.

10 Ad minores Ordines promouendi debent intelligere saltem linguam latinam, c. in *singulis*, *vers.* *in* *fratibus stipendii* 17. *dist.* Conc. Trid. *sess.* 23. c. 5. & 11. Menoch. de *arbitr. casu* 425. n. 58. vbi aduertit posse Episcopum arbitrari magis expedire Ecclesie si Ordines conferat ei, qui etsi adhuc Latinam linguam non intelligat, est tamen bonae indolis, & pro etate docilis.

11 Ad Subdiaconatum, & Diaconatum assumendi debent esse versati in minoribus Ordinibus, ac de literis, & his, quae ad Ordinem exercendum pertinent, instructi, Conc. Trid. *sess.* 13. c. 1.

12 Sacerdoti autem est necessaria scientia libri Sacramentorum, Lectionarij, Antiphonarij, Homiliarum per circulum anni Dominicis diebus, & singulis festis aptatum, cap. nullis cap. quae *ipsis* 38 *dist.* Abb. hic n. 4. vbi etiam Host. num. 10. Et nullus ad Presbyteratum esse promouendus nisi qui possit docere populum ea, quae ad salutem scire sunt necessaria, ac administranda Sacramenta, Conc. Trid. *sess.* 23. cap. 4.

13 Beneficium simplex consequi volenti satis est, si Canonicas horas recitare, & construere sciat. Flam. de *resignat. lib.* 4. *quest.* 11. num. 30. Campan. in *diuersorio iuris Canon. rubr.* 5. cap. 3. num. 3. Aloyf. Ricc. in *praxi fori Ecclesiast. decis.* 390 in 1. edit. & *resol.* 329. num. 6. in 2. edit. praxi nona Episcop. part. 1. cap. 1. num. 40. Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloss.* 4. sub num. 73. Bellet. *disquis. clerical. part.* 1. tit. de *disciplina clericali*, §. 4. num. 23. & 26.

14 Canonicatum aliquem Cathedralis Ecclesiae, seu in ea dignitatem non habentem iurisdictionem impetrans maiori praedictus debet esse scientia, quam is, qui simplex, & residentia carens veller consequi beneficium, nam cum teneantur ad industriam, & consilium in Capitulo, debet habere mediocrem scientiam, & eam saltem, quae sit necessaria ad eorum munus exequendum, Abb. hic n. 4. Menoch. de *casu* 425. n. 25. Conc. Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 12. qui dignitates omnes & saltem dimidiam partem Canonicatum in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis insignibus, vbi id commodè fieri potest, non nisi Doctoribus, & Licentiat in Theologia, vel iure Canonico conferendas hortatur, non autem praecipit, vt aduerto ego ipse d. 60. n. 58. vbi num. 60. de scientia & gradu requisito ad Archidiaconatum, num. 61. ad Decanatum, & num. 62. ad Scholasticam, & num. 63. ad principalem dignitatem in Collegiata.

15 In seipso debet ostendere, &c.] Faciunt per me adducta de officio & potestate Episcopi. p. 3. tit. 5. gloss. 3. a. n. 29.

16 Nisi qui iam trigessimum aetatis suae annum exegerit.] Notatur ad hoc quod nullus ad Episcopatus culmen promoueri potest ante trigessimum suae aetatis annum, qui debet esse completus, licet gloss. verbo *compleuerint*, in cap. *unic. de aetate*, & *qualit.* lib. 6. asserat Episcopum esse posse qui trigessimum ingressus est annum, quia etiam si verbum, *exegerit*, de quo in hoc text. perfectum non indicare tempus, id tamen Greg. XIV. *const. sua public.* 15. *Maij* 1591. expressis d. clarauit verbis, ibi, *annum trigessimum expleuisse*, Menoch. de

arbitr. casu 427. n. 24. Rebuff. de *pacificis possessionibus* num. 184. Francisc. Leo d. cap. 3. n. 7. Henric. in *summ.* lib. 10. c. 19. §. 3. & lib. 14. cap. 9. in *princip.* *vers.* ad Episcopatum, Ar. mend. in *addit. ad recap. legum Nauarr.* ad lib. 1. tit. 2. l. 1. de *etat.* num. 18. Azor. in *inst. moral.* p. 2. lib. 6. cap. 5. in *princip.* Gutierrez. canon. lib. 1. *quest.* 26. n. 39. Ludou. Miranda de *ordine iudic.* num. 4. art. 2. *concl.* 3. Lessi. de *iustit.* 2. cap. 34. dub. 20. num. 103. Reginald. in *praxi fori penitent.* lib. 3. c. tract. 3. n. 163. *vers.* 1. Viuian. in *praxi iurispatr.* part. 2. lib. 6. cap. 7. num. 4. Lauor. *var. lucubr.* tom. 1. tit. 4. c. 12. num. 6. Campan. d. *rubr.* 7. c. 3. num. 3. & cap. 6. num. 44. Filiuc. tom. 3. tract. 4. l. c. 5. num. 32. Ioan. Anton. Massob. in *praxi habendi concursus requirit.* 10. dub. 11. num. 19. secundum Romanam impress. Et eandem aetatem requiri in promouendo ad Cardinalatum, tenent Henric. *dist.* cap. 9. *prope fin.* & d. §. 3. Azor. d. lib. 6. cap. 6. *quest.* 14. Campan. d. *rub.* 7. c. 6. n. 47. & ante alios Selu. de *benef.* q. 5. num. 18. & *pragmatica* *Sanction.* *luna* & *que* *Concilij* *Ballien.* auctoritas *sess.* 23. nam licet à Summo Pont. approbatum non sit, quae aetas requiratur in Cardinalibus, hodie tamen in hac parte receptum est à Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 1. dum dectenit ea omnia, quae de Episcoporum doctrina, & etate, & ceteris qualitatibus ab eod. Trid. Constituta sunt, in creatione S. R. E. Cardinalium, etiam si Diaconi sint, esse obseruanda, constat autem ex dictis in Episcopo triginta annos esse necessarios, ergo totidem in Cardinalibus requiruntur, Host. de *incompatib. benef.* p. 1. c. 24. num. 27. Card. Paleot. de *consultationibus Sacri Palatii* p. 1. *vers.* *quoad aetatem*, vbi aduertit ex nonissima Sixti V. constitutione, quod de Diaconis Cardinalibus inquit Trid. fuisse immutatum; constituit enim Sixtus V. eos saltem in 22. aetatis suae anno creari posse, ita vt intra annum ad sacri Diaconatus Ordinem promoueri teneantur, refert Filiuc. d. c. 5. n. 3. in *fine*.

Quam quidem aetatem in Cardinalibus intelliges necessariam secundum communes regulas, non verò impedimento esse quominus Summus Pontifex minores aetate creare possit, vt saepius fieri videmus, & optimis rationibus, & auctoritatibus licitum comprobatur idem Paleoth. *part.* 3. q. 4. *vers.* & eo magis quamvis enim Romanus Pont. annos supplere non possit, potest tamen illorum indolem, & prudentiam agnoscere in annis iuuenilibus, iuxta illud, Caesaris virtus contingit ante diem, & quod de Tobia cap. 1. legitur, quod cum esset iunior nihil tamen puerile gessit. Ad supremum verò Papatus apicem vt quis euehi possit quot annos natus esse debeat non videtur habitandum, sufficit enim in quacunque aetate eligatur, sed decens est ne minor annis triginta Summus Pont. renuntietur, Selu. de *benef.* *quest.* 5. p. 3. num. 14. Henric. d. §. 3. Campan. d. c. 6. nu. 50. Iul. Lauor. *var. lucubr.* tit. 4. c. 12. num. 1.

Vtrum autem dispositio huius text. qui requirit, vt nullus ad Episcopatus culmen promoueri possit nisi trigessimum suae aetatis exegerit, locum habeat in supremis Religionum generalibus, in quo dubio Azor. in *inst. moral.* p. 2. lib. 6. cap. 6. q. 1. & Lud. Miranda in *man. Pralat.* tom. 2. q. 3. art. 1. *concl.* 2. tenent Praelatos Regulares iurisdictionem quasi Episcopalem habentes trigessimum annum exigere debere. Contra quos tamen verior est sententia, immo sufficere aetatem annorum 25. vt melius resoluit Soar. de *Relig.* tom. 4. l. 8. c. 3. n. 7. Sigism. à Bononia de *elect.* dub. 2. n. 1. *vers.* & hanc *assertionem*, Tamburin. de *iure Abbatum*, tom. 1. *disp.* 6. q. 9. n. 3. & 4.

Et de legitimo matrimonio.] Notatur ad hoc quod ad 18 Episcopalem dignitatem promouendus de legitimo matrimonio natus esse debet, Franc. Leo in *theatro fori Ecclesiast.* p. 1. c. 3. n. 9.

Quales

- 19 Quales sunt per subsequens matrimonium legitimi, eum iuris fictione à tempore natiuitatis habeantur legitimi, *Con. de sponsalibus*, p. 2. c. 8. §. 2. n. 30. *Peg. de fideicom. art. 24. n. 12.* Viuiam. *tom. 2. communium opin. lib. 6. tit. 4. n. 101. pag. 17.* Menoch. *conf. 16. n. 5. & 17. & conf. 79. n. 12.* Soar. *tom. 5. de censuris, dist. 50. sect. 5. à num. 10.* Bellet. *disquisit. cleric. p. 1. tit. de disciplina clericali, §. 2. n. 18.* Azor. *instit. moral. part. 3. lib. 2. cap. 14. q. 14.* Campan. *rub. 1. c. 13. num. 127. me citato in hoc loco Lauer. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 16. num. 61.* quamvis huiusmodi non possint ascendere ad celsitudinem Cardinalatus, prout statuit Sixtus V. in sua constit. 50. incip. *Postquam*, Sayr. *de censur. lib. 6. cap. 10. num. 13. & 14.* Bellet. *dist. tit. de disciplina cleric. §. 3. num. 22.*
- 20 Et scientia commendabilis demonstratur.] Nouissime per Conc. Trident. *sess. 22. de reformat. cap. 2.* requiritur scientia, qua muneris sibi iniungendi necessitati satisfacere possit, veluti si antea in vniuersitate studiorum Magister, sine Doctore, aut Licentiatum in sacra Theologia, vel iure Canonico, aut publico aliquius Academiae testimonio, idoneus ad alios edocendos ostendatur. Cuius tamen Concilij dispositioni fuit additum per *Const. Greg. XIV. incip. Onus Apostolice*, relatum per Quarantam, verbo, *Electio*, vt peculiaris circa doctrinam promouendi ad Episcopatum diligentia adhibeatur, ita quod priuilegium Doctoratus, aut licentiatum nemini suffragetur, sed de eorum etiam doctrina diligens fiat inquisitio, nisi ex aliqua publica functione illud notorium esset. Postmodum verò Clemens VIII. statuit quod ad Episcopatum in Italia assumendi in Vrbe coram ipso, & sacra Congregat. Cardinalium, aliorumque granum, & peritorum Prælatorum, & virorum; in Gallia verò, & Hispania coram S. R. E. Cardinalibus Legatis ibi existentibus, & Legatis deficientibus coram Sedis Apost. Nuntiis, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis de speciali Papæ mandato, assistentibus aliis Prælatibus, ac peritis viris, vt huiusmodi negotij granitas requirit, se examini subiiciant, qui approbati, & non alias ad Ecclesiæ regimina admittuntur, vide Menoch. *de arbit. casu 425. num. 35.* Henric. *in summ. p. 2. lib. 10. c. 16. §. 2. lit. R. & c. 3. §. 2. & lib. 14. cap. 9. §. 1. vers. gradus*, Petr. Alphons. *de Vasconcel. in harmonia rubr. iuris Canon. tit. de etate, & qualitat. num. 4.* Benium de priuileg. *Iuricons. p. 2. priuileg. 24.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 28. q. 9. & lib. 6. c. 6. quest. 1. Lessi. de instit. lib. 2. cap. 34. dub. 24.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. 4. num. 67.* Cened. *ad Decretum coll. 51. num. 4. in fine*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tractat. 3. n. 171.* Bellet. *disquisit. clericali. part. 1. tit. de disciplina cleric. §. 4. à num. 33.* Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiæ, part. 1. cap. 3. n. 10. & 11.* Campan. *in diuersorio iuris Canonici, rub. 5. cap. 4. per totum*, me citato in hoc loco *Iul. Lauer. var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. de elect. c. 16. n. 18. & 19.*
- 21 In assequutione Episcopatus Theologus præferendus est Canonistæ, præcipue vbi hæreses pullulant, Fr. Emman. *quest. Regular. tom. 1. q. 11. art. 4.* Bobadil. *in sua politica, lib. 1. cap. 6. num. 14.* Henric. *in summ. lib. 10. cap. 33. §. 2. lit. E.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 28. q. 10.* Benius de priuileg. *Iuricons. p. 2. priuileg. 25.* plures per Cened. *ad Decret. collect. 51. n. 5.* In pertinentibus verò ad forum iudiciale, & censuras ac pœnas Ecclesiasticas Canonistæ Theologus præferuntur, vt per Menoch. *de presumpt. lib. 2. præs. 71. n. 49.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 2. c. 17. q. 3. & part. 3. lib. 1. c. 3. q. 4.* Fr. Emman. *d. art. 4.*
- 22 Vnde Canonistis potius quam Theologis adhaerendum esse in materia vsurarum, resolunt *Vin. tom. 1. communium opin. lib. 1. tit. 10. de decimis, n. 15. vers. & in hoc, pag. 187.* *Gemin. de vsuris commento 4. §. 4. n. 67.* *Gaspar. Roderic. de annuis redditibus, lib. 3. q. 4. à n. 64.* *Marta de iurisd. part. 2. cap. 7. n. 14. & in votis nouissimum decis. voto 14. n. 5.* *Cardin. Mantica de tacitis & ambig. conuent. lib. 2. tit. 1. num. 58.* Item & in materia matrimonij, decimarum, & similibus, vt per Benium *d. priuileg. 25. n. 3.* vbi priuileg. 16. resoluit in beneficiis & officiis obtinendis Canonistam Theologo præferri debere.

§. Cum verò.

Beneficia electi in Episcopum vacant per confirmationem, adaptionem possessionis, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad petendam consecrationem lapsum fuerit. Colligunt Doctores in princ. text. citati.

Et confirmationem electionis acceperit.] Notatur ad 23 hoc quod Episcopus electus antequam sit confirmatus non potest administrare ea, quæ sunt iurisdictionis, vt per *Selu. de benef. p. 2. q. 15. à princ. Perez. l. 2. vers. est & alia, tit. 6. lib. 1. Ord. pag. 15.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. c. 28. q. 14. & c. 29. q. 9.* post confirmationem verò, etiam antequam sit consecratus, habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non quæ Ordinis, *Cosm. in pragmat. sanct. tit. de elect. verb. benedictionis, n. 3. pag. 149.* *Con. var. lib. 3. cap. 16. num. 6.* *Flamin. de resignationibus lib. 10. cap. 6. numero 30.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 29. q. 5. cum seqq.* Vnde poterit exequi gratias directas suo prædecessori ratione dignitatis, Flores de Mena *var. quest. lib. 1. q. 5. num. 75.* & indulgentias dare, *D. Th. in 4. dist. 20. q. 1. art. 4. questunc. 2.* Soar. *tom. 4. dist. 50. sect. 3. num. 3.* Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 7. n. 121.* August. de Ancona de potestate Ecclesiæ, q. 29. Azor. *d. cap. 29. q. 8.* Alphons. Aluar. *Guerrero in speculo iuris Pontificij, c. 28.* Nugn. *in addit. quest. 25. art. 1. questunc. 3. vers. secunda conclusio*, Campan. *in diuersorio iuris Canonici in proam. num. 2. & dimissorias ad Ordines concedere*, Flores de Mena *var. lib. 3. q. 24. n. 11.* vbi *n. 18.* resoluit, quod potest dispensare in casibus in quibus posset si esset consecratus. Hodie verò Episcopi & alij Prælati Superiores, Abbates & ceteri Monasteriorum regimina exercentes à Sede Apost. promissi absque lictis Apost. ad commissas eis Ecclesias & monasteria accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non possunt, per *Extravag. inuncta 1. de elect. inter. commun. vbi dixi.*

Et Ecclesiasticorum bonorum administrationem habuerit.] Notatur ad hoc quod primum beneficium Curatum non perditur nisi fuerit capta post istud secundum, vt per *Flam. de resign. lib. 3. q. 1. n. 91.* *Gu tier. cons. 1. à n. 4.* dicam infra ad c. de multa, de præbend. interim vide quæ ego ipse de officio & potestate Episcop. p. 3. alleg. 62. à num. 28.

Decurso tempore de consecrandis Episcopis.] Tempus ad consecrationem est trimestre à notitia confirmationis, *Conc. Trid. sess. 23. de reformat. c. 1.* Bertachin. *de Episcopo, tract. 1. lib. 3. quest. 1. fol. 82.* *Rendina in promptuario receptarum sentent. tit. 38. à num. 13.* optime *Flamin. de resign. lib. 3. q. 1. n. 91.* praxis Episcop. part. 1. verbo consecratio Prælatorum, Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiæ, part. 1. c. 3. num. 10.* Card. Tuseh. *prælat. concl. tom. 2. lit. C. concl. 74.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gl. 24. num. 141.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 30. in princ.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 32. tract. 2. n. 58.* Campan. *in diuersorio iuris Canon. rubr. 6. cap. 6. n. 9.* Et dispensatio concessa Episcopis

ut ultra prædictos tres menses consecratio differatur non extenditur ad retentionem beneficiorum, Sanch. de matr. lib. 8. disp. 1. n. 24.

29 Beneficia, quæ habebat, &c.] Beneficia obtenta vacant ipso iure per promotionem ad Episcopatum post adeptam possessionem, & consecrationem sequutam, vel postquam præfixum tempus ad consecrationem petendam lapsum fuerit, Concil. Trident. sess. 7. cap. 9. & sess. 23. de reformat. cap. 2. Lambertin. de irregul. p. 1. lib. 1. quest. 6. art. 15. à num. 10. Hojeda de incompatibil. benefic. part. 1. c. 4. num. 3. Pat. decis. 4. 8. num. 1. & 3. lib. 2. Verall. decis. 400. num. 1. lib. 2. Flamin. de resignat. lib. 3. quest. 1. num. 76. Petr. Greg. de benefic. 2. 4. n. 10. Anast. Germon. de indultis Cardinalium, §. si verò, à num. 20. Azor. p. 2. lib. 7. cap. 16. quest. 12. Aloyf. Rice. in collect. decis. p. 4. collect. 866. Io. Cochier. ad reg. 24. Cancell. n. 26. Vgolin. de officio & potestate Episcopi, cap. 1. §. 2. num. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. num. 53. Camill. Borrell. in summ. omnium decis. tit. 21. num. 84. & num. 8. Nicol. Garcia de benef. part. 1. cap. 6. à num. 1. Card. Tusch. tom. 1. lit. C. conclus. 44. num. 6. vbi post Oldrad. conf. 14. num. 1. & 4. subdit, non procedere in Abbate, neque in aliis dignitatibus. In prouisis tamen per Summum Pont. (quæ prouisio & electionis & confirmationis vim habet) statim quod per eum promotus est beneficia ipsius possunt conferri tanquam vacantia, non expectata consecratione, ut de stylo Curie seruatur, itavt iam non possint renuntiari: Flamin. d. q. 1. à num. 77. Azor. d. q. 12. Anast. Germon. d. §. si verò, n. 21. quos ego ipse refero de officio & potestate Episcopi, p. 3. alleg. 57. num. 68. vbi numeris segg. multa de hac materia inuenire poteris. Quod autem hæc vacatio fiat per solam promotionem ad Episcopatum non expectata possessionis apprehensione, de stylo tantum Curie Romanæ, asserit Rot. in Terdonen. pensiois 2. Decemb. 1585. coram Card. Blanchetto, & in Caribagien. pensiois 13. Februarij 1604. coram Card. Pamphilio sen. Stylus autem ex eo procedit quod Papa in promotione consistorialiter decernit illa vacare eo ipso à die promotionis Rot. Caputaquen. Abbatis 16. Maij 1620. coram bonæ memoriæ Dunozeo, & id eo Rot. coram Card. Seraphin. decis. 1106. & num. 3. articulo maturè discussio declarauit prædictum stylum procedere quando Papa in actu promotionis, vel translationis decernit vacare beneficia, alias vbi non adest expressum decretum vacationis, standum est dispositioni iuris, & ideo ad inducendam vacationem requiri ademptionem possessionis, resolunt Doctores supra citati, refert Ferentill. in annot. ad decis. 464. Buratti lit. A.

Per promotionem autem ad Episcopatum in terris infidelium non vacant beneficia, Anast. Germon. de indultis Cardin. §. si verò num. 26. Nau. conf. 14. num. 3. de elect. Ioan. à Cochier. ad reg. 14. Cancell. n. 26. Paris. de resignat. lib. 3. q. 1. n. 9. & n. 89. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 16. p. 12. Nicol. Garc. d. c. 6. n. 44. ego ipse d. alleg. 57. num. 74.

§. Inferiora.

Assumendus ad dignitates, & officia citra Episcopatum, ac curata beneficia debet attingere 25. annum, & alias esse idoneus scientia, & moribus, & si non est in Ordine requisito, debet se promoueri facere in proximis temporibus, alias monitus non parens priuatur beneficio, non obstante appellatione, nisi ex causa legitima excusetur. Colligunt DD. in princ. text. citati.

30 Decanatum, Archidiaconatum, & alia, quæ curam animarum, &c.] Concordat Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 1. in illis verbis, vbi, Nemo igitur deinceps ad

dignitates quasque quilibet animarum cura subest, promouetur, nisi qui saltem vigesimum quintum ætatis suæ annum attigerit. refert ego ipse dist. part. 3. alleg. 60. num. 65. quæ quidem Concilij dispositio locum habebit, si principaliter cura subest, si verò accessorie vnita sit Parochialis dignitati, eam obtinens non debet necessarîo attingere vigesimum quintum annum, prout decisum referunt Galet. in Margarita casuum conscient. verbo, Parochus 6. Campan. in diuersorio iuris Canonici. rub. 7. cap. 6. num. 22. Vnde dignitas, quæ iurisdictionem spiritualem habet, non potest conferri ei, qui 25. annum non attigerit, Nau. conf. 4. num. 2. sub tit. de ætate & qual. in virgine edit. Sayr. in floribus dec. sub eod. tit. decis. 4. Et ad quancunque principalem 32 dignitatem in Collegiata requiri ætatem viginti quinque annorum inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel saltem in exteriori, resoluit Nicol. Garc. de benef. part. 7. cap. 1. num. 61. Filliuc. tom. 3. tract. 41. capit. 3. numero 31. Idem 33 in Abbatibus resoluit Bertach. in suo repertor. verb. Abbas num. 64. & 71. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. c. 5. q. 2. Lessi. de iustitia, lib. 2. cap. 34. dub. 20. n. 207. Valer. Reginald. d. lib. 10. tr. 3. n. 164. Ioan. Ant. Massobr. d. dub. 11. à n. 22.

Vigesimum quintum annum ætatis attigerit.] Notatur 34 ad hoc quod in beneficio curato requiritur ætas annorum vigintiquinque, ut per Menoch. remed. 15. recuper. numero 4. 2. Rebuff. de pacificis possess. num. 132. Valer. Reginald. d. tract. 3. numero 164. vers. aduerbe. Flamin. de resignat. lib. 4. q. 9. numero 14. cum segg. & q. 11. num. 14. Nicol. Garc. d. part. 7. c. 7. num. 41. Cened. part. 3. collect. 30. num. 1. Hoied. de incompatibil. benefic. parte 1. cap. 24. numero 22. Petr. Greg. rei benefic. cap. 37. numero 5. Guttier canon. lib. 1. cap. 26. numero 3. Emman. Sà verbo beneficium num. 9. Filliuc. tom. 3. tract. 31. cap. 5. numero 29. Ioan. Anton. Massobr. d. dub. 11. numero 27. Qui quidem vigintiquinque anni ad Ecclesiam parochialem obtinendam non requiruntur completi, sed incepti sufficiunt, ut satis adducitur ex verbis huius text. ibi, attigerit, & ex cap. licet canon. de elect. l. 6. Et Trident. Conc. d. c. 12. ex quibus ita deducunt omnes modo citati, optimè Nau. in man. cap. 25. numero 116. in qua ætate Episcopus dispensare non potest, ut scilicet quis ante 25. annum Parochialem Ecclesiam valeat obtinere, cum enim constet hanc ætatem huiusmodi beneficiis requisitam ex generali Concilij Lateranensis constit. in hoc text. & Lugdunensis in d. cap. licet canon. & Trid. disto cap. 12. & constet contra generalis Concilij decreta Episcopum dispensare non posse, sequitur in huiusmodi ætate illum dispensare minimè posse, atque ita post Specul. notauit S. lu. de benefic. part. 2. q. 3. n. 32. Imol. in Clem. 1. n. 34. de statu monach. Corral. de Sacerdos. p. 1. c. 1. num. 3. Trot. de vero & perfetto clerico lib. 2. cap. 18. num. 1. Petr. Greg. d. num. 5. Ad text. verò in c. 2. de ætate & qual. respondebitur prout in addit. ad eundem.

Amplia Parochiale beneficium conferri non posse ei, qui legitimam non habet ætatem, quauis iam ad Sacerdotium sine legitima dispensatione fuerit ordinatus, gloss. verbo ætate, in c. ei qui 29. de prebend. in 6. quam ibi sequuntur Doctores communiter, & memorabilem dicit Nau. conf. 7. n. 6. de ætat. & qual. Curatum beneficium quod dicatur dixi de officio & potestate Episcopi, p. 3. allegat. 67. num. 159. cum segg. Massobr. in d. praxi pralud. 3.

§. Clerici.

Eligentes indignum contra formam huius cap. priuati sunt pro prima vice potestate eligendi, & idem

idem in Collatore, & defectum Capituli supplet Episcopus, & è conuerso, & si Capitulum negligit, sit deuolutio ad Metropolitanum. Colligunt Doctores in princip. citati.

- 35 Probat hic s. scienter eligentes indignum priuari ipso iure electione, & ius eligendi admittere. Tiraq. in §. hoc sermone, limit. 1. n. 32. Bellacomb. tom. 1. communium opinionum, lib. 1. tit. 5. n. 22. pag. 171. Molina de primog. lib. 2. c. 4. n. 38. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 14. vers. ius eligendi, Lanor. var. lucubr. tit. 4. c. 15. n. 76. Filliuc. moral. q. tom. 3. tract. 41. c. 4. n. 173. Paul. Layman. in quest. Canon. de Prelat. elect. q. 70. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 6. q. 8. n. 18. Sigism. à Bononia de elect. dub. 91. n. 4. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 58. n. 11. Cald. Pereira de potestate elig. c. 1. n. 60. vbi quoque hoc procedere dicit etiam in electore officij secularis. Indignus autem quoad hoc propositum is dicitur, qui habet defectus personæ expressos in hoc text. ita Panorm. hic n. 6. & in c. cum inter il. 1. n. 15. hoc tit. Nicol. Garc. de benefic. p. 7. c. 12. n. 84. Soar. de censur. disp. 24. sect. 2. n. 22. Auil. in simili tract. p. 2. c. 6. disp. 12. dub. 4. ad finem, Sigism. à Bononia de elect. dub. 61. n. 11. Tamburin. de iure Abbatum tom. 1. disp. 6. q. 8. n. 19. An verò eligens præsumatur sciuisse electum illum fuisse indignum, iudicis arbitrio est relinquendum, vt post Pelaez de maioratu p. 1. q. 19. à n. 1. declarat Aloyf. Ricc. in praxi aurea resol. 441. n. 9. Vnde patroni Ecclesiastici, qui dicuntur eligere, priuantur iure præsentandi sicut eligentes, Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1029. & in praxi aurea resol. 441. n. 4. Si autem præsentantes sint patroni laici pro ea tantum vice præsentandi iure priuantur, si indignum scienter præsentauerint, vt per Roch. de iure patron. verbo, honorificum, n. 15. Lambertin. eod. tract. part. 1. lib. 2. q. 10. art. 4. n. 23. Perez. l. 2. vers. pro quo sit conclusio, & vers. tertia conclusio, tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 153. Marc. Anton. lib. 1. resol. 19. n. ult. Cald. Pereira in c. 1. num. 61. Vgolin. de potestate Episcopi, c. 51. §. 1. n. 4. vers. Secundo, quos ego ipse refero de officio, & potestate Episcopi, part. 3. alleg. 72. n. 105. Sic etiam conferens scienter beneficium indigno priuatus est conferendi potestate, vt per Rebuff. in praxi benefic. tit. pæna contra collatores indignos conferentes, n. 1. Card. Mantic. Rotæ decis. 158. n. 2. & propter conferentis negligentiam deuoluitur ad Superiorem beneficium incapaci collatum. Innocent. in c. cum in nostris, n. 1. vers. sed si talis electus, de concess. prebend. quem ibidem sequuntur Ioan. Andr. n. 4. & Abb. Panorm. n. 22. ac etiam Mantic. d. decis. 158. n. 1. & quamuis non possit argui negligentia Ordinarij Episcopi nisi à die scientiæ, cap. licet, infra de suppl. neglig. Prelat. Rebuff. in praxi, sub tit. de deuolut. n. 10. tamen debuit prius scire conditionem eius, cui confert beneficium, & ita præsumitur, ex Rebuff. d. tit. pæna contra collatores, à n. 2. quia antequam conferat, de vita, & moribus illius debet inquirere, & plenam eius notitiam habere, c. bona, il. 2. in fine, vbi Abb. n. 15. de postul. Prelat. Rebuff. d. tit. pæna contra collatores, n. 3. Si Vicarius contulerit beneficium indigno, non esse Episcopum conferendi potestate priuatum tenent Rebuff. in praxi benefic. tit. form. Vicar. n. 140. Sbrozz. de Vicario Episcopi, l. 3. q. 37. qui declarant nisi Episcopus habuerit ratam collationem.
- 39 Priuatus. Ita est, ipso iure, vt per Bellacomb. d. n. 22. Card. Pereira d. c. n. 62.

S V M M A R I V M.

- 1 Compromittentes super electione tenentur recipere electum à compromissario si est idoneus.
- 2 Potestas data alicui per viam compromissi, & gratia, non potest etiam re integra reuocari.
- 3 Tertiarij cuiuslibet religionis connumerantur inter personas Ecclesiasticas.
- 4 Tertiarij gaudem fori privilegio, præcipue si viuunt in communitate.

CAP. Causam quæ. VIII.

Compromittentes tenentur accep. are electum à compromissario si electus est idoneus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabab. Collect. Bellam. Barbat. Anchar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Compost. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 108. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 42. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 4. c. 17. & est post Concil. Lateranen. p. 40. c. 5.

Collige ex text. quod quando est data potestas alicui per viam compromissi, & gratia, illa potestas etiam re integra reuocari non potest, vt per Rebuff. in praxi benefic. tit. forma Vicariatus, n. 197.

Notari hunc text. ad hoc quod Tertiarij cuiusvis Religionis connumerantur inter personas Ecclesiasticas, aduertit Aloyf. Ricc. in collect. decis. 4. collect. 1031. ac etiam gaudere fori privilegio si viuunt in communitate, seu claustraliter, vt tenent Alphons. del Castillo Sicilia decis. 88. Grilenzon. conf. 49. Squillante de privilegio cleric. c. 7. num. 42. Diana resol. moral. p. 1. tract. 1. resol. 84. Iacob. de Graf. in decisionibus aureis lib. 2. cap. 49. num. 27. Curia Philip. part. 3. §. 1. n. 15. Soar. tom. 5. de censuris, disp. 22. sect. 1. n. 50. Fr. Ludou. Mirand. in man. Prelat. tom. 1. q. 36. concl. 2. Molina de instit. tom. 4. tr. 3. disput. 50. num. 4. in princ. Fr. Paulin. Berti Lucen. in praxi criminali Regular. tit. 4. cap. 30. num. 6. Quid autem dicendum si in communitate non viuunt, vide per me resoluta de officio & potestate Episcopi, part. 2. alleg. 12. num. 31. & de iure Ecclesiast. lib. 1. cap. 39. §. 2. vers. de Fratribus.

S V M M A R I V M.

- 1 Electus ante confirmationem beneficia conferre, vel aliter administrare non potest.
- 2 Electus ante confirmationem non potest conferre beneficia.
- 3 Episcopus Canonica institutione confirmatus habet omnia, quæ sunt iurisdictionis, & quid attenta Extravag. inuncta, de electione ostenditur.

CAP. Nostri. IX.

Electus ante confirmationem non potest conferre beneficia, vel aliquid administrare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabab. Collect. Anchar. Bellam. Ioan. Andr. Innocent. Imola, Anania, Panorm. Butr. Henric. Compostel. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 108. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 42. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 4. c. 18. & est post Concil. Lateranen. part. 45. c. 1.

C. 111

² *Cum sua non sit electio confirmata.*] Notatur ad hoc quod electus ante confirmationem non potest conferre beneficia, vt per Seluam *de benefic. part. 2. q. 15. à princ.* Rebuff. *in tract. de pacificis possess. n. 251.* poterit tamen si electus simul sit & confirmatus, quamvis non consecratus. Valer. Reginald. *in praxi fori parit. lib. 30. tract. 1. num. 240.* Episcopus enim canonica institutione confirmatus habet ea omnia, quae sunt iurisdictionis, Aloyf. Ricc. *in praxi aurea, resolut. 136.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 39. q. 5.* Verum attendita dispositione *Extraneae in iuncta*, de elect. inter communes, opus est vt Episcopus si velit ea, quae sunt iurisdictionis, exercere, obtineat literas Apost. sine quibus nec admitti & recipi tanquam Episcopus, nec possessionem Ecclesiae sibi collatæ consequi potest, D. Barbosa *in l. diuortio in prin. ip. p. 2. num. 50. ff. soluto matrim.* Flamin. *de resignat. lib. 8. q. 5. num. 33.* Azor. *d. c. 29. q. 9. verj. ceterum.*

S V M M A R I V M.

- 1 Electio facta post appellationem, & prima non cassata, & contra priuilegia Ecclesiae cassanda est.
- 2 Priuilegij tenor attendendus est.
- 3 Verba intentioni deseruiunt non intentio verbis.

C A P. Considerauimus. X.

¹ *Electio facta post appellationem, & prima non cassata, & contra priuilegia Ecclesiae, est cassanda.* Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Hostiens. Ioan. Andr. Imol. Innocent. Bald. Anania, Panorm. Dec. Butr. Henric. Anchar. Compost. Viuian. *in rationali libri primi iuris Pontificij, pag. 109.* Alagona *in compendio iuris Canonici, pag. 42.* remissine Ximen. *in concord. p. 2.* refertur ab Anton. August. *collect. 1. Decret. lib. 1. tit. 3. c. 1.*

Post appellationem, &c.] Notatur ad hoc quod electio facta post appellationem est nulla, vt per Luc. Castellin. *de elect. cap. 16. num. 3.* vbi *num. 1.* per hunc text. resoluit non esse admittendam, minimeque valere appellationem ne fiat electio simpliciter, & absolute, secus verò si appellatio contineat ne fiat electio nisi canonica, & assignetur probabilis causa appellationis.

² *Contra tenorem priuilegiorum.*] Notatur ad hoc quod priuilegij tenor attendendus est, nec de illo iudicandum nisi ipsius tenore inspecto, vt per Abb. Butr. Anchar. Dec. & Socin. *in c. porro 7. infra de priuileg. Tiraq. in l. si vnuquam, verbo, libertas. n. 8.* Burg. *de Pace q. 2. num. 17.* Surd. *conf. 1. à n. 31.* Intellige non solum quoad verba, sed etiam multo magis quoad mentem, vt si de ea appareat à verbis recedendum sit, & quoad sensum concedens potius sequendum, vt probat text. *in c. quanto 26.* vbi gloss. *verbo, sola, illo tit. de priuileg.* & vbi notarunt Butr. & Socin. vterque *n. 2.* aduertunt Henric. *in sum. lib. 3. c. 30. in princ. iuncta lit. C. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 1. n. 11.* nam verba intentioni deseruiunt, non intentio verbis, *c. sedulo 38. d. ff.* & colligitur ex vulgari regula, *l. non aliter, ff. de legatis 3. & l. 3. s. conditio, ff. de acquirendis legatis, cum innumeris, quae late congerunt Tiraq. d. verbo, libertas, à n. 47.* Card. Mantie. *de coniectur. vltimarum volum. lib. 3. tit. 3. n. 9.* Simon. *de Prædis de interpret. vltimarum volum. lib. 2. dub. 2. solut. 1. à n. 280.*

S V M M A R I V M.

- 1 Metropolitanus confirmatus licet nondum receperit pallium, potest suum suffraganeum consecrari facere.
- 2 Delegari possunt ea, quae sunt Ordinis, si delegatio ex iusta causa fiat.
- 3 Episcopus postquam fuerit in Archiepiscopum promotus, & nondum pallium consequutus, non potest virgines consecrare, Chrisma consecrare, nec Clericos ordinare.

C A P. Suffraganeis. XI.

Metropolitanus electus, & confirmatus antequam recipiat pallium, potest mandare suffraganeis, vt consecrent Episcopum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Innoc. Anchar. Bellam. Host. Ioan. Andr. Imola. Anania. Bald. Panorm. Butr. Henric. Boich. Compostel. Viuian. *in rationali. primi libri iuris Pontificij, pag. 109.* Alagona *in compend. iur. Canon. pag. 42.* remissine Ximen. *in concord. p. 2.* refertur ab Ant. Aug. *collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 3. c. 1.*

Collige ex text. quod possunt delegari ea, quae sunt Ordinis si delegatio ex iusta causa fiat, nempe Episcopo absente, vel impedito, vt per Cou. *var. l. 2. c. 10. num. 1.* Bursat. *conf. 110. n. 12. in princ.* Bertacin. *de Episcopo, tit. de vita Episcopi, n. 2. in fine.* Sbrozz. *de officio V. c. trij lib. 1. q. 5. n. 11.*

In gloss. Pallium, ibi, quia ante pallium receptum non potest consecrare virgines, &c. Notatur ad hoc quod Episcopus postquam fuerit in Archiepiscopum promotus, & nondum pallium consequutus, non potest virgines consecrare, Chrisma consecrare, nec Clericos ordinare vt Episcopus, nec Archiepiscopus, Quanta *in summa Bullarj, verbo, Archiepiscopi auctoritas, aut. 12.* vbi Prosp. de Augustino *in addit.* id dicit verum in suo Archiepiscopatu tanquam Archiepiscopus, vt etiam notat ea, quae sunt Ordinis ante receptum pallium alteri posse committere.

S V M M A R I V M.

- 1 Eligi iterum potest is, cuius electio fuit cassata vitio persona, sed electionis modo, secus si vitio persona.
- 2 Reprobatus semel ad aliquam Ecclesiam vitio persona nec ibi, nec alibi potest eligi.
- 3 Electionis cassatione vacat ipso iure beneficium.
- 4 Persona vitio, qui ad beneficia eligi, seu praesentari non possunt, quales sint, remissine.

C A P. Super eo. XII. Clem. III.

Electio cassata non vitio personae, sed electionis, non impedit quin electus iterum eligatur etiam in eadem Ecclesia dummodo aliqua simonia non intercesserit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Anchar. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Innocent. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Compostel. Viuian. *in rationali. primi libri iuris Pontificij, pag. 110.* Alagona *in compendio iuris Canonici, pag. 43.* remissine Ximen. *in concord. p. 2. & vol. 2. repetitionum iuris Canonici ad lib. 1. Decretal.* Ioan. Calderinus refertur ab Anton. Aug. *collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 3. cap. 3.*

Probat hic text. semel reprobatus ad aliquam Ecclesiam vitio personae, nec ibi, nec alibi posse eligi, secus

De Elect. & electi potestate, Tit. VI. 95

secus tamen si electio cassata fuit propter vitiosum processum, vt per Ludon. Miranda in manuali Pralat. tom. 2. q. 2. art. 11. concl. 5. vers. circa sextum.

Notatur ad hoc quod per cassationem electionis vacat ipso iure beneficium, Ioan. à Cochier in comment. ad reg. 8. Cancel. num. 19. vers. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 15. n. 46. ego ipse de officio & potest. Episcoporum p. 3. alleg. 57. n. 218.

Non vitio persone.] Qui autem sunt hi, qui vitio persone ad beneficia eligi, seu presentari non possunt, dixi ego ipse de officio & potestate Episcoporum, p. 2. alleg. 42. & p. 3. alleg. 72. à n. 79.

S V M M A R I V M.

- 1 Postulari potest in Abbatem non professus si ex aliqua bona causa fiat talis postulario.
- 2 Religiosus nondum professus potest in Abbatem postulari, quamvis non possit eligi.

C A P. Cùm Monasterium. XIII.

Postulari potest in Abbatem non professus si ex aliqua bona causa fiat talis postulario. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Anch. Compost. Viuian. in rationali primi libri iur. Pontif. pag. 111. Alagon. in compend. Iuris Canon pag. 43. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 3. c. 5.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. defumunt Præposit. in c. sicut 2. n. 3. dist. 43. Abb. in c. quia ingredientibus n. 4. de testam. Dominic. in c. nullus n. 4. hoc tit. lib. 6. Valer. Reginald. in praxi fori pænit. lib. 40. tract. 3. n. 202. in fine, nouissime Illustriss. D. meus Rodericus à Cunha post primam huius libri impressionem à me visus in comment. ad d. cap. sicut n. 2. vbi intelligit, dummodo talis postulatio debeat peti à Papa, & non ab inferiore.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio debet esse in libertate eligentium, nec valet contraria consuetudo.
- 2 Consuetudo non potest tollere libertatem in eligendo, potest tamen inducere, vt ex certo genere personarum electio fiat.
- 3 Conuentuales dicuntur à conuentu, seu à conueniendo.
- 4 Episcopi electio quo loco fieri debeat remissive.
- 5 Principium omnium gerendorum à Deo sumendum.
- 6 Electionibus Prælatorum Spiritus Sancti gratiam innocari vsus est receptissimus.
- 7 Privilegio, vel consuetudine possunt Reges habere ius nominandi Episcopos, vel eorum electioni assensum præstandi.
- 8 Hispaniarum, & Lusitania Reges potiuntur iure nominandi, seu præstandi Episcopos ad Ecclesias Cathedralis.
- 9 Francia Rex habet ius nominandi, seu præstandi Episcopos ad Ecclesias in suo Regno.

C A P. Cùm terra. XIV.

Electio debet esse omnino libera, & consuetudo contraria non valet, vt illa, quæ Hierosolymæ vigeat, quæ erat solitum duos latenter Patriarchas, vel principi nominare in Prælatos, & Patriarchas

vel Episcopus quem volebat, admittit, vel electionem irritabat. Non tamè prohibetur quin Patriarchas, vel Regis pro tempore assensus requiratur, vbi id est solidum, sed solum mandatur vt electio liberè, & canonicè fiat, vt nimirum electores in vnum locum conueniant, & personam nominent, & c. Nec sit plena facultas laico electionem impediendi. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Henric. Panorm. Bald. Butr. Anch. Compostel. Viuian. in rationali. primi libri iur. Pontif. pag. 112. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 34. remissive Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 3. cap. 6.

Præua consuetudinis.] Notatur ad hoc quod consuetudo non potest tollere libertatem in eligendo, vt per Cou. spon. al. p. 1. c. 3. §. 5. n. 9. vbi tamen asserit quod potest inducere vt ex certo genere personarum fiat electio, per text. in c. cum dilectus, de consuetud. & multo minus superiores, iuxta ea, quæ resoluunt Panormit. in cap. licet num. 7. hoc tit. Nau. cons. 5. sub eod. tit. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 103. & Sacra Cardin. Congreg. Concilij Trid. requisita an stante libertate electionis licet à Prælato, superiori proponere, duo vel tres, ex quibus necessario vnus eligatur? Respondebit non licere, teste Castellan. de electione cap. 14. num. 60. in fine.

Conuentuales Ecclesie.] Dicuntur conuentuales à conuentu, seu à conueniendo, Rebuff. in praxi benef. part. 1. tit. regularia beneficia, num. 4. Ant. Fabrit. rei beneficiaria, tit. de beneficiis Cathedralium, n. 21. vbi asserit quod secundum proprietatem sermonis conuentuales dici possunt etiam Cathedralis, & aliæ, quæ Collegium habent, licet sacculares sint, quod etiam dicit Azor. instit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 3. quest. 14. vers. conuentuales.

In quo fuerit electio celebranda.] Electio Episcopi quo loco fieri debeat, dicam infra ad cap. quod sicut 28. hoc tit.

Inuocata Spiritus sancti gratia.] Principium omnium gerendorum à Deo sumendum, & Pontifices & Imperatores docent in cap. in nomine Domini 23. dist. & in l. 1. C. de offic. Prætoris Africae, cum aliis citatis à Ioan. Vallenf. Peixotio super reper. Signoroli de Homoda. ad rub. C. qui admitti à n. 1. Mozz. de contractib. tit. quomodo contractus deficiat, à n. 27. Repp. Gratian. Marchia dec. 1. Fr. Paulin. Bertin. Lucens. in praxi criminali Regularium, tit. 4. in princ. n. 6. Cald. Pereira de empt. & vendit. c. 1. n. 1. & 14. Specialiter verò in electionibus Prælatorum Spiritus sancti gratiam innocari vsus est receptissimus, vnde pro forma & validitate electionis præmittendam esse Missam de Spiritu sancto constituit Basil. Concil. in prag. sacra. §. & cum humane fragilitatis, notant Petr. de Bixio in direct. electionum, part. 3. c. 13. n. 2. Petr. Gregor. ad decretal. de electione, c. 15. n. 3. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. quest. 52. art. 2. quod intelligit Abb. in cap. cum Ecclesia num. 1. de causa possess. quando adest particularis constitutio cum claus. irritanti, alias enim Missam de Spiritu sancto in electionibus non esse de essentia, sed de solemnitate, resoluunt Tabien. verbo electio 2. num. 20. in fine, Sigism. à Bononia de elect. dub. 19. num. 5. Laur. var. lucubrat. tit. 4. cap. 19. num. 43. Tamburin. de iure Abbatum tom. 1. disput. 5. quest. 6. num. 28.

Regis.] Notatur ad hoc quod privilegio, vel consuetudine possunt Reges habere ius nominandi Episcopos, vel eorum electioni assensum præstandi, vnde optimis rationibus defendi potest ius illud, quo Hispaniarum & Lusitania Reges potiuntur nominandi, seu præstandi Episcopos ad Ecclesias Cathedralis

quoctumque modo vacantes, quas refero ego ipse de officio & potestate Episcopi, p. 1. tit. 1. c. 3. à n. 19. Provi de nostro Lusitania Rege agens late comprobat Cabed. de patronatib. Regia Corona, c. 37. per totum. Gabr. Pereira de manu Regia tom. 1. pag. 234. n. 76. vbi ait hoc ius presentandi in Lusitania esse à tempore Regis Alphonsi V. refert Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha post primam huius libri impressionem à me visus, in comment. ad cap. cum longè 25. dist. 6. 3.

Et de Hispaniarum Rege, l. 1. tit. 1. c. 3. p. 1. & l. 1. tit. 6. lib. 1. recop. Cou. de sponalibus p. 2. §. 10. à n. 5. Cassan. in Catalogo gloria mundi, p. 5. consil. 24. vers. 99. Palat. in introduct. rub. de donation. inter virum, n. 24. & de benef. vac. in Curia, §. 4. & 8. Perez. l. 3. tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 70. & l. 2. tit. 6. eod. lib. pag. 148. Azuned. l. 1. tit. 6. lib. 1. noua recopilat. Mench. controuers. illustr. c. 2. n. 14. cum seq. & c. 5. à n. 3. Spin. in speculo testam. gloss. 4. princ. n. 1. Gurtier. practic. lib. 3. q. 1. 3. n. 72. Bobadil. in sua politica, lib. 1. c. 18. n. 215. Quintanad. Ecclesiast. l. 1. c. 5. n. 4. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 10. c. 7. q. 4. Fr. Emman. quast. Regul. tom. 1. q. 12. art. 3. Camil. Borel. de Regis Catholici praesentia c. 50. à n. 4. & ex n. 36. plures alios refert Cened. ad Decretum collect. 51. num. 3. Marian. in historia Hispania lib. 1. c. 5. vbi ait quod Papa Adrianus VI. concessit Carolo V. Imper. & eius successoribus ius presentandi Episcopos Hispaniae, qui antea prouidebantur ad supplicationem Regum. Illustriss. D. Roderic. à Cunha in comment. ad c. 2. n. 7. dist. 23. Gil. Gonzal. in sua historia de Salamanca lib. 3. c. 18. latissimè Salgado de protect. Regia tom. 1. p. 3. c. 10. n. 223. cum multis seqq. ex quibus Quintanad. d. c. 5. pag. 46 & 47. dicit hanc consuetudinem nominandi Praelatos esse iam immemorabilem etiam ante natiuitatem Caroli Magni, & Camill. Borrell. d. cap. 50. ex n. 36. dicit quod presentandi ius & nominandi Praelatos fuit anno circiter 979. in anno primo Agathonis Papae, quo tempore fuit facta declaratio Concilij Tolentani, de quo in cap. cum longè 64. dist. in quo supponitur longo ante tempore Regibus Hispaniae ius illud competuisse, praecipuum tamen fundamentum huius iuris Regij patronatus est priuilegium Apost. quod habent Reges Hispaniae, de quo in l. 1. tit. 6. l. 1. recop. Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 1. n. 217. & quales quotque Episcopatus prouideat Rex Catholicus tam in Hispania & Lusitania, quam in Neapolis Regno, & in Sicilia, & in Regno Sardiniae & in Ducatu Mediolanensi, refert Mart. de iuris d. p. 1. c. 10. n. 19.

Et de Gallorum Rege agunt Rebuff. in conc. tit. de electionis derogat. vers. quantum tempus, & in tr. nominat. q. 1. n. 28. Petr. Greg. ad decretal. tract. de electione, cap. 6. à n. 23. Carol. de Grassal. lib. 2. Regal. Francia iure 1. Guillel. Benedict. in repet. c. Raynuius, de testam. verbo, & uxorem nomine Adelasium, decis. 2. à n. 78. Cui iuri, quod praedicti Lusitaniae, Hispaniae & Galliae Reges habent eligendi Episcopos, non derogant reservationes, quae per regulas Cancellariae factae sunt de omnibus Ecclesiis Cathedralibus pro Summo Pont. eiusque dispositione, vt per Cou. pract. cap. 36. num. 2. Azuned. vbi proxime n. 6. Palat. de benef. in Curia vacantiis, §. 11. Nicol. Garc. de benef. part. 5. cap. 1. num. 219. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 24. à num. 153. & gloss. 51. n. 49. Cabed. de patronat. Regia Corona, c. 10. n. 3. & c. 35. n. 7. Cened. ad Decretal. collect. 79. n. 2.

Sed propter hoc.] Notatur ad hoc quod si propter defectum formae, vel solemnitatis requisitae in aliquo actu; ij qui actum fecerunt, sunt suo ipso iure privati potestate eiusdem actus faciendi, non eum poterunt iterum facere, licet secus sit si sunt tantum priuandi, vt per Tiraq. in §. hoc sermones sim. l. n. 54.

S V M M A R I V M.

- 1 Potestas exercendi ea quae sunt Ordinis non transfertur per confirmationem electionis, sed per consecrationem.
- 2 Iurisdictionis exercitium actu acquiritur per confirmationem.
- 3 Prouisus ex solo titulo Canonico, veluti qui habetur per electionem, secuta confirmatione administrare poterit ante apprehensam corporalem possessionem, si modò ab alio non sit occupata.
- 4 Episcopo quae competant ratione ordinis, qui ei confertur in consecratione Episcopali, ostenditur.
- 5 Excommunicatum absolvere potest in foro indicandi, qui iurisdictionem habet, licet Presbyter non sit.
- 6 Beneficiorum collatio est actus iurisdictionis.
- 7 Electus in Episcopum non potest actualiter deponere Clericum, quamuis possit prouinciare eum deponendum.
- 8 Depositio actualis videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione, secus vero in verba.

C A P. Transmissam. X V.

Potestas exercendi ea quae sunt Ordinis, non transfertur per confirmationem electionis, sed per consecrationem. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellan. Hoff. Ioan. Andr. Innoc. Imola, Bald. Anania, Panorm. Butr. Henric. Anch. Comp. Viuian. in rationali libri 1. iuris Pontif. pag. 113. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 43. remissimè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 3. cap. 7.

Confirmationem accepisti.] Notatur ad hoc quod 2 exercitium iurisdictionis actu acquiritur per confirmationem, vt per Cosm. in pragmat. sanct. tit. de collationibus, verbo, nominationes, pag. mibi 186. Perez. l. 2. vers. probatur ulterius, tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 155. & alios citatos per me de officio & potestate Episcopi, part. 1. tit. 1. cap. 4. num. 7. Vnde prouisus ex solo titulo Canonico, veluti qui habetur per electionem sequuta confirmatione ante apprehensam corporalem possessionem, si modò ea ab alio non sit occupata, administrare poterit, Mil. verbo, possessio, vers. possessio beneficii. Ripa in cap. sapè, num. 69. infirm. de restit. spoliat. Rebuff. in tract. de pacificis possess. num. 243. & in praxi beneficiis, tit. de simonia in resign. à num. 26. Coutar. lib. 3. var. cap. 16. num. 6. vbi asserit Seluam, Rochum, Lambertin. & alios fateri hanc esse communem, quicquid aliud sentire videatur Flamin. de resignat. lib. 10. quast. 6. num. 7. nisi eum intelligamus quando possessio ab alio sit occupata, vel loqui dicamus attento iure nouiori Extraneag. munita, de elect. inter communes, vbi opus est vt Episcopus si velit ea, quae sunt iurisdictionis, exercere, obtineat literas Apostol. sine quibus nec admitti & recipi tanquam Episcopus, nec possessionem Ecclesiae sibi collatae consequi potest, de quo ego ipse dist. cap. 4. num. 9. Vnde iam colliges ex text. beneficiarij im habentem titulum posse propria auctoritate possessionem sui beneficii occupare, vt per Innoc. Panorm. num. 3. & communiter DD. in praesenti, Domin. & Franch. in cap. eum qui, de prabend. lib. 6. Rip. in cap. sapè num. 69. de restit. spoliat. dicit communem Cou. var. lib. 3. cap. 16.

cap. 16. n. 6. Menoch. *remed. 9. recap. n. 177*. Pro quibus facit text. in *qualiter* 17. & in *c. n. 51* 9. hoc tit. & in *cap. auaritia*, *cod. tit. lib. 6*. Facit etiam, quia is, qui titulum obtinet beneficii, statim absque vlla beneficii apprehensione ius, seu quasi dominium in beneficio acquirit iuxta text. in *c. si tibi absenti*, de *prebend. lib. 6*. & in *cap. ult. de concess. preb. cod. lib.* Contrariam tamen sententiam tenent Dyn. & alij, quos refert & sequitur Couar. ubi *supr. num. 8*. Menoch. si contrarius *remed. 6. ad p. 34*. Pro quibus facit, quod prouisi de quibuscumque beneficiis non aliter mittuntur in possessionem, quam ex auctoritate Ordinarij, ex text. in *c. cum Beroldus*, ibi, in *possessionem*, de *sen. & re iud.* Et Archidiaconis tanquam Episcoporum ministris iure fuit concessum, vt possint in corporalem beneficii possessionem clericum inducere, ex text. in *c. ad hac*, & in *c. vt nestrum*, de *officio Archidiacon.*

Ego tamen has contrarias opiniones foedere distinctionis componendas esse iudico, vt scilicet prior procedat in beneficiis vacantibus quoad validitatem possessionis, & ad effectum vt a pena fiat excusatio. Posterior vero in eisdem beneficiis vacantibus ad hoc, vt licita sit possessio, & in beneficiis occupatis, ad hoc vt pena incurramur. Et iuxta hanc concordiam dicendum est text. in *presenti*, & reliqua iura, quae dicunt data confirmatione posse beneficiarium administrationem exercere, intelligi seruatis seruandis, & sic interuenientibus a iure requisitis; nec enim satis est, quod aliquis dominium acquirat ad hoc, vt possessionem propria auctoritate capere possit, constat namque per aditionem hereditatis absque vlla apprehensione illius, dominium in heredem transire, ex reg. text. in *l. cum heredes*, in *princ. ff. de acquir. possess.* & tamen non ideo possessionem propria auctoritate habere capere potest, sed oportet vt illam a indice petat, ex text. in *l. 2. C. de edicto D. Adrian. tol. resolut. Cald. Pereira de nomin. emphyt. q. 9. a princ.* Valac. *conf. 68. n. 6*. sic similiter legatarius a tempore mortis dominium consequitur, ex *l. a Titio*, *ff. de furtis*, vel saltem a tempore aditae hereditatis, ex *l. si tibi homo*, *§. cum seruo*, *ff. de leg. resolut. Mench. de success. creat. §. 10. n. 17*. Cald. Pereira de *nomin. q. 16. a n. 23*. qui quidem legatarius conuincitur remedio possessorio si propria auctoritate corporalem possessionem apprehendat, ex *l. 1. ff. quorum legat. no. tant omnes in l. non dubium*, *C. de leg. aduertit. Clar. §. testamentum*, *q. 68*. quae fit vt ad exemplum *l. 2. C. de edict. D. Adrian.* proditum fit remedium possessorium adipiscendae, quo beneficiarius habens canonicam institutionem, officium Praetorum implorat, vt eadem vlla vulgo registrata, iubeant illum mitti in possessionem, ita Abb. in *c. pastoralis*, *n. 12. de causa possess. communis*, vt per Menoch. *remed. 6. ad p. 34*.

4 Et ministerium consecrationis desiderant. Quae autem competant Episcopo ratione Ordinis, qui ei confertur in consecratione Episcopali, vltra gloss. hic verbo, de *talibus*, inuenies apud Rebuff. in *pract. benef. tit. forma Vicar. a n. 32*. Cuch. in *inst. iuris Canonici*, tit. de *consecrat. Episcopi* a *n. 9*. & tit. de *Episcop.* a *n. 1. l. 2*. Berachin. de *Episcopo* *l. 4. tit. de potest. Episc. circa spiritualia*, a *num. 39*. Sbroz. de *officio Vicarij*, *l. 2. q. 2*.

5 In gloss. De *talibus*, *fin. ibi*, excommunicare. Notatur ad hoc quod ab excommunicationis vinculo potest absolueri in foro iudiciali, qui iurisdictionem habet, licet Presbyter non sit, cum excommunicatio non requirat Ordinem sacrum, & excommunicandi potestas pertineat ad iurisdictionem contentiosam, vt per Cou. in *cap. Alma Mater*, *p. 1. §. 11. n. 19*. Azeued. ad *Curiam Pisani*, *lib. 1. c. 13. n. 9*. Henric. in *summ. lib. 13. c. 24. in princip. lit. C.* Soar. de *Pace in praxi tom. 2. prelud. l. 6*. Vnde omnes Praelatos quamvis Episcopis minores

Tom. I.

sint, dummodo confirmati existant, de iure communis subditos suos excommunicare posse resolut Nau. in *man. cap. 27. a n. 5*.

In ead. gloss. ibi, *Beneficia conferre*. Notatur ad hoc quod collatio beneficiorum est actus iurisdictionis, vnde potest fieri per confirmatum in Episcopum ante consecrationem, vt per Cosm. in *pragmat. function. tit. de collatione*, verbo, *iurisdictione*, *pag. 181*. Rebuff. in *tract. de pacificis possess.* *n. 2 § 1*. Gonizal. de *regul. 8. Cancel. §. 4. proam. num. 27*.

In ead. gloss. ibi, *Deposito Clericorum*. Notatur ad hoc quod electus in Episcopum non potest actualiter deponere Clericum, quamvis possit pronuntiare eum deponendum, Hyppol. *sing. 200. n. 1*. quia actualis depositio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione, secus vero in verbali depositione, quae etiam respectu nihil aliud est quam sententia quaedam, & ita actus solius iurisdictionis, non Ordinis, vt per Mar. Alterum de *cenfuris*, *tom. 2. disp. 2. cap. 7. vers. quarum Doctores*, quem ego ipse refero de *officio potest. Episc. p. 3. alleg. 110. n. 24*.

S Y M M A R I V M.

- 1 Electioni de se facta renuntians appellare nequit ad impediendam electionem alterius, & electio, quae est a suspensis celebrata, non tenet.
- 2 Libere fieri non dicitur, quod fit ad postulationem Principis.
- 3 Electioni renuntians, si appellauit ab electione noua, non auditur.
- 4 Suspensus eligere non potest.
- 5 Electio facta ab excommunicato vitando est illicita, & nulla.
- 6 Beneficij collatio facta ab excommunicato vitando est nulla.
- 7 Collatio facta ab excommunicato occulto an valeat, ostenditur.
- 8 Praefatio facta a patrono Ecclesiastico excommunicato, etiam occulto est nulla, secus in laico.
- 9 Resignatio beneficij ab excommunicato vitando facta est nulla.
- 10 Dispensatio in nullitate collationis a Summo Pont. facta ad ipsam spectat.

C A P. CUM inter. XVI.

1 Electioni de se factae renuntians non potest appellare ad impediendam electionem alterius, quia non sua interest. Suspensi non possunt eligere, nec suspensus eligi. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Zabarella. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Innoc. & Henric. Panorm. Bald. Butr. Anchar. Compstet. Viuian. a *ration. primi libri iuris Pontific. pag. 113*. Alagona in *compend. iur. Canon. pag. 43*. remissum Casal. in *annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. cap. 1*.

Coegit inuitum. Id est, instantia precum denictum, & vt intelligit Innoc. quasi Papa non tam illum iustu coegerit, quam precibus, vt aduertit Barbat. *conf. 60. n. 2. & conf. 30. lib. 3. & conf. 45. lib. 4*. & facit text. in *cap. nullus* 36. q. 2. ex quo iuncta glossa palam colligitur quod non dicitur libere fieri, quod fiat ad postulationem Principis.

De iure minime appellare potuisset. Notatur ad hoc quod renuntians electioni si appellauit ab electione noua non auditur, sicut nec etiam auditur appellatio ne interposita ne Canonici accedant ad electionem.

ut per Salgado de protecl. Reg. tom. 1. p. 2. cap. 13. n. 219. Flamin. de resignat. l. 1. q. 13. n. 20. vbi n. 21. & 229. cum Anch. hic n. 1. dicit posse illum, qui renuntiavit electioni de se facta, de nouo eligi ad idem beneficium, in tantum ut non possit appellare quominus de nouo non eligatur. Et idem Flamin. d. loco n. 23. cum Anchar. in cap. per tuas, n. 4. & 5. de locato, ait quod si contingerit eum de nouo eligi, potest consentire huic secundae electioni, licet in prima renuntiauerit, refert Salgado d. c. 13. n. 220.

Quod ab interdictis, &c.] Notatur ad hoc quod interdicti eligere non possunt, ut per Petr. Greg. de elect. c. 7. n. 9. Iul. Lau. var. lucubr. tom. 2. tit. 4. c. 15. n. 67.

- Quod electio fuerit facta à suspensis, &c.] Notatur ad hoc quod suspensus eligere non potest, Rendina in promptuario recept. sent. tom. 1. tit. 41. n. 11. Ricciul. in tract. de iure personarum, extra gremium Ecclesiae existens. l. 4. c. 3. n. 9. Tambur. de iure Abbatum, tom. 1. disp. 5. q. 8. n. 13. Iul. Laur. d. c. 15. n. 61. siue sit suspensus ab officio, & beneficio simul, siue ab officio tantum, non tamen si sit suspensus solum à beneficio, nisi vox compereret ratione illius beneficii à quo aliquis reperitur suspensus, ut recte tradunt Nau. in man. c. 17. n. 16. 3. vers. sexto, Henric. in sum. lib. 1. 3. de excomm. c. 31. §. 4. Quando verò aliquis est suspensus simpliciter, nunquam potest eligere, quia sic suspensus intelligitur ab officio & beneficio, vbi contrarium ex verbis, aut intentione ferentis aliud non colligeretur, gloss. verbo à suspens. in cap. cum dilectus, de consuetud. vbi Innoc. n. 4. Panorm. n. 18. & Bald. n. 13. Scraph. decis. 860. n. 6. Sic etiam electio facta ab excommunicato vitando est illicita, & nulla, ut per Sylu. lt. verb. electio, n. 5. Cou. in c. Alma Mater, p. 1. §. 7. n. 9. Sic etiam collatio beneficii facta ab excommunicato vitando est nulla, Abb. & alij in c. postulat. de Clerico excomm. ministr. vbi diximus Cou. d. §. 7. num. 9. Soar. de censuris, tom. 5. disp. 14. sect. 2. à n. 1. vbi n. 4. aduertit toleratum excommunicatum post Exraug. Ad euitanda scandala valde posse beneficia conferre. An autem collatio facta ab occulto excommunicato valeat, vide d. §. 7. n. 9. Nau. in man. c. 27. n. 21. post Guillelm. Benedict. & Ant. Gabr. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 16. Soar. d. 10. §. disp. 14. sect. 2. n. 3. Henric. in sum. lib. 1. 3. cap. 7. n. 2. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 5. n. 4. illa apud omnes recepta est opinio, declaratum, excommunicatum, vel pro tali habitum non posse conferre beneficia, secus si adhuc declaratus non esset, tunc enim licet verè & realiter sit excommunicatus, tamen valet collatio, quia illa fit ratione publici officij, quo casu gesta per ipsum sustinentur: ita Rebuff. in cap. postulat. n. 69. de Clerico excomm. Rota apud Farin. tom. 1. consil. decis. 168. item decis. 534. num. 3. & seq. p. 11. tom. 2. in recent. & decis. 602. ead. p. 1. relata per Ricciul. d. c. 3. num. 14. Praesentatio tamen facta à patrono Ecclesiastico excommunicato etiam occulto est nulla, facta autem à patrono laico etiam publico excommunicato valet, ut per Gomez. de expectat. n. 60. Zerol. in prax. Episc. p. 1. verb. beneficium, §. 5. dub. 3. & verb. excomm. causa formati, dub. 8. post Roch. Rebuff. & Sayr. sequitur Nicol. Garcide benef. p. 5. cap. 4. n. 317. vbi n. 319. asserit verum esse posse Episcopum non admittere praesentationem factam à patrono laico, quem scit esse excommunicatum, cum ille malè faciat praesentando, licet non sit denunciatus, & si esset denunciatus, debet illam repellere, alias peccaret saltem venialiter propter communicationem cum illo, & consequenter si alias legitime non praesentaret infra tempus datum ad praesentandum, daretur deuolutio, ut recte ait Soar. d. sect. 2. n. 28.

Sic denique resignatio beneficii ab excommunicato vitando facta est nulla, ex Cou. d. §. 7. n. 9. ver. quid autem, Soar. d. sect. 2. n. 35. Illud maxime aduertendum

duxi ad Pontificem solum spectare dispensationem in nullitate collationis ab ipsomet facta, ut ex Panorm. notat Cou. d. §. 7. n. 8. vbi etiam dicit ad Episcopum pertinere dispensationem collationis nullius ab ipsomet facta, quod etiam tenet Azor. in sit. moral. p. 2. lib. 6. c. 7. q. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Electus si non habet sufficientem scientiam, vel ante confirmationem administrat, eius electio cassari debet.
- 2 Electus non confirmatus, non potest quicquam exercere de iis, quae pertinent ad beneficium, seu Praelaturam, ad quam est electus.
- 3 Electus si ante confirmationem alteri sua beneficia contulerit, quae ipse prius habebat, annullata electione potest beneficia praedicta alteri collata recuperare.

CAP. Qualiter. XVII.

Electus si ante confirmationem administrat, vel si non habeat sufficientem scientiam, eius electio est cassanda. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Anch. Compost. Vin. in rationali primi libri iur. Pontif. pag. 114. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 44. remissive Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. cap. 2.

Ante confirmationem administrationi, &c.] Notatur ad hoc quod electus non confirmatus non potest quicquam exercere de his, quae pertinent ad beneficium, seu Praelaturam, ad quam est electus, ut per Perez l. 2. vers. probatur ulterius, tit. 6. l. 1. Ordin. pag. 55. Nam gesta per electum non confirmatum irritantur, unde si electus ante confirmationem alteri sua beneficia contulerit, quae & ipse prius habebat, annullata electione potest beneficia praedicta alteri collata recuperare, Compost. hic n. 1. Ioan. Andr. circa fin. n. 18. Anan. n. 2. Panorm. num. 7. quos refert Rendina in promptuario receptarum sentent. 1. tom. 36. n. 10. licet contrarium cum Calder. tenere videatur.

Pontifici conueniens.] Quam doctrinam, & scientiam Episcopus habere debeat, dixi de offic. & potest. Episc. p. 1. tit. 1. c. 5. n. 7. & p. 2. alleg. 1. à n. 24. & supra ad c. cum in cunctis, n. 10. hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Canonici illi, qui sunt multum remoti, & sciunt morem sui Praelati, non debent vocari ad electionem.
- 2 Eligendi Episcopum potestas ad Canonicos Cathedralis de iure spectat.
- 3 Eligendi Episcopos potestas ad Capitulum, & Canonicos spectans, usque ad quod tempus durauerit, ostenditur.
- 4 Electionis Canonica vetus consuetudo in Germania tantum seruatur.
- 5 Privilegio, vel consuetudine possunt Reges habere ius eligendi Episcopos, remissive.
- 6 Praelatus dicitur honorabilior pars Capituli.
- 7 Dieta qualibet continet viginti millaria.
- 8 Absentes qui Praelati morem ex qua Ecclesia vacavit, non innotuerunt, sunt ad electionem vocandi, dummodo in loco sint à quo vocari debeant.
- 9 Certus qui est amplius certiorari non debet.
- 10 Electio valet non expectatis iis, qui vocandi non erant.

CAP.

CAP. Cùm. ij. XVIII.

Canonici illi qui sunt multum remoti, & sciunt mortem sui Prælati, non debent vocari ad electionem, quia & ipsi venire tenentur ad Ecclesiam suam ordinandam. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Ancl. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panor. Bald. Buttr. Henric. Compost. Viu. in *rationali primi libri in is Pontif. pag. 115* Alagona in *compendiuris Can. pag. 45* remissive Ximen. in *concord. p. 1* refertur ab Ant. Aug. coll. 5. *Decret. lib. 1. tit. 6. c. 3.*

Vi ad electionem Pastoris Canon. & c. [Notatur ad hoc quod potestas eligendi Episcopum ad Canonicos Cathedralis spectat de iure, Petr. Greg. ad *Decret. tit. de elect. c. 6. n. 9*. Duar. de *sacris Eccles. ministr. lib. 5. c. 1*. Guilelm. Mandagor. de *elect. novorum Prælatorum. c. 1*. Corraf. de *Sacerdotio. p. 4. c. 1. à n. 28*. Pet. de Baxio in *direct. elect. p. 1. c. 1. cum seq. l. ali. Zechi. de Republ. Eccles. c. 2. de Canon. vers. septimo*, Nic. Garc. de *benef. p. 5. c. 4. n. 6*. Quæ quidem eligendi Episcopos potestas ad Capitulum & Canonicos spectans duravit vsque ad tempora Bonifacii VIII & Clem. V. vt constat ex titulis de *elect. in 6. & in Clem.* verum vt tollerentur discordiæ magnæ, quæ quotidie oriebantur in electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt notat Lancel. in *suis instit. tit. qui eligere, eligere possunt, in princ.* cepit Sum. Pont. Benedict. XII in *Extrana. ad regimen, de prebendis, inter com. sibi* referuare Ecclesias Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales, addita ibi clausula, *nunc apud Sedem vacantes, vel in futurum vacaturas*; quæ reservatio postea facta fuit simpliciter, & generaliter quoad omnes Ecclesias Episcopales, tam apud Sedem Apostolicam, quam extra Curiam vacantes in reg. 2. *Cancel. quæ nunc est 3. in nonissimis S.D.N. Urbani VIII* exceptis Cathedralibus in Regnis Galliarum, Hispaniarum, Coloniarum, atque Lusitanie vacantibus, in quibus Summ. Pont. concessione potestas nominandi Episcopos eorum Regibus data est, itavt solum in Germania veterem consuetudinem Canonice electionis servari asserat Azor. in *inst. mor. p. 2. lib. 3. c. 17. q. 3.*

Per quos à nobis vice Regis, & c. [Notatur ad hoc quod privilegio, vel consuetudine possunt Reges habere ius eligendi Episcopos, vel eorum electioni assensum præstare, dixi supra ad c. cum tetra 14. verbo, Regis, hoc tit.

In gloss. Ad decanum 1. ibi, licet sit honorabilior pars Capituli. Notatur ad hoc quod Prælatus dicitur honorabilior pars Capituli, vt per Ant. Raguc. de *voce Canon. orum*, q. 2. c. n. 3.

In gloss. Dierum, ibi, viginti milliaribus pro dieta computatis. Notatur ad hoc quod quilibet dieta continet viginti millia, dixi supra ad c. nonnulli 28 de *rescriptis*, verbo, ultra duas dietas, n. 10.

In gloss. Cognoverunt, ibi, quia si sciuerant certiorari non deberunt. Notatur ad hoc quod absentes, qui Prælati mortem, ex qua Ecclesia vacavit, non ignoraverunt, sunt vocandi, dummodo in loco sint à quo vocari debeant, id est, si haberi possunt, ita omnes in præfenti, Abb. antiq. n. 1. Compost. in *princ.* Host. n. 12. Io. Andr. n. 15. Anch. n. 3. Buttr. n. 17. Panor. n. 10. Imol. n. 7 quos citat Rendina in *prompt. recept. sent. to. 1. tit. 36. num. 30.*

Notatur etiam ad hoc quod qui certus est, amplius certiorari non debet, vt per Tirac. de *retract. lig. gloss. 2. §. 16. n. 24.*

In gloss. Assumatis. Probat hæc glossa quod si Canonici ad electionem vocaverunt eos, quos vocare non

Tom. I.

tenebantur, vsque ad terminum præstitutum illos expectare tenentur, nisi ex tali expectatione præiudicium, damnum, aut periculum Ecclesiæ contingat: sed contrarium verius est, vt scilicet valeat electio etiam non expectatis his, qui vocandi non erant, ita tenuerunt omnes in præfenti, Compost. n. 1. Host. n. 4. Ioan. Andr. n. 8. Anch. col. vlt. Buttr. n. 9. Bald. in *princ.* Panor. n. 11. Imola n. 8. quos citat Rendina vbi proximè num. 31.

S V M M A R I U M.

- 1 Electio non debet inspicere an post appellatorem, sed an contra fuerit celebrata, & penes vocantes, quibus competat votandi potestas, remanet ius eligendi si vocati venire contemnunt. Et ad officium confirmatoris spectat examinare electum etiam nemine opponente; & nisi electus doceatur legitime atatis, & literaturæ, habetur pro non legitime electo.
- 2 Præsentatio, & collatio facta de digno omisso digniore valida est.
- 3 Eligens, aut præsentans dignum omisso digniori peccat mortaliter.
- 4 Restituendi obligatio nulla contrahitur ex prætermissione dignioris, si ei nullum iniuria ius per oppositionem acquisitum fuerit.
- 5 Dignior ad pastorale officium semper est eligendus.
- 6 Index Ecclesiæ inquirere tenetur de qualitate, & idoneitate personæ eligendæ.
- 7 Promouendus ad Episcopatum culmen debet attingere 30. sue ætatis annum.
- 8 Scientia, quæ requiritur in Episcopos, remissive.
- 9 Scientia multa inflat non quidem suo, sed hominum vitio.

CAP. Cùm nobis. XIV.

Appealatio vbi talis interponitur ne fieret electio nisi Canonica, si post appellationem sit Canonice, valet electio. Item si taliter appellantes discedant, & qui remanent eos inuitent, & ipsi nolint adesse, si fiat electio est bona. Item qui approbat electum, debet ex officio inquirere de qualitatibus, & impedimentis electi, etiam nemine instante, & mediocri doctrina, licet non sit eminens, sufficit. Item si non constet electum habere sufficientem ætatem ad Episcopatum, Papa si vrgens necessitas, & evidens utilitas Ecclesiæ ita postulet, solet dare tali Ecclesiæ procuratorem in temporalibus & spiritualibus. Colligunt ex Ord. Abb. Antiq. Zabar. Collect. Innoc. Ancl. Bellam. Host. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bald. Panor. Buttr. Henr. Compost. Viu. in *ration. 1. libri in is Pont. pag. 115*. Alagon in *compendiuris Can. pag. 44* remissive Cal. in *ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.* refertur ab Ant. Aug. coll. 3. *Decret. l. 1. tit. 6. c. 4.*

Nemini citò manum imponas. [Vide per adducta de officio & potestate Episcoporum p. 1. tit. 2. gloss. 3. n. 30. in fine.

Ilius quoque literaturæ licet non eminentis. [Notatur ad hoc quod satis est vt dignus eligatur ac præficiatur, itavt præsentatio & collatio ei facta valeat, etiam omisso digniore: ita D. Tom. 2. 2. quæst. 63. artic. 1. ad 3. Couarrubias in c. peccatum, part. 2. §. 7. num. 3. Petr. de Ledesma in *summ. part. 2. tract. 7. cap. 1. concl. 6.* Guttier. *canonic. lib. 2. c. 11. à numero 15.* Spin. in *specula testam. gloss. 4. princ. num. 84.* Molina de *primog. lib. 2. c. 5. à num. 49.* Flamin. de *resig. lib. 4. q. 11. n. 40.* Fr. Ludou. Miranda in *manuali Prælat. to. 2. q. 11. n. 40.*

F 2

q. 23.

q. 2. art. 13. *concl.* 2. Peccabit tamen qui dignum eligat, aut praesentavit, aut ei beneficium consulit omisso digniore, & perpena qualitate, cum teneretur digniorem praeficere. Haec est communis tam Canonistarum, quam Theologorum sententia, propterea Canonistis tenent ordinarij in cap. licet 8. *quast.* 1. & in c. *constitutio* 1. *seconde*, de appellat. *Con. d. §. 7. num. 4. & 5.* Nau. in *man. c. 17. num. 73.* & de *orat. miscel. 38. cum segg.* usque ad 41. & *conf. 2. num. 1. de simonia*, & in *apologia de reddit.* Eccles. q. 2. *mon. 23.* Petr. Rebuff. in *repet. cap. postulatistis*, de cler. *excomm. ex num. 47.* Ioan. Matien. in *dial. relat. p. 3. c. 8. ex num. 16.* & c. 19. *num. 4. ver. quando autem*, & c. 56. *num. 16.* Palat. in *repet. c. per vestras*, *notab. 3. §. 26.* ex *num. 2.* Jacob. Benn. de *privileg. luecor. part. 2. privi. 29. ex n. 4.* Petr. Bollo in *ecor. canor. class. 2. c. 1. §. 4. ex pag. 173.* Humad. l. 5. *gloss. 3. tit. 15. p. 1. pag. 106.* Cuch. in *instit. maiorum. lib. 4. tit. 1. num. 123.* Perez l. 2. g. 1. *tit. 6. lib. 1. Ordin. Molina d. cap. 5. a num. 50. & n. 69.* Flamin. d. q. 11. n. 39. & lib. 8. q. 9. n. 39. Lambertin. de *iurpatronat. l. 1. p. 1. g. 10. art. 3. per totum*, & *praecept. n. 26. vers. in circa*, Roch. de *Curte eod. tract. verbo, honorificum. n. 42.* Card. Paleoth. de *sacri Consistorij consulti. p. 4. q. 1. in princip. Ceuall. communium contra communes q. 659. n. 1.* Aloys. Ricc. in *collectan. decisionum p. 4. collect. 931.* Bobadil. in *sua politica, lib. 1. cap. 1. num. 76.* Sayr. in *floribus decif. sub tit. de poenitent. decif. 22.* Alex. Randens. *decif. 35.* Stephan. Gratian. *Marchia decif. 97.* plures alios refert Cened. ad *Decretal. collect. 56. n. 6.* Vgolin. de *potest. Episc. cap. 50. §. 13. n. 2.* Campan. in *divers. iuris Canonici, rubr. 6. cap. 1. n. 31. & rubr. 7. c. 6. num. 70.* Molfes. in *suo promptuario triplicis iuris tr. 6. sub tit. de benefic. n. 6.* Nicol. Garc. de *benef. p. 7. cap. 56. num. 63.* Rot. *decif. 65. n. 4.* apud Farin. p. 1. *recent. Iul. Laur. var. lucubrat. tit. 4. c. 21. ex n. 58.* Ex Theologis hanc eandem sententiam sequuntur D. Thom. d. q. 63. *art. 1. & 2. & q. 185. art. 3. & quodlib. 4. art. 15. & quodlib. 6. art. 9.* D. Antonin. p. 2. *tit. 1. c. 20. §. 1.* Caiet. d. *quest. 61. art. 2. & q. 185. art. 3.* Sylvest. *verbo, electio. 1. q. 16.* Sot. de *iustitia, lib. 3. q. 6. art. 2. & lib. 10. quest. 2. art. 3.* Arag. 2. q. 62. *art. 2. ad 4. concl. 1. q. 63. art. 2.* Valent. *tom. 3. disp. 5. q. 7. puncto 2. q. 3.* Fr. Emman. in *summi. tom. 1. cap. 106. & 108.* Zechi. de *benef. & pension. cap. 4. num. 8. & 9. & de munere Episcopali. cap. 4. n. 5.* Valq. in *opus. de benefic. p. 2. §. 3. dub. 1.* Fr. Sigism. à Bononia de *elect. dub. 34.* late & eleganter per conclusiones materiam declarat Ilustriss. D. meus Roderic. à Cunha post primam huius libri impressionem à me visus in *comment. ad cap. si forte dist. 63.* Tamburin. de *iure Abbatum tom. 1. disp. 5. quest. 13. ex num. 4.* Petr. à Nauar. *tom. 1. de restitut. lib. 2. c. 2. ex num. 120.* Mich. Salom. 22. q. 63. *art. 2. in 3. controu. ex col. 994. & controu. 4. ex col. 1022.* Vega in *summi. p. 1. cap. 97. & c. 109. casu 1. & part. 2. cap. 17. casu 1.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 15. q. 1. 8. & 9. & cap. 21. q. 5. & cap. 26. q. 12.* Jacob. de *Graffis in aureis decif. p. 1. lib. 2. c. 99. n. 2.* Valer. Reginald. in *praxi fori poenitent. l. 32. tract. 3. num. 195.* Fr. Ludou. Mirand. d. *art. 13. concl. 1.* Rebello de *obligat. instit. p. 1. l. 3. q. 4.* Castellin. de *elect. c. 9.* Sed nulla contrahitur restituendi obligatio digniore praetermissio, si ei nullum iustitiae ius per oppositionem aut aliquem legitimum titulum acquisitum fuerit, Nau. d. c. 17. *num. 71. & seg. Con. d. §. 7. num. 6.* Cuch. d. *tit. 1. num. 123.* Perez d. l. 1. *tit. 6. l. 1. Ordinam. Molina d. cap. 1. num. 57.* Spino d. *gloss. 18. num. 9. & 10.* Guttier. d. *cap. 1. à n. 47.* Ceuall. d. q. 659. *n. 12.* Valent. d. *puncto 2. q. 6.* Azor. d. *lib. 6. cap. 15. q. 12.* Rebello d. *ib. 3. q. 4. & 5.* Lessi. de *instit. cap. 34. dub. 15.* Campan. d. *n. 70. vers. caeterum*, & dixi de *offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 60. num. 98.*

Nulli dubium esse potest ad officium Pastorale di-

gniores semper esse eligendum, quod maximis rationibus, & sacrarum literarum apertissimis auctoritatibus comprobari demonstro ego ipse de *offic. & potest. Episc. p. 1. tit. 2. gloss. 3. n. 30.* quod & clarissime nobis ostendit Concil. Trid. *sess. 24. de reformat. c. 1.* ibi, nisi quos digniores, & Ecclesiae magis utiles ipsi indicauerint. Nec obstat text. in praesenti, quatenus habet literaturam non eminentem, sed solum convenientem sufficere, quia electus erat Subdiaconus Papae, & cum competenti literatura habebat curialitatem antiquam, & ideo ob experientiam bene agendi, quam acquisivisse praesumitur dum vivens in Curia, poterat praeferi digniori, Randens. d. *decif. 66. casu 17.* & ita declarasse Leonem X. in Bullario fol. 191. refert Aloys. Ricc. d. *collect. 931. vers. vert. d.*

Ex officio suo.] Notatur ad hoc quod Index Ecclesiasticus inquirere tenetur de qualitate, & idoneitate personae eligendae, ordinandae, vel confirmandae, ut per Marantam de *ord. iudic. p. 6 in pr. n. 13.*

Quod annum aetatis trigessimum attigerit.] Notatur ad hoc quod promouendus ad Episcopatus culmen debet attingere trigessimum suae aetatis annum, de quo dixi supra ad *cap. cum in cunctis 7. verbo, nisi qui iam trigessimum hoc tit. n. 16.*

In gloss. *Literatura*, ibi, quia scientia exigitur in Episcopo. Dixi ad *cap. cum in cunctis* verbo, & *literarum num.*

In ead. gloss. ibi, quia multa scientia in flat. Non quidem suo, sed hominum vitio, ut refero ego ipse de *offic. & potest. Episc. p. 1. tit. 2. gloss. 10. num. 8.* ubi alia in hac materia inuenies non contemnenda.

In gloss. *Procuratorem*. Tenet hac glossa electum non legitimae aetatis, quem Papa, suadente Ecclesiae, vtilitate, procuratorem constituit in Ecclesia ad quam fuit electus, non per hoc confirmatum videri, sed cum legitimam impleverit aetatem de nouo eligi debere, ita tenuerunt omnes in praesenti, praecipue Innoc. in *fin. super verb. administratione*, *Compofest. n. 11.* Host. n. 21. Ioan. Andr. n. 37. Bald. n. 4. Anchar. in *fin. vers. quinto, quaro, Butr. n. 39.* Panorm. *col. ult. vers. in gloss. Imol. n. 12.* quos citat Rendina in *promptuario recept. sententiarum, tom. 1. tit. 36. n. 24.*

S V M M A R I V M.

- 1 Illegitimus potest postulari, non autem eligi, & electores nisi probauerint illum ignoranter elegisse, incidunt in poenas Lateranen. Concilij.
- 2 Emendatus mitius est puniendus.
- 3 Emendatus quando quis dicatur, remissius.
- 4 Confessio spontanea minuit poenam.
- 5 Natalium defectus penitus occultus non supplet Pontificis dispensationem.
- 6 Naturalis filius de iure Canonico quis dicatur, ostenditur.
- 7 Declaratur rex in praesenti.
- 8 Illegitimè nati sunt inhabiles ad beneficia Ecclesiastica.
- 9 Par in parem non habet imperium.
- 10 Illegitimitatis defectum non supplet persona honestas, vita probitas, & fama electi.
- 11 Dispensatur facilius cum viris literatis.
- 12 Fama bona est thesaurus inestimabilis.
- 13 Fama bona est maximum bonum.
- 14 Nomen bonum habere melius est, quam divitias multas.
- 15 Principis assensus in Episcoporum electionibus, an & quando interuenire possit, ostenditur.
- 16 Mandatum speciale, aut generale, non requiritur ad dispensationes, & quavis alia privilegia imperanda.
- 17 Decretum, vel scriptura testimonialis non est de substantia.

- 18 *Ingenia que dicatur, remissive.*
 19 *Legitimari per subsequens matrimonium possunt promoueri absque dispensatione ad Ordines, beneficia, honores, ac etiam Episcopatum.*
 20 *Verba cum effectu sunt intelligenda.*
 21 *Dicitio, nullus, coniuncta cum verbo, cuiuscunque temporis, denotat nullitatem.*
 22 *Scientia presumitur contra eum, qui ex officio tenebatur inquirere, & scire.*
 23 *Ignorantia in crassa, & supina pro scientia habetur, etiam in penatibus.*
 24 *Ignorantiam allegans illam probare tenetur.*
 25 *Ignorantia probatur per iuramentum, aut signis, aut coniecturis.*
 26 *Electus, quando fuit per Summum Pontificem depositus, & ij, quibus suffragiorum est, alium elegerunt, si Papa restituat primum, quis praeferatur, restitutus, vel noniter electus, ostenditur.*

CAP. Innotuit. XX.

- 1 **I**llegitimus postulari potest, non eligi in Episcopum, & electores, nisi probent ignoranter elegisse incidunt in penas Lateranensis Concilij, super quo tamen Papa potest dispensare, quia omnes Pontifices habent eandem potestatem. Colligunt ex Ord. Abb. Antiq. Zabar. Collect. Bellam. Io. And. Imol. Anan. Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Compost. Viu. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 117. Alagon. in compen. iur. Can. pag. 45. remissive Calal. in ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. col. 1. Decret. lib. 1. tit. 9. cap. 5.
 2 *Spontanea.* [Notatur ad hoc quod emendatus, & correctus mitius est puniendus, ut per Tiraq. de penis temper. causa 30. n. 6. Emendatur autem quando quis dicitur dixi de officio & potestate Episcoporum p. 2. alleg. 43. à n. 2. nam minuitur poena stante spontanea confessione, ex Gabr. Ozasc. & Bertaz. tenet Mart. Ant. var. res. lib. 3. res. 35. num. 2.
 3 *Effectus laesa* [Notatur ad hoc quod defectus natalium penitus occultus non supplet Pontificis dispensationem, ut per Cou. in Clem. si furiosus, p. 2. §. 3. n. 4. Villadieg. de irreg. col. 33. vers. dixi ulterius.
 4 *Et non coniugata susceptum, &c.* [De iure Canonico ad hoc ut filius naturalis dicatur, requiritur quod sit conceptus ex soluto & soluta non coniugata, inter quos secundum Canonicas sanctiones liberè poterat contrahi matrimonium, etiam si non sit natus ex unica concubina domi cohabitante, proinde de iure Civili requiritur, vide Cou. de sponsalib. p. 2. cap. 2. §. 4. n. 2. Gom. l. 9. Tauri. n. 1. Duen. reg. 350. ampl. 9. Rojas in epit. Successionum, cap. 10. num. 40. Paleoth. de nobis & stirpis, c. 12. Sarmien. lib. 1. select. c. 7. à princ. Emman. Costa in l. Gallus, §. & quid si tantum, part. fin. num. 60. ff. de liberis & posth. Lara in l. si quis à liberis, à princ. n. 80. Viuian. tom. 1. communium opinion. lib. 5. tit. 16. pag. 754. Menoch. conf. 60. num. 2. cum seq. & conf. 283. num. 10. & de presumpt. lib. 6. pref. §. 4. n. 4. Mascard. de probat. concl. 341. & concl. 799. Surd. de alimentis. tit. 1. q. 6. n. 9. cum seq. & conf. 177. n. 6. Mench. illustrum, cap. 102. n. 10. cum seq. Card. Mantica de coniecturis ultim. volunt. lib. 1. tit. 9. n. 22. Spin. in speculo testam. gloss. 16. num. 118. Azueved. l. 9. à num. 1. tit. 8. lib. 5. noua recap. vbi Matiens. gloss. 2. Ioan. Garcia de nobilit. gloss. 20. n. 34. cum seq. Peregrin. de fideicom. art. 22. n. 86. & art. 28. n. 49. & de iure fisci, lib. 3. tit. 18. Campan. in diuersorio iuris Canonici, rabr. 11. cap. 13. à n. 5. Molina de iustitia tract. 2. diff. 172. vers. per subsequens,

Tom. I.

& diff. 165. Soar. de censuris, diff. 50. sect. 2. à n. 4. Garc. Maltrillo Sicilia. decif. 152. n. 7. Valasc. conf. 134. à n. 5. Cald. Pereira de nominat. emphyr. q. 21. à n. 4. & quast. forens. in com. ad §. tam autem, in princ. inst. de inof. test. D. Barbol. in l. ff. solut. mat. p. 4. n. 63. Card. Tusch. tom. 5. lit. N. conc. 10.

Quali furtim. [In integra relata per Anton. Aug. collect. 1. Decretal. tit. 6. cap. 5. subsequuntur verba sequentia, quo facto cum ipsa infra quadriennium à natiuitate ipsius matrimonium contraxit: quae verba demonstrant post quadriennium inter parentes matrimonium fuisse subsequutum, & per consequens electum tanquam legitimatum per subsequens matrimonium ad Episcopatum esse promouendum, ut dixi supra ad cap. cum in cunctis, verbo, & de legitimo matrimonio, hoc eod. tit. Sed respondebis ea verba in Gregorij IX. compilatione non reperiri, & ex antiqua fide non facere, iuxta eiusdem Gregorij proemium.

Non legitime genitos. [Notatur ad hoc quod illegitimè nati inhabiles sunt ad Ecclesiastica beneficia, cum nec ad Ordines, nec ad clericatum admittantur, ut per Bertachin. l. 2. de Episcopo, n. 83. Gom. in reg. de triennali, q. 2. Menoh. de arbit. casu 201. n. 35 & 36. Rebuff. in praxi, tit. de dispensat. super defectu natalium, n. 3. Nic. Garc. de benef. p. 7. c. 2. n. 2.

Cum non habeat imperium par in parem. [Vide Rebuff. tom. 1. ad leges Gallia tr. de euocat. n. 46. pag. 265. Cottam in memorabil. verbo par. p. 657. Menoc. de arbit. casu 438. n. 9. Dani. Venat. in analysi methodica iuris Canon. l. 1. tit. 5. axiom. 4. Bart. Peret. ad Extrauag. ambigua, de rebus Eccles. non alien. verbo, praedecessorum, n. 5. pag. mibi 226. Surd. conf. 47. n. 10 & conf. 106. n. 12. & conf. 167. n. 16. Aloyf. Ric. in collect. decisionum, p. 5. coll. 1094. Sigismund. Scaccia de appel. q. 2. n. 10. Aldrete in alleg. iuris pro omnimoda Regular. exempt. p. 3. c. 4. n. 28. Thom. de Thomassetis reg. 218.

Multa enim hoc casu, &c. [Notatur ad hoc quod personae honestas, vitae probitas, & fama electi non suppleant defectum illegitimationis, & ideo necessaria est dispensatio, ad quam obtinendam multum iuuant merita personae, ut per Tiraq. de penis temper. causa 51. n. 11. & n. 150.

Literarum scientia. [Notatur ad hoc quod cum literatis viris facilius dispensandum, dixi ad c. de multa, verbo, literatas personas, inf. de praebendis. De literatis personis, & de earum in Ecclesia Dei vilitate multa adduxi in tract. de officio & potestate Episcoporum, p. 2. alleg. 45. à num. 1.

Fama persona. [Fama bona est thesaurus inestimabilis, Bald. in l. 1. col. 4. C. de confessis, Flamin. de resig. lib. 5. q. 1. n. 92. Et est maximum bonum, Fr. Ant. à Soula in relef. de censuris Bulla Cœna, c. 13. diff. 70. n. 3. itavt melius sit habere nomen bonum, quam diuitias multas, Prouerb. 22. Mascard. de probat. concl. 234. cum seq. & concl. 1219. n. 9. & 10. Sayr. in clauis Regia, lib. 11. c. 3. n. 1. nam nomen bonum dat odorem sicut lilium suauitatis, Henric. conf. 1. n. 13. & elidit omne iudicium, & malam praesumptionem, Bald. in l. fin. in ult. col. ff. de probat. Alex. in l. fin. col. 3. ff. de quest. & conf. 90. ol. pen. vol. 3. Dec. conf. 189. incip. latatus sum. col. penult. vol. 7.

Assensus Principis. [An & quando in Episcoporum electionibus assensus Principis intervenire debeat, dixi supra ad c. cum terra 14. hoc tit.

Cum non ad postulandam dispensationem, &c. [Notatur ad hoc quod ad dispensationem requiritur mandatum eius, cui impetratur, ut per Abb. hic num. 10. Bald. in l. illud, §. si talis, num. 161. ff. de mand. norib. Corleu. in suis, singul. verbo, mandatum, statim

1 3 12

- in princ. Specul. tit. de procurator. §. ratione igitur, n. 5. versic. 2. 1. & num. 6. versic. 24. Sed contrarium verius est, videlicet nec speciale, nec generale mandatum desiderari ad dispensationes, & quævis alia privilegia impetranda, sed posse valde impetrari, eo, cui impetrantur, ignorante, ita Loaz de matrim. Regis Anglie, dub. 8. numero 5. & segg. Bellam. hic num. 12. Rebuff. in praxi benefic. tit. differentie inter rescripta gratia, & iustitia, num. 16. & tit. de dispensat. num. 13. Gregor. Lop. l. 19 verbo, sin personaria, tit. 18. p. 3. Nanar. conf. 4. de rescript. in nouis, vbi etiam conf. 2. à n. 1. Sayr. in floribus dec. sub tit. de privileg. dec. 4. Nec obstat text. in præfenti, quia non loquitur de speciali mandato eius, cui impetranda erat dispensatio, sed de mandato Capituli, ac proinde supponit sufficere mandatum speciale Capituli ad impetrandum dispensationem illegitimo male electo. Vel adde cum Loaz d. dub. 8. n. 10. in hoc text. non ad petendam dispensationem, sed ad petendam solius irritæ electionis confirmationem nuntios illos à Capitulo destinatos fuisse, & ideo non potuere nomine Capituli supplicare Pontifici pro dispensatione, cum fines mandati diligenter sint obseruandi, c. cui de non sacerdotali, de præbend. in 6. ideo denegant Pontifex dispensationem tanquam non petitam à Capitulo.
- 17 In glosf. Decreto, ibi, hodie vero ita est de substantia, &c. Quamvis hæc glossa teneat electionis decretum, vel scripturam testimoniale esse de substantia electionis, omnes tamen in præfenti in hoc eam reprehendunt, tenentes huiusmodi decretum de solemnitate esse, non de substantia, ita Compstet. num. 2. Abb. antiq. n. 8. Host. num. 8. Anchar. n. 2. vers. tertio, Burr. num. 16. Imol. num. 12. Anan. n. 3. Panorm. n. 16. quos citat Rendina in promptuario recept. sent. 10. 1. tit. 36. num. 20.
- 18 In glosf. Ingenua. Vide Richard. ad princip. Instit. de ingenuis.
- 19 In glosf. Coniugata, ibi, dico quod bene potest eligi. Notatur ad hoc quod legitimi per subsequens matrimonium possunt promoueri absque dispensatione ad Ordines, beneficia, honores, ac etiam Episcopatum, vt per Cou. de sponsalib. part. 2. c. 8. §. 2. n. 24. Duen. reg. 350. ampl. §. Surd. de alimentis, tit. 8. privileg. 67. n. 7. & vide infra ad c. tanta, qui filij sint legit. num. 24.
- 20 In ead. glosf. ibi, quia verba intelligenda sunt cum effectum. Vide Thom. de Thomassetis reg. 304. Surd. conf. 3. n. 25. & conf. 179. n. 40. Card. Tusch. pract. concl. 10. 8. lit. V. concl. 60. Ignat. de Villar. in sylua respons. resp. 1. n. 25. Fr. Anton. à Soula in relect. de censuris Bulla Cæne, cap. 4. disput. 26. num. 2. & c. 11. n. 6. & c. 12. disput. 63. n. 2. Aloyf. Ricc. Curia Archiep. Neapol. decis. 41. n. 3. p. 2. Vgolin. de officio, & potestate Episcopi, cap. 36. §. 1. n. 2. Cardoso in praxi Iudicum, & Aduocat. verbo, verbum, num. 5. Galer. in margarita casuum conscientie, eod. verbo.
- 21 In glosf. Nullam esse, ibi, est canon lata sententia. Notatur ad hoc quod dictio, nullus, coniuncta cum verbis cuiuscunque temporis, denotat nullitatem, ita Tiraq. in l. si unquam, verbo, reuertatur, n. 245. C. de reuocandis don. Sayr. in Clau Regia, l. 3. c. 8. n. 26. Ego ipse in tr. de diction. vsu freq. d. 229. n. 3. Et addito verbo esse in infinitivo importat nullitatem actus ipso iure, Tiraq. d. verb. reuertatur, à num. 180. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glosf. 32. num. 36.
- 22 In glosf. Ignorantiam. Notatur ad hoc quod præsumitur scientia contra eum, qui ex officio tenebatur inquirere, & scire, & ignorantia minimè excusat, non adhibita debita diligentia, vt per Flores de Mena var. lib. 1. q. 3. n. 9. Sanch. de mat. l. 3. disp. 42. n. 1.
- In ead. glosf. ibi, ignorantia crassa, & supina non excusat. Aduerte ignorantiam crassam & supinam pro scientia haberi etiam in pœnalibus, vt per Tiraq. de retractu lig. 3. §. glosf. 4. n. 35.
- In ead. glosf. ibi, quia improvide ipsum elegerunt. Vide quæ notat Tiraq. de retractu lig. ad fin. n. 42. & de iure mariti, glosf. 8. n. 152.
- In ead. glosf. ibi, & probarent ignorantiam. Notatur ad hoc quod allegans ignorantiam illam probare tenetur, Menoch. de præf. lib. 3. præsumpt. 23. n. 10. Farinac. in praxi crim. p. 3. q. 90. n. 105. vbi n. 106 & segg. asserit illam probari per iuramentum, aut signis, vel coniecturis.
- In glosf. Susceptionem. Dominicalem vocat quæstionem hæc glossa, in qua arguit pro vtraque parte, & nihil determinat, vtrum quando electus fuit per Sum. Pont. depositus, ij, quibus suffragiorum ius est, ad aliam processerunt electionem, aliumque elegerunt, si Papa restituit primum, quis præferatur, restitutus, vel nouiter electus? in qua quæst. relicta Abb. antiq. & Baldi distinctione frequentius omnes in præfenti sic sub distinctione resolunt, si Papa in restitutione clausulam decreti irritantis, quicquid in contrarium factum fuerit, &c. adiecit, tunc recuperat restitutus prælatum, non obstante alia electione interim facta, quæ ob decretum nulla redditur: si si verò clausula decreti minimè adiecta sit, tunc aut electio per Canonicos facta Papæ restitutionem præcessit, & valida est electio, aut Papa prius restituit, & postea Canonici elegerunt, tunc nihil valebit, ita tenent in præfenti, Innoc. col. 1. n. 5. in verbo, ordinationem, Compstet. col. vlt. n. 5. super verbo, super ordinatione, Ioan. Andr. col. vlt. n. 27. & segg. Host. col. 3. n. 2. cum duobus segg. Burr. col. vlt. n. 45. Panor. col. vlt. n. 12. Imol. n. 15. quos citat Rendina in prompt. recept. sent. 10. 1. tit. 36. num. 4.

S V M M A R I V M.

- Electores non possunt in praiudicium electi compromittere, sed si consenserit electioni sue, vel consentire velit, non obstante laudo in contrarium lato est confirmandus si aliquid canonicum sibi non obstat, licet non sit de gremio illius Ecclesie quantumcumque ob causam à maiori parte fuerit appellatum.
- Electio facta de extraneo idoneo à toto Collegio, vel maiori ipsius parte valet.
- Appellatio nulla extraiudicialis suspendit executionem, aut causat attentatam.
- Morbo epileptico, seu caduco laborans, inhabilis est ad beneficia, & non potest celebrare.
- Morbo sui naturæ sanabili affectus non presumitur in eodem morbo perseverare, & persistere.
- Electio, seu collatio facta cuiuscunque idoneo extraneo est valida.
- Morbo epileptico, seu comitiali correptus Ordines assumere non potest, nec in susceptis ministrare.
- Demoniaci an possint fieri Clerici, remissimè.
- Passiones animi vehementes, & similes morbi durare presumuntur.
- Furor presumitur durare omni tempore.
- Mentis sanitas naturaliter, & de iure presumitur.

CAP. Cùm inter. iij. XXI.

¹ Lectores non possunt compromittere in præiudicium electi, etiam si non sit de gremio Ecclesiæ, dummodo electus electioni consenserit, & hoc procedit etiam si contra electum fuerit appellatum dicendo ipsum laborare morbo epileptico, nam si constet ipsum tali morbo non laborare, & nullum habere Canonicum impedimentum, quicquid post electionem in ipsum præiudicium factum fuerit, irritum est & inane, & ipsius electio est confirmanda. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Anchar. Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*, pag. 8. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 45. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. refertur ab Anton. August. collect. 3. *Decret.* lib. 1. tit. 6. c. 6.

² *Discretionem vestram, &c.* Notatur ad hoc quod electio facta de extraneo idoneo à toto Collegio, vel à maiori ipsius parte valet, vt per Fr. Lud. Mirandam in *manuali Prælatorum*, tom. 2. q. 2. art. 21. *concl.* 1. vbi etiam asserit quod ad electiones de iure communi non est necessarium quod electus sit de Collegio ad hoc vt valeant, quamvis id facere multo sit melius, sanctius, atque honestius, refert ad hoc plures Doctores Nicol. Garc. de *benefic.* p. 7. c. 9. n. 7.

³ Non obstantem appellationis obiectioni. Notatur ad hoc quod nulla appellatio extraiudicialis suspendit executionem, aut causat attentatam, vt per Cou. *pract.* c. 2. q. 5. Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss.* 9. §. 1. in *annot. contra nullit.* num. 29.

⁴ Morbo epileptico laborare. Notatur ad hoc quod morbo epileptico, seu caduco laborans est inhabilis ad beneficia, vt per Rebus. in *tract. de pacificis possess.* n. 212. Henric. in *sum. lib.* 14. c. 8. §. 3. & non potest celebrare, Ant. Ragucc. de *Missæ in Ecclesiâ*, q. 16.

⁵ Dummodo à morbo sit immunis obiecto. Notatur ad hoc quod morbo sui natura sanabili affectus non præsumitur in eodem morbo perseverare, & persistere, vt per Menoch. de *presumpt.* lib. 6. *presumpt.* 44. n. 1. vbi n. 1. contrarium resoluit in morbo sui natura perpetuo & insanabili.

⁶ In gloss. *Aliam*. Notatur ad hoc quod etiam de honestate, qui est ex loco, seu diocesi beneficii, debeat, si est idoneus, aliis extraneis præferri, valeret tamen collatio, seu electio facta cuicumque idoneo, vt per Selu. de *benefic. part.* 1. q. 16. n. 2. Franc. Mar. *decis.* 1. 368. *part.* 1. Sahag. in *cap. eam te*, num. 30. *sup. de rescript.* Zerol. in *praxi Episc.* *part.* 1. verbo, *beneficia* §. 8. Nauar. *conf.* 6. num. 1. de *elect.* in *novis*. Vnde resoluit hæc glossa electionem factam à maiori parte, & saniori Collegij semper prævalere siue electus sit ex propria Ecclesiâ, siue ex aliena, vt per Canonistas omnes in præfenti, Compstet. in *lect. in princ.* Innoc. num. 2. Cald. Florent. *col.* 3. *vers. quod si maior*, num. 6. Panorm. n. 8. in *fine*, quos refert Rendina in *prompt. receptarum sentent.* tit. 36. num. 1.

⁷ In gloss. *Epileptico*, in addit. ibi, de *epileptis*, &c. an promoueri possint. Aduerte morbo epileptico, seu comitiali correptum Ordines assumere non posse, nec in susceptis ministrare, de quo Pelag. de *planctu Ecclesiæ*, lib. 1. c. 48. lit. F. Nau. in *man.* c. 27. n. 203. Maiol. de *irregul.* lib. 2. cap. 16. n. 4. Francisc. Leo in *thesauro fori Ecclesiæ*, p. 2. c. 8. n. 12. Henric. d. c. 8. §. 8. vbi etiam asserit plures huius infirmitatis species.

⁸ In ead. gloss. ibi, de *demoniacis*, Dæmoniacy, id est, obfessi à dæmonibus, an possint fieri Clerici, vel in

susceptis Ordinibus ministrare, dixi de officio, & potestate Episcopi, *part.* 2. alleg. 61. n. 51. & adde Ragucc. de *tract. de Missæ in Ecclesiâ*, q. 17. Jacob. de Grass. in *auensis decis.* p. 1. lib. 4. c. 27. n. 47. Barthol. de Vecchis in *praxi seruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis* disp. 9. dub. 21. num. 4. etiam si semel hoc genus vexationis quis passus fuerit, vt per Soar. de *cenfur. disp.* 51. *sect.* 1. num. 7. Sayr. eod. *tract. lib.* 6. c. 9. num. 14. Valenz. *conf.* 25. n. 2. cum seqq.

In gloss. *recusatus* ibi, quia non constabat, &c. Notatur ad hoc quod passionibus animi vehementes, & similes morbi durare præsumuntur, vt per Mascard. de *probation. concl.* 825. n. 2. Xuar. alleg. 1. n. 21. Vnde furor præsumitur durare omni tempore, si constet furiosum fuisse antea furore agitatum, quamuis habeat dilucida intervalia, vt resoluunt Ioseph. Lud. tom. 1. *communium opin.* tit. de *probation. concl. unica, vers. inferitur*, 193. pag. 477. Molina de *primog. lib.* 2. c. 9. num. 10. ait Molina Theologus *tract.* 2. disp. 139. n. 3. *vers. in dubio autem*, Menoch. de *presumpt.* lib. 6. *pres.* 45. n. 18. & *conf.* 374. n. 45. Mascard. de *probation. concl.* 824. num. 4. Sanch. de *matrim.* lib. 1. d. sp. 8. n. 17. *vers. & ratio est*, Valasc. *conf.* 145. n. 13. & 14. Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fori Ecclesiæ*, *decis.* 261. n. 3. Nam mentis sanitas naturaliter, & de iure præsumitur, & asserenti contrarium incumbit onus probandi, Rot. in *Perusina hereditatis* 12. Iunij 1617. coram bonæ mem. Buratto, inter eius impressas *decisiones* 256. ex n. 1. vbi n. 2. resoluit quod mentis sanitas præsumitur etiam in senectute, & n. 5. subdit quod mentis sanitas probatur per communem reputationem, & per testes deponentes de rebus prudenter gestis, & num. 16. quod mentis sanitas arguitur ex frequentia Sacramentorum, Ecclesiæ, ac Missæ auditione, & num. 22. subiicit quod mentis sanitatem arguit prudens propositio.

S V M M A R I V M.

- 1 Electus à maiori, & saniori parte Capituli, si est, & erat idoneus tempore electionis, confirmabitur, si autem erat indignus in Ordinibus, scientia, vel aetate, & fuit scienter electus, electus à minori parte, si est dignus, confirmabitur.
- 2 Alter alterum nobilitate antecedit.
- 3 Seniorum voces in electionibus sunt præferenda.
- 4 Senes præferuntur iunioribus.
- 5 Senectus aetate sit doctior, vsu tutior, & processu temporis sapientior.
- 6 Irregularis beneficii incapax est.
- 7 Clericus ad beneficium curatum cum dignitate nisi sit in sacris constitutus eligi non potest.

CAP. Dudum. XXII.

Capituli maior pars quando eligit vnum, & minor alterum, si primus erat indignus ob aliquod Canonicum impedimentum, & id notum erat tempore electionis, electio est nulla, & illa, quæ fuit facta à minori parte, confirmabitur, si non erat indignus, primus remanet electus, & secundus cassatur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania. Host. Innoc. Henric. Panorm. Bald. Butr. Anchar. Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*, pag. 119. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 46. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. *Decretal.* lib. 1. tit. 6. cap. 7.

Qui alios dignitate. Notatur ad hoc quod alter alterum ob nobilitatem antecedit, vt per Tiraguell.

de nobilit. c. 20. n. 54. Nam nobiles præferuntur ignobilibus, Tiraq. d. c. 20. n. 1. Perez l. 1. vers. sit igitur conclusio, tit. 1. lib. 4. recopilat. pag. 763. Menoch. de præsumpt. lib. 6. pref. § 9. num. 10. Ioseph. Sesse Aragonia dec. 8. n. 7. Illustr. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. ult. num. 4. dist. 60.

3 *Ætate, & tempore præcedebant.*] Notatur ad hoc quod seniorum voces in electionibus sunt præferendæ. Tiraq. de primogen. in præfat. n. 156. Nam senes præferuntur iunioribus, Guillem. in cap. Raynutius, verbo, in extremis, num. 6. de testam. Menoch. conf. 126. num. 22. & 26. Illustr. D. meus Roder. à Cunha ad cap. ult. n. 4. & §. dist. 20. Et plus valet umbra senis, quam ensis iuuenis, vt ex Baldo refert Auiles in præmio ad capita Prætorum, n. 18. pag. 17. & multa de senibus adducit Pineda in vita D. Ioannis Baptiste, lib. 2. artic. 1. cap. 6. §. 139. pag. mibi 98. Senectus enim ætate fit doctior, vsu tutior, processu temporis sapientior, vt ex D. Hieronymo refert Melchior Phæbos Lusit. dec. 66. n. 6. & 7. tom. 1.

6 *Vel in Ordinibus.*] Notatur ad hoc quod irregularis beneficii capax non est in tantum quod collatio ei facta sit nulla, Cou. in cap. Alma Mater, p. 1. §. 7. num. 1. & in reg. peccatum part. 2. §. 8. n. 6. Lambert. de iurepatr. part. 1. lib. 2. q. 9. n. 4. Rebuff. de pacificis possess. num. 226. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo, beneficia, §. 5. dub. 5. & p. 2. verbo, irregularitas, §. 4. & 8. Flamin. de resignat. l. 4. q. 3. à num. 32. & lib. 5. q. 3. num. 181. & q. 6. num. 79. Guttier. canon. lib. 1. c. 5. n. 92. Henriq. lib. 13. c. 14. §. 1. & c. 56. §. 1. & lib. 14. c. 2. §. 5. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. c. 7. q. 2. Less. de iustitia, lib. 2. c. 64. n. 120. plures alios refert & sequitur Nicol. Garcia de benef. part. 7. cap. 11. num. 2. quamvis contrariam sententiam, nempe collationem irregulari factam non esse nullam ipso iure, sed valere donec prinetur, teneant Innocent. Anchar. Franc. Syluest. & Soar. quos refert Nicol. Garcia d. c. 11. n. 4.

7 Notatur etiam ad hoc quod Clericus ad beneficium curatum cum dignitate, nisi sit in sacris constitutus, eligi non potest, vt per Anch. Imol. Burt. Franc. & alios resoluit Rendina in promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 17. num. 8. in fine, vbi à principio disputat an Clericus in minoribus Ordinibus constitutus possit de iure Decretal. ad beneficium curatum sine dignitate assumi, & concludit cum receptori Doctorum sententia absque dispensatione non posse, asserens hodie in hoc esse correctum text. in presenti per text. in cap. si pro Clericis, de præbend. in 6. & in c. 2. de instit. eo d. lib.

S V M M A R I V M

- 1 Postulatum tanquam institutum, vel administratorem qui recipiunt ante admissionem postulationis, priuantur potestate eligendi, & potestas deuoluitur ad alios, licet pauciores, & si nullus sit de Capitulo, ad Papam.
- 2 Eligendi potestate si aliqui propter delictum commissum priuati fuerint, illa potestas ad alios, qui non deliquerunt, deuoluitur.
- 3 Electio facta per comminationes, & impressiones, est ipso iure nulla.
- 4 Legis auxilium frustra innocat, qui committit in legem.
- 5 Citatio non requiritur in notoriis, quando notoriè constat absenti nullam competere defensionem.
- 6 Iura semper præsumunt pro iudice.
- 7 Index semper præsumitur prædicasse prout de iure.
- 8 Negantis factum per rerum naturam nulla est directæ probatio.

9 *Testes singulares non probant, nec ad probationem faciendam coniunguntur.*

10 *Nuntio non creditur.*

11 *Timor inferenda violentia, licet illata non sit, vitiat electionem.*

12 *Electio Papæ ad quos pertineat, si Sede Apost. vacante omnes Cardinales mortui essent, ostenditur.*

13 *Consuetudo est altera natura.*

14 *Negatiua tribus modis dicitur.*

15 *Negatiua pura, & simplex probari non potest.*

16 *Negatiua facti probatur cum habeat in se implicitam affirmatiuam, vel in eam resoluatur.*

17 *Negatiua probatur per confessionem partis.*

18 *Potestate eligendi si aliqui ob delictum commissum priuati sint, & ad eos deuoluta, qui non deliquerunt, si etiam ij delinquant, ad quos tunc pertineat eligere, ostenditur.*

CAP. Bonæ memoriæ. j. XXIII.

Postulatum ad Ecclesiam tanquam institutum, vel administratorem recipientes ante admissionem postulationis à superiore factam priuantur potestate eligendi, & potestas deuoluitur ad alios, licet pauciores, & si omnes priuati sunt, deuoluitur ad Papam in Ecclesiis Cathedralibus. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Anchar. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Arpania, Panorm. Host. Bald. Butr. Henric. Compstet. Viuiam. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 119. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 46. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 14. tit. 6. c. 8.

Collige ex text. quod si aliqui eligere debentes ob delictum commissum potestate eligendi priuati fuerint, illa potestas ad alios, qui non deliquerunt, deuoluitur, vt per Rendinam in promptuario receptarum sent. tom. 1. tit. 36. n. 33. Ant. Raguc. de voto Canonico in Capitulo quasito 30. n. 12. & intelligit n. 14. & 15.

Deinde inquireret, &c.] Notatur ad hoc quod electio facta per comminationes, & impressiones, est ipso iure nulla, vt per Cofin. in pragmat. sanction. tit. de electione, verbo, præsumant, pag. 13. versa.

Quia frustra legis auxilium innocat, qui committit in legem.] Vide Bertazol. in repet. l. si quis maior, Cod. de transactio. num. 276. & num. 646. Surd. conf. 37. num. 3. Acac. Anton. in comment. ad l. Titio centum 71. num. 47. ff. de condit. & demonstr. Card. Tusch. tom. 2. lit. C. conclus. 954. & tom. 5. lit. L. concl. 270. Sigismund. Scac. de appellationib. quest. 5. num. 74. Francisc. Leo in thesauro fori Ecclesiast. part. 1. c. 11. num. 3. & part. 2. c. 3. num. 8. Bellet. disquisit. cleric. part. 1. tit. de disciplina clericali, §. 16. num. 9. Aloyf. Rice. in praxi rerum fori Ecclesiast. decisio. 291. num. 2. in 1. edit. & resol. 250. in 2. edit. & alios per me citatos in tract. de Axiom. iuris vsusfreq. Axiom. 136. num. 14.

Excessus notorius examinatione non indiget.] Notatur ad hoc quod in notoriis, quando constat absenti nullam competere defensionem, non requiritur citatio, vt per Tiraq. in tract. res inter alios acta, vers. postremum, pag. 19. Vant. de nullis. tit. ex defectu citationis, num. 20. Azin. in praxi, §. 7. c. 5. limit. 42. Menoch. de arbit. lib. 9. q. 1. n. 15. Farin. in praxi crimin. part. 1. q. 21. à num. 70. Cened. ad Decretal. collect. 94. num. 4. Sicut etiam non requiritur quando notoriè constat non competere ius parti, vt per Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 44. num. 350.

Et pro his, quæ à iudice sunt acta, præsumuntur.] Notatur ad hoc quod pro iudice semper iura præsumuntur, vt

vt per Marantam de ord. iud. 2. p. sexta princ. tit. 9. num. 21. Con. de spons. p. 2. c. 8. §. 12. vers. ex quibus primo, Menoch. conf. 100. n. 1. cum seqq. & de presump. lib. 2. praesumpt. 67. etiam si sententia sit appellatum, Surd. de alim. tit. 1. q. 120. n. 1. quia praesumitur illum iudicasse, propt. de iure, idem Surd. decif. 170. num. 4.

8 Quia negantis factum per rerum naturam nulla est directio probatio. Vide Alc. de praes. reg. 3. praes. 20. Clar. lib. 5. §. fin. q. 52. n. 4. Cou. var. lib. 1. c. 6. n. 5. Mascard. de probation. concl. 70. & concl. 1370. a. n. 10. Fulu. Pacia. eod. tr. lib. 1. c. 36. Alphan. coll. 582. Card. Mantica de coniect. ultim. volunt. lib. 2. tit. 1. n. 5. Card. Tulch. pract. concl. tom. 5. lit. IV. concl. 30. Farin. in praxi crimin. part. 1. q. 65. n. 200. cum seqq.

9 Essent in suo testimonio singulares. Notatur ad hoc quod testes singulares non probant, nec ad probationem faciendum coniunguntur, de quo dixi ad c. in omni negotio 4. n. 3. inf. de test.

10 Sicut nuntium. Ergo nuntio non creditur, vt per Tiraq. de reuoc. lig. §. 8. gloss. 9. n. 10.

11 In gloss. Meruebant, ibi, timebant enim sibi inferri &c. Notatur ad hoc quod timor inferendae violentiae, licet illata non sit, vitiat electionem, vt per Alexand. conf. 98. n. 1. vol. 3. Rebuff. tom. 2. ad leges Gallie tit. de resolutione contractuum art. unico, gloss. 22. n. 6. Sigism. à Bononia d. dub. 54. n. 14. Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 1. n. 18. vbi dicit hanc glossam esse receptam ab omnibus in praesenti. Vnde colligitur electionem celebratam per metum impediendum omnino libertatem eligendi ipso iure nullam esse, vt per Nau. conf. 5. n. 2. hoc tit. Ludou. Mirand. in man. Pralat. tom. 2. q. 23. art. 1. Laur. de Perinis tom. 1. de Relig. subditio q. 1. de obedient. c. 31. §. 8. Cast. de elect. c. 4. n. 56. Tambur. de iure Abbatum disp. 5. q. 22. n. 7. & 8. Sigism. à Bononia de elect. dub. 54. Laur. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 21. ex n. 4. qui duo ultimo loco citati addunt, quod vt metus sit sufficiens ad reddendam electionem nullam, debet esse metus cadens in constantem virum, qui vt talis sit, tria requiruntur, primum vt malum quod timetur, sit graue, quod arbitrio iudicis relinquitur, fortis enim, & intripidus non timet quae non oportet, vel vbi & quando non oportet; secundum vt probabiliter pertimescatur inspecta qualitate incipientis, & patientis metum; tertium, vt timens non possit facile occurrere malis quae timeantur. Item ad incurrendum iustum metum non requiritur necessarium vt mala praedicta timeantur in persona propria, sed satis est si timeantur in persona confanguineorum, & arctissimo necessitudinis vinculo coniunctorum. Lator. d. c. 21. n. 5. Sigism. à Bononia d. dub. 54. n. 14.

12 In ead. gloss. ibi, & si electio Papa in Urbe Rom. fieri non potest, &c. Quarit curiosè Dionys. Paul. de vera Patriarch. sedum elect. c. 16. n. 3. ad quos pertineat Papa electio si Sede vacante Apost. omnes Cardinal. essent mortui; & r. spondent cum Sylu. Aldobr. in scholis ad Dec. ad c. Licet, de vitanda, n. 52. alias 31. sup. hoc tit. quod pertinet ad Canonicos Lateranensis Ecclesiae, licet Bald. n. l. vbi absunt, ff. de tutor. & curat. & Lancel. Conrad. in templo omnium iudicum, lib. 2. c. 1. in princ. n. 6. dicant tunc temporis electionem pertinere ad Patriarchas.

13 In gloss. Per rerum naturam, ibi, consuetudo enim est altera natura. Vide Surd. de alimentis, tit. 1. n. 7. Franc. Nunez de Valasco en los dialogos de contencion de la milicia y sciencia, dialogo 3 fol. mibi 76. vers. metipsum Axiom. 56. num. 1.

14 In ead. gloss. ibi, Negatiua tribus modis dicitur, &c. Vide Menoch. de praes. lib. 2. praes. 50. num. 6. cum sequent.

In ead. gloss. ibi, & hac negatiua pura, & simplex probari non potest. Vide Don à Fina tom. 1. communium opinionum lib. 4. tit. 9. num. 35. Mascard. de probat. concl. 1087. Fulu. Pacian. eod. tract. lib. 1. cap. 38. Menoch. d. praesumpt. 50. a. num. 8. Carot. de locato & conducto, part. 3. tit. de negatiua probanda, Cardoso in praxi iudicum, verbo probatio, n. 29. Et ideo dispositioni testium de negatiua deponentium non creditur, Natt. conf. 199. n. 13. vol. 1. Ruin. conf. 97. circa fin. vol. 4. Simanch. de heretic. cap. 26. n. 4. Herculan. de probat. negat. n. 127. Clar. §. fin. q. 5. n. 3. & Anton. Gabr. commun. tit. de testib. concl. 4. n. 3. & 8. Mascard. concl. 70. num. 5. Ozalc. decif. 66. n. 29. Farin. in praxi crim. q. 65. n. 221. & 228. Quinimo tales testes deponentes super negatiua vera, vaga, & indeterminata, sunt de falso suspecti, Natt. conf. 648. n. 5. vol. 4. Grammat. decif. 56. n. 4. Clar. d. q. 52. n. 3. in fine, & §. falsum, vers. solet etiam dici, Menoch. de praes. lib. 2. praes. 55. num. 7. Mascard. de probation. concl. 1364. n. 10. Farin. d. q. 65. n. 205. cum seqq. Tamen hac suspicio non habetur pro veritate ad testem de falso, seu poena falsi puniendum, vt per Bosfi. in tit. de penis reorum n. 34. Clar. in §. falsum, vers. solet etiam dici, Farin. d. q. 65. num. 207. vbi dicit quod testis deponens super negatiua improbabili, & nullatenus coarctata, non possit de falso puniri, Buccaron. de different. inter iudicia civil. & crimin. differ. 54. ex n. 9. vbi n. 11. subdit dictam suspensionem bene haberi pro veritate quoad effectum civilem, idest, vt depositioni testis non credatur.

In ead. gloss. ibi, item negatiua facti probatur cum habeat in se simplicem affirmatiuam. Vide Flamin. de re-signation. lib. 8. quest. 2. num. 27. Nam probari etiam potest negatiua si resoluitur in affirmatiuam, vt per Menoch. d. praes. 50. a. num. 14. Mendez à Castro in praxi Lusitana lib. 5. c. 1. num. 62. Vbi autem affirmatiua debet constare ex actis, ex ipsorum resolutione satis dicitur probata negatiua, Affl. decif. 107. num. 5. in fine, & num. 6. Canaler. decif. 110. num. 4. Rot. decif. 64. n. 2. p. diuers.

In gloss. Singulares, ibi, negatiua enim probatur per iuramentum ipsius negantis. Ac per confessionem partis, vt per Mascard. de probationib. concl. 1087. n. 11. Flamin. de re-signat. lib. 11. q. 14. n. 70. Cardoso d. verbo, probatio, num. 31.

In gloss. Ad nos, Probat hac glossa quod si ob delictum commissum aliqui potestate eligendi priuati fuerint, & ad eos deuoluta, qui non deliquerunt, si etiam ij delinquant, vel indignum eligant, eligendi potestas non ad eos, qui primo deliquerunt, deuoluitur, sed ad superiorem eorum, ad quem fuisset facta deuolutio, si omnes pariter deliquissent, sequuntur Host. n. 31. Compost. n. 10. Bald. n. 16. Io. Andr. n. 58. Innoc. n. 9. Butr. n. 87. Panor. n. 13. quos citat Rendina d. tit. 26. n. 33.

S Y M M A R I V M.

- 1 Electio sufficit probare electores fuisse in quasi possessione tempore electionis, licet aliud non probet.
- 2 Ecclesia quando dicantur ad aliquem pleno iure pertinere, remittitur.
- 3 Haeres pleno iure institutus, etiam in usufructu institutus intelligitur.
- 4 Pensionarius potest agere remedio spoli pro pensione sibi subtrahita.
- 5 Pensionarius potest agere interdicto unde vi, contra negantem soluere pensionem, qua soluebatur suo praedecessori.
- 6 Remedium recuperanda possessionis competit spolio facto super iuribus incorporalibus.

7 Altitas

- 7 Actus eligendi, conferendi, vel presentandi ad eum pertinent, qui est in quasi possessione eorum actuum.
- 8 Gestia valent per eum, qui est in quasi possessione & communi existimatione alicuius officij.
- 9 Incorporalium iurium quasi possessio acquiritur per unicum actum secundum veritatem, & n. 10.
- 10 Declaratur text. in presenti, & in cap. cum olim, & in cap. cum Ecclesia, de causa possessionis, dum tres actus electionis videntur exigere.
- 11 Declaratur text. in l. 1. §. hoc interdicto, ff. de itinere, aliisque priuato, dum visum triginta diurnum requiritur ad acquirendam quasi possessionem itineris.
- 12 Declaratur text. in cap. 1. §. si verò vassallus, quid sit inuestitura, dum duas, vel tres solutiones requiritur ad inducendam feudi quasi possessionem.
- 13 Incorporalium ut quasi possessio acquiratur ex unico actu electionis requiritur quod sit electio confirmata.
- 14 Factum non reputatur, quod non habuit effectum.
- 15 Incorporalium quasi possessio, ut acquiratur ex unico actu, requiritur, quod illius usus exerceatur iure proprio.
- 16 Eligendi presentandi, & similium quasi possessio absque scientia, & patientia aduersarij acquiri non potest.
- 17 Incorporalium quasi possessio ut acquiratur bona fides videntis an sit necessaria, ostenditur.
- 18 Actus, ex quibus prætenditur acquisita quasi possessio, debent esse cleri, certi, & non turbidi.
- 19 Testis omni exceptione maior ille reputatur in iure, qui nulla legitima exceptione repellitur potest.
- 20 Emphyteuta requisitus, si neget soluere pensionem, potest conueniri à domino directo interdicto. Vnde vi.
- 21 Index, qui iudicauit in prima instantia, dicitur suspectus in causa appellationis.
- 22 Index, qui in prima instantia fuit non potest esse Advocatus in secunda.
- 23 Advocatus actoris in prima instantia non potest esse in secunda.

CAP. Querelam, XXIV.

Electio sufficit ad obtinendum probare electores fuisse in quasi possessione tempore electionis; licet non probet quod proprietas iuris eligendi ad illum pertineret. Item sententia lata super possessione non præiudicat proprietati, & spoliatus debet restitui ante quæstionem proprietatis. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Io. And. Imol. Anan. Host. Innoc. Henric. Panorm. Bald. Butr. Anch. Compost. Vin. in ration. 1. libri iuris Pontif. pag. 120. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 47. remissive Casal. in ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. col. 3. Decret. lib. 1. tit. 6. c. 9.

Pertineat ad Ecclesiam sancta Agathe pleno iure. Ecclesie quando dicantur ad aliquem pleno iure pertinere, dixi ad eum & plantare, §. in Ecclesiis, super verbo, pleno iure, infr. de priuilegiis. Et de dictione, pleno iure, aliqua dixi in meis remis. de dictionibus, & claus. d. 232. & ibi resolutis ad id quod hæres pleno iure institutus, etiam in usufructu institutus intelligitur, ut ex Alex. conf. 56. vol. 3. & aliis, sequitur & explicat Card. Mant. de coniectur. ult. volum. lib. 9. tit. 6. n. 17. & 19. & relati à Menoch. de præf. lib. 4. præf. 140. n. 26.

Est aduertendum quod si Ecclesia, vel dignitate vacante occupentur bona per tertium, Ecclesie competit interdictum, unde vi, ut per Abb. hic in fin. & in

litera tua n. 1. post med. vers. & etiam si spoliatur Ecclesia, de dilata. Rot. decis. in princ. & ibi adden. n. 4. vers. respondetur ad primum, de restit. spol. in nouis quod intelligitur ut scilicet competat pro naturali possessione occupata; sed non ideo excluduntur quin ratione ciuiliis competat interdictum ut possidetis, in consequentiam cuius recuperatur naturalis per interdictum unde vi, non autem per vim expulsiuam, aut compulsiuam, sed propter vim inquietuam, ita Rot. in Colimbrien. præsumptionum 10. Decembri 1671. coram R. P. D. Dunozetto. Mortuo enim prælato penes Ecclesiam remanet possessio ciuiliis, & considerabilis, ut optime declarat Rot. in Senen. Pontis Arrighi 12. Iunii 1573. coram Rubeo, quæ est decis. 390. n. 3. p. 1. diuers. quæ subdit istam possessionem sufficere ad effectum interdicti recuperandæ possessionis, & allegat dictam addit. ad decis. 1. n. 4. de restit. spol.

Petens pensionem, &c. sibi restitui de nono subratlam.]
Notatur ad hoc quod pensionarius potest agere remedio spolij pro pensione sibi subtrahita, ut per Dec. conf. 1. §. 5. & 215. col. 1. in fin. Aym. conf. 11. n. 6. & 7. Afflict. decis. 395. n. 1. cum seqq. Tiraq. de retrat. lig. §. 1. gloss. 6. n. 11. cum seqq. Viui. tom. 1. com. opin. lib. 4. tit. 2. n. 46. pag. 456. Oza. decis. 99. n. 10. Menoch. remed. 1. recap. n. 82. & n. 87. cum seqq. & remed. 15. n. 100. Azor. inst. mor. p. 2. lib. 8. c. 13. q. 1. Bernard. Græuæ. ad præf. Cam. Imp. lib. 1. concl. 7. 5. Et aduersus tertium negantem soluere pensionem potest agere interdicto possessorio, Valasc. de iure emphyt. q. 32. n. 4. Sic etiam potest agere interdicto unde vi, contra negantem soluere pensionem, quæ soluebatur suo prædecessori, ut per Gig. de pensionib. q. 47. n. 10. Mascard. de probat. concl. 132. n. 19. Menoch. remed. 1. recap. 87. & n. 16. Ceual. comm. contra communes q. 56. Felician. de censib. lib. 1. c. 1. n. 8. Nam possessio bonorum Prælati continuatur in Ecclesia, ut per Flam. de resig. lib. 4. q. 7. n. 50. Cabed. de patronatibus Regia Corona, c. 9. n. 5. Cald. Pereira de empt. c. 12. n. 17. Bernard. Græuæ. ad lib. 1. concl. 129. n. 8. An detur actio pensionario contra successorem in beneficio pro terminis decursis, & non solutis in vita prædecessoris? olim Rota nunquam voluit admittere actionem, ut notauit Cassad. decis. 4. n. 3. de locato, Crascent. decis. 6. num. 1. & 7. de solutionibus, ipsa tamen postmodum eam concessit, cum hoc temperamento æquitatis, ut debeant præcessisse diligentia contra successorem eundem, adeo ut pensionarius nulla notari possit negligentia, Seraph. dec. 135. n. 1. Greg. decis. 107. n. 2. Nicol. Garc. de benef. part. 1. cap. 5. n. 199. Stephan. Gracian. disceptat. forens. c. 94. numero 59. Marefcot. var. lib. 1. c. 8. Pacif. de Saluian. interdicto decis. 99. & inspec. 3. c. 4. à num. 199. Vnde ipsa Rot. in una Canarien. pensionis 15. Iann. & 17. Nouembr. 1597. coram Gyptio, censuit quod successor tenetur ad solutionem pensionis pro terminis decursis tempore alterius Episcopi facta diligentia contra hæres prædecessoris; & clarius sufficere diligentias contra prædecessorem, vel eius hæres, & bona censuit eadem Rota in Toletana pensionis 13. Iunij 1608. coram D. Peña.

Notatur etiam ad hoc quod competit remedium recuperandæ possessionis spolio facto super iuribus incorporalibus, ut per Gabr. commun. opin. lib. 5. tit. de restit. spoliat. concl. 1. n. 27. Menoch. remed. 1. recap. q. 8. Ceual. comm. contra communes q. 501. Flores de Mena var. lib. 1. q. 2. num. 24.

In quasi possessione presentandi clericum existebat.]
Notatur ad hoc quod actus eligendi, conferendi, vel presentandi ad eum pertinent, qui est in quasi possessione eorum actuum, ut per Duen. reg. 182. Selu. de benef. part. 2. quæst. 7. num. 2. post Roch. Lambertin. de inrepatron. q. 3. princ. part. 2. lib. 2. art. 1. cum sequent. Cabed.

Cabed. de patronat. Regia Coronae. 8. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 4. §. 2. Nicol. Garc. de benef. part. 5. cap. 5. a primo.

- 8 Notatur etiam ad hoc quod valent gesta per eum, qui est in possessione, & communi estimatione aliquis officij, ut per Sanch. de matrim. lib. 3. d. 22. n. 48.
- 9 Per multa tempora per soluta.] Notatur ad hoc quod quasi possessio incorporalium, vel iuris eligendi, presentandi, vel conferendi non acquiritur per unicum actum, sed plurium, duorum saltem, vel trium multiplicatio est necessaria, consonant text. in c. cum Ecclesia 3. ibi, in trium Episcoporum Electionibus, & in cap. cum olim. 7. ibi, duobus Archidiaconis de causa possess. & prop. l. 1. §. hoc interdictio, ibi, non minus quam triginta diebus, ff. de itinere, actusque privato. text. opt. in cap. 1. §. si vero vassallus ibi, in duabus aut tribus acceptionibus quietis quasi possideat, quid sit investitura, in rebus feudorum. Ex quibus hanc partem tenent Ripa in l. 1. §. interdictio, num. 5. ff. quorum bonorum, Roman. conf. 70. n. 13. Paris. & Canalcian. quos refert & sequitur Flores de Meris var. lib. 1. q. 1. num. 2. nuncupatim agentes de quasi possessione percipiendi pensionem in terminis huius text. non dissentit Card. Tusch. tom. 7. concl. 34. num. 7. & 10.
- 10 Contraria vero sententia, quod vnicus actus sufficiat ad acquirendam quasi possessionem iurium incorporalium, verior est & receptior, quam tenet glos. in cap. si vero. 12. de iur. iur. & est de mente glos. verbo, vnum, in d. cap. cum Ecclesia, quam ibi sequuntur Card. n. 3. Ripa n. 91. Rebuff. n. 10. & post Bald. de prescription. part. 5. q. 8. communem sapientis profitentur Con. pract. c. 14. n. 2. & in reg. possessor. part. 2. n. princ. 6. Cardin. Tusch. tom. 1. lit. E. co. d. 83. n. 5. & tom. 7. verbo possessio, concl. 421. & verbo quasi possessio, concl. 34. Triuifan. de dec. 54. part. 2. Put. dec. 192. lib. 1. Malcard. de probat. concl. 173. a num. 8. post Roch. Lambertin. & plures alios Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glos. 4. §. 2. a n. 29. post. Caputaquen. Achil. de Grassis, Aloyf. Ricc. in collect. dec. part. 4. collect. 1454. post Garter & Menoch. Ceuall. communium contra communem quasi. 717. num. 4. post Duaren. Corral. Rufin. & alios Nicol. Garc. d. c. n. 59. cum segg. optime Cabed. de patronatib. Regia Corona, cap. 6. in princ. Camill. Borell. in summa omnium dec. tit. 32. n. 216.
- 11 Qua retenta opinione non obstant text. pro prima supra allegati, nam ad text. in presenti, & d. c. cum olim, dum plures solutiones, & d. cap. cum Ecclesia, dum tres electiones videntur exigere, respondetur multiplicationem actuum ibi requiri non ad acquirendam, sed ad iustificandam quasi possessionem, quia actus geminati, & per temporum internalla repetiti magnam inducunt iustitie presumptionem, maioremque afferunt firmitatem. Nec multum discrepat quod respondet Menoch. remed. 15. recuper. num. 396. clericos hic & in d. cap. cum Ecclesia, ac Episcopum in d. c. cum olim, iudicasse commodum sibi esse allegare, & probare actuum multipliciter, quia possessio quo antiquior, eo iustior praesumitur; & firmitior, est, ut probat text. in cap. licet causam, vers. ex praemissis, de probationib. cum similibus, de quibus Menoch. remed. 3. retin. a num. 725. plane Malcard. de probat. conclus. 1199. a princ. Card. Tusch. tom. 4. lit. I. concl. 285. & tom. 6. lit. P. concl. 412. & 439. Non obstat etiam text. in d. l. 1. §. hoc interdictio, ff. de itinere, actusque privato, dum vnum triginta dierum requirit ad acquirendam huiusmodi quasi possessionem itineris, in quo videntur ex diametro contrarius textui in l. 1. §. quod autem scriptum, ff. de aqua quodid. dum ad quasi possessionem adducenda decidit sufficere unicum actum, cum tamen utrobique Praetor eisdem verbis interdictum conce-

pisse videatur: respondetur enim faciendo differentiam inter ire per fundum alienum, & inter aquam ducere per alienum fundum, nam primum cum sit de illis actibus, qui iure familiaritatis solent exerceri, requiritur ad hanc praesumptionem eligendam actuum pluralitas: secundum vero cum sit de illis, qui non nisi iure proprio exercentur, iuxta aquam C. de seru. tui.ideo vnicus actus sufficit: ita Padil. in l. 1. C. de seru. tui. a n. 21. Abb. in d. c. cum Ecclesia, a n. 22. & Ripa a n. 52. Rebuff. super glosas n. 10. idem Rebuff. ad leges Galliae tom. 3. tit. de materiis possessoris, in praefat. num. 103. Menoch. remed. 5. retin. a n. 8. Vel forsan melius poteris dicere d. l. 1. §. hoc interdictio, non probare quasi possessionem itineris acquiri non posse absque multiplicatione illa actuum per triginta dies, sed solum interdictum illud de itinere non dari nisi ei, qui per triginta dies vsus est; forma scilicet ipsius interdicti, & verbis Praetoris; quae cum in modum interpretatur Iureconsultus, quia scilicet non videtur vsus per annum, vel aliquam eius partem, qui saltem per vnum menssem vsus non est, & quia verum est dicere aquam duxisse eum, qui vna nocte, vel vno die dixit, & Praetor in interdicto de aqua quotidiana simpliciter dixit, hoc anno aquam duxisti, non immerito interpretatur idem Iureconsultus unicum actum in eo interdicto sufficere atque ita ex diuersa verborum conceptione diuersimodè Vlpianus vtrumque interdictum interpretatur, quasi vsus huius anni exigit aliquod tempus, & factum continuum, ductus vero aquae minime, sed actu momentaneo absoluitur.

Minus obstat text. in d. cap. 1. §. si vero vassallus, dum duas vel tres solutiones requirit ad inducendam feudi quasi possessionem; quia respondetur iura feudorum ius speciale continere, quod subinde ad alias materias trahi non potest, iuxta reg. l. ius singulare ff. de legibus, & reg. quae a iure communi exorbitant de reg. iur. in 6. & nuncupatim de ipsis feudorum libris agens cum Bart. Bald. Jul. Clar. Roch. & pluribus aliis confirmat Molin. de primog. lib. 1. c. 7. princ. & omnino n. 5. Quamvis enim secundum hanc communem Doctorem sententiam facile responderi possit ad d. §. si vero vassallus, tamen non immerito dici potest illum non agere de quasi possessione inducenda, neque ad hunc effectum tres illas requirere solutiones, sed de probatione constitutionis feudi, & de onere probandi investituram cui incumbat, in qua materia formam praescriperat in c. 1. in princ. ut quid sit investitura, quo probari non possit, nisi per publicum instrumentum, vel pares Curiae, cuius rei rationem ponit text. in c. 1. vers. idcirco, de notis feudorum, ne scilicet quid excogitetur falsitatis in perniciem domini, notant post alios Duen. reg. 326. Malcard. de probat. concl. 769. a num. 5. Hanc igitur reg. limitat text. in d. §. si vero vassallus, ut probatis tribus solutionibus necessarium non sit fieri probationem per pares Curiae, sed sit in electione possidentis, aut iurare feudum esse rectum, aut domino referre iuramentum; nihil ergo text. concludit ad intentum ad quod adducitur, inducenda scilicet quasi possessionis.

Illud vero animaduertendum duxi, quod ad hoc ut acquiratur quasi possessio in istis incorporalibus ex vnico actu multa requisita sunt necessaria, de quibus per Calderin. conf. 12. de iure patron. Callad. dec. 7. de causa possess. inter cetera requisita illud est principale, quod sit electio confirmata, & plerumque suum effectum fuerit sortita, ita ut electio etiam vera & realis absque confirmatione ad hanc quasi possessionem non sufficiat, ut per Innocen. Oldrad. Abb. Federic. & alios quos refert Ripa in d. cap. cum Ecclesia, n. 3. vers. quinto queritur. post Rebuff. Roch. & plures Rota decif.

decis. comprobatur Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glos. 45. §. 2. n. 36. & leg. Card. Tusch. d. verbo, quasi possessio, concl. 34. à n. 1. Nicol. Garc. d. part. 5. c. 5. n. 67. & 99. Factum enim non reputatur id, quod non habuit effectum, l. 1. §. nihil, ff. de iussu testam. l. si quis sub conditione ff. de testam. Surd. cons. 436. n. 14.

16 Secundum requisitum est, quod usus iste, quo acquiritur huiusmodi quasi possessio, exerceatur iure proprio, seu suo, notatur glos. verbo vocem, ibi, hoc enim non sufficit, in d. c. cum Ecclesia, ubi Abb. n. 25. vers. ser. r. 10. Ripa n. 49. Rebuff. n. 20. in fin. & post Calder. Lambert. de iure patron. art. 10. q. 3. à num. 6. Menoch. remed. 3. retin. n. 13. & remed. 6. num. 131. Gonzal. d. glos. 45. §. 2. num. 34.

17 Tertium requisitum est, ut requiratur scientia eorum, quibus præiudicatur, itaque quasi possessio eligendi, præsentandi, & similium absque scientia, & patientia aduersarii acquiri non possit, probatur d. cap. cum olim, de causa possess. ibi, sine reclamatione aliqua Canonorum, est enim generaliter receptum iurium incorporalium quasi possessionem minimè acquiri posse, nisi sciente, & patiente aduersario, ex l. 2. C. de serui. ibi, eo sciente, & quia incorporalium quasi possessio traditionem, vel patientiam requirit, & in ea formaliter consistit, l. 1. §. ult. ff. de serui. rustic. præd. l. 3. §. dare ff. de usufruct. cum aliis multis, ex quibus ita tradit Bart. in d. §. hoc interdicto, n. 10. & in l. 1. n. 3. ff. de vi & vi arm. sequuntur Cou. in reg. possessor. part. 2. in princ. n. 8. Menoch. remed. 5. retin. à n. 32. Peregrin. var. lib. 3. à n. 51. Gilchen. de præscript. part. 2. memb. 3. c. 12. à n. 4. Fachin. controu. iur. lib. 7. c. 20. Castill. de usufruct. c. 12. à n. 26. Quare hoc requisitum expresse exigunt Abb. in d. c. cum Ecclesia, n. 25. & Ripa n. 64. & plures alij, quos referunt & sequuntur Lambert. d. art. 10. à n. 3. Gonzal. d. glos. 45. §. 2. à num. 32. Caputaq. decis. 418. part. 2. Rot. decis. 167. 184. & 803. p. 1. & decis. 4. part. 2. diuers.

18 Quartum requisitum est, ut ad acquirendam hanc quasi possessionem incorporalium bona fides utentis sit necessaria, quod tenuerunt Bart. in d. §. hoc interdicto, num. 9. & 12. Calderin. in d. cons. 12. quem sequuntur reliqui omnes, ut post Rip. num. 83. Rebuff. num. 20. vers. circa quod, in d. c. cum Ecclesia, & esse generale in omnibus seruitutibus, quod eorum quasi possessio sine bona fide acquiri non possit, tradunt Menoch. d. rem. retin. num. 20. cum seqq. & alij de quibus Gonzal. d. §. 2. num. 35. & planè relati à Garc. d. part. 5. c. 5. num. 67. & num. 70. cum seqq. Verùm contraria sententia longè verior est, quod licet quoad alios effectus, & præcipuè ut possessio iusta sit, bona fides requiratur, atque ita quoad præscriptionem, fructus, & similia; ad effectum tamen acquirendi quasi possessionem in suo esse perfecto atque etiam quoad interdictum recuperandæ, minimè necessaria est huiusmodi bona fides, ut tenet expresse Innoc. in c. 2. num. 6. de resit. in integ. Abb. n. 26. & Rip. 67. in d. c. cum Ecclesia, latè Lambert. d. q. 3. art. 10. n. 11. cum seqq. & post Corral. de sacerdotio, part. 2. c. 5. num. 3. atque alios, quos refert, facit Garc. d. c. 5. num. 69.

19 Quintum requisitum est quod talis, vel tales actus ex quo, vel ex quibus præiudicatur acquisita quasi possessio, sint clari, & certi, non verò turbidi, dubij, & obscuri, Gonzal. d. glos. 45. §. 2. n. 38. nam ex turbidis & obscuris collationibus, electionibus, aut præsentationibus non acquiritur quasi possessio, ut fuit sæpè resolutum in Rota, præsertim in una Tarusana plebis 5. Iunij 1587. coram Bubale, sicut non est locus mentioni, quando possessio non est clara, sed intricata turbida, & obscurata, Veral. decis. 200. part. 2. & fuit dictum in una Casarugustana fructuum 13. Ianuarij 1599. coram Illustrissimo Pamphilio.

Testes omni exceptione maiores.] Maior omni exceptione ne testis ille reputatur in iure, qui nulla legitima exceptione repellere potest, ut per Mascard. de probation. concl. 85. num. 10. & concl. 1019. n. 5. & concl. 1306. n. 6. Farinac. in praxi crimin. p. 2. tit. de oppositione contra personam testium, q. 62. à num. 1. Steph. Gratian. discept. forens. tom. 3. c. 537. n. 14.

In eundem statum percipiendi, &c.] Notatur ad hoc 21 quod emphyteuta requisitus, si neget solucie pensionem, potest conveniri à domino directo interdicto unde vi, ut per Mascard. de probationib. conclus. 603. n. 7. Gutierrez. consil. 45. num. 2. Valasc. de iure emphyt. quest. 178. num. 10. Nam pro recuperandis annuis præstationibus, vel pensionibus merè personalibus conceditur creditori interdictum possessorium recuperandæ contra illum, qui de nouo solucie recusat, ut per Abb. hic n. 12. Ripa in l. ult. num. 3. ff. quorum bonorum, Afflict. decis. 395. Menoch. remed. 1. recip. n. 87. Gig. de pension. quest. 4.

In gloss. Commis.] Notatur ad hoc quod index, qui 22 indicauit in prima instantia, dicitur suspectus in causa appellationis, ut per Menoch. de arbit. casu 418. num. 17. & lib. 2. q. 73. num. 3. Aym. cons. 232. num. 8. Et qui in prima instantia index fuit, non potest esse Advocatus in secunda, Azened. ad l. 13. n. 1. tit. 16. lib. 2. nona recop. ubi num. 4. asserit quod Advocatus qui fuit 23 in una causa, non potest esse index in illa; sic etiam Advocatus actoris in prima instantia non potest esse rei in secunda, & vice versa, ut per Bernard. Graue. ad præf. Camera Imper. lib. 1. in procem. n. 41. quem refero ego ipse de offic. & potestate Episcopi, part. 3. alleg. 97. num. 27.

SUMMARIUM.

- 1 Eligentes scienter indignum priuati sunt potestate eligendi in electione, qua primò occurrit facienda.
- 2 Eligentes indignum scienter priuantur potestate eligendi.
- 3 Approbare nemo potest, quod semel reprobatum.
- 4 Suspendio a beneficio extenditur tantum ad fructus beneficiorum, non autem ad facultatem administrandi in spiritualibus, & temporalibus.
- 5 Suspendus Clericus debet tantum habere de fructibus sui beneficii, quod sufficiat sibi pro alimentis, quando non habet unde sustentetur.
- 6 Suspendio ob contumaciam non debentur alimenta.
- 7 Electio secunda dicitur prima respectu tertie.

CAP. CUM VVintonien. XXV.

Eligentes scienter indignum, v. g. illegitimum, iuxta Concil. Lateranense per triennium carere debent Ecclesiasticis beneficiis, & pro illa vice eligendi potestate priuantur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania, Hostien. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Compstet. Viuian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 121. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 47 remissive Ximen. in concord. p. 1 & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 10.

Quod hominem non legitime natum scienter eligere præsumunt.] Notatur ad hoc quod eligentes indignum scienter priuantur potestate eligendi, de quo dixi ad c. cum in ciuitate, §. Clerici, supra hoc tit.

Quod isti post primam electionem admiserant illos.] Notatur ad hoc quod nullus potest approbare quod semel reprobatum, ut per Surd. cons. 351. n. 41. Sanch. de

de *Marin. lib. 9. disp. 6. n. 9.* cum aliis per me citatis in tract. de *Axiom. iuris vsusfreq. Axiom. 3. n. 2. & de dictionib. vsusfreq. 3. n. 2.*

4 In gloss. *Admiserant ibi, & licet isti sint suspensi à beneficio, non impediuntur eligere, &c.* Notatur ad hoc quod suspensio à beneficio extenditur tantum ad fructus beneficiorum, non autem ad facultatem administrandi in spiritualibus, & temporalibus, vt per Henric. in *sum. lib. 1. 4. cap. 3. 2. §. 4. in com. lit. C. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 1. 2. tract. 1. n. 18.*

5 In ead. gloss. *ibi, Tamen modicam sustentationem debent habere.* Notatur ad hoc quod Clericus suspensus debet tantum habere de fructibus sui beneficii, quod sufficiat sibi pro alimentis, quando non habet vnde sustentetur, vt per *Con. lib. 3. var. c. 13. n. 8. vers. duodecimo, in princ. Surd. de aliment. tit. 1. q. 8. n. 5. Nau. consil. 45. n. 2. de temporib. ordin. in antiq. & consil. iuncto consil. 27. de sent. excom. Henric. dist. lib. 1. 3. c. 13. §. 4. iuncto commento lit. N. Campan. in diuersorio iuris Canonici, rubr. 1. c. 16. n. 20. Sa. r. de censuris, lib. 4. c. 6. n. 12. Vgolin. tab. 4. c. 8. §. 7. n. 2. Moneta de distrib. quod. p. 2. q. 1. §. 1. num. 40. post Guttier. Soar. Garc. & Mar. Alteri. idem tenet Ricciul. in tract. de personarum extra gremium Ecclesie existentium, lib. 4. c. 1. 4. a. num. 14. vbi assignat rationem quare hoc idem non sit in excommunicato: scilicet est quando Clericus habet aliunde, vel quando potest viuere de propria industria, ex eodem *Surd. d. q. 8. n. 6. & tit. 9. §. 36. m. 1. & 2. vbi num. 3.* quando dicatur non habere aliunde. Suspenso vero ob contumaciam minime debentur alimenta, *Moneta num. 41. Campan. num. 21.* dictis locis, *Ricciul. n. 26.**

7 In gloss. *Tertia concurrebat ibi, dicitur prima respectu istius.* Notatur ad hoc quod secunda electio dicitur prima respectu tertiae, vt per *Tiraq. de iure primog. q. 3. num. 12.*

S V M M A R I V M.

- 1 Eligentes scienter indignum in Episcopum, suspenduntur à beneficiis per triennium, nec possunt interim assumi ad dignitates illius Ecclesie.
- 2 Confessio probat inter alias personas.
- 3 Simonia committitur tam per dantes quam per accipientes, & tam per agentes, quam per consentientes.
- 4 Dilectio penitus, omne praeiudicium excludit, nullamque limitationem admittit, & significat nullitatem actus ipso iure.
- 5 Episcopatus desiderantibus est auferendus.
- 6 Episcopatus potest appeti sine peccato ab illo, qui eo dignus est, dummodo principaliter appetatur, vt prosit, licet minus principaliter ob honorem, & fructus eius.

CAP. Cùm causam. XXVI.

1 Eligentes scienter indignum, v. g. simoniacum in Episcopum, sunt ob hoc suspensi à beneficiis Ecclesiasticis per triennium, nec possunt interim ad dignitates illius Ecclesie eligi, vel assumi. Colligunt ex *Ordin. Abb. antiq. Zabab. Collect. Bellam. Host. Ioan. Andr. Anch. Innoc. Imola. Anan. Bald. Panorm. Butr. Henric. Compstet. Vinian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 121. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 48. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decret. lib. 16. tit. 11.*

2 Habuisse colloquium cum quibusdam. Notatur ad hoc quod confessio probat inter alias personas, vt per *Vasquez. consil. 3. n. 2.*

3 Quocirca mandamus, &c. Notatur ad hoc quod sit Tom. I.

monia committitur tam per dantes, quam per accipientes, & tam per agentes, quam per consentientes, vt per *Menoch. consil. 67. n. 12.*

Penitus amouentes. Dilectio, penitus, est praecisa, & omne praeiudicium excludit, nullamque limitationem admittit, vt per *Menoch. remed. 14. recap. n. 5. & remed. 4. ad ipse. n. 19. & de praes. lib. 4. praes. 166. n. 49. Moder. de iurisdict. p. 2. casu 85. num. 19. Cenall. communium contra comm. q. 828. n. 22. Steph. Grat. Marchia decif. 51. n. 23. Cened. praes. quest. lib. 1. sing. 73. n. 1. Et significat nullitatem actus ipso iure, *Sanch. de Marin. lib. 8. dist. 1. n. 75. Nicol. Garc. de benef. p. 8. c. 1. n. 5.* plures refert *Cened. ad sextum, collect. 25. n. 2.**

In gloss. *Colloquium ibi, Et desiderantibus Episcopatus est auferendus.* Ad hoc elegans est auctoritas *S. Ioan. Chrysost. hom. 35.* Opus quidem desiderare bonum, bonum est: primatum autem honoris concupiscere vanitas est: primatus enim fugientem se desiderat, desiderantem se horret. Hæc ille. Inde ad celsitudinem gradus appetere Episcopatum presumptuosum duco, si tamen propter annexum laborem, qui est ordinatus ad honorem Dei, & proximi salutem quis Episcopatum optet, bonum opus desiderat, in quo consensu accipiendum esse Apostol. ad *Tim. 1. D. Th. 2. 2. q. 185. art. 1. Alph. Aluar. Guerrero in specul. Pontific. c. 4. post princ. Azor. in specul. moral. p. 2. lib. 1. c. 28. q. 2.* Sanctorum exempla recusantium Episcopatus acceptare retuli ego ipse de officio & potestate. *Episc. p. 1. tit. 1. gl. ff. 2.* & ibi citatis addo quæ de eximia sanctitatis viro *Fr. Bartholomæo de Martyribus*, qui è Dominicanæ familia præcepto obedientie coactus fuit Archiepiscopatum Bracharensem accipere tradit *Fr. Lud. de Soula nobilis eiusdem D. Fr. Bartholomæi scriptor lib. 1. c. 8. Illustr. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad c. 1. 10. dist. 85.* Hinc *Nauar. consil. 37. n. 7. sub tit. de sent. excom. in nouis*, resoluit absque peccato etiam veniali posse appeti Episcopatum ab illo, qui eo dignus est, dummodo principaliter appetatur vt possit, licet minus principaliter appetetur ob honorem, & fructus eius.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio cassatur vbi non professus eligitur ad regimen Ecclesie Regularis, consuetudine in contrarium obstante.
- 2 Factum non attenditur, sed quid fieri debuit.
- 3 Religionem professus qui non est, regulari prescriptura non est dignus.
- 4 Regularis vnius Ordinis, vel habitus, non potest eligi in Prelatum alterius Ordinis, vel habitus.
- 5 Beneficium regulare an seculari dari possit in commendam, vel è conuerso, ostenditur.

CAP. Cùm causam. XXVII.

1 Ligi nequit non professus ad regimen Ecclesie Regularis, consuetudine in contrarium non obstante, quia secundum legem diuinam nõ est arandum in alino, & bone, nec vestiendum veste ex lino, & lana contexta. Colligunt ex *Ord. Abb. antiq. Zabab. Collect. Anch. Bald. Bellam. Host. Ioan. Andr. Innoc. Imola. Anan. Panorm. Butr. Henric. Compstet. Viu. in rationali primi libri iur. Pontif. pag. 122. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 48. remissive & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 6. cap. 12.*

Non debemus attendere solummodo quid factum sit, sed quid faciendum. Nam factum non attenditur, sed quid fieri debuit, peruenit inf. de decim. *Card. Tusch. rom. 3. tit. F. concl. 24.* Non factum, sed faciendi causa inspicienda est.

est, l. verum, ff. de furtis, cum paria sint non facere, vel facere indebito modo, l. 1. §. pen. ff. quorum legat.

3 Irregularis electionem, &c.] Quia nemo, qui non est professus religionem, est regulari praefectura dignus, c. officij, & c. cum magistrum, hoc tit. quod multipliciter declarat Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha post primam huius libri impressionem à me visus in comment. ad c. 2. n. 2. dist. 48. nec Regularis vnius Ordinis, vel habitus, potest eligi in Praelatum alterius Ordinis, vel habitus, c. cum singulis, §. prohibemus, de praebendis, lib. 6. Clem. 1. de electione, Fr. Lud. Miranda in man. Praelat. to. 2. q. 23. art. 11. concl. 4. Soar. de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. c. 3. n. 11. Sigism. à Bononia de elect. & potest. Praelat. Regul. dub. 60. n. 4. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 11. ideo Nau. comment. 3. de regularib. in princ. n. 2. & Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 12. art. 4. dicunt Reges Hispaniae, quibus Adrianus VI. indulget praesentandi in suis Regnis Abbates, alios praefectos Collegiarum saecularium, & regularium, saltem consistorialium, non potuisse praesentare ante, & multo minus post Concil. Trid. ad Praefecturas regulares personas saeculares, nec regulares alterius Ordinis, refert Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 10. n. 14.

5 In Priorem.] Secus ergo si non esset Prior, vel Abbas, sed Beneficium daretur illi in commendam, siquidem constat per commendam non dare beneficium, nisi quando in commendatarium tam temporalia, quam spiritualia in perpetuum transferuntur, tunc enim solum beneficium commenda conferetur. Iunat quod iura in quibus prohibetur ne beneficium regularibus detur, vel è conuerso, non faciunt mentionem de commendatario, sed de proprio Praelato, veluti Abbate, propterea in c. ad nostram, 37. & seq. infr. hoc tit. & de Priore, propterea in hoc text. & constat quod licet talis commenda sit beneficium, non tamen commendatario verus & proprius titulus conceditur, & ita in specie Hojed. de incompatib. benef. p. 1. c. 14. n. 5. Couar. in c. 2. n. 2. de testam.

SVM MARIVM.

- 1 Nominatio, vel appellatio eius, cuius non interest, electionem non impedit, sed si vocandus contemnitur, eo prosequente contemptum, cassatur electio etiam confirmata, & potest prosequi, nisi consenserint electioni.
- 2 Electio Praelati est facienda in Ecclesia Cathedrali, seu loco consueto, & in subsidium, ubi commodius daretur facultas.
- 3 Electio facta in loco interdicto valet.
- 5 Pars minor non vocata ad electionem potest agere, & rescindere à maiori parte factam.
- 6 Eligendi ius habentes legitime citari, & vocari debent.
- 7 Citatio nunquam praesumitur.
- 8 Canonicius extinguatur morte Canonici, & constituitur in personam sequentis.
- 9 Papa solus concedere potest, ut Episcopus in die sua consecrationis Ordines conferre possit.
- 10 Metropolitanus antequam pallio decoretur non debet Conc. convocare, Chrisma conferre, &c. nec se Archiepiscopum nominare.
- 11 Ordines sacri quando conferuntur Missa non est de eorum substantia.
- 12 Vicarius, qui non est Episcopus Suffraganeus sui Archiepiscopi consecrare non potest, etiamsi habere mandatum exercendi pontificalia.

CAP. Quòd sicut. XXVIII.

Electio plurium potius est nominatio, quam electio, & licet postea potest procedi ad electionem vnius in Cathedrali. Item Principi saeculari patrono non simplex nominatio, sed sollemnis electio est praesentanda, ut praestet assensum postulationi, licet aliquando secus fiat abusive. Item appellatio interposita ab eo, cuius non interest, vel sine causa facta, non impedit electionem. Item si aliqui de corpore vocati (dummodo vocari possint sine periculo) nolint venire, ipsorum absentia non impedit electionem, sed si contemnitur, & non vocatur, electio est nulla, nisi pro bono pacis deinde consentiant. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Hoff. Jo. And. Innoc. Imol. Bald. Anan. Panorm. Dec. Butr. Henric. Anchar. Compost. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 123. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 48. remissimè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 13.

Si fieri potest, in Cathedrali Ecclesia electio debeat celebrari.] Notatur ad hoc quod electio Praelati est facienda in Ecclesia Cathedrali, seu loco consueto, & in subsidium ubi commodius daretur facultas, ut per Reginam in praepinaria recept. sent. tom. 1. tit. 36. n. 11. Perez l. 2. vers. dubitatur etiam, tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. mibi 154. Petr. Greg. synagm. iuris, lib. 1. §. c. 12. n. 19. Azor. infr. moral. p. 2. lib. 3. c. 28. q. 18. Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 6. n. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 6. 2. n. 13. Vnde de electio facta in loco interdicto valet, Perez d. l. 2. vers. quare etiam posset, Azor. d. p. 2. lib. 6. c. 14. q. 27.

Si autem Muri den. &c.] Quinam sint vocandi, & expectandi ad electionem canonicam, dicam commodius ad c. quia propter, infr. hoc tit.

Sed contemptos, &c.] Notatur ad hoc quod minor pars non vocata potest agere, & rescindere conclusum à maiori, ut per Abb. hic notab. 7. Ant. Ragucc. de voce Canonicozum in Capitulo, q. 11. n. 1. vbi n. 2. quod vitium contemptus potest separatim per singulos purgari, & n. 3. quod qui non habet vocem in Capitulo, non potest agere de contemptu.

In gloss. Vocato.] Notatur ad hoc quod oportet vniuersos, qui ius eligendi habent, legitime vocari, & citari, ut per Azor. infr. moral. p. 2. lib. 6. c. 14. q. 7. & vide infr. ad d. cap. quia propter, n. 9.

In ead. gloss. ibi, Quia nuntio creditur an aliquis sit vocatus.] Notatur ad hoc quod nuntio praefertim iurato, creditur an aliquis ex vocalibus absens, sit vocatus nec ne, ut per Boër. ad Mandagor. de election. honorum Praelat. p. 1. c. 4. Gabr. conf. 4. lib. 2. nouissimè Luc. Castellan. de elect. c. 8. n. 17.

In ead. gloss. ibi, Adversario incumbit probatio. Quia citatio nunquam praesumitur, Felin. in c. 1. n. 1. infr. de sentent. & re iudic. lal. in l. ne quicquam, §. vbi n. 5. §. ff. de offic. Procons. Tiraq. de praescript. vers. 36. fol. 62. Perez l. 1. vers. quare 18. tit. 1. lib. 3. Oridinam. pag. 493. Mascard. de probation. concl. 290. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 22. Rebuff. de reprob. testium, n. 68. Surd. conf. 88. n. 1. Cald. Pereira de empt. cap. 34. num. 39. & cap. 35. num. 31. 32. & 37.

In gloss. Consentire, in fin. ibi, in Canon. secus. Notatur ad hoc quod Canonicius in Ecclesia receptiva extinguitur morte Canonici, & novus constituitur in persona sequentis, & ideo proprie non dicitur Canonicius habere successorem, ut per Abb. in c. quoniam Abbas, col. 5. & ibi Felin. col. 1. infr. de offic. deleg. Ant. Ragucc. de voce Canonicozum in Capitulo, quest. 22. n. 1.

De Elect. & electi potestate, Tit. VI. 111

n.1. D. Barbof. in l. filiofam. §. fin. num. 28. ff. soluto matrim. Card. Mant. decis. 229. n. 2. & fuit dictum in Syracusana Canonica, 1. Februar. 1623. coram R.P. D. meo Piruano.

S. Super eo.

- 9 Episcopus dum celebratur Missa consecrationis suae, vel Archiepiscopus ante receptum pallium Ordines conferre non debet. Colligunt Doctores in princip. text. citati, & ideo solius est Summi Pont. concedere, vt Episcopus in die suae consecrationis Ordines conferre possit, ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 50. num. 20.
- 10 *Præterea cum non liceat Archiepiscopo, &c.*] Notatur ad hoc quod antequam Metropolitanus pallio decoretur, non debet Concilium conuocare, Christina conficere, Clericos in sua Prouincia ordinare, Pontifices consecrare, vel Ecclesias dedicare, nec se Archiepiscopum nominare, vt per Durand. in rationali diuinorum, lib. 3. c. 17. n. 11. Stephan. Quaranta in summa Bullarum, lib. 3. c. 17. n. 11. Stephan. Quaranta in summa Bullarum, lib. 3. c. 17. n. 11. Stephan. Quaranta in summa Bullarum, lib. 3. c. 17. n. 11. Stephan. Quaranta in summa Bullarum, lib. 3. c. 17. n. 11.
- 11 In gloss. *Dimidatur.* Aduerte cum sacri Ordines conferuntur, Missam non esse de eorum substantia, Armil. verbo *Ordo*, n. 9. licet tamen requiratur de honestate, & vsu, Imola hic n. 16. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 1. alleg. 14. n. 16.
- 12 In gloss. *Sine pallio.*] Notatur ad hoc quod Vicarius qui non est Episcopus, Suffraganeus sui Archiepiscopi consecrare non potest, etiam si haberet mandatum exercendi Pontificalia, vt per Sbroz. de offic. Vicar. lib. 2. g. 10. n. 2.

S Y M M A R I V M.

- 1 Electio per minorem partem Capituli facta non tenet, nec per subsequentem consensum ratificari potest.
- 2 Factum à maiori parte in rebus Collegij, Vniuersitatis, vel Communitatis valet.
- 3 Præsentatio facta ex impetu, vel iracundia non valet.
- 4 Nullum ab initio non conualecit ex tempore.
- 5 Dismissio, Maxime, interdum apponitur taxatiue.
- 6 Allegatio partis non facit ius.
- 7 Argumentum sumere non licet ex facti contingentia.
- 8 Verba narrativa in dispositionibus legalibus super contingentiam facti non inducunt dispositionem, nec plenam probationem efficiunt si non proferantur principaliter propter se.

CAP. Auditis. XXIX.

- 1 Electio à minori parte Capituli facta est ipso iure irrita, nec consolidatur per subsequentem consensum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Panorm. Host. Bald. Buttr. Henric. Compost. Viu. in rationali primi libri iuris Pontific. pag. 121. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 49. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 14.
- 2 *Vel maioris, & sanioris partis ipsius.*] Notatur ad hoc quod factum à maiori parte in rebus Collegij, vel Vniuersitatis, vel Communitatis valet, & sic regulariter in his, quæ pertinent ad plures, vt vniuersos, ex Duen. reg. 296. vide dicta ad c. cum omnes 6. n. 5. de constit.
- 3 *In electionem prorupit.*] Id est, per iracundiam, Tiraq. de pænis tempor. causa 1. n. 28. Non enim valet presentatio facta ex impetu, vel iracundia, Viuiam. in praxi iuris patron. n. 2 lib. 1. c. 4. n. 5.

Tom. I.

Cum ex post facto nequiverit conualecere, quod ab initio non valebat.] Notatur ad hoc quod nullum ab initio non conualecit ex tempore, vt per Franc. Molin. de ritu nuptiarum, lib. 1. c. 12. n. 13. Card. Tusch. tom. 5. lit. 27. concl. 142. cum seq. Th. de Thomassetis reg. 255. vbi intelligit quando ab initio actus omnino inualidus erat, limita in actu conditionali, D. Barbofa in l. 1. solut. matr. p. 4. n. 96.

In gloss. *Ex post facto*, ibi, id est, irritanda de iure.] Vide Tiraq. in l. si vnuquam, verbo, reuertatur, n. 376. C. de renouandis donat.

In ead. gloss. ibi, *Maxime pro tantum ponitur.*] Notatur ad hoc quod dictio *maxime*, interdum apponitur taxatiue, Menoch. de presumpt. lib. 4. pres. 100. num. 12. Azeued. l. 1. n. 57. tit. 19. lib. 8. noua recop. Hieron. Fernand. de Otero in reper. cap. gratum, de offic. & potest. ind. deleg. n. 38. quos ego ipse refero de dictionib. & claus. dist. 168. n. 4. alias dist. 197. n. 9.

In ead. gloss. ibi, *Allegatio fuit partis aduersæ.*] Notatur ad hoc quod allegatio partis non facit ius, vt per Palat. in reper. rubr. §. 17. n. 21. Sicut nec exemplum, aut facti contingentia, cum ex ea non liceat argumentum sumere, Tiraq. in d. l. si vnuquam, verbo, *liberis*, num. 37. Sic etiam narrativa in dispositionibus legalibus super contingentiam facti non inducunt dispositionem, nec licet ab eis arguere, Bernard. reg. 781. Guttier. pract. lib. 3. g. 17. n. 61. Nec plenam probationem efficiunt, si non proferantur principaliter propter se, vt per Menoch. de pres. lib. 1. 3. a princ. Malcard. de probationib. concl. 622. Guttier. d. g. 17. a n. 63. Castil. quotid. g. lib. 2. c. 26. n. 76. Benedict. Egid. ad l. 1. C. de sacros. Ecclesiis, in initio, p. 1. n. 4. in princ. Card. Tusch. tom. 8. lit. 7. concl. 81. Cald. Pereira de nominat. emphyt. g. 1. a n. 47. q. forens. conf. 33. n. 58. in fin.

S Y M M A R I V M.

- 1 Potestas data compromissariis ad eligendum Prælatum re non integra, id est, si cœperunt habere tractatum, non potest renouari.
- 2 Citatio, quæ fit ad congregandas Vniuersitates, & Capitula Ecclesiarum, aut Collegia, debet fieri per sonum campanæ.
- 3 Electores compromissarij congruentius erunt in numero impari.
- 4 Compromissum re integra, & antequam incipiatur etiam facta commissione renouari potest.
- 5 Compromissariis data potestas eligendi Prælatum, seu Officiale, semper intelligenda est de idoneo.

CAP. In causis. XXII.

Potestas data compromissariis ad eligendum Prælatum re non integra renouari non potest, & definit res esse integra postquam compromissarij cœperunt habere tractatum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Innoc. Anch. Bellam. Host. Io. Andr. Imol. Anan. Bald. Panorm. Buttr. Henric. Boich. Compost. Viu. in rationali primi libri iuris Pontific. pag. 126. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 49. remissiuè Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 15.

Campanam pulsari fecerunt.] Notatur ad hoc quod citatio, quæ fit ad congregandas Vniuersitates, & Capitula Ecclesiarum, aut Collegia, debet fieri per sonum campanæ, vt per Rebuff. tom. 3. ad leges Galliarum de citat. in presat. n. 106. Cald. Pereira quest. forens. conf. 11. a princ. vbi n. 8. resoluit quod citatio fieri potest, vbi maior pars Canonicozum sit congregata etiam extra Capitulum, quod ita prolutum non est verum.

K 2

Dnas

⁵ *Duos elegerunt, ut quinque de eodem Capitulo eligerent electores.* Notatur ad hoc quod compromissarii electores congruentius erunt in numero impari, ut per Fr. Lud. Miranda in *naturali Prælatorum*, tom. 1. q. 23. art. 34. conclus. 1. vbi cum Panorm. hic tenet quod Capitulum non solum potest compromittere certis personis potestatem eligendi, verum etiam potest eligere aliquos per quos eligantur compromissarii, electuri postmodum vice omnium, & nomine totius Capituli.

⁴ *Cum res non esset integra.* Notatur ad hoc quod res integra, & antequam incipiat, etiam facta commissione, reuocari potest compromissum, ut per Fr. Lud. Miranda d. art. 34. conclus. 3. vbi cum Innoc. hic dicit, quod cum attinguntur substantialia negotij, definit negotium ipsum esse integrum, ut puta cum ceperunt tractare de persona eligenda. Secus est autem si tantummodo sunt expleta aliqua pertinentia ad actus solemnitate, ut quia dixerunt Missam de Spiritu sancto, & simili. Vide Rendinam in *promptuario receptarum sententiarum*, tom. 1. tit. 36. n. 15. quod autem electi ex compromisso fieri non possint, nisi omnes Collegæ omnino huic compromisso consenserint, dixi ad gloss. verbo, *vice omnium*, in c. quia propter, infra hoc tit.

⁵ *Si persona esset idonea.* Notatur ad hoc quod potestas data compromissariis eligendi Prælaturam, seu officialem, semper intelligenda est de idoneo, ita quod si electus non sit idoneus, non tenentur ipsum electores recipere, Syluest. verbo, *electio*, 2. q. 3. Fr. Lud. Miranda d. q. 23. art. 36.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio Canonicorum de consuetudine ad solum Capitulum pertinere potest.
- 2 Iniuriam facere non videtur, qui utitur iure suo.
- 3 Episcopus loci Ordinarius in collatione beneficiorum suæ diocesis fundatam, habet iure communi intentionem.
- 4 Beneficia, & prebende Ecclesiarum Cathedralium non sunt de iure communi libera collationis Episcopi, sed potius simultanea cum Capitulo.
- 5 Beneficiorum collatio ad Episcopum una cum Capitulo simul pertinet.

CAP. CUM ECCLESIA VULTERANA. XXXI.

¹ *Canonicorum electio de consuetudine ad solum Capitulum pertinere potest.* Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Host. Io. Andr. Anch. Innoc. Imol. Anan. Bald. Panor. Butt. Henric. Compost. Viu. in *rationali primi libri iuris Pontif.* pag. 126. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 47. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 16.

² *Hanc tandem concl. probant Cassad. decis. 12. n. 2. de prebend. Rebuff. conf. 60. col. 3. vers. quod tamen fallit.* Gonzal. d. gloss. 45. in princ. n. 71. Rot. decis. 166. n. 1. p. 1. diuers. & decis. 134. p. 3. etiam diuers. Causal. decis. 97. n. 3. & dec. 238. n. 2. quos refero ego ipse in tract. de Canon. c. 14. n. 20.

Qui non videtur iniuriam facere, qui utitur iure suo. Vide Mascard. probat. concl. 1051. n. 31. Menoch. de *præsumpt.* lib. 6. q. 19. Surd. conf. 374. n. 17. Thom. de Thomaletis reg. 1. Flamin. de *resign.* tom. 2. lib. 13. q. 1. n. 164. Marc. Anton. var. resol. lib. 3. resol. 12. n. 1. Franc. Leon. in *thesauro fori Ecclesiastici* p. 2. c. 3. n. 75. cum aliis per me de *Axiom. iuris* vsufreq. Axiom. 135. n. 8.

³ *In gloss. Postulauit, ibi, quia solus Episcopus debet dare prebendas.* Notatur ad hoc quod Episcopi loci Ordina-

rij in collatione beneficiorum in sua diocesi existentium fundam habent iure communi intentionem dixi ad c. conquerente, infra. de offic. Ordin. & antea de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 57. n. 1. vbi multos refero Doctores.

In ead. gloss. ibi, patet quod de iure communi simul debent eligere. Notatur ad hoc quod beneficia, & prebende Ecclesiarum Cathedralium non sunt de iure communi libera collationis Episcopi, sed potius simultanea, ita quod Episcopus, & Capitulum insimul debeant illa conferre, & probare, & non vnus sine alio, ut per Cassad. decis. 22. de prob. Rot. decis. 32. n. 1. cum seq. p. 1. recent. & in Vigellen optionis 10. Iann. 1622. coram bon. mem. Rembold. Card. Causal. dec. 138. n. 1. vbi n. 2. & 3. subdit quod collatio dignitatum in Cathedrali ex consuetudine potest spectare ad solum Capitulum, & quod hæc consuetudo probatur ex quasi possessione sic presentandi iunctis præsertim adminiculis, & attestatione Capituli, Gonz. ad reg. 8. Causal. gloss. 45. n. 36. plures refero in tract. de Canon. c. 14. n. 2. Et sic prædictorum beneficiorum collatio ad Episcopum una cum Capitulo simul pertinet, ut per Ioan. Andr. hic n. 14. Panorm. col. 3. n. 8. Anan. n. 4. vers. nota quod in Ecclesia, quos refert Rendina in *promptuario receptarum sententiarum*, tom. 1. tit. 3. n. 9. sequuntur Mandos. in reg. 18. Causal. q. 14. n. 2. & conf. 28. n. 7. Mantica decis. 56. n. 2. sæpius Rota apud Nicol. Garc. de benef. p. 5. c. 4. n. 14. & apud Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1388. vbi etiam ex pluribus eiusdem Rotæ decisionibus asserit in portionibus, & dimidiis portionibus Ecclesiæ Cathedralis habere locum, simultaneam Episcopi, & Capituli collationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Compromittentes tenentur acceptare electum à compromissariis si secundum formam compromissionis elegerunt.
- 2 Compromissum fieri potest limitare, & sub conditione.
- 3 Electionis confirmatio à Metropolitanis, vel alio immediato superiore petenda est.
- 4 Compromissi forma de essentia, & substantia electionis compromissaria excedi non debet.
- 5 Exemplo subditi nocere res est perniciosum.
- 6 Testes singulares non probant.
- 7 Sententia in causa beneficii in rem transit iudicatam.
- 8 Papa solus potest dispensare in ætate ad suspensionem Ordinum.
- 9 Dispensare non potest Episcopus, ut puella, quæ 12. annum non compleuerit, possit habitum in Monasterio suscipere.
- 10 Dispensare non potest Episcopus, ut Abbatis minoris 40. annis eligatur.
- 11 Dispensare non potest Episcopus contra Concilium.
- 12 Sententia si semel fuit lata contra opponentem, non poterit amplius alius eundem defectum opponere.

CAP. CUM DILECTUS. XXXII.

Compromittentes tenentur recipere electum, à compromissariis si sit dignus, nisi contra formam compromissi cum appareat electum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Coll. d. Bellam. Hostien. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Bald. Anania. Panorm. Dec. Butt. Henric. Anch. Compostel. Vinian. in *rationali primi libri iuris Pontif.* pag. 127. Alagona in *compendio iuris Canonici* pag. 49. remissive Calal. in annot. & Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 6. c. 17.

In

De elect. & electi potestate, Tit. VI. 113

² In tres Canonicos Morin. &c.] Notatur ad hoc quod compromissarii electores in numero impari congruentius esse debent, dixi ad cap. in causis 30. supra hoc tit.

³ Quam de gremio ipsius Ecclesie ducerent eligendum.] Notatur ad hoc quod compromissum fieri potest limitate, & quodammodo sub conditione, vt scilicet ipsi compromissarii teneantur eligere eum, in quem maior pars totius Capituli consenserit, scrutatis votis omnium de Capitulo sigillatim, & secreta ab ipsis, vt per Fr. Lud. Miranda in manuali Pralator. tom. 2. q. 23. art. 37. concl. vnic.

⁴ Metropolitanus, &c. electionem factam de ipso solemniter confirmans.] Notatur ad hoc quod electionis confirmatio à Metropolitano, vel alio immediato Superiore petenda est, vt per Petr. de Baxio in directorio elect. p. 3. c. 43. à n. 6. Corral. de Sacerdotio, p. 2. c. 4. à n. 3. Selu. de benef. p. 2. q. 2. n. 11. Mandagot. & Boër. de elect. noui Pralator. c. 56. Petr. Greg. ad Decret. tr. de elect. c. 19. à n. 10. Fr. Lud. Mirand. d. q. 23. art. 32.

⁵ Electores ipsi terminos potestatis sibi tradita non seruantes.] Notatur ad hoc quod forma compromissi de essentia, & substantia electionis compromissariae excedi non debet, vt per Fr. Lud. Mirand. d. q. 23. art. 38. concl. 1. vers. tertio.

⁶ Quia res perniciofa esset exemplo, &c.] Facit illud Aug. ad Pastores, Eiscop. honeste, & vt Christianum Antistitem decet, vinat, caueatque ne suo exemplo subditis noceat. Et D. Greg. lib. 24. mor. c. 30. sic ait: Vnde necesse est, vt is, qui praeest, quae exempla subditis praebeat, solerter attendat, & tantis se sciat viuere, quantis praeest, quia, vt dicit Plinius, non tam imperio nobis opus est, quam exemplo, plura in hoc proposito refero ego ipse de officio & potestate. Episc. p. 1. tit. 2. gloss. 3. n. 23.

⁷ In suis testimoniis singulares.] Notatur ad hoc quod testes singulares non probant, nec ad probationem faciendam coniunguntur, dixi ad c. in omni negotio 4. n. 31. de testib.

⁸ In rem transit indicatam.] Notatur ad hoc quod sententia in causa beneficii in rem transit indicatam, vt per Socin. reg. 449. Palat. in repet. c. per vestras notab. 4. n. 21. de donation. inter Conar. de sponsalib. p. 2. c. 8. §. 12. num. 14.

⁹ In gloss. ibi, quod Episcopi possunt dispensare in aetate. Notatur ad hoc quod nemo potest cum quocumque siue ad susceptionem, siue ad executionem Ordinum ante legitimam aetatem dispensare praeter Papam, vt per Valer. Reginald. in praxi furi par. lib. 3. c. 62.

¹⁰ Vnde Sacra Congreg. Concilij respondit non esse dispensandum, vt puella, quae duodecimum annum non compleuerit, possit habitum in monasterio suscipere, refert Armend. in addit. ad recop. legum Nauarrae, lib. 2.

¹¹ tit. 29. l. 7. de relig. n. 43. Sic etiam Episcopus non potest dispensare, vt Abbatissa minores quadraginta annis eligantur, refert decifum idem Armend. in addit. ad recop. legum Nauarrae, lib. 1. tit. 18. l. 7. de Episc. n. 102. & Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 7. quos ego ipse refero de officio & potestate. Episc. p. 2. alleg. 27. n. 59.

¹² In ead. gloss. ibi, credo quod potest dispensare in hoc contra Concilium. Notatur ad hoc quod Episcopus non potest dispensare contra Concilium, vt per Duen. reg. 248. Con. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 10. n. 11. Henric. in sum. 13. c. 57. §. 1. l. i. C. post Guttier. Franc. Leo. Stephan. Gratian. Valer. Reginald. & alios, ego ipse de officio & potestate. Episc. p. 2. alleg. 33. n. 25. vbi n. 26. resolutio pluribus ad id citatis Doctoribus posse Episcopum ex magna causa necessitatis, vel vtilitatis dispensare.

¹³ In gloss. iudicatum, ibi, praesudicat omnibus.] Notatur ad hoc quod si semel lata fuit sententia contra opposi-

tionem, non poterit amplius eundem defectum opponere, vt per Tiraq. in tr. res inter alios actus, vel limit. 26. pag. 31.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio confirmatur si ex septem compromissariis tres eligunt quartum, & ille consensit, & est idoneus.
- 2 Compromissi in forma si habeatur, vt compromissarii possint eligere vnum ex se ipsis, optime id poterunt efficere.
- 3 Eligendi facultatem habens, poterit se ipsum eligere.
- 4 Nominandi ad emphyteusim potestatem habens non potest se ipsum nominare.
- 5 Executor deputatus ad distribuendum inter pauperes elemosynas, poterit sibi assumere, si egeat, vel inter filios pauperes fraude cessante distribuere.

C A P. Cùm in iure. XXXIII.

Sex septem compromissariis tres eligerent vnum ex his septem, & alij tres vnum extra gremium Capituli, electus ex septem recipitur, si ille consentiat, & aliud Canonicum non obstat impedimentum. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anc. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Buttr. Henric. Compost. Cened. collect. 99. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 128. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 50. & vol. 2. repetitio. iur. Canon. ad primum Decret. librum. Ioan. Calderin. remissiuè Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 18.

Collige ex text. quod si in forma compromissi habetur vt compromissarii possint eligere vnum ex se ipsis, optime id poterunt efficere, & electus potest consentire electioni de se factae, & eius vox computabitur, vt fiat maior numerus, & maior pars censetur, vt per Spin. in speculo test. gloss. 27. princ. n. 56. Mexi. in ressa panis, concl. 6. n. 49. vers. cum ad stipulatur, Azened. ad Curiam Pisanam, lib. 2. c. 11. n. 1. cum seqq. Azor. in sum. p. 2. lib. 16. c. 4. §. 5. vers. queres etiam, Cened. ad Decret. coll. 99. n. 2. Fr. Lud. Miranda in manuali Pralator. tom. 2. q. 23. art. 40. concl. 1. vbi respondet ad auctoritatem Apost. ad Hebr. 5. nempe quod nemo debet sibi honorem, id est, Pralaturam, assumere, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron, & concl. 2. cum Archid. Innoc. Host. & Io. Andr. in c. qui Episcopatum, 8. q. 1. tenet quod quando plures sunt compromissarii, bene possunt vnum de se ipsis eligere, quamvis id non habeatur expressè in forma compromissi, cum tamen non sit expressè prohibitum. Procedit huius text. decisio in electione, quae fit per compromissum; secus tamen dicendum in electione, quae fit per viam scrutinij, secreti; vt in c. Cumana 50. in fr. hoc tit. Azened. d. c. 11. n. 7. Cened. d. coll. 99. n. 2. Ratio autem quare in electione quae fit per compromissum, possit quis suffragari pro se, votumque suum conferre sibi, vt electionem de se factam compleat atque perficiat, cum tamen in electione, quae est per scrutinium, nullus possit sibi suffragari, illa potest esse, quia in compromisso electio non incipit, siue inchoatur primo à praedicto compromissario, seu ab alijs, à se verò ipso tantum perficitur, & consummatur, quod non contingit in electione, quae fit per scrutinium, Syluest. verbo, electio, 2. q. 18. Fr. Lud. Miranda d. concl. 2. vers. sed est difficultas.

Super quo, &c.] Collige ex text. concessa potestate septem electoribus ad eligendum, electionem

de vno factum, in qua ipse consentiat, validam esse, tradit gloss. 1. Innoc. a. num. 1. Abb. a. num. 6. & reliqui in presenti, resoluunt scribentes per text. ibi in cap. fin. de sortileg. gloss. & alij in l. plane 4. ff. quod cuiusque universi. nomine Lambertini. de iurepatron. lib. 2. part. 1. q. 8. art. 1. num. 11. refert plures Cened. ad Decretal. collect. 99. n. 1. Intelligi in electione iam facta per viam simplicis compromissi, nam cum electus de quo hic, electionem de se factam perficere censeatur, patet ex verbis huius text. ibi, *electioni de se facte*, &c. Et stante tali perfectione directe, & principaliter seipsum eligere non dicatur, imò effectum est, vt per talem electi consensum electio de se facta sustineatur, vt text. habet, qui intellectus manifestè confirmatur ex verbis huius text. ibi, *iuxta compromissi tenorem*, &c. Contra quem intellectum non obstat reg. cum quid prohibetur, lib. 6. siquidem respondetur prædictam regulam in hoc casu non violari, & quòd nulla ratione peruenitur ad illud, quod est se ipsum simpliciter, directe, & principaliter eligere; alij enim tres electores n. gotium inchoarunt, & certè quodammodo principaliter fecerunt, ipse verò electus consentiendo perfecit, quo casu aut tollitur, aut saltem extenuatur suspicio ambitionis, eo quòd text. iste voluit in forma compromissi, vt vnus ex septem electoribus potius eligi potuisset; ad quòd alludere videtur text. in presenti, ibi iuxta compromissi tenorem, &c.

Vnde etiam colligitur text. non procedere quando vnus tantum est compromissarius, siquidem facta virtute compromissi de illo, & per illum electio non valebit, eo quòd non ab aliis iam facta, sed per ipsum faciende electioni adhibet proprium consensum, & vti talis seipsum eligere dicitur, contra reg. text. i. cap. vlt. de institut. maxime se ingerendo, & vitium ambitionis exercendo, quod in hac specie manifestè apparet contra reg. text. in cap. per vestras, vers. cum igitur, de iurepatron. Nec refragatur, quòd vt legimus, vacante Sede Apost. Collegium Cardinalium in Ioannem XXII. Iacobum Portuensem antea appellatum, compromisit, vt virtute compromissi nomine eligentium per illum Pontifex in Ecclesia designaretur, quem tamen constat seipsum nominasse; & in Pontificem fuisse electum, vt testatur D. Antonin. p. 3. tit. 21. c. 4. in princ. & constat ex historia Pontificali p. 2. c. 2. in eius vita.

Respondetur enim talem electionem iuri naturali non repugnasse, nec enim est contra naturalem rationem, vt vnus, & idem sit eligens, & electus, eo quòd se ipsum eligendo non accepit à se, quòd antea habebat, in quo prædictæ rationis naturalis repugnantia consistat, sed tantum iuris humani repugnantiam prædictam electionem habuisse ex supradicta ratione suadente, prout faciunt Doct. in presenti, qui referunt ita fuisse eo tempore conclusum, nihilominus tamen tale vitium non potuisse prædictam electionem inficere, quoniam contra talem electionem nulla exceptio autre humano profecta opponi potest, vt dicit text. in cap. licet, sup. hoc tit. resoluunt Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 1. n. 3. Maiol. de irregul. lib. 2. c. 4. à princ.

In gloss. Ex se, vel ab alijs 2. Notatur ad hoc quòd is, cui eligendi facultas concessa est, non poterit se ipsum eligere, nec se instituere; aut præsentare in beneficio, in quo est ipse patronus, vt per Azened. d. cap. 1. num. 7. Molinam de primogen. lib. 2. cap. 4. num. 58. Pinedam in vita S. Ioannis Baptistæ, lib. 2. art. 3. cap. 10. pag. mibi 422. Flamin. de resignat. lib. 9. q. 17. num. 104. Cened. d. collect. 99. num. 3. Et nuncupatum de patrono, qui non potest seipsum præsentare, non à procura-

tore ab eo constituto præsentari, dixi de offic. & potest. Episc. 3. alleg. 72. à n. 85. & dicam infra ad cap. consult. 15. de iurepatron. Idem esse resoluendum in habentee potestatem nominandi ad emphyteusim resoluunt Valasc. consult. 193. n. 8. Ratio verò huius resolutionis principalior illa esse potest, ne isti se ipsos eligentes & præsentantes in vitium ambitionis incidant, gloss. & alij in c. per vestras, inf. de iurepatron. quod quidem ambitionis vitium vbi non apparet, bene potest quis incipere à se, & à fortiori à consanguineis, vt ex Parisi. tenet Flamin. d. q. 17. n. 119. nam ordinata charitas incipit à se ipso, cap. non satis 86. dist. gloss. in c. 3. de suppl. neg. Prælati Etideo exequutor deputatus ad distribuendum inter pauperes poterit sibi elemosinam assumere, si egeat, Petr. de Aragona 2.2. q. 52. art. 9. pag. 775. in fin. cum seq. Mexi. de concl. 6. n. 49. in princ. Azened. d. c. 10. n. 5. Spin. in speculo testam. gloss. 6. princ. n. 10. & gloss. 28. n. 28. Flamin. d. q. 17. n. 120. & seqq. Surd. de alimentis, tit. 1. q. 94. n. 4. Gonzal. id reg. 8. Cancel. gloss. 2. n. 55. Cald. Pereira de potest. elig. c. 13. n. 9. Ac inter filios pauperes fraude cessante distribuere, Mascard. de probat. concl. 31. n. 17. Gonzal. d. gloss. 2. n. 54. Cald. Pereira d. c. 13. num. 9.

S V M M A R I V M.

- 1 Imperatoris electio spectat ad septem Germanie Principes, Papa examinat si est dignus, & consecrat, ac coronat, & in defectu supplet, & data paritate vocum grauitatur cui vult.
- 2 Imperator per electionem, non per hereditariam successionem de iure Canonico creandus est.
- 3 Papa potuit transferre Imperium in personam Caroli Magni à Grecis in Germanos, & disponere de Imperatoris electione, confirmatione, coronatione, &c.
- 4 Papa potest electionem de Imperatore factam improbare, si idoneus non videretur, & ex rationabili causa alium eligere, & electum deponere.
- 5 Imperator debet sacro oleo ungi à Papa in brachio, siue humero dextero.
- 6 Imperator iure communis consecratur manibus Summi Pont.
- 7 Imperator electus, unctus, & consecratus coronam auream à Papa accipit.
- 8 Imperator antequam à Rom. Pont. coronetur, dicitur tantum nominatus, siue electus.
- 9 Excommunicatus in iudicem, vel ad dignitates seculares, quibus sit annexa iurisdiclio, assumi non potest.
- 10 Imperator dicitur Aduocatus, & defensor Ecclesie.
- 11 Imperatoris in electione sufficit maior pars Electorum suffragium ferentium.
- 12 Excommunicatus non potest eligi, & si eligatur, electio nulla est ipso iure, & n. 21.
- 13 Nemo potest venire contra suum iuramentum.
- 14 Iuramentum semper intelligitur rebus sic stantibus.
- 15 Iuramentum de obediendo Imperatori non obligat quando per depositionem, vel aliter definit esse Imperator.
- 16 Eligens non potest astringi ad eligendum certam personam.
- 17 Iurans alicui vt Prælati suo, vel domino fidelitatem, amissa per eum prælatione, vel dominio, illi amplius non debet fidelitatem.
- 18 Sobaccorum ludus qualis, & de eius origine, & inuentione, qui Doctores tractant referuntur.
- 19 Sobaccorum ludus nec laicis, nec clericis prohibitus est.
- 20 Imperator quomodo dicatur mundi dominus, ostenditur, & n. 21.

- 22 Excommunicatus si eligatur in iudicem, vel dignitatem, cui annexa sit iurisdiclio, electio est nulla ipso iure.
- 23 Electi si duo sunt in Imperatorem, poterit Papa gratificari cuilibet voluerit, si sint pares meritis.
- 24 Sententiam equali probabilitate data ex parte iuris liberum erit iudici in iudicando quamlibet partem sequi.
- 25 Absolutionem petens probat se esse excommunicatum.
- 26 Emancipationis instrumentum probat patriam potestatem precessisse.
- 27 Legitimationis instrumentum probat quem non esse legitimum.
- 28 Absolutio à iuramento, cum imminente necessitate non potest haberi ob non datam copiam Superioris, tunc absque ea contra iuramentum propria auctoritate venire debet.

CAP. Venerabilem. XXXIV.

Electio Imperatoris spectat ad septem Principes Germanos, tres Prælatos, & quatuor laicos, & electio facta per eorum maiorem partem cæteris non contemptis tenet. Et ad Papam pertinet electum examinare, approbare, & inungere, consecrare, & coronare si est dignus, vel reicere si est indignus, ut quia facilegus, excommunicatus, tyrannus, fatuus, & hæreticus, paganus, periurus, vel Ecclesiæ persecutor; & electoribus nolentibus eligere Papa supplet, & ille data paritate vocum eligentium potest gratificari cui vult. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Anch. Compost. Viu. in ration. 1. libri iuris Pontif. pag. 28. Alagon. in compend. iur. Can. pag. 50. remissimè Casal. in ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 6. c. 19.

Verum in illis Principibus, &c.] Notatur ad hoc quod iuris Canonici est ut Imperator per electionem, non per hereditariam successionem creetur, ut per Azor. inst. mor. p. 2. lib. 10. c. 3. à princ.

Que Romanum Imperium in personam Magni Caroli, &c.] Aduerte Summ. Pont. Leonem II. ex circumstantiis suo tempore occurrentibus, relatis à gloss. hic verbo, transulit. postulante fine naturali, ac Ecclesiæ defensione, rectoque ipsius regimine in spiritualibus, potuisse transferre in personam Caroli Magni Imperium à Græcis in Germanos, disponere de Imperatoris electione, confirmatione, coronatione, & iuramento fidelitatis, infirmul præscribendo formam, & condiciones, quas iuste in iis omnibus adhibuit, eaquæ omnia sibi referuando præter eligendi potestatem, quam postea Greg. V. primum concessit illis septem Germaniæ Magnatibus, nempe tribus Ecclesiasticis, & quatuor secularibus, quos nuncupatim refert gloss. verbo, autem, in c. ad Apostolicam, de re iud. lib. 6. ita referantur Nau. in c. nouit. notab. 3. à n. 124. de indic. Molina de iustitia, & tr. 2. disp. 24. & disp. 20. vers. ad primum quod in tertio, Card. Bellarm. controu. 3. generali, sub tit. de Rom. Pont. lib. 3. c. 8. vers. septimum, cum seq. & in tr. de translat. Imperij, lib. 1. c. 4. cum seq. iuncto c. 12. l. 2. per totum, atque etiam lib. 3. præcipue c. 3. Petr. Mariz. in suis dialogis varia historia, dialog. 1. c. 5. pag. 55. & c. c. p. 60. Fr. Ludou. Miranda de ordine ind. q. 2. art. 3. conc. 5. in fine, Azor. inst. mor. p. 2. l. 4. c. 19. q. 7. & l. 1. c. 8. q. 4. Vnde licet Imperialis dignitas ante Imperij translationem non à Summ. Pont. sed ab ipso Deo mediante iure gentium

instituta fuerit, ut per text. in l. ex hoc iure, ff. instit. & iure prosequitur Mench. illust. lib. 1. c. 1. à n. 23. post prædictam tamen translationem à Sum. Pont. factam cum prædictis conditionibus, & dependentiis Imperialis dignitas, ut sic à Sum. Pont. habetur, & ab eo in hunc sensum instituta dicitur, Molina d. disp. 24. d. & 29. vers. ex dictis infero, Bellarm. d. c. 8. vers. septimum, Soar. de legibus, l. 3. c. 7. sub n. 7. l. 2. & 13. Itavt non immerito obferuent Nau. d. n. 187. Molina ubi proximè, Imperium Germanicum post prædictam translationem magis pendere à Sum. Pont. quam aliud quodlibet Regnum; ideo in aliam gentem Imperium transferre posse, tenent Cassan. in catalogo gloria mundi. p. 5. confid. 38. Alph. Aluar. Guerrero in specul. iuris Pontif. c. 16. vers. sed quia, post med. Don. Garf. Mastril. de magistrat. lib. 1. c. 1. n. 8. me citat in hoc loco. Diana ref. mor. p. 1. tr. 2. ref. 123. in fine.

Ius & auctoritas examinandi personam electam, &c.] Notatur ad hoc quod Romanus Pont. potest electionem de Imperatore improbare, si ei idoneus non videretur, ut per Peregr. de iure fisci, l. 1. c. de iis, qui iura fiscalia habent, num. 5. & ex rationabili causa alium eligere, Mastril. d. c. 2. n. 7. imo & electum deponere, ut probat text. ad Apost. de re iud. lib. 6. & resoluit Mastril. d. c. 2. n. 8. exemplis confirmat Card. Bellar. d. lib. 5. c. 8. Soar. de defensione fidei Cath. contra Aug. scane scita errores, l. 2. c. 23. n. 14.

Qui cum inungitur.] Notatur ad hoc quod Imper. debet sacro oleo vngi à Sum. Pont. in brachio dextro, siue humero, ut per Castal. de Imp. q. 18. & 26. cum seqq. Azor. inst. mor. p. 2. l. 10. c. 5. q. 2. ubi in vers. ceterum, asserit quod Imperator ex privilegio & mandato Romani Pont. præsertim absentis, potest alio oleo deliniri. Significationes autem Vnctionis referunt Aug. de Ancona de potestate Pape, q. 38. art. 2. Castald. q. 27. Valdes. de dignitate Regum, Regnorumque Hispania, c. 14. à n. 1. ubi dicit oleum, quo vngitur, significat letitiam, & promptitudinem ad debellandos Ecclesiæ inimicos, & pugnando pro fide, & ad consequendam victoriam.

Consecramus.] Notatur ad hoc quod Imperator iure communi consecratur manibus Sum. Pont. ut per Azor. d. c. 5. q. 3.

Et coronamus.] Notatur ad hoc quod Imperator electus, vinctus, & consecratus coronam auream à Rom. Pont. accipit, ut per Azor. d. c. 5. q. 4. Et antequam à Romano Pont. coronetur, non vocatur simpliciter Imper. sed delegatus; duntaxat, vel nominatus, siue electus, ex eodem Azor. d. l. 10. c. 6. q. 1.

Sacrilegium quemcumque vel excommun.] Notatur ad hoc quod excommunicatus in Iudicem vel ad dignitates seculares, quibus sit annexa iurisdiclio, assumi non potest, ut per Butr. hic n. 12. & 13. Abb. n. 11. & alios relatos per Ricc. de iure personarum, l. 4. c. 17. n. 1. & per Cald. Pereira de renouat. emphyt. quest. 7. num. 1. propè finem.

Sedes Apost. aduocato, &c.] Notatur ad hoc quod Imperator Aduocatus, & defensor Ecclesiæ dicitur, consonat text. in Clem. ne Romani, hoc tit. ibi, ipsius Ecclesiæ debeant esse promptissimi defensores, notat Valdes. de dignit. Regum, c. 1. n. 4.

Quamvis plures de illis, &c.] Notatur ad hoc quod in electione Imperatoris sufficit maior pars electorum suffragium ferentium, ut per Azor. d. lib. 10. c. 4. quest. 1.

Excommunicatus electus.] Notatur ad hoc quod excommunicatus non potest eligi, & si eligatur, nulla est electio ipso iure, ut per Flamin. de resignat. l. 5. q. 6. n. 80. Cou. in cap. alma mater, p. 1. cap. 7. sub numero 1. vers. primum. Vide infra n. 21. Cætera de hac materia etiam habentur in c. postulatistis, iussu de cler. excom. ministr. l. 4. contra

- 13 *Contra illud venire timere noluerunt.*] Notatur ad hoc quod nemo potest venire contra suum iuramentum, vt etiam per text. in l. si quis maior, C. de transact. resoluunt *Surd. dec. 234. Guttier. de iuram. confirm. p. 1. c. 60. cum seq. & p. 3. c. 17. n. 2.*
- 14 *Non obstant iuramento.*] Notatur ad hoc quod iuramentum semper intelligitur rebus sic stantibus, vt per *Tiraq. in l. si unquam, in princ. n. 166. C. de reuocandis donat. Cald. Pereira in responsio pro D. Roderico Sylua, vers. ad hoc.*
- 15 Vnde iuramentum de obediendo Imperatori non obligat quando per depositionem, vel aliter definit esse Imperator, *Surd. de aliment. tit. 9. q. 30. n. 12.*
- 16 *Insuper si predictus Dux, &c.*] Notatur ad hoc quod eligens non potest adstringi ad eligendam certam personam, vt per *Lauor. varar. lucub. 4. c. 17. n. 59. vbi intelligit procedere in mandante, seu principali, non autem in mandatario qui pendet à voluntate mandantis.*
- 17 *Et quantum ad obsequendum Imperio reprobatum iuramentum, &c.*] Notatur ad hoc quod iurans alicui, vt Prælati suo vel domino fidelitatem, amissa per eum prælatione, vel dominio illi amplius non debet fidelitatem, vt per *Soar. tom. 2. de relig. tr. de iuram. l. 2. c. 31. à num. 16.*
- 18 In gloss. *In Germanos*, ibi, *Sicut Rex Schaccorum*. De ludo schaccorum, & eius origine, ac inuentione agunt *Thomas Actius de ludo schaccorum. Viu. tom. 2. comm. opin. lib. 3. tit. 29. n. 14. pag. 434. Cornel. Kilian. in suo diction. Teutonico latino, verbo, Schack, spel. pl. 453. Orozco en nel thesoro de la lengua Española verbo, Axedrex, pag. milii 106. Petr. Greg. synag. iuris, lib. 3. c. 4. n. 8. Franc. Patrit. de Regno, l. 3. cap. 11. Ioan. de Barros lib. 4. decade 2. c. 5. Fr. Hierom. Roman. de Republica gentilibus, lib. 10. cap. ult. & cap. 11. & 12. Hic enim schaccorum ludus nec laicis nec clericis prohibitus est, *Vinian. d. tit. 39. n. 3. in princ. Sayr. in clau. Regia, lib. 11. cap. 12. num. 5. Farin. in praxi crimin. part. 3. q. 108. n. 114. cum seqq. Paul. Comit. respons. mor. lib. 1. quest. 91.**
- 20 In ead. gloss. ibi, *ipse enim est Princeps mundi, & dominus.* Notatur ad hoc quod Imperator dicitur mundi dominus, provt seipsum ita appellat, *Antonin. in l. de precatio, ff. ad legem Rhodiam de saltu, & habetur in l. bene à Zenone, C. de quadriennij præscript. in fin. cum similibus*, pro qua sententia multa fundamenta adducunt *Cou. in reg. peccatum, p. 2. §. 9. sub n. 5. col. 2. cum seqq. Moder. de iurisdict. p. 1. c. 20. à n. 1. per quæ hanc sententiam licet non de facto, tamen de iure procedere contendit Bart. existimans oppositam esse hæreticam, in l. hostes, ff. de captiuis, & in Extraneis ad reprimendam, verbo, totius Orbis, Bald. in §. ult. col. pen. de prohibita feudi alienat. per Federicum, & in l. 1. C. de summa Trinit. Greg. Lopez in l. 1. gloss. 1. tit. 1. part. 2. innumeri penè Scriptores, vt per *Couar. d. §. 9. sub n. 7. vers. literis tandem, & per Mench. illustr. lib. 1. cap. 20. à numero 1. & per Cassan. in Catalogo gloria mundi, p. 5. coasid. 28. & per Nauar. in c. nouit. notab. 3. à n. 155. inf. de iud. & per Sot. de iust. l. 4. q. 4. art. 2. & per Soar. de legibus l. 3. c. 7. n. 1. sequitur post multos Azened. in l. 1. à n. 20. tit. 17. lib. 9. nona recopilat.**
- 21 Sed quoad illa etiam intermedia tempora, quibus Imperatores & Monarchæ modo apud has, modo apud illas nationes, videlicet Assyriorum, Persarum, Græcorum, & tandem Romanorum, florere, verius duco Imperatorem sæcularem nunquam de facto, aut de iure dominum totius Orbis habuisse. De facto, quia antiqui Imperatores, exceptis iis Prouinciis, quæ ipsis legitimo aliquo titulo subiiciebantur, in aliis potius erant Tyranni, quàm legitimi superiores, quia eos ferè omnes per violentiam occuparunt, paucissimis earum spontè, multis verò violenter tacentibus, imò & pluribus quoad fieri potuit pro modo oblatae occasionis expresse repugnantibus, & pristinam libertatem vendicantibus, vt inquit *D. Aug. l. 18. de ciuit. Dei c. 2. sequitur Nau. vbi proxime n. 152. tum etiam, quia innumera Nationes & Prouinciæ semper extiterunt, quæ ipsis incognitæ fuerunt, vt colligitur ex l. mercatores, C. de offic. Præfecti Prætor. Africe, & ex l. postliminium, ff. de capt. obseruat. Alciat. in l. 1. de sacros. Eccles. Cou. d. §. 9. sub n. 5. col. in fin. vt videre est in Lusitanicis & Hispanicis conquisitionibus, vt per hanc rem considerat *Mench. d. cap. 20. sub num. 23. Ad text. verò in d. l. de precatio, & in d. l. bene à Zenone, cum similibus respondet Nau. à num. 155. d. loco, Mench. d. c. 20. numero 29. Soar. d. c. 7. sub n. 6. Molina de instit. tr. 2. disp. 30. vers. illud, videlicet Imperatorem ibi hyperbole aut synecdoche vsum fuisse, & sensisse non de toto mundo, sed solum de Romano, qui scilicet Romanorum Imperio parebat: hic autem intellectus licet conueniat decisioni text. in d. l. bene à Zenone, cum similibus, non tamen conuenit decisioni text. in d. l. de precatio; vt alibi commodius ostendam.**
- In gloss. *Electus*. Notatur ad hoc quod si excommunicatus eligatur in iudicem, vel dignitatem, cui annexa sit iurisdictio, electio est nulla ipso iure; vt per *Abb. hic n. 11. Butr. n. 14. Socin. in c. sacris, n. 240. & n. 277. vers. intelligendo, de sent. excom. Ricc. d. c. 17. n. 4. quicquid Soar. de censur. tom. 5. disp. 16. sect. 2. distinguit inter electionem de excommunicato ad dignitatem sæcularem, & Ecclesiasticam, itavt prima veniat infirmenda per sententiam, secunda verò sit nulla ipso iure.*
- In gloss. *Fauere*, ibi, *cum merita, &c.* Notatur ad hoc quod si duo electi sint in Imperatorem, poterit Papa gratificari vtri voluerit, si sint pares meritis, aliàs debet præferri is, qui meritis superat, per *c. quoniam, de inrepatr. vt per Tiraq. de iure primog. q. 17. in 3. opinione, num. 3.*
- In ead. gloss. ibi, *dic quod in dubio potest fauere cui vult.* Notatur ad hoc quod data æquali probabilitate sententiarum ex parte iuris liberum erit iudici in iudicando vtramlibet partem sequi, faciunt tradita per *Innoc. in c. ne imitatus, supra de const. Sot. de iust. lib. 3. q. 6. art. 5. ad 4. prop. 2. Salon. 2. 2. q. 63. art. 4. coutr. 2. vbi Arag. art. 4. dub. ult. Ceval. com. contra com. q. 398. n. 101. Morla in emporio iuris, p. 1. tit. 2. q. 5. n. 15. & 30. Sayr. in clau. Regia, lib. 1. c. 11. n. 4. cum seqq. Less. de iustitia, lib. 2. c. 14. n. 64. col. 2. post princ. inde consequenter resoluentes posse iudicem in hac opinionum omnimoda æqualitate deposito dubio indicare pro amico, vt quia bonum hoc fauorabile non tenetur magis vni quam alteri conferre, cum æquale ius competat vtrique litiganti, & proinde non censetur facere acceptionem personarum, dummodo cautè, & rectè depositio affectu amicitia indicet opiniones illas esse æque probabiles, nec se ex eodem affectu exponat periculo prauè iudicandi de hac probabilitatis æqualitate, provt in hunc sensum hanc resolutionem agnoscit *Menoch. de arbit. casu 199. sub n. 32. quicquid oppositum crediderunt absolute Nau. in c. si quis autem, n. 130. de penit. dist. 7. quem sequitur idem Menoch. sibi quodammodo contrarius, remed. 3. resin. n. 767. Bobadil. in sua politica l. 5. c. 2. numero 30. ad final. & alij, quos refert & sequitur Cened. præf. l. 1. q. 8. num. 21.**
- In gloss. *Postulauit*. Notatur ad hoc quod absolutionem petens probat se esse excommunicatum, vt per *Mascard. de probat. concl. 13. & concl. 700. num. 1. & concl. 971.*

De Elect. & electi potestate, Tit. VI. 117

concl. 97. n. 12. Rebuff. in tract. de except. n. 99. Couar. in cap. Alma Mater. p. 1. §. 12. n. 1. Sic etiam emancipationis instrumentum probat patriam potestatem præcessisse, Mascard. concl. 599. n. 4. & concl. 971. n. 3. Et instrumentum legitimisationis probat quem non esse legitimum, Mascard. concl. 848. n. 13. & concl. 883. num. 1. Menoch. de præf. l. 6. præf. §. 3. n. 37. Valac. consulti. 176. num. 11.

28 In gloss. Venire, ibi, obediendo illi.] Notatur ad hoc quod quando imminet necessitas, & non potest haberi copia Superioris, à quo petatur absolutio à iuramento, tunc contra iuramentum licet venire propria auctoritate absque absolutione, ut per Hyppol. singul. 421.

S V M M A R I V M.

- 1 Absentes ad electionem de provincia sunt vocandi, & confirmatur electio maioris, & sanioris partis.
- 2 Absentes qui sunt in Provincia, vocandi sunt ad electionem.
- 3 Concilij pars sanior quod sentit id amplectendum est.
- 4 Maior pars dicitur non solum, quæ est maioris numeri, sed etiam quæ sanioris iudicii.
- 5 Provincia in una illud dicitur esse, quod eidem propinquum est.

CAP. Coram. XXXV.

1 Absentes de provincia sunt vocandi ad electionem, & electus à maiori, & saniori parte est confirmandus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Innoc. Anch. Bellam. Host. Ioan. Andr. Imol. Anan. Bald. Pauorm. Butr. Henric. Boich. Compof. Vin. in rationali. primi libri iuris Pontific. pag. 130. Alagon. in compen. iur. Canon. pag. 50. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Deret. l. 1. tit. 3. n. 1.

2 Qui fuerint in Provincia, convocati.] Notatur ad hoc quod absentes, qui sunt in Provincia, vocandi sunt ad electionem, ut per Rebuff. in commen. ad tit. ff. de verbor. signifi. ad l. absentem. 299. vers. ad hac, pag. 632. & in compendio alienam. n. 77. Turzan. to. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 5. n. 1. pag. 170. Azueud. ad Curiam Pisaniam, lib. 1. c. 5. n. 1. Colum. in pragmat. sanctionum, cap. frequens, verbo abrenationem, pag. 60. Melch. Phœbos Lusitanie decis. 65. Fr. Ludovic. Miranda in manuali Prælatorum. tom. 2. q. 1. art. 6. concl. 1. ubi ait hoc dupliciter limitari, primo secundum gloss. hic, quando distantia non est ita magna quin commodè etiam ipsi vocari possent; secundò ut hoc sit observandum quod consuetudine fuerit introductum, cum illa attenda possit introduci ut absentes, qui sunt in Provincia, non vocentur, & nihilominus valeat electio. Inde in Rot. apud Mantice, decis. 228. tantum fuit ad electionem vocandos esse, qui sunt in Provincia, siue Diocesi, maxime quando absentia non est affectata, vel suspecta, ibique additur absentes in electionibus non esse vocandos per sonum campanæ, sed per nuntium, vel literas, refert Castellin. de elect. c. 8. n. 7.

3 Quod maiori, & saniori parti.] Notatur ad hoc quod id est amplectendum quod sanior pars Concilij sentit, non vero solum quod maior pars numeri, ut per Ioan. Garciam de nobilit. gloss. 3. §. 2. n. 20. in med. Pars enim sanior præfertur maiori numero, nisi in numero magnus esset excessus, Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 85. n. 4. Et maior pars dicitur non solum, quæ est maioris numeri, sed etiam, quæ sanioris iudicii, Menoch. conf. 96. n. 12. cum seqq. Quæ quidem maior

pars sumenda est respectu totius, non respectu aliarum partium, ex Zerol. in praxi. Episcop. part. 1. verbo, Capitulum, n. 13. pag. 85.

In gloss. In Provincia.] Notatur ad hoc quod illud in vna Provincia esse dicitur, quod eidem propinquum est, ut per Molin. de primog. lib. 4. c. 4. n. 14.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio partis maioris facta cassatur contempta minori parte, etiam si est unus solus, non tamen ius eligendi denoluitur ad minorem.
- 2 Prælati mortui, antequam sepultura tradatur, ad electionem novi procedendum non est.
- 3 Electio irritata, ex quo facta fuit aliquibus contemptis, contemptores pro prima vice eligendi facultate non priuantur.

CAP. Bonæ memoriæ. y XXXVI.

Electio non potest fieri ante sepulturam demortui, vel contempto saltem vno, & si fiat, non tenet, non tamen denoluitur ad illum vnum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anania, Panorm. Host. Bald. Butr. Henric. Compof. Vinian. in rationali. primi libri iuris Pontific. pag. 131. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 50. remissive Ximen. in concord. p. 1. & refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 3. c. 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Petr. de Baxio in director. electionum. p. 3. c. Corral. de Sacerdotio. p. 1. c. 7. n. 7. & 8. Petr. Greg. ad Decretal. tit. de elect. c. 13. n. 25. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 1. n. 4. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 52. art. 13. in princ. Lauer. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 18. n. 20. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælatorum. tom. 2. q. 23. art. 10. conclus. 1. ubi etiam resoluit quod si antequam mortuus Prælati sepultura tradatur, ad electionem novi procedatur, nihilominus valet electio, præcipue si tales accedere possint circumstantiæ, quod electio statim etiam ipsa eadem die sit facienda, & omnis cunctatio abiicienda, & repellenda, non expectata corporis sepultura, ut in casu, quo timeatur aliqua magna vis, & violentia alicuius magni Principis, aut aliquæ ipsius literæ, quæ valeant, aut possint iustam atque legitimam impedire electionem.

In gloss. Expectare.] Notatur secundum correctionem additionis ad hoc quod electione irritata, ex quo facta fuit aliquibus contemptis, contemptores pro prima vice eligendi facultate non priuantur, sequuntur omnes hic, quos refert Rendina in prompt. receptarum sent. tom. 1. tit. 36. num. 6. & 7. querit an consensus contempti post electionem præstitutus numerus augeat eligentium.

S V M M A R I V M.

- 1 Monachus qui non fuerit, in Prælatus Regularem eligi non potest, & n. 2.

CAP. Cum ad nostram. XXXVII.

Non Monachus non potest simul fieri Monachus, & Abbas. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bellam. Host. Ioan. Andr. Anch. Innocent. Imola, Anania, Bald. Panorm. Butr. Dec. Henric. Compof. Vinian. in rationali. primi libri iuris Pontific.

Pontif. pag. 132. Alagon. in compend. iuris Canon. pag. 50. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. l. 1. tit. 3. cap. 3.

Non fuit ante Monachus.] Notatur ad hoc quod non Monachus in Prælaturum Regularem eligi non potest, sicut nec potest eligi qui non est in Religione professus, vt per citatos ad c. 27. n. 4. sub hoc tit. Fr. Lud. Mirand. in manual. Prælatorum, tom. 2. q. 23. art. 11. concl. 5. vers. octauo, Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 8. n. 78. Fr. Emm. 9. Reg. tom. 2. q. 52. art. 8. Soar. de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. c. 3. n. 11. Lauar. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 16. n. 127 ista autem professio non sufficit tacita, eo quod nisi Religiosus sit, expressè professus eligi nequit in Abbatem, seu Prælaturum. Seraph. decis. 645. n. 1. Lanor. d. c. 16. n. 128. Bart. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Relig. statim nouit. disp. 14. dub. 7. n. 2. vbi id extendit ad moniales.

S V M M A R I V M.

- 1 Abbas eligi non potest nisi instructus in regula monachali.
- 2 Nobilis, & potentior, aliàs tamen idoneus preferendus est alteri etiam melius morato, & eruditiori, si ita expediat Ecclesie.
- 3 Eligendi qualitas attendenda est, quæ utilior fuerit Ecclesie inspecto beneficii situ, & qualitate.
- 4 Religiosus nullus potest esse Prælatus illius Religionis, quam non fuerit solemniter professus.
- 5 Eligi ante ante professionem nullus potest ad Beneficia Regularia administrationem habentia.
- 6 Legatus non potest dispensare, vt professus in vna Religione in alia eligatur in Prælaturum Prouincialem.
- 7 Incontinenti quæ sunt à iure inesse creduntur.
- 8 Fraus probatur ex temporis breuitate.
- 9 Ambitione non est transcendendum ad dignitatem, & honores.
- 10 Simonia presumptio colligitur ex vicinitate promissionis rei temporalis, & concessione beneficii.

CAP. Officij. XXXVIII.

- 1 IN Abbatem eligi non potest qui non est instructus in regula monachali. Item qui statim, atque est effectus monachus, eligitur in Abbatem, sicut nullam habuerit promissionem, seu fiduciam, vt ipsum eligerent in Abbatem, tamen tenetur se purgare, deinde quando erit instructus in regula, si ita Ecclesie utilitas postulet, eligi poterit in Abbatem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola; Anania, Innocent. Panorm. Host. Bald. Butr. Henric. Anch. Compost. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 132. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 15. remissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 5. Decretal. lib. 1. tit. 3. cap. 4.

- 2 In quendam virum nobilem.] Notatur ad hoc quod nobilis & potentior, aliàs tamen idoneus, preferendus est alteri etiam melius morato, & eruditiori, si ita expediat Ecclesie, vt per Tiraq. de nobilitate, cap. 20. num. 17. eligendi enim qualitas attendenda est, quæ utilior fuerit Ecclesie, inspecto beneficii situ, & qualitate, nam si esset beneficium situm in finibus peruersorum hominum, ita quod Ecclesia pro suis iuribus tuendis nobili vel potente homine indigeret, ille foret attendenda necessitate Ecclesie cæteris preferendus, dummodo aliàs idoneus esset, vt dicit text. in

presenti: si verò Ecclesia ita esset aie alieno grauata, quod respondere vsurarum voracitati nequiret, tunc diues potius eligendus esset, quamvis alter eo doctior foret: quod si beneficium sit in finibus hæreticorum pro quibus expugnandis expediret Ecclesie doctum hominem habere, tunc doctus esset nobili, vel diuiti preferendus, ita gloss. verbo, impotentiam, in c. constitutus il. 2. infr. de appellat. vbi omnes Canonistæ, quos citat Rendina in promptuario recepti. sent. tom. 1. tit. 36. num. 25.

Non possit eligi in Abbatem, &c.] Notatur ad hoc quod nullus Religiosus potest esse Prælatus illius Religionis, quam non fuerit solemniter professus, vide supra ad c. preced. & Fr. Ludon. Miranda in manual. Prælatorum tom. 2. q. 3. art. 4. concl. unica. Bart. de Vecchis in obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disp. 11. dub. 9. eleganter Iulius D. meus Roder. à Cunha post primam huius libri impressionem à me visus, in comment. ad c. 2. n. 2. dist. 48. vbi limitat tribus modis, primo in postulatione, secundo in pronisione, quæ sit per viam collationis, tertio in electione ad Ecclesiam Cathedralē Regularem. Et ad beneficia Regularia administrationem habentia nullus ante professionem eligi potest, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 8. num. 9.

Vel dispensare.] Notatur ad hoc quod Legatus non potest dispensare, vt professus in vna Religione eligatur in alia in Prælaturum Prouincialem, vt per Fr. Emmanuel. Reguarium, tom. 2. q. 52. art. 9.

Quæ incontinenti subsequuta sunt.] Notatur ad hoc quod incontinenti quæ sunt à iure inesse creduntur, vt per Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloss. 43. n. 54. Card. Tufch. tom. 4. lit. I. concl. 81. Marc. Anton. var. res. lib. 1. res. 69. n. 5 & res. fin. casu 62.

Notatur etiam ad hoc quod fraus probatur ex temporis breuitate, vt per Mascard. de probat. concl. 241. & concl. 530. n. 127. & concl. 815. n. 15. & concl. 1057. n. 4. Anton. Gom. var. tom. 3. c. 14. num. 4. vers. quintus casus, Tiraq. in l. si vnquam, verbo, donatione largitus, num. 257. C. de renouan. donat. & de retract. lig. §. 1. gloss. 7. numer. 76. & seq. Neguzant. de pignoribus, part. 4. princ. num. 39. & seq. Strach. de mercat. tit. de doct. oribus part. 3. n. 32. & 34.

Verum postquam, &c.] Notatur ad hoc quod electione cassata ob defectum temporalem electi, eodem defectu cessante, iste reeligipotest, secus si fuit cassata propter crimen personæ electæ, vt per Panor. hic n. 3. Castell. de elect. c. 4. n. 16.

In gloss. 1. ibi, & ambitio bene repellit quemlibet à dignitatibus. Notatur ad hoc quod ad dignitates, & honores non est transcendendum per ambitionem, vt per Perez ll. 1. in princ. tit. 16. lib. 2. Ord. pag. 371. Greg. l. 3. verbo, Obis padro, tit. 17. p. 1. Azened. l. 1. n. 2. cum seqq. tit. 5. l. 3. noua recopil. Bobadil. in sua politica, lib. 1. c. 3. num. 67.

In ead. gloss. ibi, presumitur quod turpiter, & ex conuentione sit electus. Notatur ad hoc quod simonia presumptio colligitur ex vicinitate promissionis rei temporalis, & concessione beneficii, vt per Menoch. de pres. lib. 5. pres. 8. n. 7. & l. 6. pres. 12. n. 33.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatus minori excommunicatione potest eligere, & electio tenet.
- 2 Electio canonica quibus modis dicatur, ostenditur.
- 3 Clausula suppletens, quam vim & effectum habeat, remissiuè.
- 4 Clausula, de plenitudine potestatis, quam vim, & effectum habeat, remissiuè.

5 Excom

- 5 Excommunicatus non potest eligi ad beneficium Ecclesiasticum, & si eligatur, electio nulla est.
 6 Eligendi ius non habet, qui excommunicationis maioris vinculo adstringitur.
 7 Mitius agitur cum lege, quam cum ministro legis.

CAP. Illa. XXXIX.

1 **E**lectio aliàs Canonica confirmatur, licet quidam eligentium essent minori excommunicatione ligati. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania. Hofst. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Anch. Compostel. Viuian. in ration. primi libri iur. Pont. pag. 133. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 51. remissive Ximen. in concord. part. 2. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 2. cap. 5.

2 **E**lectionem canonicam.] Aduerte electionem triplici modo dici canonicam, largè, strictè, & strictius, vt per Gemin. conf. 88. num. 4. Strictius dicitur canonica electio quando omnia interneniunt, quæ sunt de substantia, & solemnitate, quæ si omittantur electio est nulla, vt cap. quia propter 42. hoc tit. Strictè dicitur quando seruantur illa, quæ sunt de substantia, omisiss tamen his, quæ pertinent ad solemnitatem, vt puta vocatio absentium, & isto casu electio non est nulla, sed venit annullanda, vt in cap. quod sicut 28. hoc tit. Largè dicitur canonica quando non sunt seruata substantia, nec alia solemnia requisita à iure positio, sed habet tantum validitatem iuris naturalis, vt quia scilicet habet consensum eligentium, & ista de iure non est valida, vt in d. c. quia propter, & in c. sicut, de elect. l. 6. vbi autem Papa appellat electiones canonicas, censendum est intellexisse de electionibus canonicis strictiori modo, cum iura tales approbent, & illud est proprium significatum, quod communiter iura recipiunt, dum enim dicunt canonicum, intelligunt de valida, vt patet in c. postulas, in princip. de clerico excomm. minist. & à propria verborum significatione recedendum non est, non aliter ff. de legatis 3. c. in nostra, de iure iur. Ita egregie Gemin. d. conf. 88. num. 4. bene Rebuff. in praxi, tit. Canonica institutione, quæ dicitur, vbi quod sola illa dicitur canonica quæ sit secundum Canones, c. cum aliter, de dolo, c. grauis, de censib. c. 1. hoc tit. optimè Rota in Treueren. Abbatie 24. Ianuarij 1625. coram Reuerend. D. Coccino Decano.

3 **S**upplement.] De hac clausula egi latè in meis remiss. de dictionib. & clausulis, clausul. 104.

4 **D**e plenitudine potestatis.] De vi, & effectibus huius clausula tractantur Marta de clausulis, pag. 1. claus. 195. Celf. Hug. in tract. clausularum pag. 190. Ludon. Rodolphin. in tract. de suprema, seu absoluta Principis potestate, c. 5. & 6. & alij citati per me claus. 19.

5 **E**xcommunicationis laqueum, &c.] Notatur ad hoc quod excommunicatus non potest eligi ad beneficium Ecclesiasticum, & si eligatur, electio est nulla, vt per Cou. in c. alma mater, part. 1. §. 7. n. 1. vers. primam excommunicatus. Rebuff. in c. postulas, n. 85. de clerico excomm. minist. Flamin. de resignat. lib. 5. q. 6. n. 80. Mar. Artel. de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 13. c. 3. Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium, lib. 4. c. 6. num. 23. Viuian. in praxi iur. sparon. part. 2. lib. 6. cap. 9. num. 2. vbi n. 3. Idem resoluit de suspensio tam ab officio quam à beneficio. Sic etiam eligendi ius non habet, qui excommunicationis maioris vinculo obstringitur, secus verò est si excommunicatione minori teneatur, vt per Azor. insit. moral. p. 2. l. 9. c. 14. q. 8. versum item.

In glos. Canonica, ibi, mitius igitur cum lege, quam cum ministro legis. Vide Marc. Anton. var. resolut. lib. 1. resolut. 19. n. 56. Cald. Pereira de empt. c. 9. num. 7. libell. de principiis vtriusque iuris lib. 1. n. 17.

S V M M A R I V M.

- 1 Postulatio si cum electione concurrat, & numerus postulantium est duplo maior, & postulat est idoneus, postulatio admittitur reiecta electione: si verò indignus, & hoc maior pars postulantium ignorauerit, postulatio, & electio reprobantur, si vero sciebant, & electus idoneus erat, confirmatur electio, & idem si numerus postulantium non est duplo maior.
- 2 Verba omissa in hoc text. vbi inueniuntur, ostenduntur.
- 3 Electio & postulatio quando concurrunt data identitate electi, & postulat, præfertur postulatio si est facta à duobus partibus de tribus.
- 4 Canonici vacante Ecclesia pro illa tantum vice ad coëligendum admittere possunt Clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos.
- 5 Eligens scienter indignum priuatur iure electionis illa vice.

CAP. Scriptum. XL.

Postulatio, & electio quando occurrunt, si postulat est idoneus, & numerus postulantium est duplo maior quam numerus eligentium, admittitur postulatio, reiecta electione. Secus est si numerus postulantium non sit duplo maior, tunc enim admittitur electus si est dignus, quod etiam procedit si scienter postularunt indignum, reicitur enim postulatio, & postulantes priuantur pro ea vice potestate eligendi, seu postulandi: si verò ignoranter postularunt indignum, reicitur & postulat, & electus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Innoc. Anchar. Bellam. Hofst. Ioan. Andr. Imol. Anania. Bald. Panorm. Butr. Henric. Compost. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 133. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 15. remissive Ximen. in concord. part. 1. refertur ab Ant. August. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 3. cap. 6.

Et infra.] Verba omissa refert Dionys. Paul. de vera & quat. Patriarchalium sedum erectione, c. 16. n. 17. vbi dicit illa ex Vaticana Bibliotheca accepisse præcedente licentia Illustr. Card. Baronij Bibliothecarij.

Dubio maiorem faceret numerum, &c.] Notatur ad hoc quod quando concurrunt electio & postulatio data identitate electi, & postulat, præfertur postulatio, si est facta à duobus partibus de tribus, quia illa quæ sit à duplo maiori numero nititur iuri, & gratia, vt per Iul. Lanor. var. ludo. tom. 1. tit. 4. c. 14. n. 9. vbi tamen n. 7. ex Castellin. de elect. c. 2. n. 8. obseruat in ordine Prædicatorum legitime postulatam dici illam, qui à maiori parte eorum, ad quos electio spectat, postulat fuit.

Et si partes consenserint.] Notatur ad hoc quod possunt Canonici clericos Ecclesiarum inferiorum, vel alios extraneos ad coëligendum admittere vacante Ecclesia pro illa tantum vice, vt per Abb. hic num. 3. Ermian. de Episcopo, p. 3. q. 3. n. 4. Lambertin. de iure patr. p. 1. lib. 2. q. 3. princip. art. 17. à n. 3. Villagut. in tract. de rebus Ecclesie non alienandis, c. 48. à n. 120. quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi, p. 1. tit. 1. cap. 3. num. 14.

Postulauerint scienter indignum] Notatur ad hoc quod eligens scienter indignum priuatur iure electionis,

pro

pro illa vice, vt supra notatur ad c. gratum, de postulat. Prælator. & ad c. cum in cunctis, §. Clerici, hoc tit. & ibi citatis addo Lauror. d. tit. 4. c. 1 §. n. 76. & Tamburin. de elect. tom. 1. d. ff. 6. q. 8. n. 18.

Cuch. quos refert, & sequitur Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 9. n. 6. & Illustr. D. Rodera Cunha in clement. ad c. 1. n. 8. d. ff. 70.

S V M M A R I V M.

- 1 Eligere Prælatorum Cathedralis, vel Regularis Ecclesiæ intra tres menses si negligunt illi ad quos spectat electio, proximus superior Ecclesiam ordinabit, quod si intra tres alios menses non fecerit, canonicè punietur, & n. 2.
- 3 Episcopus debet eligi de numero Canonicorum, si in Capitulo idoneus reperiatur, aliàs extra Capitulum eligi potest.
- 4 Congregatio qualibet Ecclesiæ suum debet habere Prælatum, & Magistrum.

CAP. Ne pro defectu. XLI.

Electores si cessante iusto impedimento intra tres menses non eligunt Pastorem Cathedralis, vel Regularis Ecclesiæ, priuantur ea vice potestate eligendi, & deuoluitur ad proximum superiorem, qui intra alios tres menses provideat de persona idonea eiusdem Ecclesiæ, & si non reperiatur ibi digna, provideat de persona alterius, sub pœna Canonice ultionis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panorm. Host. Bald. Butr. Henric. Anch. Compofel. Viuian. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 135. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 51. referunt ab Anton. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 3. c. 8.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Marc. Anton. Cuch. de institut. maior. tit. de elect. n. 168. & 172. latè Lauror. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 18. ex n. 12. & n. 24. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. q. 12. art. 3. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 28. q. 6. Fr. Ludou. Miranda in manuali Prælat. tom. 2. q. 13. art. 10. concl. 2. vbi etiam refert apud Minores fratres, & Regulares omnes priuilegium habentes communicationis, hoc non habere locum per priuilegium Clement. IV. relatum in compendio priuilegiorum verbo, electio §. 4. In aliis verò Ecclesiis intra sex menses fieri debet electio Prælati, vt per c. de multa, infra de prebend. & c. nulla, de concess. prebend. resoluit Azor. vbi proxime. Sic etiam ad conferenda beneficia semestre tempus competit Episcopo, d. cap. nulla. c. licet, de suppl. negl. Prælat. Clement. 1. cod. tit. Nicol. Garc. de benef. part. 10. c. 2. num. 2. & alij citati per me de officio, & potestate Episcopi, part. 1. alleg. §. 8. num. 1. vbi num. 2. ampliaui ad omnia beneficia, quamvis sint in quibuscumque Cathedralibus, & Regularibus Ecclesiis.

Vt ultra tres menses, &c. A die scilicet vacationis computandos, vt per Cuch. d. tit. de elect. n. 170. Lauror. d. c. 18. n. 23 vbi n. 14. disserit quomodo isti tres menses numerentur.

De persona idonea. Notatur ad hoc quod Episcopus debet eligi de numero Canonicorum, si in Capitulo idoneus reperiatur, aliàs extra Capitulum eligi potest, vt per Duen. reg. 202.

Ipsius quidem Ecclesiæ. Notatur ad hoc quod qualibet Ecclesiæ congregatio suum debet habere Prælatum, & Magistrum, qui ex ipsius Ecclesiæ gremio assumi debet, vt per Fr. Emman. d. q. 2. art. 8. ita vt alteri præferendus sit, qui ex gremio Ecclesiæ eligitur, Rota dec. 413. n. 1. p. 1. diuers. & Sot. Petr. Nauar. &

S V M M A R I V M.

- 1 Electio in Ecclesiis Cathedralibus per aliquam de tribus formis, scrutinij scilicet, compromissi, & inspirationis, fieri debet, aliter electio celebrata non valet, & contra facientes priuandi sunt ea vice potestate eligendi.
- 2 Materia text. doctè pertractata vnde fueris desumpta ostenditur.
- 3 Electionum forma qualis, remissiuè.
- 4 Verbum, statimimus, est iuris noui inductum.
- 5 Abbatum electio facienda est iuxta formam huius text.
- 6 Electio regularium Prælatorum facienda est iuxta formam huius text.
- 7 Conc. Trid. sess. 2. §. de regularibus, c. 6. non derogat dispensationi huius text.
- 8 Electiones beneficiorum seu Prælatorum inferiorum non est facienda iuxta formam huius text.
- 9 Eligendi ius habentes debent citari, & vocari vt electioni intersint.
- 10 Electioni interesse non debent, qui eligere prohibentur.
- 11 Electioni interesse nullus est compellendus, nisi Ecclesiæ intersit.
- 12 Electioni interesse non tenentur, qui commodè vocari nequeunt.
- 13 Scrutatores tres, & non plures debent esse in electione per scrutinium faciendâ, aliàs electio non valet.
- 14 Scrutatores tres in electione, quæ fit per scrutinium de essentia, debent esse de Collegio.
- 15 Regula vtile per inutile, de regulis iuris, l. 6. non habet locum cum aliquid inducitur pro forma substantiali.
- 16 Scrutatores vt aliqui extra Collegium in electione possint interuenire an consuetudine introduci valeant, ostenditur.
- 17 Electionis per scrutinium faciendâ substantiale est, vt electorum vota exquirantur secretè.
- 18 Electores non debent vocati accedere ad scrutatores binis, vel trinis, vel singulis.
- 19 Scrutatores debent interrogare electores, & suffragatores, in quæ consentiant, & quare, & quo zelo, & de meritis, ac qualitate illius.
- 20 Scrutatores ex se, & ore proprio vota exquirere debent.
- 21 Electores non possunt in scriptis vota sua præstare.
- 22 Testis per scripturam testificari non potest.
- 23 Scrutatores quomodo sese scrutari debeant, ostenditur.
- 24 Electionis per scrutinium faciendâ substantiale est, quod vota in scriptis sint redacta.
- 25 Distio, mox, significat incontinenti, nullo actu contrario interueniente.
- 26 Electionis per scrutinium faciendâ substantiale est, vt vota in scriptis redacta publicentur.
- 27 Electionis ad validitatem non sufficit habere maiorem suffragiorum partem, sed ulterius requiritur eandem esse maiorem.
- 28 Electio faciendâ est per solas personas de Capitulo, nec alius est admittendus tanquam procurator alicuius absentis legitime impediti, nisi fuerit de eodem Capitulo, seu Collegio.
- 29 Canonici possunt totam potestatem eligendi in arbitrio compromisso facto transferre.
- 30 Verba, aliter electio facta non valeat, habent vim decreti irritantis.
- 31 Electione quæ fit per viam Spiritus sancti, non est opus seruare formam huius text.

32 Verbo

- 32 Verba, non valeat, denotant latam sententiam.
 33 Eligendi potestate priuantur illi, qui contra formam hic decretam celebrant electionem, etiam sine ulla fraude.
 34 Verbum, priuentur, non significat priuationem ipso iure, sed per sententiam.
 35 Compromissum ut valeat, necesse est quod fiat ab omnibus votum, atque suffragium habentibus in Capitulo nemine discrepante.
 36 Electionis substantialia, quae sint remissive.
 37 Vocales, qui absentes in uno loco vocari possunt, sed in isto impedimento detenti venire non possunt, procuratorem constituere valent, qui suo nomine eligat.
 38 Impedimentum probatur per iuramentum impediti.
 39 Praesentatio facta clandestine non valet.
 40 Electiones canonica nullatenus fieri debent de nocte, nisi in casu maxima necessitatis.

CAP. Quia propter. XLII.

- Forma Canonica eligendi triplex est, scrutinij, compromissi, & inspirationis, aliter facta electio non valet, electores priuantur ea vice potestate eligendi. In electione autem quae fit per scrutinium praesentibus omnibus qui debent, & volunt interesse, assumi debent tres de collegio fide digni, qui secreta, & sigillatim vota exquirant, & scribant, & deinde publicent, & ille in quem maior, & sanior pars Capituli consenserit sine ulla appellatione electus. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Bell. Host. Io. Andr. Anch. Innoc. Imol. Anan. Bald. Panorm. Butr. Henric. Compof. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 135. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 52. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. coll. 4. Decret. lib. 1. tit. 3. c. 9.
- 2 Omnimodum huius text materiam semel & iterum doctissime disposuit Reuerendissimus D. Ioannes Baptista Coccinus Sacrae Romanae Rotae decanus meritisimus, vir sane probus, simul & integer, ac utriusque iuris prudentissimus, in vna decisione eiusdem Sacrae Rotae in causa Meten. Monasterij, Luna 5. Iulij 1621. & in altera Treuen. Abbatia S. Maximini, Mercurij 20. Novembris 1624. & 24. Ianuarij 1625. quorum plura ex his, quae sequuntur vti à tanto viro mirabilis doctrinae, & eruditionis extensa, cum alibi melius inueniri non possint, in praesentiarum ponere operae pretium duxi, quae decisiones impressae reperiuntur apud Cast. II. de elect. c. 4. prop. fin. & apud Ioan. Ant. Maffobr. in praxi habendi concursus praelud. 8. à n. 30. secundum Romanam impress. Iul. Laur. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 2. n. 96. cum segg. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. diff. 5. q. 1. post n. 6. & q. 2. 5. post n. 2.
- 3 Diversas electionum formas.] De variis electionum formis, per scrutinium scilicet, compromissum, & electionem, agunt Petr. Greg. ad Decret. sub tit. de elect. c. 3. Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 51. art. 1. Azor. inst. mor. p. 2. l. 6. c. 14. q. 1. Lud. Miranda in manuali Praelat. tom. 2. q. 2. 3. art. 2.
- 4 Statuimus.] Verbum hoc est iuris noui inductum, ut per Rebuff. in concord. tit. de collat. §. 1. lit. A. Nic. Garc. de benef. p. 3. c. 1. n. 9. Seraphi. Rota Rom. dec. 510. n. 4. quos refero ego ipse de dist. & claus. dist. 3. 4.
- 5 Ut cum electio fuerit celebranda, &c.] Intelligitur etiam & procedit in electione Abbatum, ut tenent in praesentia Ioan. Andr. n. 59. Bellam. in princ. n. 3. Imola etiam n. 3. Abb. n. 7. in fine, & n. 8. Butr. n. 20. Rot. decif. 5. in princ. aucto n. 2. de elect. in nouis, Greg. Lopez lib. 19. verbo, Tom. 1.

Obisso, tit. 5. p. 1. Franc. Marc. decif. 992. n. 1. lib. 1. Cuius in infir. maior. lib. 4. tit. de elect. n. 279. in fine. Colm. in pragmat. sanction. tit. de elect. verbo, Abbas; pag. mibi 86. Canis. de elect. §. & hac de Episcop. Seraphin. decif. 647. n. 4. Iodoch. Lorch. in thesaur. vtriusque Theologiae, verbor. electio, in forma scrutinij, vers. octauo hac forma, Renda in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 1. man. 2. Ludou. Miranda d. q. 2. art. 3. conclus. 1. Sigism. à Bononia de elect. dub. 7. Hieron. Roder. in Compendio q. Reg. ref. 1. n. 9. vers. idem docent, Rota coram Reuerendiss. Coccino in d. Meten. Monasterij, vers. quod autem, & in d. Treueren. Abbatia 1. in princ. & in Meten. Abbatia 4. Februar. 1628. coram R. P. D. Dunozeo, quicquid Roffied. de libellis, tom. 2. super iure Pontificio, p. 3. tit. quod sonet hoc nomen Abbatis, &c. n. 8. lit. G. fol. mibi 63. dicat de mandato Papae iudicatum fuisse formam huius cap. non esse seruandam in electione Abbatum, quia hoc est nomen sollicitudinis, non tamen est Pater.

Et quod forma huius cap. habeat etiam locum nendum in electionibus Episcoporum, & aliorum Praelatorum Ecclesiarum Collegiarum, qui habent iurisdictionem generalem in dictis Ecclesiis Collegiatis, sed etiam in electione Regularium Praelatorum, dicit gloss. i. hic, vbi Abb. n. 7. vers. circa, & num. 8. vers. & placet, Rot. decif. 1. in princ. de elect. in nouis. Franc. Marc. d. decif. 992. Ludou. Mirand. d. corol. 1. Rota coram Reuerendiss. D. Coccino in d. Meten. Monasterij, vers. quod autem, Tambur. d. diff. 5. q. 5. num. 1. Laur. d. tit. 4. c. 19. n. 4. vbi num. 8. subdit non licere Prouincialibus, seu definitoribus discedere à forma huius cap. in electionibus Priorum, Guardianorum & similium, de quo latè Sigism. à Bononia de elect. dub. 7. Concil. enim Trident. sess. 25. de Regul. cap. 6. non derogat dispositioni huius text. ut per Fr. Emman. in summa cap. 1. alias 102. n. 2. & 3. de elect. Rota in d. Treueren. Abbatia, 1. vers. neque etiam, sed adhuc in suo robore perseverat, Praxis Episcop. p. 1. verbo, Abbatissa, vers. ad sextum, Azor. inst. moral. part. 1. lib. 13. cap. 10. q. 2. Castellin. de elect. cap. 1. numero 1. refertur in illa Meten. Monasterij, in fine. In electionibus verò aliorum beneficiorum, seu Praelatorum inferiorum, non est necessario seruanda huius text. dispositio, sed sufficiunt ad id singulares consensus existentium in Capitulo, dummodo praestetur in communi, & omnibus collegialiter congregatis, nam sic electus simpliciter à maiori, & saniori parte ius habebit in electione, ut per Syluest. verbo, electio, 2. q. 1. Lud. Miranda d. q. 2. art. 3. conclus. 2. vbi art. 4. conclus. vnic. dicit etiam formam huius text. non habere locum, nec necessario seruandam esse in postulatione, & collatione. Vnde in electione Definitorum, discretorum & huiusmodi, non esse attendendam formam huius cap. dicit Laur. d. c. 19. n. 7. nec in electione inferiorum dignitatum in Collegiatis existentium resolunt Abb. in c. Eccles. vestra, n. 7 & ibi Imol. n. 7. hoc tit. Franc. Marc. decif. 922. n. 3. lib. 1. Rot. in Leodien. Decanatus 15. De embriis 1627. coram R. P. D. meo Pirouano, quia Ecclesia non videtur per inferiores, sed per primam dignitatem, gloss. Abb. Ioan. Andr. Butr. & Imol. in praesentia. Franc. Marc. d. decif. 922. num. 1. lib. 1. Rot. in d. Leodien. Decanatus.

Praesentibus omnibus.] Qui ius eligendi habeant, & prius debent citari, & vocari ut electioni intersint, Rebuff. in compend. alien. n. 76. Azor. inst. mor. p. 2. l. 6. c. 14. q. 7. vbi in vers. quares, resoluit quod absens non potest ius suum eligendi committere extraneo invito Capitulo, & quod non potest absens per literas suum suffragium in electione ferre: Et aduerte non posse speciale in casu huius text. sed generale in omnibus

expli

explicandis per Capitulum, & vniuersitatem, vt collegialiter, & simul in vnum consensus, vel dissensus praestetur, sicut tradunt Abb. in *presenti*, n. 2. & in *c. in Genesi* n. 7. hoc tit. & Butr. in *caudis*, n. 8. eod. tit. subdit quod etiam ante formam huius cap. exigebatur consensus vt in vnum, & certo tempore, & ad idem alligarentur. Bald. in l. & suum, § die tamen, n. 1. ff. de pactis, & ibi Angel. n. 1. imo etiam idem Butr. in d. c. in *Genesi* n. 2. 8. postquam dicit formam huius cap. non habere locum in electionibus inferiorum dignitatum, subdit, si ille tamen actus spectet ad Capitulum, fiat per Capitulum a congregatis, vt Capitulum, & simul in vnum. Nec contrarium sentit Card. conf. 102. n. 10. dicens sufficere quod Canonici singulariter consentiant, dummodo in Capitulo, quia per illud verbum, *singulariter*, non excludit simultaneum Capituli consensum, sed excludit commune illam electionem post scrutinium publicationem ab vno nomine Capituli per verba singularis numeri faciendam in terminis huius text. & d. c. in *gen* requisitam, vt per gloss. in eod. c. in *Genesi*, verbo *communiter*. & verbo *repeti*, & Abb. ibi notab. 4. in 3. requis. Rot. in vna *Hispalen*, Canonici 18. Febr. 1619. coram bon. mem. Buratto inter eius impressas decis. 380.

10 *Qui debent*] Per haec verba excluduntur qui de iure non debent interesse, Fr. Ludou. Mirand. d. q. 23. art. 6. concl. 3. Nam multi prohibentur eligere, vel quia priuati sunt, vel aliis inhabiles, qui quidem etiam si non vocentur, tenet nihilominus electio, & omnia alia capitularia, licet nondum sit discussum an sint priuati, quia sufficit quod possint postea conuinceri, Ludou. Miranda vbi proxime.

11 *Et volunt*] Excluduntur qui interesse nolunt, qui quidem non debent compelli, nisi interit Ecclesiae, nam si interit pro ipsius interesse, bene poterunt compelli, & nolentes interesse in numero duarum partium computari non debent, ita Lud. Miranda loco proxime citato.

12 *Et possunt commodè interesse*] Excluduntur, qui commodè vocari nequeunt, in quo bonus index arbitrat, & decreto ac determinato quod commodè vocari nequeunt, sine eorum praesentia celebrari poterit electio, ita idem Lud. Miranda eodem loco proxime citato, vbi etiam aduertit hanc commoditatem referendam esse ad commoditatem Ecclesiae, non autem ipsius personae.

13 *Assumantur tres*] Ergo in electione per scrutinium faciendae tres & non plures scrutatores debent esse, alias electio non valet, vt tenent Abb. hic n. 13. vers. *tertium substantiale*, Imol. num. 7. Innoc. n. 4. Bald. n. 31. Ioan. Andr. n. 9. vers. *assumantur*, dum vult quod substantia huius text. incipiant a verbo, *assumantur*, Butr. n. 2. 2. vers. *dicuntur sexio*, Host. n. 1. 7. & 43. Cardin. n. 3. q. 13. Anch. col. 1. in fine, Goffred. in *summ.* huius rit. num. 7. Host. in *summ.* §. *qualiter faciendae*, vers. *sed verba Concilij* Biax. de elect. p. 3. cap. 23. Bertrand. conf. 187. n. 1. vbi quod ab hac opinione non sit recedendum in consulendo, neque in indicando, Rebuff. super concord. tit. de reg. ad Praelat. nomin. faciend. §. ult. verbo, *formam*, vers. *res*, Franc. Marc. decis. 1201. Ioan. de Friburg. in *summ.* tit. de elect. q. 7. col. 2. vers. *assumantur*, Syluest. in *summ.* verbo, *electio*, n. 1. 1. vers. *tertium*, Angel. in *summ.* eod. verbo, n. 26. Tabien. eod. verbo 1. n. 20. vers. *secundum quod*, Rosell. col. 5. vers. *quot sunt forma*, Roman. conf. 332 n. 6. 11. & 12. Fr. Emman. in *summ.* p. 1. c. 102. n. 3. vers. *dize mas la ordenacion*, & quast. Regul. tom. 2. q. 51. art. 2. Boët. ad Mandagot. de elect. c. 22. litera C. & cap. 23. litera Q. Azor. in *stit. moral* p. 2. lib. 6. c. 14. q. 11. Rendina in *prompt. recept. sentent.* 1. 1. tit. 36. n. 17. Iodoch. Lorich. in *thesauro* vtriusque Theologia in ver-

bo, electio in forma prima scrutini, vers. 2. vt ipsi eligant, Lud. Miranda d. q. 23. art. 1. 5. concl. 1. Soar. de Relig. tom. 4. tr. 8. lib. 2. c. 5. n. 8. in fin. Sigism. à Bononia de elect. & post. Praelat. Regul. dub. 20. n. 1. Tambur. de iure Abbatum, tom. 1. disp. 5. q. 6. n. 1. Et ratio huius sententiae est vt tres facilius conueniant, & fidelius negotiorum tractent, Host. in *summ.* Petr. de Biax. Butr. & Bertrand. locis allegatis.

De collegio.] Eodem modo pertinet ad essentiam & substantiam electionis, quae fit per scrutinium, vt dicti tres scrutatores debeant esse de Collegio, nam est pariter communis opinio ex Abb. in *presenti* n. 13. vers. *quartum substantiale*, Imol. n. 8. Ioan. Andr. n. 11. Butr. c. 22. vers. *dicuntur septimo*, Host. n. 25 & 43. Card. n. 3. q. 12. Compost. n. 5. in fine, vers. de collegio, Anch. col. 2. vers. *scilicet hoc*, Goffred. in *summ.* de elect. n. 7. Host. in *summ.* eod. tit. §. *qualiter faciendae*, col. 4. vers. de collegio, Rom. conf. 31. n. 12. Rebuff. loco praefato, vers. *quarto requiritur*, Biax. de elect. p. 3. c. 24. Tambur. d. q. 6. n. 7. Franc. Marc. decis. 1101. in fine, Sigism. à Bononia d. dub. 20. n. 1. Lud. Miranda d. q. 23. art. 2. 9. concl. vnic. vers. *quarto*, Synest. Angel. Tabien. Rosell. Azor. Iodoch. Lorich. locis supra allegatis, Rota coram Reuerendiss. D. Coccino in d. *Meten*, vers. *Neque est verum*, & in d. *Treueren*. Abbatia 1. vers. & quod etiam.

Et quamvis secundum aliquos substantia fortuna huius cap. non incipiant a verbis illis, *assumantur tres de collegio*, sed a verbis immediate sequentibus, *qui secretè & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant*, propt. gloss. in *presenti* verbo, *sanior*, in fine, & fuit opinio Vincentij, & Tancredi, Mandagot. de elect. n. 23. in verbo, *irritari*, vbi quod in Curia fuit confirmata electio Abbatis Tullen. licet in ea fuerint electi sex scrutatores, tres scilicet de collegio, & tres extra collegium, quem etiam refert Card. hic n. 13. q. 12. vers. & iuxta Mandagotium, & hanc opinionem esse in Curia receptam dicunt, licet ipsi contrarium expresse teneant, Host. in *summ.* de elect. §. *qualiter faciendae*, col. 4. vers. *assumendo*, Goffred. d. n. 7. Ioan. de Friburg. in *summ.* tit. de elect. q. 7. col. 2. vers. *assumantur*, Ioan. Andr. hic n. 9. in verbo, *assumantur*. Praedicta tamen opinio glossae non est vera, vt patet ex supradictis, & bene dicunt Doctores modò allegati: neque probatur quod sit recepta in Curia, quia non est credendum Doctori de receptione attestanti, propt. ne creditur de consuetudine attestanti, Mohed. decis. 2. & 3. de consuetud. & est ratio, quia consuetudo est quid facti, & quod tunc fuit, potest hodie non esse, per quam rationem semper Rota reprobat opinionem illorum, qui tenent quod credatur Doctori attestanti de consuetudine quando est verus in illo foro. Eoque magis non est credendum dictis Doctoribus, quia hoc dictum non videtur congruum, cum ferè omnes praedicti Doctores videantur moueri ex praedicta confirmatione electionis, in qua fuerunt adhibiti sex scrutatores, quae quidem electio, vt rectè Rota aduertit in d. *Meten*. Monasterij, & *Treueren*. Abbatia; per Sum. Pont. potuit confirmari ex gratia, non autem ex eo quod electionem censuerit validam, & in terminis quod electio sit nulla quando cum scrutatoribus de collegio adhibentur alij, qui non sunt de collegio fuit dictum in Nicen. Parochialis 25. Iunij 1629. coram Card. Virili, vbi etiam fuit resolutum concursum esse nullum, in quo cum examinatis synodalibus interuenit alter, qui non sit examinatus synodalis, & citat Nic. Garc. de benef. p. 8. c. 2. n. 81. & 84. & n. 314. & 341. & 342. qui refert ad hoc decisiones Rotaes, & asserit ita declarasse sacram Congr. in causa Tolerae & in Sasennanen. & nouissime vidi hoc anno 1629. dictum in vna *Messanen*. Sed in illa Nicen. parochialis dicebatur quod negatina illa

illa quod quis non esset examinatus synodalis, quod debet plenè & concludenter probari uti fundamentum intentionis, & quod non fufficit quod in registris Curie Episcopalis non reperiatur nominatus, aut descriptus in Synodo ille, qui præterdunt non esse examinatum synodalem, quia possibile erat quod fuerit deputatus examinatus synodalis ab Episcopo in Synodo, & non fuerit descriptus, Rot. decis. 323. n. 4. vers. ultra quod p. 2. recent. quia omisso, & negligentia descriptionis non potest nocere parti. l. Imperator. ff. de statu hom. Surd. conf. 135. n. 9. in fine.

Nec etiam dici potest electionem adhibitis pluribus scrutatoribus, quam tribus posse sustineri, ex reg. vile, de regul. iur. in 6. quia hæc regula non habet locum quando aliquid in iuribus pro forma substantiali, prout est quod tres tantum eligantur scrutatores de collegio, nam cum forma sit individua, vtile per inutile vitatur, Dec. conf. 532. n. 5. Mandol. reg. 27. q. 2. n. 10. Marienz. l. 1. gloss. 4. n. 9. tit. 4. lib. 5. quia recip. Bec. conf. 12. n. 30. Guttier. canon. l. 2. c. 15. n. 114. Rot. dec. 471. n. 9. p. 1. & in terminis electionis Roman. conf. 6. n. 2. vsque ad fin. ubi quod stante statuto ut electio fiat ad annum & non ultra, & si contra fiat sit nulla electio facta per triennium est nulla in totum, quia illa verba dant formam electioni, quæ facit eam individua, quem sequitur Alciat. in l. 1. §. sed si mihi, n. 13. ff. de verb. obligat. Nicol. Garc. de benef. p. 3. c. 1. n. 5. ita habetur in d. Treueren. Abbatia 1. vers. & quamvis.

16 Vtrum autem consuetudine possit introduci ut aliqui extra collegium interueniant in electione, possintque eligi scrutatores? quæstio est non dissimulanda, in qua affirmatiuam partem sequuntur Card. hic q. 12. in princ. & Specul. de elect. §. 1. n. 12. Boër. ad Mandagot. de elect. c. 23. lit. R. vers. add. quorum opinio procedit tantum quando illi extra collegium de consuetudine legitime præscripta habent vocem, tunc enim, ut considerat Card. loco prædicto, hi dicuntur de collegio eligentium, ac per consequens aliquo modo dici possunt scrutatores de collegio electos fuisse. Verum quando præterdunt de consuetudine posse eligi plures quam tres scrutatores, aut ex his aliquos extra collegium, talis consuetudo non esset obseruanda, quia contraveniret dispositioni huius text. qui cum sit ex Papa, non potest abrogari saltem abique illius scientia, ut egregie probat Driedon. de libert. Christiana, l. 1. c. 2. in fine, Valq. in S. Thom. 1. 2. quæst. 97. & ibi Petr. de Lorea in tit. de leg. disp. 19. in princ. nam ad inducendam consuetudinem contra Canones requiritur scientia & expressus consensus Papæ etiam quantocunque temporis spatio illa fuerit seruata. Archid. in cap. cum de beneficio, num. 2. circa med. vers. nam & ibi notat, de præbend. l. 6. ubi Ioan. Andr. post princ. Gemin. num. 6. & Franc. n. 3. & 4. S. Antonin. in sum. part. 1. tit. 16. cap. unic. §. 2. ante fin. vers. dicit autem Ioannes, Salas d. disp. 19. n. 62. in fine, sequitur Rota in Romana obseruationis contractus 23. Octobris 1551. coram Chiffanen. relata apud Verall. decis. 204. num. 3. part. 3. & in Romana concordia S. Petri 12. Febr. 1610. coram Card. Canalerio inter eius impressas decis. 91. num. 8. & 9. Ratio est, quia Summus Pont. non habet potestatem à populo, sed immediate à Deo, & ideo non est populus, qui inducit consuetudinem contra Canones, sed auctoritas Papæ permittentis, Abb. in cap. fin. num. 8. in fine, de consuetud. Salas de leg. quæst. 97. tract. 4. disp. 19. sect. 6. num. 59. vers. hæc sententia; quod in lege Ciuili secus est, nam lex Ciuilis tendit ad bonum publicum, & in utilitatem priuatorum, unde si populus vult sibi præiudicium inferre, Principes ab eodem populo potestatem habentes non curant, l. de quibus, vers. nam cum ipse, ff. de leg. b. S. Thom. 1. 2. q. 47. art. 3. in resp. ad 3. Abb. in cap. fin. n. 9. de consuet.

Tom. I.

Driedon. d. tract. de libertate Christiana, cap. 11. ante fin. ut optime considerat Rota coram Reuerendissimo D. Coccino in d. Treueren. Abbatia 2. vers. secundo. Quæ eo magis de plano procedunt, cum text. in præfenti habeat decretum irritans, quod tollit omnem consuetudinem in contrarium, ut in puncto huius text. dicit Boër. decis. 1. num. 49. & 50. & hoc est regulare in omni lege & canone habente decretum irritans, cap. quod super his, in fine, consang. & affin. cap. super eo, in princ. de cognat. spirit. Cou. de sponsal. p. 2. cap. 6. §. 10. n. 18. cum segg. Driedon. de libertate Christiana, lib. 1. c. 16. col. ult. vers. & hic iam consideranda; & confirmatur, quia lex irritans facit personam incapacem quando circa illam versatur, & consuetudo non potest tollere incapacitatem, Dec. in cap. noui, de iudic. n. 84. Felin. & Aym. quos allegat Soar. de legib. l. 7. c. 19. n. 13. in fine, quamvis ipse n. 14. hanc sententiam non probet, dum tenet quod lex irritans aliqua ratione honesta possit esse abrogabilis per consuetudinem. Nec obstat quod aliqui dicebant quod scilicet in hoc casu non agitur de præscribenda lege, sed communi Doctorum sententia, quia imo de præscribenda lege agitur, nam licet aliqui Doctores interpretentur substantialia huius text. incipere ibi, qui secretè inquirant, nihilominus communis intellectus huius text. est quod substantialia incipiant à verbo assumentur, prout ostendi sub n. 15. & hoc in aliis iuribus declaratur, scilicet in c. Ecclesia vestra, il secundo 57. §. denique, infra hoc tit. ubi est expressum quod clausula illa posita in præfenti, dum post requisita ad electionem legitime faciendam subiungitur, electio aliter facta non valeat, &c. refertur ad ea omnia, quæ attenduntur contra formam electionis reperiunt solum ab hoc text. in Conc. generali, non autem ad alia ibi narrata, quæ ad electionem faciendam reperiunt sunt ab aliis etiam Canonibus, &c. & sic agitur de præscribendo contra ius, non autem contra communem sententiam, quæ communis sententia versatur solum circa interpretationem huius text. Soar. de legib. l. 6. c. 1. n. 5. vers. de hac igitur interpretatione.

Qui secretè.] Vnde substantiale est electionis per scrutinium faciendæ ut electorum vota exquirantur secretè, id est, secundum Innoc. & Panorm. seorsum ab aliis de collegio, Ludou. Miranda d. q. 3. art. 29. concl. unic. vers. quinto, Tambur. d. q. 6. num. 8. Soar. d. cap. 5. ex n. 10. Sigism. à Bonon. dub. 25. ex num. 10. licet autem Nau. conf. 9. sub hoc tit. post Innoc. & alios asserat electionem valere si adit consensus etiam non seruata forma secreti, tamen eius dictum intelligendum est in foro conscientie, nam in foro fori pro indubitato tenetur electionem esse nullam, Rota in d. Treueren. Abbatia 1. in fine. Aduertendum tamen est cum Nau. sub hoc tit. conf. 4. & Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 102. n. 4. quod etsi aliquis ex electoribus secretò ostenderit alicui suam schedulam ad effectum ut videat, quem ipse eligat, hæc pura & simplex ostensio non tollit quin electio subsequens immediate sit secreta, nisi illa manifestatio sit realis causa, vel præsumptiue rationaliter quod electio sequatur in hanc, vel illam personam ex vi illius ostensionis, in quo casu tale votum, vel talia vota sic publicata non debent computari in numero electorum. Deinde est aduertendum per text. in præfenti, & Concil. Trid. sess. 25. de Regul. c. 6. ostensionem vnius schedulæ, siue fiat per malitiam, siue per errorem, dummodo non causet effectum, de quo supra, non officere secretæ electioni, nisi maior pars suffragiorum ostenderet: ita Nicol. Garc. de benef. n. 5. c. 4. n. 183. Molfes. in sum. p. 1. tract. 6. c. 16. n. 15; Castellan. de elect. c. 4. n. 5.

Et sigillatim.] Quia electores non debent vocari 18 accedere ad scrutatores bini, vel trini, sed singuli, vel quilibet

L 2

Quilibet singulariter per se, sicut etiam obseruatur in testibus, qui in examinatione non debent pures commisceri, alias non valeret depositio: ita Lud. Miranda d. concl. unic. vers. sexto. Sigism. à Bonon. d. tract. de elect. dub. 26. n. 1. Tambur. d. q. 6. n. 10.

19 *Vota cunctorum diligenter.* Per verbum illud, *vota* intelligi debent depositiones, & animorum desideria; & per aliud, *diligenter*, inquit Panor. quod debent scrutatores interrogare electores, & suffragatores in quem consentiant, & quare, & quo zelo, & de meritis, & qualitate illius, ita Tambur. d. q. 6. n. 11. Lud. Miranda d. concl. unic. vers. septimo. Et illud verbum, *cunctorum*, intelligitur, id est, nullo omisso, nam quoties omittitur scrutatio vnius solius voti ex presentibus, electio est nulla, vt docent hic Ioan. Andr. col. 3. & 5. Host. & Panor. Specul. tit. de elect. §. 1. vers. si ergo viam, Petr. de Biaxio in suo direct. elect. c. 27 p. 3. n. 1 & 2.

20 *Exquirant.* Verbum hoc importat ex parte scrutatorum vt ex se, & proprio ore exquirant, imo adhibitis quibusdam verbis adhortatoriis, quae tamen non possunt dici de substantia, prout de substantia est quod ipsi exquirant, Specul. de elect. §. 1. n. 17. quem sequuntur Bertachin. de Episcop. lib. 2. p. 1. num. 2. Butr. hic n. 25. Abb. n. 5. vers. nota 3. Host. num. 30. Innoc. num. 6. quos

21 refert Rota apud Reuerendiss. D. Coccinum in d. Treueren. Abbacia 1. vers. tertio. Ex parte vero electorum importat quod possint in scriptis vo. a sua praestare. Boer. decis. 1. num. 15. Rom. sing. 801. vbi addit. Nam eodem modo testis per scripturam testificari non potest, vt per Vin. commun. opin. tom. 1. lib. 4. tit. 10. num. 24. & 25. pag. 514. Boer. decis. 1. n. 38. Rebuff. de reprob. testium, q. 541. cum seq. Mascard. de probat. conclus. 149 num. 16. & concl. 460 num. 3. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. quest. 13. art. 4. Bernard. Grauz. ad pract. Camera Imper. lib. 1. concl. 100. confid. 3. n. 7. Farin. in praxi crimin. part. 2. q. 80. num. 27.

23 *Quamvis aliqui velint quod eligatur quartus scrutator, qui vna cum Notario scrutetur scrutatores, rectius tamen & communiter seruatur quod duo ex eis tertium scrutentur, ita Abb. hic n. 9. vers. quarto quaritur, Innoc. in verbo, cunctorum, n. 6. Host. n. 43. vers. sed quis inquirat, Ioan. Andr. n. 18. Butr. n. 26. Composit. n. 6. Biax. de elect. p. 3. c. 26. n. 8. Ioan. Friedeburg. in summ. de elect. q. 7. col. 2. ante fin. vers. & puro, Rosel. in summ. verbo electio 1. col. 5. vers. quot sunt, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 52. art. 3. vers. in princ. Rending. d. tit. 36. num. 18. Rota in d. Treueren. Abbacia 1. vers. secundo.*

24 *Et in scriptis redacta.* Ergo de forma substantiali est quod vota in scriptis sint redacta, vt per Abb. hic n. 6. Butr. n. 27. Ioan. Andr. num. 19. Host. n. 31. vbi expresse quod aliter non seruatur forma, Innoc. n. 6. Imol. num. 5. in fine, vers. in gloss. redacta, vbi quod hoc requiritur, quia melius constat de voto per scripturam, hoc est, ne memoria scrutatorum pereat, Biax. d. p. 3. cap. 28. n. 1. cum seq. Ludou. Miranda d. art. 29. concl. unic. vers. octauo, Rota apud Reuerendissimum D. Coccinum in d. Treueren. Abbacia 1. vers. quarta, nec in hoc derogata est huius text. dispositio per Concil. Trid. sess. 24. de reg. c. 6. dum vult omnes Regularium electiones debere fieri per vota secreta, vt aduertunt citati supra in vers. & quod forma, quicquid dicat Ludou. Mirand. d. concl. unic. vers. nono.

25 *M. n.* Id est, incontinenti, nullo actu contrario interueniente, vt declarat idem Miranda d. concl. unic. vers. decimo, iunctis his, quae de hac dictione tradunt Doctores quos ipse refero diction. usus. dist. 20. 1.

26 *Publicent in communis.* Quia de forma substantiali est etiam vt vota in scriptis redacta publicentur, alias electio aliter facta est nulla, ita Host. hic num. 44. vers. quintum est, Ioan. Andr. num. 28. vers. 9. Anchar. &

Butr. eod. vers. Biax. d. part. 3. cap. 29. in princ. Rota d. Treueren. Abbacia, vers. quinta, Tamburin. d. quest. 6. num. 12.

27 *Vel maior & sanior pars Capituli, &c.* Vnde bene colligitur quod ad validitatem electionis non sufficit habere maiorem suffragiorum partem, sed requiritur vterius eandem esse saniozem, ita vt non sufficiat sanioritas, nisi etiam simul concurrat maioritas, vt aduertit Panor. hic notab. 5. quem refert Ludou. Miranda d. quest. 23. art. 17. in princ. & concl. 1. & ita electio debet fieri à maiori parte non comparatione minoris & respectu numeri, sed respectu, & in ordine ad totum Capitulum, cap. Ecclesia vestra il. 1. & ibi Abb. num. 1. & alij communiter, hoc tit. idem Abb. conf. 25. num. 4. part. 2. gloss. verbo constitutum, in cap. omnes, de constit. & ibi Felin. num. 20. Franc. Marc. decis. 1032. num. 1. & decis. 1504. num. 1. part. 1. Roch. de inreparon. verbo honorificum, quest. 58. Lambert. eod. tract. part. 3. quest. 4. art. 2. Ludou. Miranda in man. Pralat. tom. 2. quest. 23. art. 24. & fuit resolutum in Terraconen. Abbacia 14. Ianuar. 1630. coram R. P. D. Durand. In quo numero hi solum computantur, qui in eadem electione votum habuerunt, vt per Abb. in d. cap. Ecclesia vestra il. 1. num. 1. & ideo non est habenda ratio in huiusmodi computatione de votis illorum, qui recedunt à loco vbi facienda est electio, cap. cum nobis, vbi Abb. num. 3. hoc tit. nec illorum, qui noluerunt votare, gloss. in Clem. quo circa, verbo quo in facto, ante fin. vers. & in his etiam, vbi Vitalin. num. 29. vers. aut fuerunt vocati, hoc tit. Nau. conf. 7. num. 1. eod. tit. in nouis, Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. quest. 52. art. 13. quos sequuta est Rot. in Casaravogust. electionis 20. Martij 1623. coram Reuerendiss. D. meo Decano. An autem ex quo omnes consenserunt dicatur quod maior & sanior pars consensit; videtur quod sic cum in toto pars sit, l. si quis cum totum, ff. de exception. Surd. conf. 188. num. 3. dummodo vota publicanda sint, vt aduertit Rota apud Reuerendissimum D. Coccinum in d. Treueren. Abbacia 1. vers. quinta, addens ex Abb. hic num. 10. vers. si vnus, quod licet quando electio est vnanimis, non sit facienda collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, vel zeli ad zelum, debet tamen fieri collatio numeri, meriti, & zeli, vel saltem est facienda collatio numeri; alias esset in arbitrio scrutatorum pronunciare quem mallerent, & hoc bene requiritur prout etiam quando quis eligitur à duobus partibus, quo casu licet non fiat collatio meriti & zeli, cap. si quando, de elect. in 6. Abb. d. num. 10. vers. nam maioritas. Franc. Marc. decis. 924. ante num. 6. lib. 1. nihilominus fit collatio numeri, licet non ad numerum. Cum autem plura inconuenientia oriuntur ex inuestigatione quamnam esset maior & sanior pars, oportebat enim vt omnia vota publicè coram scrutatoribus scriberentur, & coram omnibus etiam publicarentur, non solum quoad numerum, sed quoad personas ipsas suffragia ferentes, ideo Concil. Trid. sess. 24. de Regul. c. 6. decreuit electiones in posterum per vota secreta esse faciendas, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur, ex quo factum est, vt amplius non inquiratur, quamnam suffragiorum pars sit sanior, sed tantummodo maior, seu minor ipsorum numerus respiciatur, quapropter valida reputabitur electio à maiori votorum, seu suffragiorum numero facta, dummodo ipsa vota sint legitima, nec vllam patiantur exceptionem, & persona digna eligatur, semper enim maior pars sanior praesumitur, si persona electa indigna non sit, ita Soar. de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 13. Sigism. à Bononia d. tract. de elect. dub. 38. num. 8. Tamburin. d. tom. 1. disputat. 5. quest. 6. num. 21. Franc. Marc. decis.

decis. 782. n. 3. p. 1. Lanor. d. tit. 4. c. 19. n. 89. Rot. in nullius seu Pamplonien Canon. de Renceniales 22. Maij 1528. coram R.P.D. Dunozeio iun.

28 Deinde ex praeiatis huius text. verbis colligunt Doctores electionem faciendam esse per solas personas de Capitulo, nec alios esse admittendos etiam tanquam procuratores alicuius absentis legitime impediti, nisi fuerit de eodem Capitulo, seu Collegio, ut per Petr. Greg. ad Decret. sub hoc tit. c. 6. n. 9. Duaren. de sacris Ecclesiae ministr. l. 5. c. 1. post vers. retit. Guillem. Mandagot. de elect. novorum Pralat. c. 1. Selu. de benef. p. 2. q. 22. à n. 6. Corrafi. de Sacerdot. p. 4. c. 1. à num. 28.

29 Aliquis viris idoneis committatur. Notatur ad hoc quod Canonici possunt totam potestatem eligendi in arbitros compromisso facto transferre, ut per Azor. inst. mor. p. 2. l. 6. c. 14. q. 6. vers. quares, Ludou. Miranda d. q. 23. art. 34. concl. 1. ubi refert Doctores in praesenti tenere huiusmodi arbitros compromissarios, quibus eligendi potestas & facultas committitur, ut nomine & vice omnium provideant de Pralato Ecclesiae alicui vacanti, atque viduata, congruentius esse debere in numero dispari quam pari, nec oportere illos necessarii esse de collegio: additque cum Panor. Capitulum non solum posse compromittere certis personis potestatem eligendi, verum etiam posse eligere aliquos, per quos eligantur compromissarii electuri postmodum vice omnium, & nomine totius Capituli.

30 Alter electio facta non valeat. Hae verba habent vim decreti irritantis, Rom. conf. 312. n. 12. Alex. conf. 41. n. 14. & 14. l. 5. Soc. sen. conf. 87. n. 6. vers. confirmatur, l. 3. Iason. conf. 85. n. 8. & 9. lib. 1. Salas de legibus, q. 96. tract. 14. disp. 16. sect. 1. n. 29. & in puncto huius text. dicunt hic Composit. num. 20. vers. nunquid de ista, Ioan. Andr. n. 17. in verb. non valeat, Innoc. n. 6. eod. verbo, Guillem. Mandagot. in tr. huius tit. c. 12. ubi Boer. lib. B. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 4. coll. 1127. Luc. Mastellin. de elect. c. 1. n. 2. vers. forma, & vers. seqq. Quod nec inferiores Papa possunt contra formam traditam in hoc text. aut contra alia iura de electione Canonica aliquid statuere. Et de hoc Capitulo etiam Regularium quod non possit statuere contra hunc text. dicit Oldrad. conf. 259. Nau. conf. 3. n. 1. de elect. & conf. 26. num. 4. de Regularibus.

31 Quasi per inspirationem. Notatur ad hoc quod in electione facta per viam Spiritus sancti non est opus servare formam huius text. ut per Innoc. hic n. 6. Host. n. 50. Synest. in sum. verbo electio 2. n. 27. Et pro declaratione text. in praeiatis verbis animaduertendum est duplicem esse electionem per viam Spiritus sancti. Altera per inspirationem, & est quando nullo inter eligentes ordine servato ipsi quasi inebriati, & super se quasi facti eligunt. Altera per quasi inspirationem, quando subito, & repente unus post alium sine aliquo intervallo eundem eligunt, ita Host. hic n. 50. & Abb. n. 3. Oldrad. conf. 155. n. 1. & 2. Greg. l. 2. gloss. aliquo, tit. 5. parva 1. & propter verba huius text. ubi, ab omnibus, dicunt Doctores sufficere quod dissentiat ad effectum quod electio non dicatur per viam Spiritus sancti, Io. Andr. hic n. 32. & Bellam. in vers. nisi forte n. 1. & 3. Composit. n. 21. Vitalin. in Clem. ne Rom. n. 13. hoc tit. habetur in d. Meten Monasterij, 1. vers. neque ex eo. Hodie verò electionem per viam inspirationis auctore Deo immediatè peccatis nostris exigentibus raro occurrere dixerunt Io. Andr. hic n. 40. Petr. de Biaz. in dist. elect. p. 3. c. 16. n. 2.

32 Non valeat. Verbum hoc denotat latam sententiam, ut per Tiraq. in l. si unquam, verb. reuertatur, n. 235. C. de reuocand. donat. Sayr. in clauis Regia, l. 3. c. 8.

Tom. I.

n. 26. Quoties enim lex aliqua in materia electionis dicit talem electionem factam non sustineri, vel non valere, haec verba habent vim decreti omnino irritantis consimilem electionem, & important electionem ipso iure nullam absque aliqua sententia, ut docent in praesenti Composit. n. 20. vers. nunquid de ista, Ioan. Andr. n. 37. vers. non valeat, Castel. de elect. c. 4. n. 2.

Eligendi ea vice potestate priuatur. Adverte eligendi potestate priuari eos, qui contra formam hinc decretam electionem celebrant etiam sine vlla fraude, ut per Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 52. art. 10.

Priuationem. Verbum hoc non significat priuationem ipso iure, sed per sententiam, ut per Colm. in pragmat. sancti. tit. de elect. verb. ipso iure, pag. 98. Tiraq. d. verbo, reuertatur, n. 177. Sayr. d. c. 8. n. 21. Menoch. conf. 67. n. 29. ubi n. 30. resoluit electionem posse fieri ante latam sententiam priuationis. Vide metipsum dist. 285. num. 1.

In gloss. Vice omnium. Notatur ad hoc quod compromissum ut valeat necesse est quod fiat ab omnibus votum atque suffragium, habentibus in Capitulo nemine discrepante, sequuntur hic Composit. in lect. col. 3. num. 21. cum seqq. vers. & primo quero, Innoc. col. 3. n. 6. super verbum, vel saltem, Host. col. 8. n. 49. super verbo, vice omnium, Bald. col. 5. num. 21. vers. sequitur in litera Anchar. col. 4. num. 1. vers. tertio principaliter quero, Zabarel. in §. vel saltem, vers. quarto quero, Butr. col. 6. num. 40. vers. sequitur in litera, Panorm. num. 6. vers. in glossa, Imola col. vlt. num. 9. vers. & nota bene, Syluest. in summa verbo, electio 2. q. 11. Ludou. Miranda d. q. 2. art. 34. conclus. 2. Rendina in promptuario recept. sentent. tom. 1. tit. 16. num. 4. ubi num. 15. an eligendi potestas data compromissariis à Capitulo possit re integra reuocari, de quo vide dicta ad c. in causis sub hoc tit.

In gloss. Sanior, ibi, ista quidem sunt de substantia electionis, & forma, &c. Quenam sunt de essentia, & substantia electionis, quae fit per scrutinium, late tradit per 19. casus Fr. Ludou. Miranda d. q. 23. art. 29.

§. Illud.

Absentes constituere non possunt procuratores pro electione nisi sint legitime impediti, & si opus fuerit iurent se non posse venire, & si velint committere, committant alicui ex Capitulo. Colligunt Doctores in principio text. citati.

Ne quis in electionis negotio procuratorem constituat nisi sit abens, &c. Notatur ad hoc quod vocales, qui absentes in loco vnde euocari possunt, sed iusto impedimento detenti venire non possunt, procuratorem constituere valent, qui suo nomine eligat, ut per Mant. dec. 68. n. 5. & 6. & decis. 188. Azor. inst. mor. p. 1. l. 6. c. 14. q. 7. Sigism. Bononi. de elect. dub. 14. à princ. Castel. eod. tit. c. 5. n. 2. Tambur. de iure Abbatum, tom. 1. disp. 1. q. 3. Paul. Lavman. in Theolog. mor. l. 14. tr. 2. c. 12. n. 5. vers. dico quarto, Iul. Lanor. var. lucub. tom. 1. tit. 4. c. 17. ex n. 45. ubi à n. 47. refert Rot. decisionem in Calaguritana beneficii de Morillo 13. Nouemb. 1620. coram bon. memoriae Vbaldo, in qua fuit dictum tria requiri ad hoc ut votum absentis per procuratorem possit sustineri, quae sunt ut quis sit in loco vnde euocari possit, & quod iusto impedimento detentus venire non possit, & quod procurator habeat mandatum ad iurandum super dictum impedimentum.

Fidem faciat iuramentum. Notatur ad hoc quod impedimentum probatur per iuramentum impediti, ut per Mascard. de probat. concl. 884. n. 1. Seraph. de privilegiis iuram. prim. 35. à princ.

L. 3. E.

Et tunc si noluerit, vni committat de ipso Collegio vices suam. Notatur ad hoc quod procurator debet constitui vnius de collegio, vt per Lanor. d. tit. 4. c. 17. n. 45. Tambur. d. tom. 1. disp. 5. q. 3. n. 12. nisi Capitulum constitui nullo modo potest. Abb. hic n. 2. Lanor. d. c. 17. n. 46. Iam diximus in tr. de iure Eccles. l. 1. 20. de elect. vers. debet procurat. cum seqq.

Electioes.

- Electio fieri non debet clandestine, & facta solemniter publicetur. Colligunt Doctores in princ. text. citati. Multa de clandestinitate adducit Tirag. de retract. titulo secundo in prefat. n. 13. & 14. & alia notant in fr. ad c. vnic. vt Ecclesiastica beneficia sine diminutione confer.
- 39 Electioes quoque clandestine reprobantur. Notatur ad hoc quod eligentium clandestine inuolatur electio, vt per Ioan. Bapt. Fin. de reg. iuris in vespertina hom. 5. vers. ex parte, pag. 85. vbi etiam asserit clandestinam electionem illam dici, quæ in cameris per occultam fit conuenticula. Sic etiam presentatio facta clandestine non valet, vt per Vin. in praxi iuris paron. p. 1. lib. 1. c. 4. n. 7. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 6. n. 11. & q. 12. Vnde per hunc text. tenet Fr. Lud. Mirand. d. q. 23. art. 1. 2. concl. 1. canonicas electiones nullatenus fieri debere de nocte, & citat Felin. in c. consil. in fr. de offic. deleg. ac Nauar. conf. 18. n. 2. sub tit. de elect. in nouis, & tenet Balb. decis. 22. quem citat Aloyf. Ric. p. 5. coll. 175. Mol. fel. in sum. mor. Theolog. tr. 6. de benef. c. 16. n. 129. Cast. de elect. in addit. ad c. 6. pag. 495. Lanor. var. lucub. tom. 1. tit. 4. c. 18. ex n. 8. quam quidem resolutionem idem Mirand. asserit regulariter loquendo limitandam esse, quando in casu magnæ necessitatis, vel quando electores per diem non poterunt se concordare, & timeantur fraudes, & subordinationes si electio protrahatur, tunc bene fieri poterit de nocte. Vnde Portel. in dubis Regul. tit. elect. n. 5. ex Nauar. & Fr. Emm. q. Regul. tom. 2. q. 5. art. 5. tenet Panormitanum & Felin. docuisse electionem per schedulas secretas non posse fieri post tenebras, nisi necessitas aliter vrgeret, quo casu accendenda sunt ad minus tria luminaria, alias clam facta fuisse dici poterit, Lanor. d. c. 10. n. 18.

S V M M A R I V M.

- 1 Electioni de se facta per abusum potestatis secularis consentiens, efficitur ineligibilis ad dignitatem, & electio est nulla; eligentes autem a beneficiis per triennium suspenduntur, & tunc sunt priuati potestate eligendi.
- 2 Clericus a laicis Ecclesiam nullo modo obtinere potest.
- 3 Verba, electionis commodo careat, vel ineligibilis fiat, denotant latam sententiam a iure.
- 4 Episcopus potest dispensare in constitutione generalis, cum in ea idem finita conceditur potestas dispensandi.
- 5 Electio Sum. Pont. facta per metum a Cardinalibus est nulla.
- 6 Verbum, fiat, non importat pœnam ipso iure, cum sit futuri temporis.
- 7 Suspendus donec satisfecerit, sequuta satisfactione alia absolutione opus non est.

C A P. Quisquis. XLIII.

Electio facta per abusum potestatis secularis contra Canonicam libertatem qui consentit, sit

inhabilis ad illam, & ad alias dignitates, & electio est irrita, & qui præsumperunt illam electionem celebrare, priuantur ea vice potestate eligendi, & suspenduntur per triennium ab officiis, & beneficiis. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Anch. Bald. Bellam. Host. Io. And. Innoc. Imol. Anan. Panorm. Butr. Henric. Compoff. Viu. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 132. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 53. remissiuè Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. Aug. coll. 4. Decret. l. 1. tit. 3. c. 10.

Per secularis potestatis abusum. Notatur ad hoc quod electio facta per abusum secularis potestatis est ipso iure nulla, vt per Tambur. de iure Abbatum, ceterorumque Prælatorum tam Regularium quam secularium Episcop. inferiorum, tom. 1. disp. 5. q. 2. n. 10. vbi n. 11. subdit quod electio dicitur per abusum secularis potestatis celebrata quando clerici requirunt laicos, vt electioni interfint, item quando Principis secularis assensum super certa persona eligenda requirunt, vel eligunt minus alicuius secularis Potentatus; ad Ecclesiasticorum enim Prælatorum electionem non debent laici ad colligendum admitti, secundum Panorm. in c. Cumana n. 6. & in c. Massana n. 5. eod. tit. Soar. tom. 5. disp. 31. sect. 3. n. 13. nam clericus a laicis Ecclesiam nullo modo obtinere potest, vt per Paul. Comit. respons. mor. lib. 1. q. 78. Azor. inst. mor. p. 1. lib. 6. c. 49. 28.

Contra Canonicam libertatem. Nam electio quorumcunque Prælatorum debet omni ex parte esse prædicta summa libertate, & totaliter aliena ab omni & quacunque specie coactionis, sine violentiæ, vt per Cast. de elect. c. 3. in princ. Vnde ex defectu libertatis ipso iure nulla erit electio si ardeatur ad tres, vel quatuor sine vrgentiissima causa, & auctoritate Sedis Apost. vt Fr. Emm. q. Regul. tom. 2. q. 3. 6. art. 1. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in com. ad c. inutile n. 1. dist. 88. Cast. d. c. 3. n. 7. Lanor. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 21. ex num. 11. vbi num. 14. subdit quod tunc tollitur libertas cum præcis electores compelluntur eligere vnā certam personam, secus si vnā de certo genere personarum.

Electiois commodo careat, iuncto ibi, intelligibilis fiat. Verba hæc denotant latam sententiam a iure, vt per Sayr. in clauis Regiæ. l. 3. c. 8. n. 2. iunctis aliis per meritatis dist. 53.

Nec absque dispensatione. Episcopi, vt hic tenent 4 Gloss. Innoc. & Panorm. quos refert, & sequitur Azor. d. q. 28. vers. nunquid, quia licet huius text. Const. sit Concilij generalis, in quo nequit Episcopus dispensare, vt Dec. & Butr. contrarium tenentes hic considerant, tamen cum Concilium dicat non dispensari, eo ipso intelligitur dare potestatem dispensandi Episcopo.

Ad aliquam valeat eligi dignitatem. Procedit in electione cuiuslibet dignitatis, vt per omnes in presenti, excepto Host. tenent Rendina in prompt. recept. sent. 1. tit. 36. n. 27. Azor. d. c. 28. vers. si quærat, & in vers. si iterum roges, cum Abb. hic tenet illum, qui consentit in sui electione contra hunc text. posse promoueri ad Canonicatum & beneficium, quod non sit dignitas, & in vers. nunquid, asserit non posse promoueri ad beneficium habens curam animarum cum æquiparatur dignitati.

In gloss. Abusum, ibi, secus si per vim vel impressionem eligerent. Notatur ad hoc quod electio Sum. Pont. per metum facta a Cardinalibus est ipso iure nulla, & inuolatur, vt per Rendina in promptuario recept. sent. tom. 1. tit. 36. n. 8.

In gloss. Fiat, ibi, videtur quod non ipso iure, & c. secundum hanc primam glossæ opinionem per verbum hoc fiat, non imponitur pœna ipso iure, cum sit futuri temporis, vt per Tirag. in l. si vnquam 1. verb. reuertatur, n. 39.

n. 39. & 161. C. de reuocandis donat. Lud. Carb. in trakt. de legib. lib. 8. disp. 6. in princ. vers. secunda regula. Sayr. in clau. Regia. lib. 3. c. 8. n. 21. vers. fallit. Moneta de distrib. quod. p. 3. q. 7. n. 41. quos refero ego ipse in meis Remiss. de distributionib. & claus. dist. 107. n. 3.

In ead. gloss. ibi, sed ibi suspensio durat, &c. Notatur ad hoc quod suspensus donec satisfecerit, sequuta satisfactione alia absolute opus non est, vt tenent multi quos refert & sequitur Rendina d. tom. 1. tit. 41. n. 20. aduersus requiri sententiam iudicis declaratoriam facti, videlicet suspensum satisfecisse.

SUMMARIUM.

- 1 Prelatus si per negligentiam confirmat indignum electum ad regimen animarum, perdit potestatem confirmandi primum successorem, & a perceptione proprii beneficii suspenditur, & promotus dicitur, si vero per malitiam hoc fecit, grauius puniatur.
- 2 Ecclesia Dei nihil magis officit, quam quod indigni assumantur in ea ad regimen animarum.
- 3 Confirmans, vel instituens per negligentiam indignum perdit potestatem confirmandi primum successorem, & debet suspendi a perceptione fructuum proprii beneficii, donec visum fuerit superiori.
- 4 Confirmans scienter indignum debet deponi.
- 5 Gesta per electum, qui in quiete fuit administratione Prælati, sunt valida, etiam si postea minus idoneus fuerit reperiatur, & ob hoc repulsus.
- 6 Sententia lata aduersus Prælatum intrusum Ecclesie non praiudicat.

CAP. Nihil. XLIV.

Prelatus, qui alius tenetur examinare processum electionis, & personam electam in scientia, vita, & ætate, si indignum per negligentiam confirmauerit, carere debet potestate confirmandi in sequenti electione, & suspendi a perceptione fructuum proprii beneficii quouque indulgentiam promereatur. Si vero per malitiam indignum confirmauerit, grauius puniatur. Quando vero confirmatio Episcoporum immediate spectat ad Papam, electi se præsentare tenentur personaliter Papæ, vel per idoneas personas, vt fiat diligens inquisitio. Si sint valde remoti, scilicet extra Italiam, & fuerint electi in concordia, tunc illis Papa dispensatiue concedit, vt propter utilitates, & necessitates Ecclesiarum bona illarum ante confirmationem administrent, dummodo illa non alienent, & munus consecrationis recipiant, sicut hætenus consueuerunt. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Zabari. Collect. Bellam. Host. Ioan. Andr. Anch. Innoc. Imola. Anania. Bald. Panorm. Butr. Henric. Compst. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 139. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 53. remissiuè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. referunt ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 3. c. 11.

Hanc eandem conclus. quoad primam eius partem ex hoc text. desumunt Sayr. de censur. lib. 4. c. 12. num. 35. Viuian. Marc. Alter. Laur. & alij, quos refero de officio, & potestas Episcopi p. 3. alleg. 111. n. 20.

2 Quam quod indigni assumantur Prælatus, &c.] Notatur ad hoc quod Ecclesie Dei nihil magis officit, quam quod indigni assumantur in ea ad regimen animarum, vt per Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 273. vers. postremo.

3 Is ad quem pertinet ipsius confirmatio, &c.] Ergo electio factum alterius, id est, superioris confirmantis

requiritur, vt per Oldrad. conf. 246. n. 1. Rot. dec. 62. n. 2. apud Farin. p. 2. recent. Castellin. de elect. c. 5. n. 3.

Non solon confirmandi, &c.] Notatur ad hoc quod confirmans, vel instituens per negligentiam indignum perdit potestatem confirmandi primum successorem, & debet suspendi a perceptione fructuum proprii beneficii, donec visum fuerit superiori, vt per Colm. in pragmat. sanction. tit. de electione, verbo, ea vice, pag. 125. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 3. Viuian. in praxi iurispatron. p. 2. lib. 12. cap. 11. n. 8. Valer. Reginald. d. tract. 1. 32. tract. 3. num. 62. in fine. Scienter vero confirmans indignum debet deponi, secundum gloss. hic verbo, suspendatur, Firman. in tract. de Episcopo in secunda parte secunda partis principalis, q. 5. Viuian. d. c. 11. num. 7.

Ita quod interim valde remoti, &c.] Notatur ad hoc quod electus ad dignitatem immediate subiectam Sedi Apostolicæ in partibus remotis potest administrare ante confirmationem propter utilitatem, & necessitatem Ecclesie, vt per Oldrad. conf. 9. per vlt. vbi in fine addit quod hic text. ex ratione & eadem aequitate extenditur, licet contineat dispensationem, refert Card. Tusch. tom. 1. lit. C. conel. 44. n. 5.

In gloss. Administrent, ibi, sed pone quod talis, &c.] Notatur ad hoc quod gesta per electum, qui in quiete fuit administratione, & quasi possessione prælaturæ permittente Papæ, sunt valida, etiam si tempore confirmationis minus idoneus fuerit reperiatur, & ob hoc repulsus, sequuntur omnes in presenti. Abb. antiq. in fine. Innoc. n. 3. Host. col. vlt. num. 12. Anch. col. pen. vers. quare queritur, Ioan. Andr. n. 27. Panorm. n. 10. Butr. à num. 37. Imola n. 7. quos citat Rendina in promissuario recept. sent. tom. 1. tit. 36. n. 12.

In ead. gloss. ibi, Sed si quis intrusus, &c.] Notatur ad hoc quod sententia lata aduersus Prælatum intrusum nullo modo præiudicat Ecclesie, vt per Bertach. in reperi. p. 4. lit. S. verbo sententia effectus sub n. 4. vers. sententia contra Prælatum intrusum, Salgado de protecl. Regia tom. 1. p. 4. c. 8. n. 321.

SUMMARIUM.

- 1 Expensæ necessariae, quas facit Capitulum pro electione Prælati, de bonis Prælaturæ debent fieri, vel reddi.
- 2 Electio tota fit expensis electi.
- 3 Electus ad dignitatem in sua Ecclesia, cui necesse est litigare pro consequendo eam, debet habere expensas ab Ecclesia eligente.
- 4 Successor in beneficio tenetur ad expensas utiles, & necessarias in lite factas per predecessorem, non autem ad delicatas, vel viles tantum.
- 5 Expensæ necessariae dicuntur, sine quibus negotium expediri non potest.
- 6 Beneficium de suo facere nemo cogitur inuitus.

CAP. Vt præteritæ. XLV.

Expensæ necessariae pro electione Prælati factæ à Capitulo sunt soluendæ de bonis Episcopatus, dummodo Canonici non occupent bona decedentis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Host. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imola. Anania. Bald. Panorm. Anch. Dec. Butr. Henric. Compst. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 140. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 54. remissiuè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. quod electio tota fit expensis electi, vt per Lambertin. de iurepatron. lib. 2. p. 3. q. 11. art. 14.

Duen. reg. 79. Vin. in praxi iurisp. part. 2. lib. 13. op. 3. n. 1.

3 Illud verò advertendum duxi quòd si quis electus sit ad dignitatem in sua Ecclesia, & necesse habeat ligare pro consequendo eam, alimenta illi sunt ministranda cum expensis ab Ecclesia eligente, Surd. de alimentis, tit. 1. q. 84. n. 1. Consuetudinem in aliquibus Ecclesiis introductam esse, quòd Episcopi cum à principio suscipiunt possessionem Episcopatus, exigant ab omnibus Ecclesiis sibi subditis charitativum subsidium secundum beneficiorum portionem, refert Boër. decis. 134. n. 7. & 8. Non tamen posse illud exigere à subditis pro expeditione Bullarum suæ promotionis, tenet Duen. dicit loco.

4 In gloss. *Expensa necessaria*. Notatur ad hoc quòd successor in beneficio tenetur ad expensas utiles, & necessarias in lite factas per prædecessorem, non autem ad delicatas, vel utiles tantum, vt per Gemin. conf. 48. n. 10. & 11 Bellet. *disquisit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore*, §. 4. num. 37. Expensarum appellatione quæ veniant, dixi in tract. de appellat. verborum utriusque iuris signific. appellat. 92.

5 In ead. gloss. ibi, Et dicuntur expensæ necessarie sine quibus negotium expediri non potest, vel sine quibus res efficiatur deterior. Vide D. Barbosa in l. diuortio, §. fin. à n. 1 ff. soluto matrim. Cald. Pereira de empt. & vendit. c. 27. n. 12. Cardoso in praxi iudicum, & Advocat. verb. *expensæ*, num. 1.

6 In ead. gloss. ibi, Qui nemo cogitur iniussu de suo facere beneficium. Ita Dec. conf. 319. n. 5. Mar. Ant. Gentienf. in practicalib. Ecclesiast. q. 147. n. 5. & alij per me citati de Axiom. iuris vsufr. Axiom. 36. n. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio post collationem ex intervallo celebrata non valet.
- 2 Electio illius, qui requisitus antequam esset electus consensit electioni de se faciendæ est cassanda, & annullanda, quia præsumitur ambitiosus.
- 3 Votum dicitur consensus.

C A P. Cùm post. XLVI.

1 Electio quando non fuit statim facta post publicationem consensuum, & post tractatum electionis, vel quando primò fuit requisitus consensus electi, & consensit prius quàm eligeretur, non valet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Hoff. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Hoff. Innocent. Panorm. Bald. Butr. Henric. Compstet. Viuiam. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 141. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 47. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 Collige ex text. cassandam & annullandam esse electionem illius, qui requisitus antequam esset electus, consensit electioni de se faciendæ, quia præsumitur ambitiosus, vt per Fr. Lud. Miranda in manuali Prelatorum tom. 2. quest. 23. art. 30. concl. 1. Sylvest. in summ. verbo electio 1. q. 10. n. 11. Lambertin. de iure patron lib. 2. p. 1. q. 9. art. 13. n. 2. Sigism. à Bononia de elect. & potest. Prelat. Regul. dub. 41. n. 1. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 22. n. 3.

3 Consensum.] Notatur ad hoc quòd votum dicitur consensus, vt per Boër. decis. 1. n. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Monachus vnius Monasterij alterius factus Abbas in electione Abbatis prioris Monasterij vocem non habet, etiamsi tale ius ab Abbate, & Monachis prioris Monasterij fuit reservatum.
- 2 Libello quando petitur aliquid contra iuris regulas debet exprimi causa ex qua peti possit.
- 3 Titulum rei quam possidet nemo cogitur ostendere.
- 4 Emphyteuta tenetur domino directo titulum emphyteusis ostendere.
- 5 Vassallus domino suo titulum feudi ostendere tenetur.
- 6 Consensus in electionibus non scripto, sed voce est exprimendus.
- 7 Nemo sine actione, vel causa experitur.

C A P. Constitutus. XLVII.

Monachus vnius Monasterij alterius factus Abbas in electione Abbatis prioris Monasterij vocem non habet, etiamsi tale ius ab Abbate, & Monachis prioris Monasterij fuerit reservatum. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Hoff. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imola. Anania, Panorm. Butr. Bald. Henric. Compstet. Viuiam. in rationali primi libri iuris Pont. pag. 141. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 48. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumit Iulian. Laur. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. de elect. c. 1 §. n. 81.

Iussi essent exprimeri.] Notatur quòd vbi per libellum petitur aliquid contra iuris regulas, debet exprimi causa ex qua peti possit, vt per Tiraq. de penis temper. in praxi. n. 68.

Quo iure.] Notatur ad hoc quòd nemo cogitur ostendere titulum rei, quam possidet, vt per Afflic. dec. 265. n. 8. Ioan. Garcia de nobilitate, gloss. 2. §. 1. n. 17. Valasc. de iure emphyt. q. 8. n. 6. Aloyf. Ric. in collect. decisionum, p. 5. collect. 1817. Quæ regula limitatur in emphyteuta, tenetur enim domino directo titulum emphyteusis ostendere, vt resoluunt Ioan. Garc. & Valasc. vbi proxime, ac alij citati per Cened. Decretal. collect. 144. n. 70. non autem ipse dominus agens contra emphyteutam titulum suum ostendere tenetur, sed sufficit solam probare possessionem. Camil. Borrel. in summ. omnium decis. tit. 3. n. 241. Limitatur etiam prædicta regula in vassallo erga dominum, Card. Mantica de iacuis & ambig. convention. lib. 2. tit. 9. n. 4. Bernard. Graux. ad practicum Camera Imper. lib. 2. concl. 69. in confid.

Quòd olim cum assumerentur, &c.] Notatur ad hoc quòd Monachus transactus non habet vocem in Capitulo, à quo est transactus, vt per Butr. in presenti num. 1. 10. & 11. Castellan. de elect. c. 5. n. 5.

Vocem.] Notatur ad hoc quòd voce, & non scripto, est consensus exprimendus, ex Boër. decis. 1. n. 17. & 49. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1759. vers. item si non fieret iuxta formam iuris.

In gloss. Quo iure, ibi, quia sine actione, vel causa nemo experitur. Vide Ant. Gom. tom. 3. var. c. 11. n. 24. Soar. de Pace in praxi tom. 3. in intro. n. 5. Ioseph. de Sesse Aragonia decis. 189. n. 2. Ant. Monach. Florent. decis. 70. n. 20. Card. Seraph. Rot. Rom. decis. 649. num. 1. Mar. Anton. var. lib. 3. resol. 41. n. 2. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concl. 60. vbi n. 9. ampliat in tantum vt iudex repellat agentem sine actione etiam parte non opponente.

S V M M A

S V M M A R I V M.

- 1 Electio debet fieri verbo, & de illo in quem consenserit maior pars Capituli, & non respectu aliarum partium.
- 2 Verba in electione requiruntur.
- 3 Electio Episcoporum pertinet de iure communi ad Capitulum, & Canonicos Ecclesie Cathedralis.
- 4 Canonici eligentes Episcopum debent esse maiores, & mentis compotes, ac in Sacris saltem Subdiaconatus ordine constituti.
- 5 Electus, ut quis canonicus sit, non sufficit habere maiorem partem suffragiorum respectu minoris, sed ulterius requiritur habere maiorem partem respectu totius Capituli.

C A P. Ecclesia vestra j. XLVIII.

- E**lectio debet fieri à maiori parte Capituli, & non à maiori parte respectu aliarum minorum eiusdem Capituli, & licet fiat solemniter de portatio, non tamen tenet electio. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabar. Collect. Host. Anch. Bald. Bellam. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Panor. Butr. Henric. Compost. Viu. in ratione primi libri iuris Pontif. pag. 141. Alagona in compend. iuris Can. pag. 55. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.
- Vocibus vestris.** [Notatur ad hoc quod in electione requiruntur verba, ut per Boët. decis. 1 n. 37. Sanch. de matr. lib. 2. disp. 31 n. 2. Sigism. à Bononia de elect. & potest. Prelat. Regul. dub. 40. n. 1. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 5. n. 4.]
- Item de futura Prelati haberetis successione tractatum.** [Notatur ad hoc quod hoc iure communi inspecto ad Capitulum, & Canonicos Ecclesie Cathedralis electio Episcoporum pertinebat, ut per Petr. de Biaxio in direct. elect. p. 1. c. 1. cum seg. Cabed. de patronat. Regia Corona, c. 37. n. 3. Azor. inst. mor. p. 2. lib. 6. c. 14. questio 6. Nic. Garcia de benef. p. 5. c. 4. n. 6. Admittebantur tantum Canonici, qui vocem habeant in Capitulo, non autem Capellani, vel perpetui beneficiarii, qui de Capitulo non sunt, nisi speciali consuetudine admitti obtinerent, ut infra dicam ad gloss. verbo, consuetudine, in c. Cumana 50. hoc tit. Qui quidem Canonici maiores & mentis compotes, ac in Sacris saltem Subdiaconatus Ordine constituti esse debent, Clem. de atate & qua. vbi dicam Conc. Trid. sess. 22. de reform. c. 4. Petr. de Biaxio d. p. 1. c. 17. Firman. de Episcop. p. 3. a. n. 17. Rebuff. de nomin. q. 8. n. 3. Azor. d. p. 2. lib. 3. c. 11. q. 10. Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 51. art. 5. Nic. Garc. p. 3. c. 4. n. 24. opimè Moneta de distrib. quotid. p. 2. q. 20. n. 2. cum segg. Fr. Lud. Miranda q. 23. infra citanda, art. 5. conc. 5. Ant. Ragucc. de voce Canon. in Capitulo q. 24.]
- Licet maiorem partem, &c.** [Notatur ad hoc quod in electionibus Canonici ad validitatem ipsarum non sufficit habere maiorem partem suffragiorum respectu minorum sed ulterius necessarium requiritur habere maiorem partem respectu totius Capituli, ut per Abb. hio n. 4. & conf. 25. n. 4. lib. 2. Franc. Marc. decis. 924. Perez l. 3. gloss. 2. post princit. 3. lib. 1. Ord. Rota in una Meren. Monasterii 15. Iunij 1621. coram Reuerend. Coccino, Ant. Ragucc. de voce Canon. in Capitulo questio 12. Fr. Lud. Mirand. in manuali Prelat. tom. 2. q. 23. art. 27. concl. 2. vbi etiam advertit quod in maiori parte respectu totius Capituli computari non debent, qui nolunt illi interesse, & qui propter aliquam rationem & causam privati sunt suffragio seu voto; sed illi dummodo, qui in eadem electione habuerunt votum.]

S V M M A R I V M.

- 1 Abbas non potest esse qui non est professus.
- 2 Professus qui non fuerit in religione non potest ad illius Abbatis, Praefecturas, aliaque beneficia administrationem habentia assumi.
- 3 Eligi non debet in magistrum, qui nunquam fuit discipulus.
- 4 Scriptura an sit necessaria in probanda professione.

C A P. Cum in magistrum. XLIX.

Gregor. IX.

Non professus in Abbatem eligi non potest. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Innoc. Panor. Host. Bald. Butr. Henric. Anch. Compost. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 144. Alagon. in compen. iur. Canon. pag. 55. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. nullum posse ad Abbatis, Praefecturas, aliaque beneficia administrationem habentia assumi, nisi sit in tali religione professus, ut per Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 8. n. 78. & post Syueft. Fr. Lud. Mirand. in manuali Prelatorum, tom. 2. q. 23. art. 11. concl. 4. Seraph. decis. 647. Alcan. Tambur. in 11. de iure Abbatum tom. 1. disp. 3. q. 10. & 11. Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 52. art. 8. Soar. de Relig. to. 4. rr. 8. lib. 2. c. 1. n. 11. Sigism. à Bononia de electione, & potestate Prelatorum Regul. dub. 60. n. 4. Bart. à Vecchis in praxi observanda admittendis ad Religionis statum novit. disp. 9. dub. 9.

Notatur hic text. ad hoc quod in magistrum eligi non debet qui nunquam fuit discipulus, concordant c. miserum 61. dist. c. ordinatos 59. dist. c. si clericatus 16. q. 1. Guillelm. Durand. de modo generali Concilij celebrandi rub. 18. n. 5. in vol. 3. tract. Pannin. de visit. p. 2. q. 9. n. 74. vol. 14. tract.

In gloss. Professionem, ibi, & huiusmodi professionem in scriptis facere debent. Notatur ad hoc quod ad professionem expressam Monialium probandam scriptura omnino necessaria est ut per Vincent. de Franch. decis. 384. d. 1. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 640. num. 5. Barthol. de Vecchis in d. praxi disp. 13. dub. 2. ante num. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio facta à maiori parte Capituli, & omissa collatione non valet.
- 2 Capellani, vel perpetui beneficiarii, qui de Capitulo non sunt, ad Episcoporum electiones admitti non debent.
- 3 Eligendi ius consuetudine acquiri potest.
- 4 Privilegio, vel consuetudine ad electionem alieni plerumque vocantur.
- 5 Eligendi iuris quasi possessio ut acquiratur extraneis, qua requiruntur, ostenditur.
- 6 Professio ut noceat requiritur expressus consensus eius, cui fit, nec sufficit, si simpliciter taceat.
- 7 Professio post factum non prodest.
- 8 Electi persona non auget numerum eligentium remissionem.

CAP.

CAP. Cumana. L.

Electio facta à non minori parte Capituli non valet. Item qui non sunt de gremio Capituli, vt habeant in illo vocem, debent probare, quòd vel de iure, vel de consuetudine præscripta hoc illis competat. Item colla io est faciendâ statim post publicationem scrutini, alioquin non valet. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Anch. Bellam. Ioan. And. Innoc. Imol. Anan. Panorm. Host. Bald. Butr. Henric. Compostel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*. pag. 144. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 55. remissuè Cafal. in *annot. & Ximen. in concord.* p. 1. & 2.

Capellani, & clerici ciuitatis, &c.] Ex hoc text. vulgò colligitur personam electam non posse computari inter eligentes, nec illorum numerum augere, intellige procedere in electione per viam scrutini, non verò in illa, quæ per viam simplicis compromissi facta est, in qua vox electi augere potest numerum eligentium, iuxta addita ad c. cum iure 3. supra hoc tit. quòd tamen intelligendum est, quando vox ipsius electi cum æquali numero parte concurrat, itavt per talem vocem iam maior esse dicatur, secus verò si solum ad paritatem, cum aliis contradicentibus perducit, prout in specie aduertit Abb. in *presenti* 8. Lambert. de *inre paron. lib. 2.* p. 1. q. 8. art. 8. n. 3. Item Cened. ad *Decret. coll. 99. n. 2. in med. dicit text. in presenti* procedere quoties electio fit per viam scrutini secreti, & dicit c. cum in iure, habere locum quoties fit per viam scrutini manifesti. Ratio diuersitatis esse potest, quia quando fit scrutinium secretum, non potest quis in se ipsum consentire, quia cum tunc ignoret an alij in eum consenserint, repelleretur iste tanquam ambitiosus si se ipsum elegerit, secus autem quando scrutinium fit palam, & videt se eligi & deputari per alios, quia tunc poterit consentire suæ electioni cum vocetur tunc à sociis, nec possit dici ambitiosus, & consentiendo auget numerum Bart. Capol. *caus. 96. incip. vidimus prae.* Notatur ad hoc quòd Capellani, vel perpetui beneficiarij, qui de Capitulo non sunt, ad Episcoporum electiones admitti non debent, ad quod refero Doctores in *tr. de offic. & potest. Episcop.* p. 1. tit. 1. p. 3. n. 16.

Vel consuetudine.] Notatur ad hoc quòd eligendi ius consuetudine acquiri potest, vt per Azor. *in tr. mor. p. 2. lib. 6. c. 1. q. 6.* Nam ex privilegio vel consuetudine ad electionem alieni plerumque vocantur, Fr. Lud. Mirand. in *manuali Prælat.* tom. 1. q. 23. art. 5. concl. 6. de quo vide per me resoluta d. c. 3. n. 5.

Sub huiusmodi protestatione admissi fuerunt.] Notatur ad hoc quòd quando dubitatur an aliquis habeat vocem in electione, vel sit admittendus, & tempus instet electionis itavt non possint recipi probationes, tunc admittendus est cum protestatione vt vocem emitat, si de iure hoc sibi competet, vt per Laur. *var. lucubr. tit. 4. c. 15. n. 85.*

Nam etsi Capellani, &c.] Notatur ad hoc quòd ad acquirendam quasi possessionem iuris eligendi duo requiruntur, scilicet quòd extranei, qui de collegio non sunt, in electionibus presentes fuerint, & vocem præstiterint, vt per Gonz. ad *reg. 8. Cancel. gloss. 45. §. n. 31.* Villag. de *rebus Ecclesie non ritè alien. lib. 1. cap. 48. num. 18.*

In gloss. Protestatione.] Notatur ad hoc quòd vt noceat protestatio, requiritur expressus consensus eius, cui fit nec sufficit si simpliciter taceat, v per Bernard. *regul. 116. Nauarr. comment. 3. de Regular.*

num. 14. Sanchez de *Marrimon. lib. 2. disputation. 45. num. 19.*

In ead. gloss. ibi, aliàs si protestatio non processisset, &c. 7. Notatur ad hoc quòd protestatio post factum non prodest, vt per Surd. *decis. 246. n. 4.*

In gloss. Ad maiorem, ibi, quod persona electi non auget numerum eligentium. Dixi supra hoc tit. ad c. licet 6. in gloss. verbo, à duobus partibus.

S V M M A R I V M.

1. Eligendi ius per compositionem factam cum Prælato & Capitulo non potest competere laico etiam patrono in Ecclesia Collegiata.
2. Laici sunt incapaces officio administrandi spiritualia, suspendendi, & Ecclesiastica iurisdictione.

CAP. Sacrosancta. L I.

Laicus quamvis patronus non potest etiam de consensu Prælati & Capituli habere ius eligendi in Ecclesia Collegiata, vt scilicet ex pluribus nominatis à Capitulo, vel Prælato, quem voluerit possit eligere, sed solum electio facta debet illi denuntiari, vt assentiat. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bellam. Host. Io. And. Anch. Innoc. Imol. Anan. Bald. Panorm. Butr. Henric. Compost. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*. pag. 145. Alagona in *compend. iur. Canon.* pag. 55. remissuè Ximen. in *concord.* p. 1. & 2.

Non cadit in laicum.] Notatur ad hoc quòd laici sunt incapaces officio administrandi spiritualia, vt per D. Barbof. in *l. Titia, n. 46. ff. soluto matrim.* Azor. *in tr. mor. p. 1. lib. 1. c. 7. q. 3. Xuar. alleg. 8. n. 11. & 12.* & per consequens suspensionis, seu Ecclesiastica iurisdictionis, Vgolin. de *cenfuris, tab. 1. c. 2. §. 1. o. à n. 1.* Sayr. *cod. tract. lib. 4. c. 1. n. 16.* nisi à solo Papa hæc potestas illis demandata fuerit, Cou. in *c. alma, p. 2. §. 11. n. 3.* Nau. in *man. c. 27. n. 6.* Henric. in *summ. lib. 1. c. 2. 4. in princ. lit. B.* Sayr. de *cenfur. lib. 1. c. 5. n. 15.* & dub. 2. c. 2. 1. n. 2. Iacob. de *Grafis in aureis decis. lib. 4. c. 5. num. 1. part. 1.* Bellet. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de favore clericorum personali, §. 1. num. 34.*

S V M M A R I V M.

1. Papa quando mandat habentibus eligere quòd eligant cum consilio, alioquin consiliarij prouideant, eligentes debent consilium requirere in tractatu electionis, & congruo tempore expectare responsum, aliàs electio non tenet.
2. Consilium ubi requiritur, debet peti ante actus expeditionem.
3. Consilium postquam petium fuerit expectandum est responsum per tempus necessarium.
4. Consilium non obligat ad sequendam.

CAP. Cum in veteri. L II.

Papa quando mandat vt fiat electio cum aliquorum consilio, tenentur eligentes consilium illorum requirere in tractatu electionis, & tempore congruo responsum expectare, alioquin electio non valet. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Innocent. Anchor. Bellam. Host. Ioan. Andr. Imola. Anania, Bald. Panorm. Butr. Henric. Compostel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontifici*. pag. 146. Alagona

Alagona in compend. iuris Canon. pag. 56. remissive Ximen. in concord. p. 1.

2. Licet postea requisitum fuerit, &c.] Notatur ad hoc quod consilium debet præcedere, ac peti ante actus expeditionem, & si postmodum petatur, actus nullus erit, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 46. num. 38. & gloss. 48. num. 12. & seq. quamvis actus sit delegatus, ex Rebuff. in tract. nominat. q. 8. num. 14. Cabed. decis. 52. n. 7. p. 1.

3. Non fuit spectatum responsum, &c.] Notatur ad hoc quod post requisitum consilium expectandum est responsum per tempus necessarium, ita ut consultor possit cuncta rimari, & considerare, ut per Bertachin. de Episcopo, p. 1. lib. 3. n. 87. & 88. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 46. n. 40.

4. In gloss. In tractatu, in addit. ibi, ex quo sequi non tenetur. Notatur ad hoc quod consilium non obligat ad sequendum, Bart. per text. in l. cum prator, § 9. s. mando, ff. de legatis 2. Menoch. de præsumpt. lib. 6. q. 34. a. num. 25. Cald. Pereira in l. si curatorem, verbo, sine curatore, § 106. C. si adversus vendit. Guttier. de tutel. p. 1. cap. 8. num. 4. Sanch. de Marim. lib. 1. disp. 34. n. 24. ego ipse Axiom. 93. num. 2.

5. In gloss. Sociorum 1. Aduertas quod quamvis huius glossæ opinio probabilis sit, nihilominus tutius est fore tertij electi consilium saltem in genere requirendum, ut sic formæ mandati satisfiat, ita in præfenti Hofst. n. 3. Anan. n. 5. Ioan. Andr. n. 17. Imola, n. 8. Anchar. n. 4. Butr. n. 17. Panorm. n. 17. quos citat Rendina in prompt. recept. sentent. rom. 1. tit. 36. num. 32.

S V M M A R I V M.

- 1 Capituli maior pars si sciens eligit indignum, valet electio de digno à minori parte etiam ex eodem scrutinio facta.
- 2 Dissio, postmodum, significat intervallum.
- 3 Scientia, quæ requiritur in eo, qui in Episcopum est promovendus, remissive.
- 4 Dissio, irrita, simpliciter latam sententiam declarat.

CAP. Congregatio LIII.

1. Pars maior si in eodem scrutinio eligit indignum, & minor pars dignum, valet electio minoris partis, quia maior pars eligendo indignum priuatur pro illa vice potestate eligendi, & deuoluitur ad minorem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabac. Collect. Bellam. Anch. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hofst. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Compstel. Ximenes Toletan. in concordantiis vtriusque iuris cum legibus Castella, part. 1. Vivian. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 147. Alagon. in compendio iuris Canonici, pag. 56. remissive Ximen. in concord. p. 1.

Computato procuratore cuiusdam absentis.] Quæ autem requiratur ad hoc ut votum absentis per procuratorem possit sustineri, tradit Rot. in Calaguritana beneficij de Morillo 13. Nouembris 1620. coram bonæ memoriæ Vbaldo, in hæc verba, requisita autem sunt ut quis sit in loco unde euocari possit, & quod iusto impedimento detentus venire non possit, gloss. in cap. quia propter § illud, verb. venire, & ibi Abb. & alij, de elect. cap. si quis iusto, in princ. & ibi Franc. num. 1. eod. tit. in 6. & quod procurator habeat mandatum ad iurandum super dicto impedimento, per gloss. in d. § illud, & in d. c. si quis iusto, vers. sed cautum est. Hactenus decisio, quam refert Lanor. variar. lucubr. tit. 4. cap. 17. num. 17. ubi n. 69. ponit formulam constituendi procurato-

rem ad electionem faciendam. Illud aduertere oportet quod procurator constitutus ad erigendum cum mandato generali & libero ad eligendum, non potest in ferendis suffragiis vnum nomine suo, & alterum nomine mandantis eligere, & ratio est, quia eadem conscientia debet eligere nomine domini sui, quæ elegit nomine proprio, d. c. si quis iusto § porro, Lancel. in inst. Cav. tit. de elect. §. et si tantum, ubi gloss. ver. nihil agit. 17. n. 58. ubi tamen n. 60. subdit quod si merita duorum, vel trium ita essent equalia, ut ab electoribus discerni non possit, quis eorum melior, & idoneior ceteris esset, aliqui putant posse procuratorem vnum nomine suo, & alium nomine mandantis ex illis eligere, & citat Molin. de primog. lib. 2. c. 5. n. 52. cum segg. Guttier. Canon. lib. 1. c. 1. n. 9. Sigisf. à Bononia de elect. dub. 14. num. 8.

Postmodum.] Dicitio hæc significat intervallum, ut per Tiraq. in l. si unquam verbo, & postea, n. 22. C. de reuocandis donat.

Scientia literalis experient.] Quæ scientia requiritur in eo, qui in Episcopum est promovendus, dixi ad cap. cum in cunctis 7. in verbo & scientia commendabilis demonstratur, supra hoc tit.

In gloss. fin. Notatur ad hoc quod dictio, irrita, simplex & per se, & sine adiectione alterius latam sententiam importat, ut per Tiraq. in d. l. si unquam verbo, reuertatur, n. 48.

S V M M A R I V M.

- 1 Dignitates plures, vel plura beneficia Curata habens sine dispensatione Papa est ineligibleis.
- 2 Animarum curam habere, & esse Rectorem Parochialis Ecclesiæ, in quo differant ostenduntur.
- 3 Prælati, vel Parochi communi errore talis existimatus habens titulum putatiuum à legitimo Superiore, valide exercet gesta per illum, etiam si ad forum conscientie spectent.
- 4 Gesta per priuatum ipso iure administratione publicæ beneficio, minere, & officio, quo fungitur, valent ante criminis declarationem concurrente communi populi, vel maioris partis errore.
- 5 Indulgentia concessa à Prælati penitus falsa, qui putabatur verus, non minus operantur, quam si essent concessa à Prælati vero.
- 6 Prælati non notorie intrusi solucens liberatur.
- 7 Error communis, & titulus putatiuus operatur validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem, quando inhabilitas fuerit de iure humano, secus si de iure diuino.
- 8 Absolutus Sacramentaliter qui non est Sacerdos, quamvis communitè existimetur Sacerdos, & verus Parochus, absolutio est irrita.
- 9 Absolutio Sacramentalis in articulo mortis iusto, & valide præstari non potest à non Sacerdote etiam si desit Sacerdos.
- 10 Dispensare non potest Episcopus super pluralitate dignitatum, seu curarum.
- 11 Contestatio litis est terminus substantialis iudicij.
- 12 Beneficium curatum dicitur, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris.
- 13 Beneficia quæ non sunt perpetua, saltem aptitudinem inducunt incompatibilitatem.
- 14 Incompatibilitas habet locum in commendis perpetuis.
- 15 Pœnis in legalibus licitum est desistere usque ad sententiam.
- 16 Criminosi pendente iudicio, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa, suum beneficium resignare possunt.

- 17 Verbum, decepte, in hoc text. quomodo intelligatur, ostenditur.
- 18 Papa solus potest dispensare, ut sublimis, & eruditus homo duo simul habeat beneficia curata, intellige ut ibi.
- 19 Contestatio litis fit per principalis negotij ad competentem iudicem factam narrationem.
- 20 Confessio Prelati contra Ecclesiam facta, non valet.
- 21 Confessio Prelati si facta fuerit cum Capitulo insimul, vel de mandato Capituli probat, & Ecclesie prau-dicat.
- 22 Beneficia simplicia habens, quorum alter per se sufficit, non potest sine peccato mortali retinere aliud.
- 23 Dispensare quando possit Episcopus, ut quis plura bene-ficia simplicia habere possit, remissiuè.

CAP. Dudum. ij. LIV.

Beneficia plura Curata habens sine dispensatione Papæ, vel plures Personatus, est ineligibilis, & electio circa ipsum facta est irritanda. Item in Conc. Lateranen. statuitur ut qui haberet beneficium Cura-tum, aliud Curatum recipit, ipso iure sit priuatus primo ben-ficio, & si præsumpserit vtrumque retinere, vtro-que spoliatur. Item retinens plura beneficia curata sine dispensatione, quasi furtum, vel rapinam committit, & decipit animas illorum, quorum curam sine vlla pote-state gerit. Item litis contestatio non fit per positiones, & responsiones super articulis factas, sed per petiti-onem in iure propositam, & responsionem factam, & processus sine tali litis contestatione est irritandus. Item Archidiaconus, qui de consuetudine suspendit, excommunicat, & absoluit Presbyteros & c. dicitur ha-bere curam animarum. Item ante Concil. Later. nemo poterat habere duas Parochiales, nisi vna ex altera pen-dederet, vel vnam intitulatam, alteram commendatam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Bel-lam. Host. Ioan. Andr. Anchar. Innoc. Imola, Anan, Bald. Panorm. Butr. Dec. Henric. Compost. Viuian. in rational. primi libri iuris Pontif. pag. 148. Alagona in compendio iu-ris Canon. pag. 56. remissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Cum pluribus Parochialibus Ecclesiis. Si verba hæc, alia qua sententia ibi, aliquod beneficium curam anima-rum habens annexam, attestationem patere latius esse ha-bere curam animarum, quam esse Rectorem Parochia-lis Ecclesiæ dicunt Innocent. & alij in eum satis, in fr. d. de officio Archid. Mare. Alter. de censuris disp. 2.2. lib. 5. c. 7. vers. ceterum Patriarche, tom. 1. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. c. 12. q. 6. nimitum si Canones de Parochiali bene-ficio verba facientes non eo ipso in omni beneficio curam retinente animarum vendicare sibi locum, mon-et Gom. in reg. Cancellaria de idiomate. q. 1.1. vers. & ideo pro vero intellectu.

In sua quoque soluit, & multarum animarum dispen-dium. Ex his verbis & alijs sequentibus colligi vi-detur nullam esse peccatorum absolutionem præstitam Parochianis eius Ecclesiæ, quam absolvens ad-huc retinet, dum ea per adeptionem secundæ priua-tus sit ipso iure, ut per Anchar. hic num. 12. Imola num. 12. vers. in ea glossa, & alios quos refert & sequit-ur Mascard. de probation. concl. 649. num. 38. & tenet gloss. hic verbo decepta, dicens animas illas saluari in fide Sacramenti, sicut saluatur in fide Baptismi Iudæus. Sed contrarium verius est, quia omnia g. sta per Præ-latum, vel Parochum communi errore talem existi-matum habentem titulum putatum à legitimo Su-periore valent, etiam si ad forum conscientie spectent, unde Confessiones his factæ iterandæ non sunt de-

recto impedimento, per text. in cap. infamis, vers. ve-runtamen 3. quest. 7. & l. Barbarius. ff. de officio Prat. & l. 2. C. de sentent. & interloc. resoluunt hic Innoc. n. 3. Host. super verbo damnabiliter, Card. q. 6. Abb. num. 20. Ioan. Andr. num. 42. Nau. in c. placuit, de pen. dist. 6. n. 179. & seq. vbi tenet quoddam notoriè quis ipso iure suo ti-tulo & possessione iuris priuaretur, sed non adeo no-toriè quin possessionem facti retineret, & à Superiore toleraretur, eo casu gesta per ipsum in conscientia foro valeret, vbi etiam secus resoluit quando Pa-rochus sine vlla Superioris auctoritate se in benefi-cium intrusit, vel notoriè ipso iure, aut per senten-tiam est suo titulo priuatus, resoluunt etiam multi, quos refert, & sequitur Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 2.2. num. 13. Probat hanc resolutionem, quia communis error, quo huiusmodi verè Parochus existimatus fuit, supponi potest, tum ex eo, quia communiter ibi credi potuit eidem ex aliqua forsitan Summi Pontif. dispensatione competere potuisse ius retinendi vtram-que Ecclesiam, iuxta rationem text. in c. licet Episcopus, in fine de prebend. lib. 6. tum etiam ex eo, quia de facto cum fortè videbant munitum dispensatione Archi-episcopi, de quo hic, quæ quidem licet à parte rei nulla fuerit, supposita quoddam facta fuit (ut iuxta regulas huiusmodi dispensationum, & verba Summi Pont. in hoc text. eam repellentis supponendum est) non quid-tem attentò tempore text. in cap. sanctorum, vers. licet, dist. 70. sed post Concilium generale, de quo in cap. de multa infr. de prebend. Nec rursus facta fuit ex causa principaliter concernente necessitatem, & vilitatem vtriusque Ecclesiæ, sed potius honorem & preroga-tivam dispensati, iuxta doctrinam Abb. in cap. exir-panda, §. quia verò, à n. 19. iuncto num. 40. de prebend. & Imola ibid. num. 23. Rebuff. in praxi benef. tit. de dispens. ad plura beneficia, num. 30. Hoieda de incompatib. benef. part. 2. cap. ult. num. 16. Azor. ad eandem doctrinam re-ducendi infr. moral. part. 2. lib. 6. cap. 12. q. 6. Greg. Lop. l. 3. gloss. ult. tit. 16. p. 1. & aliorum, ut per Nicol. Gar-ciam de benef. part. 1. c. 5. n. 338. & ita etiam si dispen-satio ex supradictis de facto concessa fuerit nulla, ta-men non ob id minus potuit de facto generare com-munem errorem. Nec obstat text. hic quatenus ex eo probari videtur nullam esse absolutionem præstitam à Clerico Ecclesiæ priuato, & communiter tolerato, quia infra ad gloss. verbo, decepta, plenius respon-debitur.

Ex quibus inferitur quoddam quando quis est ipso iure priuatus administratione publica, beneficio, munere, & officio, quo fungitur, valent acta eius ante crimi-nis declarationem concurrente communi populi, vel maioris partis errore, ut per Nau. in d. cap. placuit, num. 179. & seq. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 8. quest. 2. & p. 2. lib. 7. cap. 17. quest. 4. Sanch. d. disp. 12. num. 56. vbi num. 58. resoluit quoddam priuatio, & hominis inhabilitatio est occulta, adhuc valent gesta concurrenti prædicto communi errore. Sic etiam in-dulgentiæ concessæ à Prælato penitus falsæ, qui pu-tabatur verus, non minus operantur, quam si ef-ficent concessæ à Prælato vero, ut per Auiles ad cap. 1. Prætorum, num. 13. pag. 25. Et qui soluit Prælato non notoriè intruso liberatur, Gam. decis. 1. num. 1. & decis. 303. num. 1. Mascard. de probat. concl. 1323. num. 1. Surd. decis. 229. num. 10. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 45. §. 2. num. 17.

Intellige supradicta, & sic tunc solum commu-nem errorem & titulum operari validitatem eorum, quæ geruntur per inhabilem, quando inhabilis fue-rit de iure humano, veluti quando absolutio Sacra-mentaliter præstatur à Sacerdote, qui communiter pu-tabatur proprius ipsius penitentis Sacerdos, cum tamen

- tamen à parte rei non esset talis propter aliquod sui ipsius impedimentum iuris humani, vt quia titulum beneficii Parochialis alioquin sibi legitime collatum amisit à parte rei ipso iure propter adeptionem alterius beneficii, iuxta terminos nostri text. & d. cap. de multa; vel propter delictum eandem priuationem inducens, vel ob aliud simile impedimentum. Quando verò inhabilitas procederet à iure diuino, aut naturali, licet concurrat prædictus error & titulus, gesta per sic inhabilem nullius erunt momenti, Abb. in cap. 2. in fine, de Presbyt. non baptizato, & alij, quos refert, & sequitur Mascard. de probat. conclus. 649. num. 98. & 99. Sanch. d. diffut. 22. num. 27. Vnde si non Sacerdos sacramentaliter absoluat, quamvis communiter existimetur Sacerdos, & verus Parochus, absolutio est irrita, nam is patitur inhabilitatem de iure diuino, secundum quod soli Ordini sacerdotali annexa est iurisdictionis necessaria ad eam absolutionem ministrandam, ex text. c. verborum, de Pœnit. dist. 1. Concil. Trident. sess. 14. de Sacram. Pœnit. can. 10. vt in terminis resoluit Sanch. vbi proxime, quicquid contrarium teneat Bonacof. commun. opinionum; tom. 1. lib. 1. tit. 1. num. 9. vers. sed si quis, pag. 206. quod adeo verum est, vt nec in mortis articulo possit sacramentalis absolutio iuste & valide præstari à non Sacerdote, etiamsi desit Sacerdos vt obseruant Nau. in c. 1. in princ. à numero 74. de Pœnit. dist. 6. Sot. in 3. dist. 18. quest. 4. artic. 1. conclus. 2. & 3. & alij communiter, vt per Vivald. in claudelabro auro, p. 1. tit. de absolut. num. 74. & de Confess. à num. 30. plures vt per Cened. ad Decretum collect. 42. num. 3. post gloss. verbo, mortis, in fine, in cap. Pastoralis, §. præterea de officio Ordin. respondentes ad text. in d. cap. 1. & in c. Sanctum, de consecr. dist. 4. & in c. 2. de furris.
- 10 Verum procurato, &c.] Notatur ad hoc quòd Episcopus non potest dispensare super pluralitate dignitatum, seu curatorum, vt per Quintin. in d. c. de multa, n. 11. plures quos refert & sequitur Nic. Garc. de benef. 11 c. 5. n. 37. & alios per me de officio & potestate Episcopi. p. 3. alleg. 61. n. 18.
- 11 Contestationem litis non inuenimus esse factam, &c.] Notatur ad hoc quòd litis contestatio est terminus substantialis iudicii, sine qua probationes factæ, & sententia lata vitio nullitatis laborant, vt per Peregr. var. ad rubr. de iudiciis, num. 55. Fr. Lud. Miranda de ordine iudic. q. 20. art. 5. conclus. 4. Curi. Philip. p. 1. §. 4. n. 3. Amat. Roder. in præf. de modo examinandi, seu videndi processum, c. 6. n. 4. Mendez à Castro in praxi Lusitana, lib. 2. c. 8. Camil. Borel. in summa omnium decis. tit. 50. num. 13.
- 12 Evidenter apparet quòd curam habeat animarum.] Notatur ad hoc quòd dicitur beneficium curatum, quod habet curam iurisdictionalem, etiam fori exterioris, vt per Nau. conf. 4. n. 1 sub tit. de atate, & conf. 19. n. 2. & 3. sub tit. de præb. Mascard. de probat. conclus. 438. n. 20. Azor. in inst. moral. p. 2. lib. 9. c. 4. quest. 14. vers. curata Ecclesia, Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 6. n. 7. quos ego ipse refero d. r. de officio & potestate Episcopi. p. 3. alleg. 57. num. 103. quibus adde Henric. conf. 9. à princ. Iacob. de Grassis in aureis decis. p. 1. lib. 2. c. 97. num. 4. Rebuff. in repet. c. extirpanda, §. qui verò, numero 130. de præbend. & in c. de multa, num. 76 eod. tit. Rota decis. 52. part. 2. diuers.
- 13 Et alteram commendam.] Notatur ad hoc quòd beneficia quæ non sunt perpetua saltem aptitudine, non inducunt incompatibilitatem vt censuit Rota in vna Seguntina Theauria 29. April. 1596. coram D. Orano, quam refert Nicol. Garc. de benef. p. 1. cap. 5. n. 181. Vnde in commendis perpetuis habere locum

Tom. I.

incompatibilitatem inducunt à d. cap. de multa, tenent Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. §. 8. num. 20. Nicol. Garc. part. 4. cap. 4. à num. 33 quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi, part. 3. alleg. 58. num. 4.

Collige ex text. posse Clericum duas habere Ecclesias, alteram in titulum, alteram verò in commendam, idem probat text. in c. qui plures, & in c. relato, & in c. illud 21. q. 1. Syluest. verbo commenda n. 7. Rebuff. in praxi tit. de commenda à n. 3. Matfil. de redditibus p. 2. c. 15. à n. 22. vbi ait neminem de hoc dubitare, Hoied. de incompat. benef. p. 2. c. 4. n. 2. & p. 1. c. 13. n. 34. tradit etiam Fusc. de visitat. lib. 2. c. 9. n. 10. Nau. conf. 30. de præbend. n. 30. Amplia procedere etiam quando clericus habet dignitatem vel personatum; adhuc enim poterit Ecclesiam curatam in commendam obtinere, patet si expensas maiorem dari repugnantiam in beneficiis curatis, quam in dignitate, personatu cum Ecclesia curata; vnde à fortiori licitum erit personatum, vel dignitatem in titulum habere, & Ecclesiam commendatam, sic ampliata decisione text. in c. super eo de præb. Limita tamen non procedit quando plures Ecclesie infimul commendantur, sentit gloss. in c. qui plures, 1. quest. 1. Innoc. in presenti, n. 4. Syluest. d. num. 7. Rebuff. vbi supra, num. 64. Fusc. d. c. 9. num. 10. & patet ex text. in c. nemo, ibi, vnam; hoc tit. in 6.

Dubium tamen est vtrum supradicta procedant attentio iure hodierno, & causam dubitationi præbet Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 4. vbi sicut prohibetur vno beneficiorum ad vitam, ita similiter prohibetur pluralitas beneficiorum per viam commendæ perpetuæ, ac proinde videtur quòd prohibeatur quis vnum beneficium in titulum obtinere, & aliud in commendam perpetuam contra supradicta. Constat namque Conc. Trid. commendarum pluralitatem prohibuisse ob defectum residentie, qui quidem defectus reperitur quando vna in titulum, alia verò in commendam retinetur. Iuuat quòd tã vniones, quam commendarum constitutiones videantur tacite quædam dispensationes, vt tenent Cassad. decis. 13. n. 5. super reg. Cancel. & decis. 2. n. 9. sub tit. de vnione, Mandos. in reg. 32. Cancel. de imperantibus benef. vacant. per obitum q. 30. n. 3. quæ dispensationes circa pluralitatem beneficiorum reuocantur per Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 17. post med. in vers. illi verò; & ex his forsitan non posse iam teneri duo beneficia incompatibilia per viam commendæ perpetuæ, sed nec vnum in titulum, & aliud in commendam perpetuam, docet Nicol. Garc. de benef. p. 4. c. 4. num. 40.

Nihilominus tamen resoluendum est etiam hodie attentio iure nouissimo Concil. Trident. supradicta procedere, & licitum esse habere duo beneficia, etiam curata, vnum in titulum, & aliud in commendam perpetuam. Hoied. d. c. 4. à numero 14. Ad Concil. verò Trid. d. cap. 4. resp. loqui in obtinentibus quacumque beneficia incompatibilia in perpetuam commendam, & sic in numero plurali, non tamen ibi prohiberi obtinere quem vnum beneficium in titulum, & aliud in commendam perpetuam, pro quo faciunt verba eiusdem Concilij ibi, contra formam constit. Innocent. III. Constat solum voluisse prohibere pluralitatem beneficiorum commendatarum in perpetuum, quæ alias à iure communi erant prohibita, non verò voluisse prohibere duorum beneficiorum pluralitatem, vnus in titulum, & alterius in perpetuam commendam, quæ pluralitatis iure communi prohibita non est, vt patet ex hoc text. qui est Greg. IX. & facit mentionem c. de multa, de præbend. Et ad secundam rationem satisfit si dicas, quòd

M

quamvis

quamvis perpetua commenda in effectu sit tacita dispensatio, nihilominus tamen diuersum nomen habet in iure nostro, nempe commenda, vnde text. Concilij Trid. in d. c. 17. qui loquitur in dispensatione, non intelligitur de commenda, quae appellatione dispensationis non bene comprehenditur. Vel rursus Resp. illum text. renouare solummodo pluralitatem parochialium Ecclesiarum, seu vnius Cathedralis, & alterius parochialis, & ita loquitur in casu diuerso ab illo, de quo in d. c. 4.

15 *Quam liti cessit.* Notatur ad hoc quod in poenis legalibus licitum est desistere vsque ad sententiam, vt per Boet. decis. 206 n. 2.

16 *Duximus admittendum.* Notatur ad hoc quod criminofus pendente iudicio, & inquisitione, etiam post receptas probationes, & conclusum in causa suum beneficium resignare possunt, vt per Guttier. pract. lib. 3. q. 30. n. 4. Flam. de resign. lib. 3. q. 16. n. 1. Aloys. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1320. vbi intelligit quando criminofus venit puniendus per sententiam iudicis, non ipso iure.

17 In glos. *Decepta.* Notatur hæc glossa ad hoc, quod gesta sacramentaliter ab eo, qui verus Prælati, non est, sed vt talis communiter habetur, valida sunt in foro conscientie, hæc glossa, singularem & magnis præconis extollunt hic Abb. antiq. n. 4. Innoc. n. 3. Compost. n. 3. Host. n. 12. Ioan. Andr. n. 42. Bald. n. 5. Anchar. col. 4. prop. fin. vers. quidam oppono, Butr. n. 26. & seq. Panorm. n. 20. quos citat Rendina in prompt. recept. sent. tom. 1. tit. 48. n. 23. Et intelligendo pro vt supra à 27. & ideo Abb. hic n. 20. Sanch. d. disp. 22. sub n. 14. & sub n. 56. intelligunt verbum hoc, *decepta*, quasi animæ parochianorum à Clerico sic vt proponitur Ecclesia primo, & communiter tolerato absolutorum, non decipiantur verè per huiusmodi absolutionem, immo per eam supposita bona fide saluentur ad instar Baptismi invalidi bona fide suscepti, iuxta text. in c. 2. & in c. ult. de presbyt. non baptiz. sed solum dicuntur deceptæ habito respectu ad animum prædicti clerici eas decipere intendentis.

18 In glos. *Per Sedem Apost.* Notatur ad hoc quod solus Romanus Pont. dispensare potest vt sublimis & eruditus homo duo simul habeat beneficia curata, similibus glos. verbo, *per Sedem Apostolicam*, in c. de multa, de præb. & verbo, *noscat*, in c. literas, de concess. præb. & verbo, *Apost. Sedes*, in c. non potest, de præbend. in 6. & verbo, *sui beneficii*, in c. Ordinarij, de officio Ordin. eod. lib. sentiunt in d. c. de multa, Innoc. n. 1. Ioan. Andr. n. 21. Butr. n. 35. Sed dubio procul receptor est opinio illam sic distinguens, aut ad vtilitatem Ecclesiæ dispensatur vt possit quis duo beneficia curata obtinere, & tunc potest Episcopus dispensare; aut dispensatio fit habito respectu principaliter ad merita, excellentiam, & fauorem personæ, cuius contemplatione fit dispensatio, & tunc non potest Episcopus, sed solus Papa, ita glos. verbo, *in duabus*, in c. Sanctorum 70. dist. & in c. si quis iam translatus 1. 2. q. 2. & tradiderunt in d. c. de multa, Abb. antiq. n. 8. Host. n. 15. & 16. Anch. n. 22. Panorm. n. 19. Archid. Specul. Selua, & alij, quos citat Rendina in prompt. recept. sent. tom. 1. tit. 38 n. 3.

19 In glos. *Responsionem.* Notatur ad hoc quod litis contestatio fit per principalis negotij apud competentem iudicem factam narrationem, & ad eam sequentem responsionem, siue per affirmationem, vel per negationem, vt per Marantam de ordine iudic. p. 6. membr. 10. à princ. Parlador. rerum quotid. lib. 1. c. 14. Donel. comment. iuris Civilis, lib. 14. c. 1. Tiraq. de retractu lig. §. 15. glos. 2. n. 1. Perez l. 1. tit. 3. lib. 3. Ordin. pag. 515. Zerol. in prax. Episcop. p. 1. verbo, *litis contestatio*, §. 5. pag. 211. Soar. de Pace in practica tom. 1. part. 1.

temp. 6. Fr. Lud. Miranda de ordine iudic. q. 10. art. 5. in princip. Cardoso in praxi iudicij; & advocat. verbo, *li*, num. 6. Bernard. Graue. ad practica Camera Imper. lib. 1. concl. 73. Dom. Christoph. de Pace in sebolis ad leges styli, l. 1. Iacob. de Grassis tom. 2. consil. tit. de iudiciis conf. 2. num. 19. Peregr. variar. lib. 1. ad rubr. de iudiciis, num. 54. Camill. Borrell. in summa omnium decis. tit. 50. num. 7.

In glos. *De veritate*, ibi, *nunquid praualeret confessio Prælati contra Ecclesiam factam?* certe non. Vide Mascard. de probat. conclus. 346. n. 26. Menoch. 39. n. 14. Et regulariter Prælati confessio non præiudicat Ecclesiæ, neque successori, Seraphin. decis. 1278. num. 3. Greg. decis. 375. num. 6. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 796. n. 6. Rot. decis. 334. n. 2. & decis. 489. n. 4. p. 1. recent. quia sicut Ecclesiam alienare non potest Prælati, ita nec potest conferri Roman. sing. 389 in princ. Card. Tusch. l. 1. C. concl. 261. n. 21. eius tamen confessio maximum præbet indicium veritatis, Rot. decis. 293. n. 2. p. 1. diuers. & in Hispan. primitiarum 17. Iunij 1616. coram Cardin. Pamphil. iun. Insuper quando confessio Prælati emanauit per viam contentiosæ iurisdictionis, præiudicat Ecclesiæ & successori Rot. decis. 441. num. 4. part. 2. diuers. & in Regien. pensionis, coram Orano apud Mascard. de commission. p. 1. pag. 616. & in confessione syndici factæ per viam contentiosæ iurisdictionis, quod præiudicat Capitulo, censuit Rot. in Treueron. decimarum 17. Maij 1628. coram R. P. D. Dunozeo iun. Præterea confessio Prælati adminiculata præiudicat Ecclesiæ, & successori, vt p. r. hanc gloss. tenent Seraphin. decis. 292. n. 3. & decis. 436. num. 7. & decis. 441. n. 2. o. vers. ex hoc. Rot. d. decis. 334. sub n. 2. & decis. 177. n. 5. p. 2. diuers. & in Hispan. primitiarum 17. Iunij 1616. coram Card. Pamphilio iun. & in Osen. portionis 25. Iunij 1618. coram R. P. D. meo Pirouano. Item præiudicat Ecclesiæ & successori confessio Prælati quando non est vnica, sed sæpius repetita, Rot. in Conchen. decimarum de Belmonte 1. Iunij 1619. coram bonæ memoriæ Dunozeo sen. Beltramin. in annot. ad decis. 375. Gregor. XV. lit. A. refert Ferentil. in annot. ad decis. 458. Buratti lit. A. Prælati quoque confitenti in præiudicium suæ Ecclesiæ creditur quando confitetur de eo, quod ipsemet fecit, ex Tiraquel. de retractu lign. §. 1. glos. 1. 4. num. 48. quem refert Fusc. lit. P. sing. 68.

In ead. gloss. ibi, *Nisi id fecisset de mandato Capituli*, &c. Notatur ad hoc quod si confessio Prælati facta fuerit cum Capitulo simul, vel de mandato Capituli, tunc probat, & Ecclesiæ præiudicat, vt per Mascard. concl. 367. n. 5 & 6.

In glos. *Retinere.* Notatur ad hoc quod habens 22 plura simplicia beneficia, quorum alterum per se sufficit, non potest sine peccato mortem retinere aliud, vt per Fr. Ludou. Beja responsor. casuum conscient. p. 4. casu 26. versic. probatur secundo, Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 10. quest. 2. Zerol. in praxi Episcop. part. 2. verbo, *incompatibilitas*, §. 2. Flamin. de resignat. lib. 5. quest. 6. num. 119. cum seqq. Stephan. Quarant. in summa Bullarij, verbo, *beneficiorum resignaciones*, versic. octaua causa. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 1. num. 180. vers. vnde. Episcopus quando possit dispensare, 23 vt quis plura simplicia beneficia habere possit, tractam. de offic. potestate Episcopi, part. 3. alleg. 62. per totam.

De Elect. & electi potestate, Tit. VI. 135

S V M M A R I V M.

- 1 Electio irrita est quam collatio non praecessit, vel quae facta non est à maiori parte Capituli, vel quae non fuit communis.
- 2 Electiones canonicae ut validae fiant, non sufficit habere maiorem partem suffragiorum respectu minorum, sed necessario requiritur habere maiorem partem respectu totius Capituli.
- 3 Electio per scrutinium necessario est facienda per congregatos in unum.
- 4 Argumentum ab absurdo in omnibus dispositionibus est vitandum.

CAP. In Genesi. LV.

1 **E**lectio non valet si communiter non celebratur, vel maior pars Capituli non convenit, vel non praecedat collatio. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Bellam. Io. Andr. Imol. Anan. Host. Innoc. Panor. Bald. Butr. Henric. Anch. Compst. Vin. in ration. primi libri iur. Pontif. pag. 148. Alagon. in compend. iur. Canon. pag. 57. remissus Ximen. in concord. p. 1.

2 Quamquam maiorem partem, &c.] Notatur ad hoc quod in electionibus canonicis ad validitatem ipsarum non sufficit habere maiorem partem suffragiorum respectu minorum, sed ulterius necessario requiritur habere maiorem partem respectu totius Capituli, notati ad cap. Ecclesia vestra 48. in fine supra hoc tit.

Nec ex singularibus, &c.] Notatur ad hoc quod in electionibus in quibus servanda est forma cap. quia propter, non sufficit consensus singulariter praestitus, puta domi, vel alibi, sed oportet collegialiter consentire, ut per Lauror. vari. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 8. n. 1. Tambur. de iure Abbatum tom. 1. disp. 5. q. 6. n. 2. & seq.

Non tamen debet subsequi singularis electio, sed communis.] Vide Sigism. à Bononi. de elect. dub. 111. n. 3. & 11. n. 13. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina, n. 13. de causa possess. ubi tenet quod per Canonicos non possunt miti vota, neque in scriptis, neque per nuntium, Rot. in Caesarangulana electionis 20. Martii 1623. coram R. D. meo Cocchino Decano, unde vota data extra Capitulum, & post factum scrutinium non augent numerum eligentium, Host. hic n. 17. in princ. Ioan. Andr. n. 18. circa med. Anch. col. 3. in 3. nota. circa fin. Card. col. 4. in opposit. cum aliis citatis per Ferent. ad decis. 351. Buratti. lit. C. m. 13.

3 Nec etiam electio, &c.] Notatur ad hoc quod electio per scrutinium necessario facienda est per congregatos in unum, ita ut non sufficiat consensus eligentium singulariter praestitus, veluti si quis in sua camera consentiat, sed oportet quod collegialiter consentiant ut per Colm. in pragmat. sanctis de elect. verbo, conveniant, pag. 86. versa. Bertach. de Episcopo, lib. 1. p. 3. q. 12. Petr. de Biaxo in directorio elect. p. 3. c. 21. Petr. Greg. ad Decret. tit. de elect. s. 5. à n. 2. & cap. 16. per totum, Fr. Lud. Miranda in manuali Praetorum, to. 2. q. 23. art. 9. concl. vnic. vers. primo substantiale.

4 Vel ex hoc subsequeretur absurditas.] Notatur ad hoc quod argumentum ab absurdo in omnibus dispositionibus est vitandum, ut per Euerard. in topicis loco 8. Thom. de Thomassetis reg. 42. Menoch. conf. 12. n. 3. & conf. 57. n. 18. & conf. 76. n. 12. & conf. 84. n. 23. Surd. conf. 116. n. 45. Flamin. de confident. q. 26. n. 20. Peregr. de fidei. com. art. 1. n. 46. Card. Mant. de coniecturis, ult. volum. lib. 3. tit. 7. à princ. & de tacitis & ambiguis comment. lib. 2. tit. 12. per totum Valaf. consul. 174. n. 11. Farin. Rota decis. 256. n. 1. in collect.

Tom. I.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio Pontificis per laicos & Canonicos facta non valet etiam si hoc habeat consuetudo.
- 2 Consuetudo non valet ut laici in electionibus Episcoporum vocem habeant.
- 3 Laicus vita sanctitatis, & legalitatis maxima, potest eligi in Episcopum.
- 4 Consuetudine an possit intruduci, ut mors Praelati Principi nuntietur, ab eoque venia petatur ad novam electionem procedendi, ita quod electio aliter facta viribus careat, ostenditur.

CAP. Massana. LVI.

Electio Episcopi facta per laicos, & Canonicos, etiam si hoc habeat consuetudo, non valet. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Anch. Bald. Bellam. Host. Ioan. Andr. Innoc. Imol. Anan. Panormi. Butr. Henric. Compst. Vinian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 150. Alagona in compen. iuris Canon. pag. 58.

Collige ex text. quod non valet consuetudo ut laici in electionibus Episcoporum vocem habeant, ut per Firmian. de Episcopo, lib. 1. p. 3. q. 6. c. & lib. 2. p. 1. q. 31. Petr. de Biaxo in directorio elect. part. 1. q. 12. Balb. de praescript. 1. part. 5. q. 7. n. 17. & q. 10. n. 4. Selu. de benef. p. 1. q. 13. n. 11. & 21. Flamin. de resignat. lib. 9. q. 3. n. 9. nam electio nec actiue, nec passivè cadere potest in laicum in spiritualibus, ex clara dispositione huius text. si tamen laicus fuerit vitae, sanctitatis, & legalitatis maxima, potest eligi in Episcopum, ut per Felin. in c. super his n. 16. post med. de accusat. Callan. in catal. gloria mundi p. 3. consid. 50. ad fin. qui mirifice ad hoc extollunt, & magni faciunt hunc text. An autem consuetudine introduci possit ut mors Praelati Principi nuntietur, ab eoque venia petatur ad novam electionem procedendi, ita quod electio aliter facta viribus careat, affirmant Innoc. in c. quod si cur, col. 1. n. 1. super verbo, nominatio, hoc tit. Compst. ibid. n. 37. col. 9. Io. Andr. n. 6. Anch. 5. vers. adverte, Anan. n. 2. vers. nota, intellige iusta existente causa, Butr. col. 2. n. 16. Rendina in prompt. recept. sac. tom. 1. tit. 23. n. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Electionis ad confirmationem non sufficit quod sit facta à maiori parte Capituli, nisi etiam illa pars sit sanior.
- 2 Abbates quando sint vocandi ad electionem, ostenduntur.
- 3 Papa dicitur habere peritiam totius iuris.
- 4 Rescriptum contra legem etiam non habentem clausulam derogatoriam non valet.
- 5 Electionis ad validitatem non sufficit, quod à maiori parte fiat, nisi etiam illa maior pars sit sanior.
- 6 Consensus contempti post electionem praestitus non auget eligentium numerum.
- 7 Numerus in electionibus auctoritatis, & meritis praefertur.
- 8 Electi quando duo fuerint paribus votis, & aequali idoneitate, possunt eligentes procedere ad aliam electionem, & si iterum erunt in omnibus pares, poterit Superior gratificari utri ex electis voluerit.
- 9 Praesentati quando duo fuerint cumulativè aequè idonei, habens influere poterit quem voluerit optare.

M 2 C A 7

CAP. Ecclesia vestra. ij. LVII.

- A**D confirmationem electionis non sufficit quodd fuerit facta à maiori parte Capituli, nisi etiam fuerit facta à saniori. Item qui non vult interesse electioni, nihil valet deinde si post factum scrutinium ipsius consensus accedat. Item non est credendum quodd Papa velit euertere vnico verbo quod est exco- gitatum, & inuentum multis vigiliis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Compstet. Viuian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 150. Alagon. in compend. iuris Canonici, pag. 55. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.
- Cum absens existeret non vocato.** Absentes quando vocandi sint ad electionem, dixi ad c. coram, 35 n. 2. supra hoc tit.
- Qui iura tuetur.** Cum Summus Pontifex dicatur habere peritiam totius iuris in scrutinio pectoris sui reconditam, c. 1. de confit. in 6. Tiraq. de nobilit. c. 20 n. 41. & c. 31 n. 537. Valaf. conf. 51 n. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. 4. 4. pro m. n. 85. eadem iura semper defendere, ac penes se referuare censetur, ita vt non valeat rescriptum contra legem etiam non habentem clausulam derogato- riam concessam, Bernard. reg. 648.
- Cum maior, & sanior pars non consenserit.** Notatur ad hoc quodd ad validitatem electionis non sufficit quodd à maiori parte fiat, nisi etiam illa maior pars sit sanior, vt per Fr. Lud. Miranda in manuali Prelatorum, tom. 2. quest. 123. art. 17. concl. & vide notata ad dict. cap. coram num. 3.
- In gloss. Valebat.** Notatur ad hoc quodd consensus contempti post electionem praestitus non augeat eligentium numerum, vt per Innoc. hic num. 3. Host. n. 11. Io. Andr. n. 8. Bald. num. 4. vers. nota, Anch. n. 2. vers. quinto, Butr. n. 9. Panorm. n. 10. Imol. n. 5. Rendina d. tit. 36. num. 7.
- In gloss. Non consenserit, fin.** Tenet hac gloss. si duo pariter idonei sint electi, & numerus est pro vna parte, auctoritas & meritum pro altera, auctoritatem & meritum numero praefert, ita vt electus, pro quo est minor pars licet sanior, peior sit eo pro cuius parte maior est numerus, sequitur hic Compstet. Verum magis communiter tenetur contrarium, nam, vt electio confirmetur copulatiue, requiritur ipsam factam esse à maiori & saniori parte Capituli, c. quia propter, hoc tit. resoluunt omnes in presenti, quos citat Rendina in prompt. recep. sent. tom. 1. tit. 36. n. 5.
- In ead. gloss. ibi, sed si omnia, &c.** Notatur ad hoc quodd si duo fuerint electi, sintque omnia hinc inde paria, scilicet numero, dignitate, & meritis eligentium & electi, possunt ipsi eligentes procedere ad alia electionem, & si iterum erunt in omnibus pares, poterit Superior gratificari vtri ex electis voluerit, vt per Tiraq. de iure primog. q. 17. in 2. opinione, n. 6. & 7. & in 6. opin. n. 10. Sic etiam quando duo aequè idonei cummulatiue, vel aequaliter praesentati fuerint, habens instituire poterit quem voluerit optare, & sic dari potest locus gratificationi, gloss. 2. & Doct. in c. cum autem 24. infra de inreparat. vbi dicemus, interim vide per me resoluta in tract. de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 72. num. 199.
- In ead. gloss. ibi, illos priuandos.** Notatur ad hoc quodd electio facta à non maiori parte est nulla, non ex transgressione formae, sed defectu potestatis, vt per Boer. decis. 2. n. 32.

- 1 Electores publicato scrutinio variare non possunt, sed compelli debent ad collationem, & electionem.
- 2 Scrutinio publicato, aut postquam vota, & suffragia ceperint regulari, non est licitum suffragium semel datum mutare, aut reuocare.
- 3 Postulantibus Prelatum an liceat à postulatione iam facta resilire, ostenditur.
- 4 Variatio maxime in alterius prauidicium reprobata est.

CAP. Publicato. LVIII.

Electores publicato scrutinio non possunt amplius vitare, sed statim collationem facere, & electionem celebrare debent, & si noluerint, per Superiorem compellantur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Anan. Host. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Anch. Compstet. Viuian. in rationali primi libri Iuris Pontif. pag. 151. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 58 remissive & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Collige ex text. quodd publicato scrutinio, aut postquam vota & suffragia ceperunt regulari, non est licitum suffragium semel datum immutare, aut reuocare, vt per Syluest. verbo, electio, 2. q. 7. Fr. Emman. q. Regul. tom. 1. q. 5. art. 14. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 3. n. 204. in medio, Rot. in nullius Canonicius, 22. Maij 1628. coram R. P. D. Dunoetto, Fr. Lud. Mirand. in manuali Prelatorum, tom. 2. q. 23. art. 24. concl. vbi concl. 1. resoluit quodd suffragium semel datum adhuc potest reuocari alium eligendo, dum res adhuc integra fuerit, quando fuerit scrutatoribus exhibitum.

Disputari solet à Canonistis in praesenti an huius text. decisio ad postulationem extendatur, ita vt sicut in electione publicato scrutinio non licet variare, ita quoque non licet postulantibus variare, & à postulatione Prelatorum iam facta resilire? Prima fuit antiquorum opinio affirmatiua non licere postulantibus variare, & sic in electione dictum ad postulationem extendi, sequitur hic gloss. ult. in vers. idem credo, & similis in cap. pen. & ult. de postulatione Prelat. Verum altera receptior fuit opinio, vt semper liceat postulantibus variare, & à postulatione recedere quovisq. illa fuerit Superiori praesentata; diuersa enim ratio est inter electionem, & postulationem, nam per electionem initiatur matrimonium spirituale, & ius acquiritur electo, per postulationem verò nullum ius quaeritur postulato, d. cap. pen. ita gloss. verbo, praestiterunt, in c. de Syracusana 28. dist. tenent omnes in praesenti, praecipue Ioan. Andr. à num. 17. Anchar. col. ult. Butr. numero 24. Panorm. num. 6. Anan. num. 2. quos citat Rendina in promptuario recep. sentent. tom. 1. tit. 36. num. ult. Hac ratio vera est, quia per Canonicam electionem quaeritur electo ius ad rem Abb. in cap. cum Bertoldus, de re ind. Felin. in cap. in nostra, num. 28. de rescript. Rot. decis. 6. de electi. in nouis, Gom. in reg. de non tollendo iure quaesito, quaest. 1. Nauar. in cap. accepta, opposit. 8. m. 7. Flamin. de rescript. lib. 2. quest. 23. num. 7. quod ab eo absque ipsius facto auferri non debet, postulato verò nullum ex postulatione ius quaeritur, cap. pen. de postulat. Prelat. & post Abb. num. 12. & alios in cap. bona memoria, il 2. illo tit. resoluunt Tiraq. in l. boues, §. hoc sermone, l. ius, 23. num. 12. & Rebuff. in concord. tit. de reg. nomin. §. 1. verbo per postulationem, nec lucram, quod

quod postulato auferatur, considerabile est, nec in eius persona radicatum, sed a mera superioris voluntate dependens, unde priuatio illis præiudicium non infert considerabile, ut colligitur ex l. ult. ad fin. C. de codicill. resoluunt Padil. in l. 3. C. de iuris & facti ignor.

Variare.] Notatur ad hoc quod variatio maxime in alterius præiudicium reprobata est, ut per Mandos. conf. 18. n. 9. Put. decis. 193. n. 1. lib. 3. nam ridiculum est, & puerile hodie concedere, & cras poenitere, Rota decis. n. 18. de prebend. in antiq.

S V M M A R I V M.

1. Electione cassata propter simoniam etiam sine culpa electi non dispensat Episcopus ea vice cum cassato, secus si electus liberè resignauit.
2. Simonia committitur in electione, seu resignatione per dationem consanguineorum, electo, vel resignatario ignorante.
3. Simonia est electi per dationem consanguineorum ad illud beneficium obtinendum inhabilis sunt.
4. Dispensare Episcopo non conceditur, ut quis habeat dignitatem, ubi fuit commissæ simonia, secus in beneficio simplici.
5. Beneficium per simoniam acquirens censetur ad illud inhabilis, nisi dispensationem obtineat.

C A P. Si alicuius. LIX.

Electione cassata alicuius Prælati ob simoniam, etiam electo ignorante, non dispensat Episcopus pro ea vice. Potest tamen dispensare cum eo, qui liberè resignauit simplex beneficium, quod simoniacè, sed ignoranter recipit. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Bellam. Anch. Io. Andr. Imol. Anan. Hoff. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Dec. Compost. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 152. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 58. remissuè Ximen. in concord. p. 1.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. definit Bonac. de simon. disp. puncto 2. diff. 2. n. 1. & 4. vers. ex quo sequitur.

2. *Eo ignorante, ac ratum non habente.*] Notatur ad hoc quod simonia committitur in electione, seu resignatione per dationem consanguineorum, electo vel resignatario ignorante, ita ut sit priuatus ipso iure, & teneatur cedere beneficio ubi primum sciuerit, fructusque etiam bona fide non consumptos reddere, Abb. nor. 1. & 2. Sarnen. de trien. q. 12. col. 4. & ult. Maiol. de irregul. lib. 5. c. 45. in 4. Con. in reg. peccatorum, p. 2. §. 8. n. 6. vers. sic qui Flam. de resign. lib. 1. q. 7. n. 37. intendit Nic. Garc. de benef. p. 8. c. 1. n. 8. & 9. ubi n. 56. per hunc text. resoluunt huiusmodi simoniacos inhabiles esse ad illud beneficium obtinendum, & citat Vgolin. de simon. ab. 4. c. 6. §. 6. n. 2. Lessl. de iust. lib. 1. c. 35. n. 129. Soar. de relig. tom. 1. tr. 3. lib. 4. de simonia, c. 58. n. 9. Bonac. de simon. q. 7 p. 2. diff. 2. n. 1.
4. *Quamvis circa eum, &c.*] Notatur ad hoc quod non permittitur Episcopo dispensatio, ut quis habeat dignitatem ubi fuit commissæ simonia, secus in simplici beneficio, ut per Cosm. in pragmat. sanction. tit. de de electione, verbo, perpetuo, pag. mibi 106 is enim, qui per simoniam beneficium acquisiuit, censetur ad illud inhabilis, nisi dispensationem obtineat. Valer. Regin. in praxi fori pen. lib. 2. §. n. 176. in fine.

S V M M A R I V M.

1. Electoribus impeditis currit tempus si possunt impedimentum tollere.
2. Tempus patrono præstitutum ad præsentandum non currit ignorantibus.
3. Mora purgatio non admittitur, cum quid sit ipso iure.
4. Mora non purgatur, quando res non est integra, & ius alterius factum est deterius.

C A P. His quibus. LX.

Electoribus, qui debent petere licentiam ad eligendum, currit tempus statutum à Canone si sint in mora postulandi licentiam. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zab. Collect. Innoc. Anch. Bella. Hoff. Io. Andr. Imol. Anan. Bald. Panorm. Felin. Butr. Compost. Viu. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 153. Alagona in compendio iuris Canonici pag. 58. remissuè Ximen. in concord. p. 1.

Ex quo in mora fuerint.] Notatur ad hoc quod tempus patrono præstitutum ad præsentandum non currit ignorantibus, ut per Tiraq. de retractu lig. 8. §. 3. gloss. 4. n. 7. cum aliis citatis per me ipsum de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 7. n. 124.

In gloss. fin. ibi, in hoc casu nocet mora.] Notatur ad hoc quod moræ purgatio non admittitur cum quid sit ipso iure, ut per Tiraq. in l. si unquam, verbo, reuertatur, n. 310. de reuocand. donat. Et mora non purgatur quando res non est integra, & ius alterius factum est deterius, Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 47. n. 3. post Greg. Lop. Menoch. & alios ita resoluunt Pichard. in disp. de mora, num. 118.



De Translatione Episcopi.

TIT. VII.



SUPER hanc rubric. scripserunt. Zabarel. Bellam. Bald. Io. Andr. Imol. Anan. Panorm. Dec. Butr. Petr. Alph. de Vasconcellos in harmonia rubric. Petr. de Rauenna in comp. iur. Can. Mart. Mesnard. in epitome Decret. fol. 13 verso. Guillelm. Durand. Specul. in breuiario aurore in Can. fol. 16. Dan. Venat. in analysi methodica Pontific. a pag. 47. Goffred. & Hoff. in summa huius tit. Alex. Cassan. & Anast. Germon. in paratitulis ad quinque libros Decret. Barth. Carth. in expos. titulorum iuris Canon. Zypæ. in analytica postremi iuris Eccles. enarrat. sub eod. tit. pag. 44. nouissime Io. Honor. lib. 1. sum. in Decret. Casar. in erotom. iuris Canon. Canis. in summa eiusdem iuris, omnes sub hoc tit. & Andreas Vallenfis in suis comment. supra Decret.

De materia huius tit. tractant Guillelm. Durand. in speculo iuris, lib. 4. de translatione, Canis. in sum. iur. Can. lib. 1. tit. 15. de translatione Episcopi, Rebuff. in tr. de pacificis possess. n. 56. Flam. de resign. lib. 6 q. 4. n. 5. Cald. Pereira de potestate eligendi c. 4. n. 29. Valer. Regin. in praxi fori pen. lib. 3. tract. 1. n. 256 cum Rota decis. 473. apud Farin. p. 1. recent.